

Obres escollides de Lenin en català

UN PAS ENDAVANT, DOS PASSOS ENRERE
(Una crisi en el nostre partit)

V. I. LENIN
1904

Versió catalana establerta des de: *Un paso adelante, dos pasos atrás (Una crisis en nuestro partido)*, en *Obras Escogidas*, en tres toms, Tom I, Editorial Progreso, Moscou, 1970, pàgines 279-473 i [http://www.marx2mao.com/M2M\(SP\)/Lenin\(SP\)/OSFF04NBs.html](http://www.marx2mao.com/M2M(SP)/Lenin(SP)/OSFF04NBs.html)

Edicions internacionals Sedov

Índex

Pròleg	2
a) PREPARACIÓ DEL CONGRÉS	4
b) SIGNIFICACIÓ DELS AGRUPAMENTS AL CONGRÉS.....	5
c) COMENÇA EL CONGRÉS. INCIDENT AMB EL COMITÈ D'ORGANITZACIÓ	6
d) DISSOLUCIÓ DEL GRUP "IUZHNI RABOTXI"	10
e) L'INCIDENT DE LA IGUALTAT DE DRETS DE LES LLENGÜES.....	11
f) EL PROGRAMA AGRARI	15
g) ELS ESTATUTS DEL PARTIT. PROJECTE DEL CAMARADA MARTOV.....	18
h) DISCUSSIÓ SOBRE EL CENTRALISME ABANS DE L'ESCISSIÓ ENTRE ELS ISKRISTES	22
i) ARTICULE PRIMER DELS ESTATUTS	24
j) VÍCTIMES INNOCENTS D'UNA FALSA ACUSACIÓ D'OPORTUNISME.....	34
k) CONTINUA LA DISCUSSIÓ SOBRE ELS ESTATUTS. COMPOSICIÓ DEL CONSELL.....	39
l) ACABA LA DISCUSSIÓ SOBRE ELS ESTATUTS. LA COOPTACIÓ PER ALS ORGANISMES CENTRALS. ES RETIREN ELS DELEGATS DE "RABOTXEIE DIELO"	42
ll) LES ELECCIONS. FINAL DEL CONGRÉS.....	48
m) QUADRO GENERAL DE LA LLUITA AL CONGRÉS. L'ALA REVOLUCIONÀRIA I L'ALA OPORTUNISTA DEL PARTIT	61
n) DESPRÉS DEL CONGRÉS. DOS MÈTODES DE LLUITA	68
o) PETITS DISGUSTOS NO HAN D'ENTELAR UN GRAN PLAER	77
p) LA NOVA ISKRA. L'OPORTUNISME EN LES QÜESTIONS D'ORGANITZACIÓ	82
q) QUELCOM SOBRE LA DIALÈCTICA. DUES REVOLUCIONS.....	96
ANNEX.....	99
L'INCIDENT DEL CAMARADA GUSIEV AMB EL CAMARADA DEUTSCH	99

Pròleg

En tota lluita llarga, tenaç i apassionada, es comencen a dissenyar generalment, en passar un cert temps, els punts de divergència centrals, bàsics, de la solució dels quals depèn el desenllaç definitiu de la campanya i, en comparació amb els quals, passen cada vegada més a segon pla tots i qualsevol classe de petits i mesquins episodis de la lluita.

Açò és el que succeeix també en la lluita que es desenrotlla al si del nostre Partit i que fa ja sis mesos té concentrada sobre ella l'atenció de tots els membres del Partit. I precisament perquè en l'esbós de tota la lluita que oferisc al lector he hagut de referir-me a moltes menudeses, que tenen un interès insignificant, a moltes querelles que, en els fons, no tenen cap interès, precisament per això volgués, des del començament mateix, cridar l'atenció del lector sobre dos punts vertaderament centrals i bàsics que presenten un interès enorme, que tenen indubtable valor històric i constitueixen les qüestions polítiques més urgents en l'ordre del dia del nostre Partit.

La primera d'aquestes qüestions és la de la significació política de la divisió del nostre Partit en "majoria" i "minoria", divisió que ha pres forma en el II Congrés del Partit i que ha deixat molt enrere totes les anteriors divisions dels socialdemòcrates russos.

La segona qüestió és la del valor de principi de la posició de la nova *Iskra* en les qüestions d'organització, en tant que aquesta posició és efectivament de principis.

La primera qüestió és la del punt inicial de la nostra lluita en el Partit, la qüestió sobre el seu origen, de les seues causes, del seu caràcter polític fonamental. La segona qüestió és la dels resultats finals d'aqueixa lluita, la qüestió sobre el seu final, del total que, al terreny dels principis, en resulta si hom suma tot allò que es refereix a l'esfera dels principis i resta tot allò que es refereix a l'esfera de les querelles. La primera qüestió es resol en analitzar la lluita que s'ha produït al Congrés del Partit; la segona, en analitzar el nou contingut de principi de la nova *Iskra*. L'una i l'altra anàlisi, contingut de les nou desenes parts del meu fullet, porten a la conclusió que la "majoria" és l'ala revolucionària del nostre Partit, i la "minoría" és la seua ala oportunista. Les discrepàncies que separen una ala de l'altra en el present, es redueixen, principalment, no a qüestions de programa i de tàctica, sinó només a qüestions d'organització; el nou sistema de concepcions que es dibuixa en la nova *Iskra* amb tanta més claredat com més procura aprofundir la seua posició i com més neta va quedant aqueixa posició de querelles per la cooptació, és l'oportunisme en les qüestions d'organització.

El principal defecte de la literatura amb què ara comptem sobre la crisi del nostre Partit, al terreny de l'estudi i il·lustració dels fets, és la falta quasi total d'una anàlisi de les actes del Congrés del Partit, i, al terreny de l'esclariment dels principis fonamentals del problema d'organització, la falta d'una anàlisi del nexce que indubtablement existeix entre l'error fonamental comès pel camarada Martov i el camarada Axelrod en formular l'article primer dels estatuts i en defensar aquesta fórmula, d'una banda, i tot el "sistema" (si és que pot parlar-s'hi de sistema) de les concepcions de principi que ara té *Iskra* sobre el problema d'organització. L'actual redacció d'*Iskra* ni tan sols adverteix, pel que s'ha vist, aquest nexce, tot i que en les publicacions de la "majoria" s'ha assenyalat ja moltíssimes vegades la importància de les discussions sobre l'article primer. En els fons, el camarada Axelrod i el camarada Martov no fan ara sinó aprofundir, desenrotllar i estendre l'error inicial respecte a l'article primer. En els fons, ja en les discussions hagudes respecte a l'article primer va començar a despuntar tota la posició dels oportunistes en el problema d'organització: la seua defensa d'una organització del Partit difusa i no fortament fonamentada, la seua hostilitat a la idea (a la idea "burocràtica") d'estructurar el Partit de dalt a baix, a base del Congrés del Partit i dels organismes per ell creats; la seua tendència a anar de baix a dalt, permetent considerar com a membres del Partit qualsevol professor, qualsevol estudiant de batxillerat i "tot vaguista"; la seua hostilitat al "formalisme" que exigisca a un membre del Partit la pertinença a una de les organitzacions reconegudes per aquest; la seua propensió a la psicologia d'intel·lectual burgesa, disposat tan sols a "reconèixer platònicament les relacions d'organització"; la facilitat amb què es lliuren a elucubracions oportunistes i a frases anàrquiques; la seua tendència a l'autonomisme en contra del centralisme; en una paraula, tot allò que floreix ara exuberantment en la nova *Iskra*, contribuint cada vegada més a un palmari i complet aclariment de l'error comès en un principi.

Pel que es refereix a les actes del Congrés del Partit, la vertaderament immerescuda falta d'atenció de què són objecte, només es pot explicar per les querelles que sembren la zitzània en les nostres discussions i a més, probablement, per l'excés de veritats massa amargues que contenen aqueixes actes. Les actes del Congrés del Partit dibuixen un quadro únic en el seu gènere, insubstituïble per com d'exacte, ple, polifacètic, ric i autèntic és, un quadro de la vertadera situació del nostre Partit, un quadro dels punts de vista, dels estats d'ànim i dels plans traçats pels mateixos homes que participen en el moviment, un quadro dels matisos polítics existents en el nostre Partit, que permet veure la seua força correlativa, les seues relacions mútues i la seua lluita. Precisament les actes del Congrés del Partit, i només elles, són les que ens permeten veure fins a quin punt hem aconseguit agranar realment totes les restes de les velles relacions, purament de cercle, i substituir-les per una gran i única connexió del Partit. Tot membre del Partit que vullga participar conscientment en els assumptes del seu Partit està obligat a estudiar de manera minuciosa el nostre Congrés, i repetisc: a estudiar, perquè la mera lectura del munt de materials en cru, com són les actes, no basten per dibuixar el quadro del Congrés. Només per un estudi minuciós i personal pot hom aconseguir (i s'ha d'aconseguir) que els breus resums dels discursos, notes concises sobre les discussions, petites escaramusses per petites (petites segons sembla) qüestions es basen en quelcom que siga un tot, perquè els membres del Partit vegem sorgir com viva la figura de cada orador destacat i quede clara tota la fisonomia política de cada grup de delegats del Congrés. Qui escriu aquestes línies no ha treballat en va si assoleix ni tan sols siga impulsar cap a un estudi ampli i personal de les actes del Congrés del Partit.

Unes paraules més, per als adversaris de la socialdemocràcia. Amb carasses d'alegria maligna segueixen les nostres discussions; procuraran, naturalment, escollir per als seus fins alguns passatges aïllats del meu fullet, consagrat als defectes i deficiències del nostre Partit. Els socialdemòcrates russos estan ja prou foguejats en el combat com per a no deixar-se torbar per semblants agullades i per a continuar, malgrat elles, la seua labor d'autocrítica, posant despietadament al descobert les seues pròpies deficiències, que d'una manera necessària i inevitable seran esmenades pel desenrotllament del moviment obrer. I que assagen els senyors adversaris en descriure'ns un quadro de la situació *efectiva* dels seus "partits" que s'assemble encara que siga de lluny al que surt de les actes del nostre II Congrés!

N. Lenin

Maig de 1904

a) PREPARACIÓ DEL CONGRÉS

Diu hom que, en un termini de vint-i-quatre hores, tot el món té el dret de maleir els seus jutges. El Congrés del nostre Partit, com tot congrés de qualsevol altre partit, ha sigut també jutge d'algunes persones que aspiraven al lloc de dirigents i han patit un fracàs. I ara aquests representants de la "minoria", amb una candidesa entenedridora, "maleeixen els seus jutges" i tracten per tots els mitjans de desacreditar el Congrés, de minorar la seua importància i la seua autoritat. Amb especial relleu s'ha manifestat aquesta tendència en un article de Pràctic en el núm. 57 d'*Iskra*, en què s'indigna davant la idea de la sobirana "divinitat" del Congrés. Veiem ací un tret tan característic de la nova *Iskra*, que no és possible passar-lo en silenci. La redacció, composta majoritàriament per persones *rebutjades* pel Congrés, continua, d'una banda, anomenant-se redacció "del Partit" i, d'una altra, obri els seus braços a aquells que diuen que el Congrés no és una divinitat. Molt bonic, no? Sí, senyors, el Congrés, per descomptat, no és una divinitat; però què hem de pensar dels qui comencen a "denigrar" el Congrés *després* d'haver-hi patit una derrota?

Recordem, en efecte, els principals fets de la història de la preparació del Congrés.

Des del primer moment, en el seu anunci de 1900, que va precedir a la sortida del periòdic, *Iskra* va declarar que, abans d'unificar-nos, calia delimitar els nostres camps. *Iskra* va procurar convertir la Conferència de 1902 en una reunió privada i no en un Congrés del Partit. *Iskra* va procedir amb extraordinària atenció a l'estiu i la tardor de 1902, en renovar el Comitè d'Organització elegit per aquella Conferència. Per fi, va acabar la labor de delimitació, i va acabar conforme amb tots els nostres reconeixements. El Comitè d'Organització es va constituir a finals de 1902. *Iskra* va celebrar la seua consolidació i va declarar (en l'article *de fons* del núm. 32) que la convocatòria d'un Congrés del Partit era la necessitat *més imperiosa* i urgent. De manera que allò que menys se'ns pot retraure és precipitació en la convocatòria del II Congrés. Precisament ens varem atedir a la regla: en cosa alguna, pensar molt i fer-ne una; teníem complet dret moral a esperar dels camarades que, després de fer, no serien ells els que es lamentaren i tornaren a pensar.

El Comitè d'Organització va elaborar per al II Congrés uns estatuts extraordinàriament minuciosos (formalistes i burocràtics, dirien ara els que encobreixen amb aquestes parauletes la seua falta de caràcter en matèria política), va fer que foren adoptats per tots els comitès i, finalment, els va aprovar, disposant, entre altres coses, en l'article 18: "Tots els acords del Congrés i totes les eleccions que s'hi produeixen són decisions del Partit, obligatòries per a totes les seues organitzacions. Ningú, sota cap pretext, pot protestar contra elles, i només el següent Congrés del Partit pot anul·lar-les o modificar-les". En veritat que són innocents en si mateixes aquestes paraules, tàcitament acceptades llavors, com quelcom que se sobreentén, i que ara té un so tan estrany, com una sentència pronunciada contra la "minoria"! Amb quin objecte es va escriure aquest article? Per pura fórmula? Clar que no. Aqueixa disposició semblava imprescindible, i era, en efecte, imprescindible, perquè el Partit es componia d'una sèrie de grups dispersos i autònoms, dels que podia esperar-se que no reconegueren el Congrés. Aqueixa disposició expressava precisament *la bona voluntat* de tots els revolucionaris (de la que amb tanta freqüència i tan poca oportunitat se'n parla ara, qualificant de bo, amb un eufemisme, allò que més aïna mereixia l'epítet de capritxós). Equivalia a una *paraula d'honor* recíproca que empenyoraven tots els socialdemòcrates russos. Havia de garantir que no serien vans els gegantins esforços, els perills i despeses relacionades amb

el Congrés, que aquest no es convertiria en una comèdia. Qualificava per endavant de *falta de lleialtat* tot acte que signifiqués no reconèixer les decisions i les *eleccions* del Congrés.

¿De qui es riu, doncs, la nova *Iskra*, en fer el nou descobriment que el Congrés no és una divinitat i les seues decisions no són sagrades? ¿Conté aquest descobriment “un nou punt de vista sobre els problemes d’organització” o tan sols nous intents d’esborrar velles empremtes?

b) SIGNIFICACIÓ DELS AGRUPAMENTS AL CONGRÉS

Per tant, el Congrés va ser convocat després de la preparació més minuciosa, tenint com a base el principi de plena representació en la seua forma superior. El president, després de constituït el Congrés (p. 54 de les actes), va declarar també que tots reconeixien que el Congrés tenia una composició justa i les seues decisions eren *absolutament* obligatòries.

Quina era, doncs, la principal tasca del Congrés? Crear un partit *efectiu*, sobre les bases de principi i d’organització proposades i elaborades per *Iskra*. Tres anys d’activitat d’*Iskra*, aprovada per la majoria dels comitès, havien decidit per endavant que aquella havia de ser precisament la direcció en què havia de treballar el Congrés. El programa i l’orientació d’*Iskra* havien de convertir-se en el programa i l’orientació del Partit, els plans d’organització d’*Iskra* havien de quedar refermats en els estatuts d’organització del Partit. Però es comprèn per si mateixa que semblant resultat no es podia assolir sense lluita: la plenitud de representació al Congrés també assegurava la presència en ell d’organitzacions que sostenien contra *Iskra* una lluita decidida (Bund i *Rabòtxeie Dielo*), i d’altres que, reconeixent de paraula a *Iskra* com a òrgan directiu, perseguïen en la pràctica els seus plans especials i es distingien per la seua falta de fermesa al terreny dels principis (el grup “Iuzhni Rabotxi” i els delegats d’alguns comitès adherits a ell). En semblants condicions, el Congrés no podia menys de convertir-se en *camp de lluita per la victòria de l’orientació iskrista*. Tot el que llija amb un poc d’atenció les actes del Congrés, veurà de seguida que, efectivament, va ser camp d’aquesta lluita. I la nostra missió ara consisteix en estudiar detalladament els agrupaments principals que, amb motiu de diverses qüestions, s’han assenyalat al Congrés, i reconstruir, amb les dades exactes de les actes, la fisonomia política de cadascun dels grups fonamentals del Congrés. ¿Què eren realment els grups, tendències i matisos que havien de fondre’s al Congrés, sota la direcció d’*Iskra*, en un partit únic? Açò és el que hem de demostrar, analitzant els debats i les votacions. L’aclariment d’aquest punt és també de cardinal importància per a estudiar el que són en realitat els nostres socialdemòcrates, així com per a comprendre les causes de la divergència. Per açò és pel que tant en el meu discurs davant el Congrés de la Lliga, com en la meua carta a la redacció de la nova *Iskra*, posava precisament en primer pla l’anàlisi dels diversos agrupaments. Els meus adversaris de la “minoria” (amb Martov al capdavant) no van comprendre en absolut el fons del problema. Al Congrés de la Lliga es van limitar a esmenes parcials, “justificant-se” de l’acusació de viratge cap a l’oportunisme de què ho els havia fet objecte, sense intentar ni tan sols traçar, en contraposició al meu, un quadro *quelcom diferent* dels agrupaments al Congrés. Ara, en *Iskra* (n. 56), Martov tracta de presentar com simple “politiqueria de cercles” tots els intents de delimitar exactament els diversos grups polítics del Congrés. Són paraules molt fortes, camarada Martov! Però les paraules fortes de la nova *Iskra* tenen una propietat original: basta reproduir exactament totes les peripècies de la divergència, començant pel Congrés, i veurem que totes aqueixes paraules fortes es giren, *plenament i sobretot*, contra la redacció actual. Mireu-vos a vosaltres mateixos, senyors que vos anomeneu redactors del Partit, i que plantegeu la qüestió de la politiqueria de cercles!

Tot allò que ha succeït durant la nostra lluita al Congrés molesta ara tant Martov, que procura velar-lo per complet. “Iskrista [diu] és qui, al Congrés del Partit i abans, ha declarat que se solidaritza plenament amb *Iskra*, ha defensat el seu programa i els seus punts de vista en matèria d’organització i ha recolzat la seua política en aquest terreny. Al Congrés va haver-hi més de quaranta iskristes d’aquest tipus i aqueix va ser el nombre de vots favorables al programa d’*Iskra* i per la resolució reconeixent *Iskra* òrgan central del Partit.” Fullegeu les actes del Congrés i hi veureu que el programa va ser acceptat *per tots* (p. 233), menys per Akimov, que es va abstenir. Amb aqueixes paraules, el camarada Martov vol assegurar-nos que tant els bundistes, com Brúker i Martinov, *han demostrat* la seua “plena solidaritat” amb *Iskra* i defensat els seus punts de vista en matèria d’organització! Açò és ridícul. El fet que, *després* del Congrés, *tots* els que hi van prendre part s’hagen convertit en membres del Partit, amb els mateixos drets (i encara no tots, perquè els bundistes es van retirar), es confon ací amb aquells grups que van provocar la lluita al Congrés. En compte d’estudiar quins foren

els elements que després del Congrés van formar la “majoria” i la “minoria”, es fa una frase oficial: han acceptat el programa!

Vegeu la votació per a reconèixer *Iskra* com a òrgan central. Veureu que Martinov, a qui el camarada Martov, amb valor digne de millor causa, atribueix ara la defensa dels punts de vista i de la política d'*Iskra* en matèria d'organització, és qui precisament insisteix en el fet que es distingisquen dues parts en la resolució: el mer reconeixement d'*Iskra* com a òrgan central i el reconeixement dels seus mèrits. Quan es vota la primera part de la resolució (en què es reconeix els mèrits d'*Iskra*, i s'hi expressa la *solidaritat* amb ella), *hi ha només 35 vots* a favor, dos en contra (Akimov i Brúker) i onze abstencions (Martinov, els cinc bundistes i els cinc vots de la Redacció, els dos meus, els dos de Martov i el de Plekhanov). Per consegüent, el grup d'antiiskristes (cinc bundistes i tres de *Rabòtxeie Dielo*) es destaca amb tota claredat també ací, en aquest exemple, el més favorable per al punt de vista actual de Martov, exemple que ell mateix ha escollit. Vegeu la votació de la segona part de la resolució, per la que es reconeix *Iskra* com a òrgan central, sense donar cap motiu i sense expressar solidaritat (p. 147 de les actes): 44 vots *a favor*, que l'actual Martov classifica com iskristes. En total va haver-hi 51 vots; en restar les cinc abstencions dels redactors, queden 46; va haver-hi dos vots *en contra* (Akimov i Brúker); *tots els cinc bundistes* entren, doncs, en el número dels 44 restants. De manera que els bundistes, al Congrés, “van expressar la seua completa solidaritat amb *Iskra*”. Així s'escriu la història oficial per l'*Iskra* oficial! Avançant-nos al relat, explicarem al lector els vertaders motius d'aquesta veritat oficial: l'actual redacció d'*Iskra* podria ser i seria, en realitat, redacció del Partit (i no pseudoredacció del Partit, com ara), *si no s'haguessen retirat del Congrés els bundistes i els rabòtxeiedielistes*. Per aquesta raó va caldre convertir en “iskristes” aquests fidels guardians de l'actual redacció, pretesa redacció del Partit. Però ja en parlarem detalladament més endavant.

Després cal preguntar: si el Congrés era una lluita d'elements iskristes i antiiskristes, no hi hauria elements intermedis, vacil·lants, que oscil·laren entre els uns i els altres? Tot aquell que conega quelcom el nostre Partit i la fisonomia habitual de tots els congressos s'inclinarà, ja *a priori*, a contestar aquesta pregunta afirmativament. El camarada Martov no sent ara el menor desig de recordar aquests elements vacil·lants i descriu el grup de “Iuzhni Rabotxi”, amb els delegats que tendeixen cap a ell, com iskristes típics, presentant les discrepàncies que ens hi separen com insignificants i sense importància. Felicitment, tenim ara davant nosaltres el text complet d'actes, i podem resoldre aquest problema (el problema dels fets, clar està) a base de dades documentals. El que hem dit més amunt, sobre l'agrupament general al Congrés, no pretén, naturalment, resoldre aquest problema, sinó només plantejar-lo d'una manera encertada.

Sense analitzar els agrupaments polítics, sense traçar un quadro del Congrés com lluita de determinats matisos, les nostres divergències són totalment incomprensibles. Quan Martov intenta escamotejar les diferències de matis, incloent-hi fins i tot els bundistes entre els iskristes, no fa més que esquivar la qüestió. Ja *a priori*, a base de la història de la socialdemocràcia russa abans del Congrés, s'hi observen (per al seu ulterior estudi i detallada comprovació) tres grups principals: iskristes, antiiskristes i elements inconstants, vacil·lants, inestables.

c) COMENÇA EL CONGRÉS. INCIDENT AMB EL COMITÈ D'ORGANITZACIÓ

Com hom millor farà l'anàlisi dels debats i votacions del Congrés serà seguint l'ordre de les sessions del mateix, a fi d'anar consignant consecutivament els matisos polítics que s'hi anaven assenyalant cada vegada més. Només quan siga absolutament necessari ens apartarem de l'ordre cronològic per a examinar en conjunt problemes que tenen estreta relació entre si o agrupaments homogenis. A fi de la imparcialitat, tractarem d'assenyalar *totes* les votacions més importants, deixant de costat, naturalment, nombrosos casos en què es van votar menudeses, que van gastar en el nostre Congrés una quantitat exorbitant de temps (part, per la nostra inexperiència i perquè no varem saber distribuir el material entre les reunions de comissions i les sessions plenàries, i part, per dilacions que freguen en l'obstrucció).

La primera qüestió que va suscitar debats en què es van començar a marcar els diferents matisos, va ser, si havia de figurar en primer lloc, (en l'“ordre del dia” del Congrés) la del punt següent: “situació del Bund en el Partit” (ps. 29-33 de les actes). Des del punt de vista iskrista, que defensàvem Plekhanov, Martov, Trotski i jo, no podia haver-hi cap gènere de dubtes a aquest respecte. La sortida

del Bund del Partit va demostrar palpablement la justesa de les nostres consideracions: si el Bund no volia marxar amb nosaltres ni reconèixer els principis d'organització que amb *Iskra* compartia la majoria del Partit, era inútil i absurd "fer com si" marxarem junts i prolongar només el Congrés (com ho prolongaven els bundistes). La qüestió estava ja plenament aclarida en les publicacions, i per a tot membre del Partit que reflexionés quelcom era evident que només cabia plantejar francament la qüestió i escollir d'una manera directa i honrada entre l'autonomia (marxem junts) i la federació (ens separem).

Amb tota la seua política d'evasives, també ací van voler els bundistes eludir el problema, ajornant-lo. Se'ls va unir el camarada Akimov, que de seguida, pel que s'ha vist en nom de tots els partidaris de *Rabòtxeie Dielo*, va plantejar les discrepàncies amb *Iskra* en matèria d'organització (p. 31 de les actes). Al costat del Bund i de *Rabòtxeie Dielo* es col·loca Makhov (dos vots del Comitè de Nikolaiev, que feia poc havia expressat la seua solidaritat amb *Iskra*!). El camarada Makhov no comprèn res del problema; ell considera també "punt flac" "la qüestió del règim democràtic o, al contrari [fixeu-vos-hi!], del centralisme", el mateix que la majoria de la nostra actual redacció "del partit", que no ha vist encara al Congrés aquest "punt flac"!

De manera que contra els iskristes estan: El Bund, *Rabòtxeie Dielo* i el camarada Makhov, que tenen junts precisament els deu vots que va haver-hi contra nosaltres (p. 33). *A favor nostre* va haver-hi *trenta vots*, xifra al voltant de la qual, com veurem més endavant, oscil·len ben sovint els vots dels iskristes. Va haver-hi 11 abstencions dels que, pel que s'ha vist, no s'inclinaven per cap dels dos "partits" en lluita. És interessant observar que, quan varem votar l'article 2 dels estatuts del Bund (article que, en ser rebutjat, va provocar la sortida del Bund del Partit), els vots a favor de l'article 2 i les abstencions van sumar també deu (p. 289 de les actes), abstenint-se precisament els tres de *Rabòtxeie Dielo* (Brúker, Martinov i Akimov) i el camarada Makhov. És evident que la votació sobre el lloc que corresponia al problema del Bund havia donat un agrupament que *no era casual*. És evident que tots aquests camarades dissentien d'*Iskra*, no sols en una qüestió tècnica, en l'ordre d'examen de les qüestions, *sinó també en els fons*. Pel que es refereix a *Rabòtxeie Dielo*, tothom veu clarament la divergència de fons, i el camarada Makhov va definir d'una manera magistral la seua actitud en el discurs que va pronunciar amb motiu de la retirada del Bund, (ps. 289-290 de les actes). Paga la pena detenir-se en aquest discurs. El camarada Makhov diu que, després de la resolució que va rebutjar la federació, "la situació del Bund en el POSDR, de problema de principi, s'ha convertit per a ell en problema de la política real respecte a una organització nacional històricament constituïda; ací, (continua l'orador), no hauria pogut deixar de tenir en compte totes les conseqüències que pogueren resultar de la nostra votació i per això hauria votat pel punt dos en la seua totalitat". El camarada Makhov ha assimilat perfectament l'esperit de la "política real": en principi ha rebutjat *ja* la federació i *per això*, en la pràctica, *hauria votat* un punt dels estatuts que seria una aplicació d'aquesta mateixa federació! I aquest camarada "pràctic" explica la seua posició, basada en profunds principis, amb les paraules següents: "Però [el famós "però" de Schedrín] com qualsevol votació meua només tenia un caràcter de principi [!] i no podia tenir caràcter pràctic, a causa de la quasi completa unanimitat dels altres membres del Congrés, vaig preferir abstenir-me per a assenyalar una diferència de principis"... [lliure'ns Déu de semblant afecció als principis!...] "entre la meua posició en aquest cas i la posició que propugnaven els delegats del Bund que van votar a favor del punt. Al contrari, hauria votat a favor d'aqueix punt si els delegats del Bund s'haguessen abstingut de votar, cosa en què insistien anteriorment". Entenga-ho qui puga! Un home de principis s'absté de dir ben alt que sí, perquè això és pràcticament inútil quan tots diuen que no.

Després de votar el lloc que corresponia al problema del Bund, va sorgir al Congrés la qüestió del grup "Borbá" que va produir també un agrupament extraordinàriament interessant i estava estretament relacionada amb el problema més "agut" del Congrés, el de la composició dels organismes centrals. La comissió encarregada de determinar la composició del Congrés, opina que no s'ha d'invitar el grup "Borbá", segons la decisió *reiterada* del Comitè d'Organització (v. ps. 383 i 375 de les actes) i l'informe *dels seus representants en la comissió* (p. 35).

El camarada legórov, *membre del Comitè d'Organització*, declara que "el problema del grup "Borbá" [observeu que diu del grup "Borbá", i no de tal o qual membre] és per a ell cosa nova", i demana que se suspenga la sessió. És un misteri com és possible que un problema sobre el qual han recaigut dues decisions del Comitè d'Organització puga ser cosa nova per a un dels seus membres. Se suspèn la sessió i es reuneix el Comitè d'Organització (p 40 de les actes), assistint aquells dels seus membres que per casualitat es troben al Congrés (estaven absents uns quants membres del Comitè

d'Organització, dels vells membres de l'organització d'*Iskra*)². Comencen els debats sobre "Borbá". Estan a favor els rabòtxeiedielistes (Martinov, Akimov i Brúker, ps. 36-38); en contra, els iskristes (Pavlòvitx, Sorokin, Langue, Trotski, Martov i altres). Novament s'estableix al Congrés la divisió en grups que ja coneixem. Amb motiu de "Borbá" s'entaula una lluita obstinada, i el camarada Martov pronuncia un discurs particularment detallat (p. 38) i "combatiu", en què al·ludeix amb raó a la "desigualtat de representació" dels grups russos i de l'estranger, parla que no estaria del tot "bé" concedir a un grup de l'estranger un "privilegi" (paraules d'or, especialment instructives, ara, des del punt de vista del que ha succeït després del Congrés!), que no s'havia de fomentar "en el Partit el caos d'organització, manifestació característica del qual era una fragmentació no originada per cap consideració de principi" (tret directe... a la "minoria" del Congrés del nostre Partit!). Ningú, fora dels partidaris de *Rabòtxeie Dielo*, es va posar francament i raonadament al costat del grup "Borbá" fins al moment de tancar-se el full d'inscripció d'oradors (p. 40): cal fer justícia al camarada Akimov i als seus amics, perquè ells, almenys, no van caminar amb embuts i voltes, sinó que van seguir obertament la seua línia i van dir francament el que volien.

Després de tancada la llista d'oradors, quan sobre el fons de la qüestió ja no es pot parlar, el camarada legórov "insisteix en el fet que s'escolte la resolució que acaba de prendre el Comitè d'Organització". No és res estrany que els membres del Congrés es mostren indignats davant semblant forma de procedir, i el camarada Plekhanov, com a president, expressa la seua "sorpresa davant el fet que el camarada legórov insistisca en la seua exigència". Perquè una de dos: o s'havia de parlar francament i precisament sobre el fons de la qüestió davant tot el Congrés, o no se n'havia de parlar en absolut. Però deixar que es tanqués la llista d'oradors i després, com "paraules de resum", presentar al Congrés una nova resolució del Comitè d'Organització, precisament sobre el problema de què es tractava, era un colp a traïció!

La sessió es reprèn després de l'esmorzar, i el Buró, que segueix sorprès, decideix deixar-se de "formalitats" i tirar mà de l'últim recurs, que només en casos extrems s'utilitza als Congressos, "l'explicació entre camarades". Un representant del Comitè d'Organització, Popov, comunica l'acord del Comitè aprovat per tots els seus membres contra u, Pavlòvitx (p. 43), i pel que es proposa al Congrés que invite Riasanov.

Pavlòvitx declara que ell havia negat i continuava negant legitimitat a la reunió del Comitè d'Organització, i que el nou acord de l'esmentat Comitè "està en pugna amb l'anterior". Aquesta declaració produeix una vertadera tempestat. El camarada legórov, també membre del Comitè d'Organització i del grup "Iuzhni Rabotxi", eludeix en la seua resposta el fons de la qüestió i vol traslladar el centre de gravetat a la qüestió de disciplina. Com si el camarada Pavlòvitx trenqués la disciplina del Partit (!), perquè el Comitè d'Organització, després d'examinar la protesta d'aquell, havia acordat "no fer el Congrés coneixedor de l'opinió particular de Pavlòvitx". Es passa a discutir el problema de la disciplina del Partit i Plekhanov explica en forma didàctica al camarada legórov, entre sorollosos aplaudiments del Congrés, que "*nosaltres no tenim mandats imperatius*" (p. 42. cfr. p. 379, reglament del Congrés, article 7: "Els delegats no tindran limitats els seus poders per mandats imperatius. Seran plenament lliures i independents en l'exercici dels seus poders"). "El Congrés és la instància suprema del Partit" i, per tant, falta a la disciplina del Partit i al reglament del Congrés precisament tot aquell que en qualsevol forma pose obstacles a què qualsevol dels delegats apel·le, *directament* davant el Congrés, sobre *totes* les qüestions de la vida del Partit, sense cap excepció. El problema en discussió es redueix d'aquesta manera a un dilema: l'esperit de cercle o l'esperit de Partit? O es limiten els drets dels delegats del Congrés, en virtut d'imaginaris drets o estatuts de tota mena de comissions i cercles, o es dissolen *totalment* abans del Congrés, i no sols de paraula, sinó de fet, *totes* les instàncies inferiors i els vells grupets, fins que es creen vertaderes institucions funcionals del Partit. Ja per açò pot veure el lector què enorme importància de principi tenia aquesta discussió al començament mateix (tercera sessió) d'un congrés que es plantejava com a finalitat restaurar de fet el Partit. En aquesta discussió es concentrava, per dir-ho així, el conflicte entre els antics cercles i grupets (com "Iuzhni Rabotxi") i el Partit que renaixia. I els grups antiiskristes surten de seguida a la superfície: tant el bundista Abramson, com el camarada Martinov, ardent partidari de l'actual redacció d'*Iskra*, i el camarada Makhov, a qui també coneixem, tots ells es declaren a favor d'legórov i del grup de "Iuzhni Rabotxi", en contra de Pavlòvitx. El camarada Martinov, que ara, en discussió amb Martov i Axelrod, fa gala de "democratisme" en matèria d'organització, recorda fins a... l'exèrcit, on només es pot apel·lar a la instància superior per mediació de la inferior!! Tot el que

² Veja hom sobre aquesta reunió la Carta de Pavlòvitx, membre del Comitè d'Organització que, a més, ha sigut elegit *per unanimitat*, abans del Congrés, representant autoritzat de la Redacció i setè membre d'ella (actes de la Lliga, p. 44)

assistia al Congrés o havia seguit atentament la història interna del nostre Partit abans de la seua celebració, comprenia clarament el vertader sentit d'aquesta "compacta" oposició antiiskrista. La tasca de l'oportunitat (potser tots els seus representants no sempre se n'adonaren, i a vegades ho sostingueren per inèrcia) consistia en salvaguardar la independència, el particularisme, els interessos de capella dels petits grups, perquè no se'ls engolís un partit ampli, que es venia estructurant a base dels principis iskristes.

Tal és precisament el punt de vista que, respecte a aquesta qüestió, va adoptar també el camarada Martov, que llavors encara no s'havia unit a Martinov. El camarada Martov s'alça decididament, i s'alça amb raó, contra aquells la "idea dels quals sobre la disciplina de partit no va més enllà de les obligacions d'un revolucionari respecte al grup d'ordre *inferior* del que forma part". "Al si d'un partit únic no és admissible cap agrupament *forçós*" (subratllat per Martov), explica Martov als defensors dels cercles, sense preveure com fustiguen aquestes paraules la seua pròpia conducta política en les últimes sessions del Congrés i després d'ell... L'agrupament *forçós* no és admissible per al Comitè d'Organització, però és plenament admissible per a la redacció. Martov condemna l'agrupament *forçós* mentre el mira des de l'organisme central, però el defensa en quant deixa de satisfer-li la composició d'aquest organisme central...

És interessant observar el fet que en el seu discurs, a més de l'"enorme error" del camarada legórov, subratlla el camarada Martov especialment la inestabilitat política de què ha donat prova el Comitè d'Organització. "En nom del Comitè d'Organització [s'indigna Martov amb raó], s'ha fet una proposició *que contradia* l'informe de la comissió [basat, afegim-ho nosaltres, en l'informe dels membres del Comitè d'Organització: p. 43, paraules de Koltzov] i *les proposicions anteriors del Comitè d'Organització*" (subratllat per mi). Com veieu, Martov comprenia perfectament *llavors*, abans del seu "viratge", que substituir el grup "Borbá" per Riasanov res lleva de la completa contradicció i falta de fermesa de l'actuació del Comitè d'Organització (per les actes del Congrés de la Lliga, p. 57, podran veure els membres del Partit el punt de vista de Martov després del seu viratge). No es va limitar llavors Martov a examinar el problema de la disciplina, sinó que va preguntar, a més, directament al Comitè d'Organització: "què ha succeït perquè siga necessària aqueixa refosa?" (subratllat per mi). Perquè, en efecte, el Comitè d'Organització, en fer la seua proposició, no va tenir ni tan sols el suficient valor de defensar francament la seua opinió, com la van defensar Akimov i altres. Martov nega açò (actes de la Lliga, p. 56), però qui llijja les actes del Congrés veurà que Martov s'equivoca. Popov, en fer la proposició en nom del Comitè d'Organització, no diu *ni una paraula* de raons (p. 41 de les actes del Congrés del Partit). legórov trasllada la discussió al punt sobre la disciplina, però, sobre el fons de la qüestió, només diu "El Comitè d'Organització podia tenir noves consideracions"... [però no sap hom si les tenia, ni de quines consideracions es tracta]... "s'ha pogut oblidar d'inscriure algú, etc.". [Aquest "etc." és l'única salvació de l'orador, perquè el Comitè d'Organització no va poder *oblidar-se* de la qüestió del grup "Borbá", que havia examinat dues vegades abans del Congrés i una vegada davant la comissió]. "El Comitè d'Organització no ha aprovat aquest acord perquè haja canviat d'actitud respecte al grup "Borbá", sinó perquè vol llevar pedres sobrants del camí de la futura organització central del Partit, en els primers passos de la seua actuació". Açò no és donar raons, sinó eludir-les. Tot socialdemòcrata sincer (i nosaltres no posem ni fins i tot en dubte la sinceritat de cap dels participants al Congrés) es preocupa d'apartar tot allò que *ell considera* escull, d'apartar-lo *pels procediments* que *ell reconeix* adequats. Donar raons significa explicar i dir exactament l'opinió d'un sobre les coses i no sortir del pas amb una banalitat. I no s'haurien *pogut* donar raons sense "canviar d'actitud respecte al grup "Borbá"", perquè les anteriors decisions contradictòries del Comitè d'Organització tractaven també d'apartar esculls, però veien aquests "esculls" precisament en el contrari. El camarada Martov ataca precisament amb extraordinària duresa i amb moltíssima raó aquest argument, qualificant-lo de "*fútil*" i a causa del desig d'"*excusar-se*" i aconsellant el Comitè d'Organització que "*no tema el què diran*". Amb aquestes paraules definia el camarada Martov perfectament el fons i el sentit d'un matís polític que ha exercit al Congrés un paper importantíssim i que es distingeix precisament per la falta d'independència, la mesquinesa, la falta de línia pròpia, el temor al què diran, l'eterna vacil·lació entre les dues parts determinades, el temor d'exposar obertament el seu *credo*; en una paraula, per totes les característiques de la "tolla".³

³ Tenim ara en el partit gent que, en sentir aquesta paraula, s'horroritzen i es lamenten a crits d'una polèmica impròpia de camarades. Estranya deformació del sentit comú sota la influència de la correcció oficial... Quan s'aplica indegudament! Quasi no hi ha partit polític amb lluita interna que prescindisca d'aquest terme, que serveix sempre per a designar els elements inconstants que vacil·len entre els que lluiten. Tampoc els alemanys, que saben mantenir la lluita interna en un marc d'exquisida correcció, s'ofenen per la paraula "*versumpft*". I no s'horroritzen ni manifesten ridícula "*pruderie*" oficial.

Aquesta falta de caràcter, en política, d'un grup inconstant va conduir, entre altres coses, que *ningú* a excepció del bundista Iudin (p. 53), presentés al Congrés una resolució per a invitar un dels membres del grup "Borbá". La resolució de Iudin va obtenir cinc vots a favor, segons sembla, de tots els bundistes: els elements vacil·lants tornaven a donar un altra recalçada! El contingent aproximat de vots del grup del centre es va veure en les votacions de les resolucions de Koltzov i de Iudin sobre aquest punt: la resolució de l'iskrista va obtenir 32 vots (p. 47) i la del bundista 16, és a dir, a més dels vuit vots antiiskristes, van tenir els dos vots del camarada Makhov (p. 46), els quatre vots dels membres del grup "Iuzhni Rabotxi" i altres dos vots més. De seguida demostrarem que en cap mode pot hom considerar aquesta distribució de vots casual, però primer exposarem breument el que *ara* opina Martov sobre aquest incident amb el Comitè d'Organització. Martov ha dit en la Lliga que "Pavlòvitx i altres van atiar les passions". Basta veure les actes del Congrés per a convèncer-se que va ser el mateix Martov qui va pronunciar els discursos més detallats, ardents i durs contra el grup "Borbá" i el Comitè d'Organització. En tractar de descarregar la "culpa" sobre Pavlovitx, l'única cosa que fa és demostrar la seua falta de fermesa: abans del Congrés va elegir precisament Pavlovitx setè membre de la redacció i al Congrés es va solidaritzar completament amb d'ell (p. 44) contra legórov. Després, no obstant això, quan ha sigut derrotat per Pavlovitx, l'acusa de "atiar les passions". Açò no passa de ser ridícul.

En *Iskra* (núm. 56) Martov parla amb ironia de la importància que es dóna a invitar a tal o qual altre. Aquesta ironia es gira de nou contra Martov, perquè precisament l'incident amb el Comitè d'Organització va donar origen a una discussió sobre problema tan "important" com el d'invitar tal o qual altre a formar part del Comitè Central o de l'òrgan central. No està bé això de mesurar amb dues vares distintes, segons es tracte del *propi* "grup d'ordre inferior" (respecte al partit), o d'un grup *aliè*. Açò és psicologia filisteia i de cercle, i no l'actitud que el partit exigeix davant una qüestió. Ho demostra prou la simple confrontació del discurs de Martov en la Lliga (p. 57) amb el seu discurs al Congrés (p. 44). "No comprenc [va dir Martov, entre altres coses, en la Lliga] com se les arregla la gent per a anomenar-se a tota costa iskristes i al mateix temps avergonyir-se de ser-ho". Estranya incomprensió de la diferència que hi ha entre "anomenar-se" i "ser", entre el dit i el fet. El mateix Martov es va *declarar* al Congrés adversari dels agrupaments forçosos i després del Congrés en va ser partidari.

d) DISSOLUCIÓ DEL GRUP "IUZHNI RABOTXI"

Potser podrà semblar obra de la casualitat la forma en què es van dividir els delegats en el problema del Comitè d'Organització. Però tal opinió seria errònia, i per a eliminar-la, ens apartarem de l'ordre cronològic i examinarem de seguida un incident que, to i que es va produir en finalitzar el Congrés, està íntimament relacionat amb el que acabem d'exposar. Es tracta de la dissolució del grup "Iuzhni Rabotxi". En contra de les tendències d'*Iskra* en matèria d'organització (plena cohesió de les forces del partit i eliminació del caos que les fragmentava) es van alçar en aquest cas els interessos d'un dels grups, el treball del qual era útil mentre faltava un vertader partit, però es va fer superflu en organitzar-se el treball d'una manera centralitzat. En funció dels interessos d'un cercle, el grup "Iuzhni Rabotxi", amb no menys dret que la vella *Iskra*, podia pretendre que es mantingués la "continuïtat" i la seua inviolabilitat. En funció dels interessos del partit, aquest grup havia de sotmetre's al trasllat de les seues forces "a les corresponents organitzacions del partit" (p. 313, final de la resolució adoptada pel Congrés). Des del punt de vista dels interessos de cercle i de la mentalitat petit burgesa, no podia menys de semblar "delicada" (expressió del camarada Rúsov i del camarada Deutsch) la dissolució d'un grup útil, que tenia tan poques ganes de dissoldre's com la vella redacció d'*Iskra*. Des del punt de vista dels interessos del partit, era imprescindible la dissolució, "la dilució" (expressió de Gúsiev) en el partit. El grup "Iuzhni Rabotxi" va declarar francament que "no considerava necessari" declarar-se dissolt i exigia que "el Congrés expressés la seua opinió en forma categòrica", i a més, "immediatament: sí o no". El grup "Iuzhni Rabotxi" invocava la mateixa "continuïtat" a la que havia apel·lat la vella redacció d'*Iskra*... després de la seua dissolució! "Encara que tots nosaltres, preses cada un individualment, constituïm un partit únic [va dir el camarada legórov], aquest partit es compon, no obstant això, de tota una sèrie d'organitzacions que cal tenir en compte *com a magnituds històriques*... Si una d'aquestes organitzacions *no perjudica el Partit, no hi ha motiu per a dissoldre-la*".

D'aquesta manera, es plantejava de forma completament definida una important qüestió *de principi*, i tots els iskristes (mentre no van sortir a primer pla els interessos dels seus propis cercles) es van alçar decidits contra els elements vacil·lants (els bundistes i dos de *Rabòtxeie Dielo* no estaven ja

llavors al Congrés; indubtablement, s'haurien declarat decidits partidaris de "tenir en compte les magnituds històriques"). La votació va donar 31 vots a favor, cinc en contra i cinc abstencions (quatre membres del grup "luzhni Rabotxi" i probablement Bielov, si es jutja per les seues anteriors declaracions, p. 308). El grup de deu vots, contundentment oposat al pla d'organització conseqüent propugnat per *Iskra* i partidaris dels cercles contra l'esperit de partit, es dibuixa amb tota precisió. En els debats, els iskristes plantegen aquesta qüestió precisament des del punt de vista dels principis (vegeu el discurs de Langue, p. 315), declarant-se en contra dels mètodes primitius de treball i de la dispersió, negant-se a tenir en compte les "simpaties" d'algunes organitzacions i dient francament que "s'hauria aconseguit abans la unificació del partit i el triomf dels principis programàtics que ací hem sancionat, si els camarades del grup "luzhni Rabotxi" s'haguessen atingut abans, fa un o dos anys, a un punt de vista més d'acord amb els principis". En el mateix sentit parlen Orlov, Gúsiev, Liádov, Muraviov, Rúsov, Pavlòvitx, Gliébov i Gorin. No sols no es van alçar els iskristes de la "minoría" contra aquestes al·lusions concretes, que repetidament es van fer al Congrés, a la política i la "línia" del grup "luzhni Rabotxi", de Makhov i altres, sense principis, no sols no van fer cap reserva a aquest respecte, sinó que, al contrari, per boca de Deutsch, s'hi van unir decididament, censurant el "caos" i aplaudint que "plantegés francament la qüestió" (p. 315) el mateix camarada Rúsov, que en aquella mateixa sessió va tenir (quin horror!) la gosadia de "plantejar francament també" el problema de la vella redacció al terreny purament de partit (p. 325).

En el grup "luzhni Rabotxi" l'assumpte de la seua dissolució va produir una indignació terrible, de la que trobem empremtes també en les actes (no ha d'oblidar-se que les actes no subministren més que un pàl·lid reflex dels debats, perquè en compte de discursos complets no contenen més que extractes i resums molt abreujats). El camarada legórov va qualificar fins i tot de "mentida" el simple esment del grup "Rabòtxaia Mis" junt amb el grup "luzhni Rabotxi", exemple característic de l'actitud que predominava al Congrés respecte a l'economicisme conseqüent. Fins i tot molt després, en la 37 sessió, legórov parla de la dissolució de "luzhni Rabotxi" amb profunda irritació (p. 356), demanant que es faça constar en l'acta que, quan es va tractar d'aquest grup, no es va preguntar als seus membres sobre els mitjans per a les edicions, ni sobre el control de l'Òrgan central i del Comitè Central. Durant la discussió sobre el grup "luzhni Rabotxi", el camarada Popov al·ludeix a la compacta majoria que va semblar decidir per endavant la qüestió sobre aqueix grup. "Ara [diu (p. 316)], després dels discursos dels camarades Gúsiev i Orlov, tot està clar". El sentit d'aquestes paraules és indubtable: ara, després que els iskristes han expressat la seua opinió i han proposat una resolució, tot és clar, és a dir, està clar que el grup "luzhni Rabotxi" serà dissolt contra la seua voluntat. El mateix representant del grup "luzhni Rabotxi" separa ací els iskristes (i, a més, a iskristes com ara Gúsiev i Orlov) dels seus partidaris, considerant que representen "línies" diferents de política d'organització. I quan l'actual *Iskra* presenta al grup "luzhni Rabotxi" (i també probablement a Makhov?) com "iskristes típics", açò no fa sinó provar de forma patent un oblit dels esdeveniments més importants (des del punt de vista d'aquest grup) succeïts al Congrés i, per part de la nova redacció, un desig d'esborrar les empremtes perquè no es veja amb quina classe d'elements es va formar l'anomenada "minoría".

És de doldre que hom no haja plantejat al Congrés el problema d'un òrgan popular. Tots els iskristes van tractar amb extraordinari interès d'aquest problema tant abans del Congrés, com durant el mateix, fora de les sessions, coincidint que no seria gens raonable iniciar l'edició de semblant òrgan o donar aquest caràcter a un dels ja existents en el moment actual de la vida del nostre partit. Els antiiskristes, al Congrés, es van manifestar en sentit contrari, el mateix que el grup "luzhni Rabotxi" en el seu informe, i només la casualitat o el no haver volgut plantejar una qüestió "desesperançada" poden explicar que no es presentés la corresponent resolució amb deu signatures al peu.

e) L'INCIDENT DE LA IGUALTAT DE DRETS DE LES LLENGÜES

Tornem a l'ordre de sessions del Congrés.

Hem pogut persuadir-nos que, encara abans que hom passés a examinar el fons de les qüestions, s'havia manifestat ja amb claredat al Congrés, no sols un grup perfectament definit d'antiiskristes (8 vots), sinó també un grup d'elements intermedis, inestables, disposats a recolzar aquests vuit i augmentar el seu número fins a uns 16 o 18 vots.

La qüestió del lloc que en el partit corresponia al Bund, qüestió que es va examinar al Congrés d'una manera extraordinària i excepcionalment detallada, es va reduir a resoldre una tesi de principi,

posposant la solució pràctica fins que es tractés de les relacions d'organització. Com ja abans del Congrés s'havia consagrat prou espai en les publicacions a explicar temes referents a aquest punt, els debats del Congrés van donar de si poc que fos relativament nou. No obstant això, hom no pot menys d'observar que els partidaris de *Rabòtzeie Dielo* (Martinov, Akimov i Brúker), en declarar-se conformes amb la resolució de Martov, van fer la reserva que la consideraven insuficient i en dissentien en les conclusions (ps. 69, 73, 83, 86).

Després de la qüestió sobre el lloc que corresponia al Bund, va passar el Congrés a tractar del programa. En aquest punt, la major part de la discussió va girar entorn d'esmenes particulars que presentaven escàs interès. En principi, l'oposició dels antiiskristes es va manifestar únicament en l'enfocament del camarada Martinov contra el cèlebre plantejament de la qüestió sobre l'espontaneïtat i la consciència. A favor de Martinov es van mostrar plenament d'acord, com és natural, els bundistes i els de *Rabòtzeie Dielo*. Martov i Plekhanov, entre altres, van demostrar com de poc bassades eren les objeccions de Martinov. Com a cosa curiosa és d'observar que ara la redacció d'*Iskra* (després de reflexionar un poc, pel que s'ha vist) s'ha passat al costat de Martinov i diu el contrari del que va dir al Congrés! Probablement, açò correspon al cèlebre principi de la "continuitat"... Ens queda ara esperar que la redacció acabe d'orientar-se i ens explique fins a quin punt està d'acord amb Martinov, en què i exactament des de quan. Entre tant, ens limitarem a preguntar si s'ha vist alguna vegada un òrgan del *partit*, la redacció del qual diga després d'un congrés precisament el contrari del que ha dit en ell.

Passant per alt les discussions sobre el reconeixement d'*Iskra* com a òrgan central (ja ens hi hem referit més amunt) i el començament dels debats sobre els estatuts (dels que seria més còmode tractar quan els examinem en conjunt), passem als matisos de principi que es van assenyalar quan es va tractar del programa. Notem, en primer lloc, un detall extraordinàriament característic: els debats sobre la qüestió de la representació proporcional. El camarada legórov, del "Iuzhni Rabotxi", advocava per que hom l'inclogués en el programa, i va defensar aquest punt de vista de tal manera que va provocar una observació encertada de Posadovski (iskrista de la minoria) sobre l'existència d'una "seriosa discrepància". "És indubtable [va dir el camarada Posadovski] que dissentim en la qüestió fonamental següent: *¿cal sotmetre la nostra política futura a uns o altres principis democràtics fonamentals, reconeixent-los un valor absolut*, o bé han de quedar tots els principis democràtics sotmesos exclusivament als interessos del nostre partit? Jo em declare decididament partidari d'aquest últim". Plekhanov "s'adhereix plenament" a Posadovski, i s'expressa encara més concretament i enèrgicament contra "el valor absolut dels principis democràtics", contra "el mode abstracte" d'interpretar-los. "És concebible en hipòtesi un cas [diu] en què nosaltres, socialdemòcrates, ens declarem en contra del sufragi universal. Va haver-hi èpoques en què la burgesia de les repúbliques italianes privava de drets polítics als individus pertanyents a la noblesa. El proletariat revolucionari podria limitar els drets polítics de les classes altes, el mateix que aquestes van fer abans respecte al proletariat". El discurs de Plekhanov és acollit amb aplaudiments i *xiuxiejos*, i quan Plekhanov protesta contra el *Zwischenruf* "no cal xiuxiejar" i prega els camarades que no es cohibisquen, s'alça el camarada legórov i diu: "Quan semblants discursos provoquen aplaudiments, no tinc més remei que xiuxiejar". Juntament amb el camarada Goldblat (delegat del Bund), el camarada legórov es declara en contra de les opinions de Posadovski i Plekhanov. És de doldre que es tanqués la discussió i l'assumpte que va sorgir en relació amb ella desaparegués immediatament de l'escena. Però en va procura ara el camarada Martov minorar i fins i tot anul·lar la seua significació, dient al Congrés de la Lliga: "Aquestes paraules [de Plekhanov] van provocar la indignació d'una part dels delegats, indignació que hauria sigut fàcil d'evitar d'haver afegit el camarada Plekhanov que, naturalment, no pot imaginar-se una situació tan tràgica, que el proletariat, per a refermar la seua victòria, haja de violar drets polítics com la llibertat de premsa... (Plekhanov: "*merci*")" (p. 58 de les actes de la Lliga). Aquesta interpretació està en pugna *directa* amb allò que, de forma absolutament categòrica, va dir el camarada Posadovski *al Congrés* sobre una "seriosa discrepància" i una dissensió sobre el "problema fonamental". Respecte a aquest problema fonamental, tots els iskristes es van declarar al Congrés *contra* els representants de la "dreta" antiiskrista (Goldblat) i del "centre" del Congrés (legórov). Açò és un fet i podem garantir sense temor que si el "centre" (espere que aquesta paraula xocarà menys que cap altra als partidaris "oficials" de la suavitat...), si el "centre" (representat pel camarada legórov o Makhov) hagués hagut d'expressar "*lliurement*" la seua opinió sobre aquesta o anàlogues qüestions, haurien aparegut de seguida serioses discrepàncies.

Aquesta discrepància es va palesar amb major relleu encara en la qüestió de la "igualtat de drets de les llengües" (p. 171 i següents de les actes). Quant a aquest punt, no són tan eloqüents els debats com les votacions: sumant-les, arribem a l'increïble xifra de *setze!* Per què? Per si no basta assenyalar en el programa la igualtat de drets de tots els ciutadans, independentment del seu sexe, etc. *i de la seua llengua*, o si és necessari dir: "llibertat de llengua" o "igualtat de drets de les llengües". El camarada Martov ha definit amb prou encert al Congrés de la Lliga aquest episodi quan ha dit que "una discussió insignificant sobre la redacció d'un punt del programa va adquirir significació de principi, perquè la meitat del Congrés es mostrava disposada a derrocar la comissió de programa". Així és precisament⁴. El motiu del xoc va ser, en efecte, insignificant, i, no obstant això, aquest va adquirir en veritat caràcter de *principi* i, pel mateix, formes terriblement aferrissades, hom va arribar a l'intent de "*derrocar*" la comissió de programa, a sospitar que desitjava "*jugar una mala passada al Congrés*" (sospita que legórov va expressar respecte de Martov!), s'hi va arribar a llençar al·lusions personals del caràcter més... injuriós (p. 178). Fins i tot el camarada Popov "va lamentar que, amb motiu de foteses, es creés *una tal atmosfera*" (subratllat per mi, p. 182), atmosfera que va regnar durant tres sessions (16, 17 i 18).

Totes aquestes expressions confirmaven definidament i categòricament el fet importantíssim que l'atmosfera de "sospites" i de les més aferrissades formes de lluita ("derrocar") (després, al Congrés de la Lliga, es va acusar la majoria dels iskristes d'haver-la creat!) havia sigut creada, en realitat, *molt abans que ens escindírem en Majoria i minoria*. Repetisc que és un fet d'enorme importància, un fet fonamental, i no comprendre-ho condueix moltíssima gent a les opinions més lleugeres sobre el caràcter artificial de la majoria a la terminació del Congrés. Des del punt de vista actual del camarada Martov, qui afirma que hi havia al Congrés 9/10 d'iskristes, és absolutament inexplicable i absurd el fet que, per "foteses", per un motiu "insignificant", pogués produir-s'hi una col·lisió que va adquirir "caràcter de principis" i va estar a punt de tirar a baix la comissió del Congrés. Seria ridícul tractar de desfer-se d'aquest *fet* amb ploriquejos i lamentacions sobre el "dany" que han fet certes idees. El caràcter de *principi* de la col·lisió no va poder resultar de cap aspror: només va poder nàixer del caràcter dels agrupaments polítics al Congrés. No van ser les asprors ni els acudits que van promoure el conflicte: eren només un *síntoma* que en el mateix agrupament polític del Congrés existia una "contradicció", existien tots els antecedents d'un conflicte, existia una falta d'homogeneïtat interna que prorrompia amb força immanent amb qualsevol motiu, *fins i tot insignificant*.

Al contrari, des del punt de vista que jo tinc sobre el Congrés i que considere el meu deure defensar com una determinada interpretació política dels esdeveniments, encara que semblant interpretació pugava ofendre algú, era plenament explicable i inevitable el conflicte més agut de caràcter de *principi* per un motiu "insignificant". Ja que en el nostre Congrés va haver-hi *constantment* lluita entre iskristes i antiiskristes, ja que entre aquests i aquells estaven els elements vacil·lants i ja que aquests últims, juntament amb els antiiskristes, constituïen 1/3 dels vots (8 + 10 = 18 de 51, segons els meus càlculs, naturalment, aproximats), resulta molt comprensible i natural que *sempre que s'apartava dels iskristes tot i que fos una petita minoria d'ells*, això creava una possibilitat de victòria de la tendència antiiskrista i provocava, per això mateix, una lluita "furiosa". Açò no és resultat de sortides de to i atacs d'inadequada duresa, sinó resultat d'una combinació política. No eren les asprors que donaven origen a un conflicte polític sinó que l'existència d'un conflicte polític en el mateix agrupament del Congrés originava asprors i atacs: aquesta contraposició tanca la divergència fonamental de principi entre Martov i nosaltres en l'apreciació de la importància política del Congrés i dels seus resultats.

En el transcurs de tot el Congrés es van produir tres casos especialment notables de separació d'un grup insignificant d'iskristes de la seua majoria (la igualtat de drets de les llengües, l'article primer dels estatuts i les eleccions), i en els tres casos es va produir una lluita aferrissada que, al capdavant, ha portat com a conseqüència la greu crisi que travessa actualment el partit. Per a comprendre el sentit polític d'aquesta crisi i d'aquesta lluita, no hem de limitar-nos a frases sobre acudits

⁴ Martov hi afegeix: "En aquest cas ens va fer molt de dany l'acudit de Plekhanov a propòsit dels burros" (quan es parlava de la llibertat de llengua, algú, crec que un bundista, va recordar entre les institucions la de la cria del cavall, i Plekhanov va dir per a si: "Els cavalls no parlen, però sí ho fan algunes vegades els burros"). Clar que jo no puc veure en aquest acudit una suavitat especial, esperit de concessió, prudència ni flexibilitat. Però m'estranya, no obstant això, que Martov, després de reconèixer el caràcter de *principi* de la discussió, no es detinga en absolut a examinar en què consisteix aquest caràcter de principi ni quins matisos té, i es limite a una indicació de com "perjudicials" són els acudits. Açò sí que és ja un punt de vista autènticament burocràtic i formalista! Els acudits pesats, en efecte, "van fer molt de dany al Congrés", i no sols els referents als bundistes, sinó altres que anaven dirigits contra persones als qui aquests algunes vegades van recolzar i fins i tot van salvar de la derrota. Però, una vegada reconegut el valor de principi de l'incident, hom no pot sortir del pas limitant-se a dir que són "inadmissibles" certs acudits (p. 58 de les actes de la Lliga).

inadmissibles, sinó examinar els agrupaments polítics dels matisos que es van enfrontar al Congrés. L'incident de la "igualtat de drets de les llengües" presenta, per açò, un doble interès des del punt de vista de l'esclariment de les causes de la divergència, perquè en aqueix problema Martov era (encara era!) iskrista i va combatre potser més que ningú contra els antiiskristes i el "centre".

Comença la guerra per una discussió entre el camarada Martov i el líder dels bundistes, camarada Líber (ps. 171-172). Martov demostra que és suficient exigir "la igualtat de drets dels ciutadans". Hom rebutja la "llibertat de llengua", però immediatament proposa "la igualtat de drets de les llengües" i amb Líber es llança al combat el camarada legórov. Martov declara que és *fetixisme* "el que els oradors insistisquen en la igualtat de drets de les nacionalitats i transferisquen la desigualtat de drets al domini lingüístic. No obstant això, aquesta qüestió s'ha d'examinar des de l'angle oposat: hi ha una desigualtat de drets entre les nacionalitats, i aquesta desigualtat s'expressa, entre altres coses, també en el fet que les persones que pertanyen a una nacionalitat determinada es veuen privades del dret a fer ús de la seua llengua materna" (p. 172). Martov tenia llavors completa raó. En efecte, quelcom de fetixisme tenia l'intent de Líber i de legórov, que mancava absolutament de sentit, de defensar allò que és encertat en les seues fórmules i considerar que nosaltres no volíem o no sabíem aplicar el principi d'igualtat de drets de les nacionalitats. La realitat és que, com "fetixistes", defensaven precisament una paraula, i no un principi, no procedien guiats pel temor d'algun error de principi, sinó per temor al què diran. Justament aquesta psicologia vacil·lant (i si "els altres" ens tiren açò en cara?), que assenyalem en l'incident con el Comitè d'Organització, és la que va mostrar ací amb plena claredat tot el nostre "centre". Un altre representant del mateix, Lvov, delegat d'una regió minera, pròxim al grup "Iuzhni Rabotxi", "considera molt seriós el problema sobre l'opressió de les llengües, plantejat per la perifèria. Importa que nosaltres, després d'haver inclòs un punt referent a la llengua en el nostre programa, allunyem tota sospita de russificació, que es podria suscitar contra els socialdemòcrates". Heus aquí una magnífica motivació de la "serietat" del problema. El problema és molt seriós *perquè* cal evitar les possibles sospites de la perifèria! L'orador no diu res, en els fons, no contesta les acusacions de fetixisme, sinó que les confirma plenament, donant proves d'una completa falta d'arguments i sortint del pas amb una al·lusió al que dirà la perifèria. Hom li adverteix: tot allò que *puguen* dir és *fals*. Però, en compte de posar en clar si és exacte o no ho és, contesta: "*poden sospitar*".

Semblant mode de plantejar el problema, amb pretensions de serietat i importància, adquireix ja, en efecte, caràcter de principi, però ni de bon tros el que volien veure en ell els Líber, els legórov, els Lvov. Allò que té caràcter de principi és el problema de si hem de facultar les organitzacions i els membres del partit per a aplicar els principis generals i fonamentals del programa, aplicant-los a circumstàncies concretes i desenrotllant en el sentit de semblant aplicació, o si, per simple temor de les sospites, hem d'omplir el programa de detalls fútils, d'indicacions particulars, de repeticions, de casuística. Allò que adquireix caràcter de principi és la qüestió de com poden els socialdemòcrates, en la lluita contra la casuística, veure ("sospitar") intents de limitar els drets i llibertats democràtiques elementals. Quan, per fi, deixarem aquest culte fetixista a la casuística? Aquest és el pensament que passava per la nostra ment quan varem assistir a la lluita per les "llengües".

L'agrupament dels delegats en aquesta lluita és especialment clar, Mercè a l'abundància de votacions nominals. Aquestes votacions van ser tres. Contra el nucli iskrista estan unànimement i constantment tots els antiiskristes (8 vots) i, amb molt lleugeres vacil·lacions, tot el centre (Makhov, Lvov, legórov, Popov, Medvièdiev, Ivanov, Tsariov, Bielov; tan sols els dos últims van vacil·lar al principi, abstenint-se unes vegades, votant altres amb nosaltres, i només van prendre una actitud definitiva en la tercera votació). Dels iskristes se separa una part, sobretot els caucasiàns (tres, amb sis vots), i a causa d'açò obté el predomini, al cap i a la fi, la tendència del "fetixisme". Quan es va votar per tercera vegada, quan els partidaris d'ambdues tendències van posar més en clar les seues posicions, tres caucasiàns, amb sis vots, es van apartar dels iskristes de la majoria, adherint-se al grup contrari. Dels iskristes de la minoria es van apartar dos amb dos vots: Posadovski i Kòstitx. En les dues primeres votacions es van passar al grup oposat o es van abstenir: Lenski, Stepánov i Gorski, de la majoria iskrista, i Deutsch de la minoria. *El fet que s'apartaren vuit vots iskristes (del total de 33) va inclinar la balança a favor de la coalició d'antiiskristes i elements vacil·lants.* Aquest és precisament *el fet fonamental* de la divisió en grups que va produir al Congrés, fet que va tornar a repetir-se (separant-se tan sols *altres* iskristes) amb motiu de la votació de l'article primer dels estatuts i amb motiu de les eleccions. No és res estrany, doncs, que qui ha sortit en les eleccions derrotat tanque ara encabotadament els ulls davant les *causes polítiques* d'aqueixa derrota, davant *el punt de partida* de la lluita de matisos, que posava cada vegada més de manifest i desemascarava

cada vegada més despietadament davant el partit els elements poc fermes i faltats de caràcter en política. L'incident de la igualtat de drets de les llengües ens mostra aquesta lluita amb tant major relleu quant que llavors el mateix camarada Martov encara no havia merescut els elogis i l'aprovació d'Akimov i Makhov.

f) EL PROGRAMA AGRARI

La falta de fermesa d'antiiskristes i "centre" en el terreny dels principis es va posar també de relleu en les discussions hagudes entorn del programa agrari, que van llevar al Congrés no poc de temps (vegeu pàgines 190-226 de les actes) i van plantejar nombroses qüestions d'extraordinari interès. Com era d'esperar, és el camarada Martinov qui promou l'ofensiva contra el programa (després d'unes petites observacions dels camarades Líber i legórov). Utilitza el vell argument que corregint "precisament aquesta injustícia històrica", "consagrem", segons ells, d'una manera indirecta, "altres injustícies històriques", etc. Al seu costat es col·loca el camarada legórov, que fins i tot "no veu clarament quin és el sentit d'aquest programa: si és un programa per a nosaltres, és a dir, si formula les reivindicacions que nosaltres plantegem, o si és que volem fer-lo popular" (!?!?). El camarada Líber "voldria fer les mateixes indicacions que el camarada legórov". El camarada Makhov parla, amb la decisió que li és pròpia, declarant que "la majoria [?] dels oradors no comprèn en absolut què és el programa proposat ni els fins que persegueix". Segons diu, "és difícil considerar el programa proposat com a programa agrari socialdemòcrata"; aquest programa... "fa una poca olor a joc de correcció d'injustícies històriques", té "un matís de demagògia i d'aventurerisme". La confirmació teòrica d'aquestes elucubracions és l'habitual exageració i simplificació del marxisme vulgar: es pretén que els iskristes "volen operar amb els camperols com amb una cosa homogènia; i com els camperols estan ja fa temps [?] dividits en classes, proposar un programa únic condueix inevitablement a convertir aquest programa en el seu conjunt en demagògic, i la seua aplicació es transformarà en una aventura" (202). El camarada Makhov "solta" ací la verdadera causa de l'actitud negativa que davant el nostre programa agrari adopten molts socialdemòcrates, disposats a "reconèixer" *Iskra* (com l'ha reconeguda el mateix Makhov), però sense haver reflexionat ni poc ni molt sobre la seua orientació, sobre la seua posició teòrica i tàctica. Precisament la vulgarització del marxisme aplicada a un fenomen tan complex i polifacètic com és el règim actual de l'economia camperola russa, i no la divergència sobre algunes particularitats, és el que ha produït i continua produint la incomprensió d'aqueix programa. I sobre aquest punt de vista d'un marxisme vulgar es van posar ràpidament d'acord els líders dels elements antiiskristes (Líber i Martinov) i els del "centre", legórov i Makhov. El camarada legórov va expressar també francament un dels trets característics del grup "Iuzhni Rabotxi" i dels grups i cercles que tendeixen cap a ell, a saber: la incomprensió de la importància del moviment camperol, la incomprensió que el costat feble dels nostres socialdemòcrates, durant les primeres i cèlebres insurreccions camperoles, no va consistir en sobreestimar, sinó més aïna, al contrari, en subestimar aqueixa importància (i en no tenir forces suficients per a utilitzar el moviment). "Estic lluny de l'entusiasme que la redacció sent pel moviment camperol [va dir el camarada legórov], de l'entusiasme que després de les revoltes camperoles es va apoderar de molts socialdemòcrates". Però, desgraciadament, el camarada legórov no es va prendre la molèstia d'informar amb alguna exactitud al Congrés en què consisteix aqueix entusiasme de la redacció, ni es va prendre la molèstia de donar indicacions concretes sobre el material bibliogràfic proporcionat per *Iskra*. A més, va oblidar que *Iskra* havia desenrotllat tots els punts fonamentals del nostre programa agrari ja en el seu tercer número, és a dir, *molt de temps abans* de les revoltes camperoles. No estaria de més que qui "ha reconegut" *Iskra* no sols de paraula, dediqués un poc més d'atenció als seus principis teòrics i tàctics!

"No, no podem fer molt entre els camperols!", exclama el camarada legórov, i després explica aquesta exclamació, no com a protesta contra tal o qual "apassionament" aïllat, sinó com a repudi de tota la nostra posició: "i això significa precisament que la nostra consigna no pot fer competència a una consigna d'aventurers". Fórmula ultra característica d'una actitud faltada de principis davant la causa, d'una actitud que tot ho redueix a una "competència" de consignes de distints partits! I açò ho diu l'orador després que s'ha declarat "satisfet" per les explicacions teòriques en què es deia que nosaltres aspirem a un èxit ferm en l'agitació, sense que ens espanten els revessos passatgers i que un èxit ferm (malgrat la sorollosa cridòria dels "competidors"... d'un minut), és impossible sense una ferma base teòrica en el programa (p. 196). Quina confusió trasllua aqueixa afirmació de sentir-se "satisfet", seguida immediatament de la repetició de les tesis vulgars heretades del vell economicisme, per al qual la "competència de consignes" decidia en totes les qüestions, no sols del programa agrari, sinó de tot el programa i de tota la tàctica de la lluita econòmica i política. "No podeu

obligar un jornalero [deia el camarada legórov] a lluitar al costat del camperol ric pels retalls, que ja estan en bona part en mans d'aqueix camperol ric”.

Ens trobem de nou davant la mateixa simplificació, indubtablement emparentada amb el nostre economicisme oportunista, que insistia en el fet que era impossible “obligar” el proletariat a lluitar pel que en gran part està en mans de la burgesia i pel que en proporció encara més considerable anirà a les seues mans en el futur. Una vegada més la mateixa vulgarització, que oblida les particularitats russes de les relacions capitalistes generals entre el jornalero i el camperol ric. Els retalls oprimeixen ara, oprimeixen en realitat *també* el jornalero, a qui no cal “obligar” a lluitar per alliberar-se de la subjecció a què està sotmès. En canvi, cal “obligar” alguns intel·lectuals: obligar-los a tenir una visió més àmplia de les seues tasques, obligar-los que renunciïn a les fórmules estereotipades quan tracten problemes concrets, obligar-los a tenir en compte la conjuntura històrica, que complica i modifica els nostres objectius. Precisament només el prejudici que el mugic és ximple (prejudici que, com observa en justícia el camarada Martov (p. 202), es trasllua en els discursos del camarada Makhov i d'altres adversaris del programa agrari), només un prejudici explica que aquests adversaris obliden les condicions reals de la vida dels nostres jornaleros.

Després d'haver simplificat el problema reduint-lo a una mera contraposició: obrer i capitalista, els representants del nostre “centre”, com de costum, van tractar de descarregar la seua estretor mental sobre el mugic. “Precisament perquè considere [deia el camarada Makhov] que el mugic és intel·ligent en la mesura del seu estret punt de vista de classe, supose que serà partidari de l'ideal petit burgès de la presa i el repartiment de la terra”. En aquestes paraules es mesclen clarament dues coses: una característica del punt de vista de classe del mugic, com petit burgès, *i una restricció* d'aquest punt de vista, la reducció d'aquest a una “mesura estreta”. Precisament en aquesta reducció és on està l'error dels legórov i Makhov (el mateix que l'error dels Martinov i Akimov consistia en reduir a una “mesura estreta” el punt de vista del proletariat). No obstant això, tant la lògica com la història ensenyen que el punt de vista petit burgès de classe pot ser més o menys estret, més o menys progressiu, precisament per la doble posició del petit burgès. I la nostra tasca no pot consistir de cap manera en descoratjar-nos davant l'estretor (“ximpleria”) del mugic o davant el fet que li dominen “prejudicis”, sinó, al contrari, en eixamplar constantment el seu punt de vista, en contribuir a la victòria del seu judici sobre els seus prejudicis.

El punt de vista del “marxisme” vulgar sobre el problema agrari rus ha tingut la seua expressió culminant en les paraules finals del profund discurs del camarada Makhov, fidel defensor de la vella redacció d'*Iskra*. No en va ser recollides aquestes paraules amb aplaudiments..., és veritat que irònics. “Per descomptat, jo no sé a què anomenar desgràcia [diu el camarada Makhov, indignat perquè Plekhanov havia donat a entendre que el moviment a favor del repartiment negre no ens espantava en absolut i que no seríem nosaltres els que posaríem traves a aqueix moviment progressiu (progressiu-burgès)]. Però aqueixa revolució, si és que hom pot donar-li aquest nom, no serà revolucionària. Jo diria més exactament que no serà ja revolució, sinó reacció (*rialles*), una revolució semblant a un motí... Semblant revolució ens farà retrocedir i exigirà un cert temps per a tornar novament a la situació en què ara ens trobem. Perquè ara tenim molt més que en el temps de la revolució francesa (*aplaudiments irònics*), tenim un partit socialdemòcrata (*rialles*)”. Sí, un partit socialdemòcrata que raonés a l'estil Makhov, o tingués institucions centrals recolzades en persones com Makhov, no mereixeria, en efecte, més que rialles...

Per tant, veiem que també en problemes purament de principis, suscitats pel programa agrari, es va posar de manifest immediatament l'agrupament que ja coneixem. Els antiiskristes (8 vots) emprenen una croada en nom del marxisme vulgar; al seu darrere s'arrosseguen els caps del “centre”, els legórov i Makhov, errant i desviant-se sempre al mateix punt de vista estret. Per això, és molt natural que en alguns punts del programa agrari, la votació llance 30 i 35 vots a favor (ps. 225 i 226), és a dir, precisament el número aproximat que ja hem vist quan es discutia el moment en què havia de tractar-se la qüestió del Bund, quan es va produir l'incident amb el Comitè d'Organització i quan es va tractar de la dissolució del grup “Iuzhni Rabotxi”. En quant sorgia una qüestió que sortís un xic del marc del lloc comú, ja establert i habitual, una qüestió que exigís una certa aplicació independent de la teoria de Marx a relacions economicosocials d'un caràcter peculiar i nou (nou per als alemanys), no resultaven més que 3/5 dels vots d'iskristes que sabessen posar-se a l'altura de la tasca, tot el “centre” es col·locava immediatament darrere dels Líber i Martinov. I el camarada Martov s'esforça encara per velar aquest fet evident, sortejant temors les votacions en què es posaven clarament de manifest els matisos!

La discussió del programa agrari mostra ben clarament la lluita dels iskristes contra les dues cinquenes parts ben comptades del Congrés. Els delegats caucasiens van ocupar en aquest punt una posició totalment encertada, degut en gran part, probablement, al fet que, en conèixer de prop les formes locals de nombroses restes del règim de servitud, estaven fora de perill de les meres contraposicions, d'un caràcter abstracte i escolar, que satisfien als Makhov. Contra Martinov i Líber, contra Makhov i Tegórov es van alçar tant Plekhanov com Gúsiev (qui va confirmar que "una concepció tan pessimista de la nostra tasca al camp" ... com era la del camarada legórov... "l'havia trobat prou vegades entre els camarades que actuaven a Rússia"), així com Kostrov, Karski i Trotski. Aquest últim indica amb raó que els "consells benèvols" dels crítics del programa agrari "fan massa olor a *fillisteisme*", respecte a l'estudi dels agrupaments polítics que es van produir al Congrés, només cal observar que, en aquest punt del seu discurs (p. 208), potser no se cite amb raó al camarada Langue junt amb legórov i Makhov. Qui Ilija amb atenció les actes veurà que la posició de Langue i Gorin és totalment diferent de la de legórov i Makhov. A Langue i Gorin no els agrada la formulació del punt referent als retalls, comprenen plenament la idea del nostre programa agrari, tractant de posar-la en pràctica *d'una altra manera*, treballant d'una manera positiva per a cercar una formulació més impecable, des del seu punt de vista, presentant projectes de resolucions per a convèncer els autors del programa o per a posar-se al seu costat contra tots els no iskristes. Basta comparar, per exemple, la proposició de Makhov que es rebutge tot el nostre programa agrari (p. 212, *nou* a favor, 38 en contra) i els seus diversos punts (ps. 216 i altres) amb la posició de Langue, que *proposa* una redacció pròpia del punt referent als retalls (p. 225), per a convèncer-se'n de la diferència radical que els separa.

Parlant més endavant dels arguments que poden a "filistisme", el camarada Trotski assenyalava que "en el període revolucionari que s'acosta hem de lligar-nos als camperols"... "l davant semblant tasca l'escepticisme i la 'perspicàcia' política de Makhov i legórov són més danyosos que qualsevulla miopia". El camarada Kòstitx, un altre iskrista de la minoria, assenyalava molt encertadament la "falta de seguretat en si mateix i en la seua ferma de principis" que s'observa en el camarada Makhov, característica que dona justament fa diana pel que fa al nostre "centre". "En el seu pessimisme coincideix el camarada Makhov amb el camarada legórov, tot i que hi ha entre ells matisos [continuava el camarada Kòstitx]. Oblida que, en el moment actual, els socialdemòcrates treballen ja entre els camperols i dirigeixen ja el seu moviment, en la mesura que siga possible. I amb aquest pessimisme redueixen l'envergadura del nostre treball" (p. 210).

Per a acabar amb la qüestió de les discussions sobre el programa al Congrés, paga la pena assenyalat encara els breus debats sobre el suport a tendències oposicionistes. En el nostre programa s'hi diu clarament que el partit socialdemòcrata recolza "tot moviment d'*oposició i revolucionari, dirigit contra el règim social i polític existent a Rússia*". Sembla que aquesta última reserva indica amb suficient precisió *quines* tendències oposicionistes són les que *precisament* recolzem. No obstant això, els diferents matisos que ja fa temps s'han produït en el nostre partit han aparegut de seguida *també en aquest punt*, per difícil que fos imaginar-se que encara eren possibles "confusions i incomprensions" en un assumpte tan gastat! Es tractava, de manera evident, no d'incomprensions, sinó precisament de *matisos*. Makhov, Líber i Martinov van tocar de seguida a sometent i van tornar a trobar-se en tan "compacta" minoria, que, també en aquest punt, el camarada Martov hauria hagut de tractar d'atribuir açò a les intrigues, els manejos, la diplomàcia i altres coses per l'estil (v. el seu discurs al Congrés de la Lliga) a les que recorren les persones incapaces de reflexionar sobre les causes polítiques que porten a la formació de grups "compactes" tant de la majoria com de la minoria.

Makhov torna a començar per una simplificació vulgar del marxisme. "No tenim més classe revolucionària que el proletariat [diu; però d'aquest principi just hi dedueix de seguida una conseqüència equivocada]: les altres són cosa de poca importància, com un pegot (*rialla general*)... Sí, com un pegot, i l'única cosa que volen és aprofitar-se. Joestic en contra que les recolzem" (p. 226). La formulació inimitable que el camarada Makhov va donar a la seua posició va confondre molts (dels seus partidaris), però en realitat van coincidir amb ell tant Líber com Martinov, proposant que s'eliminés la paraula "d'oposició" o que hom la limités afegint-hi "democràtic d'oposició". Plekhanov es va alçar amb raó contra aquesta esmena de Martinov, "nosaltres hem de criticar els liberals [deia], descobrir la seua posició ambigua. Açò és veritat... Però, en posar de manifest l'estretor i limitació de tots els altres moviments, a excepció del socialdemòcrata, estem obligats a explicar al proletariat que, comparada amb l'absolutisme, fins i tot una Constitució que no concedisca

el sufragi universal és un pas endavant i que, per això, el proletariat no ha de preferir el règim actual a semblant Constitució". Els camarades Martinov, Líber i Makhov es mostren disconformes amb açò i mantenen la seua posició, contra la qual dirigeixen els seus atacs Axelrod, Starovier, Trotski i novament Plekhanov. D'altra banda, el camarada Makhov s'ha derrotat una vegada més a si mateix. Al principi va dir que les altres classes (fora del proletariat) són "de poca importància" i que "ell està en contra que les recolzem". Després es va compadir i va reconèixer que, "tot i ser en els fons reaccionària, la burgesia és moltes vegades revolucionària, per exemple, quan es tracta de lluitar contra el feudalisme i els seus vestigis". "Però hi ha grups [va continuar, anant més de mal en pitjor] que són sempre [?] reaccionaris, com són els artesans". A semblants perles van portar la seua xerrameca al terreny dels principis els mateixos líders del nostre "centre", que després defensaven amb bromera a la boca la vella redacció! Precisament els artesans, fins i tot en l'Europa occidental, on l'organització gremial era tan forta, el mateix que altres petits burgesos a les ciutats, van donar proves d'extraordinari esperit revolucionari en l'època de la caiguda de l'absolutisme. Precisament per al socialdemòcrata rus és sobretot absurd repetir sense reflexionar el que diuen els seus camarades d'Occident, sobre els artesans d'ara, en una època separada per un o mig segle de la caiguda de l'absolutisme. A Rússia, dir que els artesans són reaccionaris en comparació amb la burgesia al terreny de les qüestions polítiques, no és més que una estereotípia, una frase apresada.

És de doldre que les actes no hagen conservat cap indicació sobre el nombre de vots que van aconseguir reunir les esmenes sobre aquesta qüestió presentades per Martinov, Makhov i Líber i que van ser rebutjades. Només podem dir que els líders dels elements antiiskristes i un dels líders del "centre"⁵ es van unir també en aquest punt per a formar l'agrupament que ja coneixem contra els iskristes. Resumint *tota* la discussió sobre el *programa*, no podem menys d'arribar a la conclusió que *ni un* sol debat una mica animat i que despertés un interès general va deixar de palesar els diferents matisos que ara passen en silenci el camarada Martov i la nova redacció d'*Iskra*.

g) ELS ESTATUTS DEL PARTIT. PROJECTE DEL CAMARADA MARTOV

Després del programa va tractar el Congrés dels estatuts del partit (passem per alt la qüestió de l'òrgan central i els informes dels delegats, que per desgràcia, majoritàriament, no van poder presentar-los de forma satisfactòria). No cal ni dir que la qüestió dels estatuts tenia per a tots nosaltres enorme importància. En efecte, *Iskra* havia sigut des del primer moment, no sols un òrgan de publicació sinó, a més, una cèl·lula d'organització. En l'article de fons del seu quart número ("Per on començar?"), *Iskra* havia proposat tot un pla d'organització⁶, aplicant-lo sistemàticament i inflexiblement durant tres anys. Quan el II Congrés del partit va reconèixer *Iskra* com a òrgan central, entre els tres punts que exposaven els motius de la resolució corresponent (p. 147) dos estaven consagrats *precisament a aquest pla d'organització i a les idees d'organització d'Iskra*: al seu paper en la direcció del treball *pràctic* del partit i al seu paper dirigent en la tasca d'unificació. Per això, és completament natural que la labor d'*Iskra* i tota l'obra d'organització del partit, tota l'obra de restabliment *efectiu* del partit *no es podia* considerar acabada si tot el partit no reconeixia i no deixava refermades d'una forma taxativa determinades idees d'organització. I aquesta tasca havien de complir-la els estatuts d'organització del partit.

Les idees fonamentals que *Iskra* tractava d'assentar com a base de l'organització del partit, es reduïen, en els fons, a les dos que donem a continuació. La primera, la idea del centralisme determinava en principi el mode de resoldre tot el cúmul de problemes particulars i de detall al terreny de l'organització. La segona, la que es referia al paper especial que exerceix un òrgan ideològic

⁵ Un altre líder d'aqueix mateix grup, del "centre", el camarada Legórov, va expressar en un altre lloc la seua opinió sobre el suport a les tendències oposicionistes, en tractar-se de la resolució d'Axelrod sobre els social revolucionaris (p. 359). El camarada Legórov veu una "contradicció" entre l'exigència, que figura en el programa, de *recolzar* tot moviment d'oposició i revolucionari, i l'actitud *negativa* envers social revolucionaris i liberals. En una altra forma, i abordant la qüestió d'una manera quelcom distinta, el camarada Legórov mostra en aquest punt la mateixa concepció estreta del marxisme que els camarades Makhov, Líber i Martinov i la mateixa actitud vacil·lant i semihostil envers la posició d'*Iskra* (que ell mateix ha "reconegut").

⁶ En el discurs pronunciat quan es va reconèixer *Iskra* com a òrgan central, el camarada Popov, entre altres coses, va dir el següent: "Recorde, en el número tres o quatre d'*Iskra*, l'article "Per on començar?" molts dels camarades que llavors actuaven a Rússia el van trobar faltat de tacte; a altres, el pla els semblava fantàstic, i la majoria (probablement la majoria de les persones que rodejaven el camarada Popov) ho explicava només per vanitat" (p. 140). Com pot veure el lector, estic ja acostumat a aquesta explicació de les meues opinions polítiques com a vanitat, explicació que ara caldegen el camarada Axelrod i el camarada Martov.

directiu, un periòdic, tenia en compte el que necessitava, d'una manera peculiar i temporal, precisament el moviment obrer socialdemòcrata rus davall l'esclavitud política, a condició de crear en l'estranger una base d'operacions *inicial* per a l'ofensiva revolucionària. La primera idea, com l'única idea de principis, havia de penetrar tots els estatuts; la segona, com a idea particular, engendrada per una circumstància temporal de lloc i de mode d'acció, s'expressava en un apartament *aparent* del centralisme, en la creació de *dos centres, l'òrgan central i el comitè central*. En l'article editorial d'*Iskra* "Per on començar?" (núm. 4), així com en *Què fer?* vaig desenrotllar aquestes dues idees fonamentals de l'organització iskrista del partit i, finalment, les he explicades detalladament, quasi en forma d'estatuts, en la "Carta a un camarada". Només quedava, en realitat, un treball de redacció per a donar forma als articles dels estatuts que havien de portar a la pràctica precisament aqueixes idees, si el reconeixement d'*Iskra* no quedava en el paper, si no era una frase convencional. En el pròleg que vaig fer a la "Carta a un camarada" en reeditar-la, deia ja que era suficient una simple comparació dels estatuts del partit amb aqueix fullet per a deixar assentada la completa identitat de les idees d'organització en ambdós llocs.

En relació amb la tasca de redacció per a formular les idees d'organització d'*Iskra* en els estatuts, he de referir-me a un incident, provocat pel camarada Martov... "L'aclariment dels fets vos demostrarà [deia Martov al Congrés de la Lliga (p. 58)] quant inesperat va ser per a Lenin la meua caiguda en l'oportunisme en allò que afecta aquest article (és a dir, al primer). Mes i mig o dos mesos abans del Congrés li vaig ensenyar a Lenin el meu projecte, on l'article primer estava exposat exactament de la mateixa manera en què el vaig proposar al Congrés. Lenin es va declarar en contra del meu projecte, considerant-lo massa detallat, i em va dir que a ell li agradava només la idea de l'article primer, la determinació de la condició de membre del partit, que traslladaria als seus estatuts amb modificacions, perquè no considerava encertada la formulació que jo li havia donat. Així, doncs, feia ja temps que Lenin coneixia la meua formulació, el meu punt de vista sobre aquest problema. Com veieu, vaig anar al Congrés amb la visera alçada, sense ocultar les meues opinions. Jo havia advertit que lluitaria contra la cooptació recíproca, contra el principi d'unanimitat en la cooptació per al comitè central i per a l'òrgan central, etc."

Ja veurem en el moment oportú què va passar en allò que afecta l'advertència de la lluita contra la cooptació recíproca. Detinguem-nos ara en aquesta "visera alçada" dels estatuts de Martov. Referint en la Lliga, de memòria, l'episodi del seu desafortunat projecte (que el mateix Martov va retirar al Congrés, com desencertat, però va tornar a traure'l a la llum, amb la seua habitual conseqüència, després del Congrés), Martov, com sol succeir, ha oblidat moltes coses, i per això ha tornat a enredar-les. Sembla que ja n'hi havien prou fets per a curar-se de referències a converses privades i a la seua memòria (perquè els homes, involuntàriament, no recorden sinó allò que els convé!) i, malgrat tot, el camarada Martov, no tenint altres materials, usa dades de pèssima qualitat. Ara, fins i tot el camarada Plekhanov comença a imitar-lo; pel que s'ha vist, són contagiosos els mals exemples.

La "idea" de l'article primer del projecte de Martov no podia "agradar-me", perquè en el seu projecte no existia *cap idea* que vingués a col·lació al Congrés. Li ha fallat la seua memòria. He tingut la sort de trobar entre els meus papers el projecte de Martov, on "*precisament l'article primer no està exposat en la forma en què el va proposar al Congrés!*" Ací tenen vostès la "visera alçada"!

Article primer del projecte de Martov: "Es considerarà com pertanyent el Partit Obrer Socialdemòcrata de Rússia tot aquell que, acceptant el seu programa, treballa activament per a portar a la pràctica les seues tasques sota el control i la direcció dels òrgans [sic!] del partit".

Article primer del meu projecte: "Es considerarà membre del partit tot aquell que accepte el seu programa i recolze el partit tant amb recursos materials, com amb la seua participació personal en una de les organitzacions del mateix".

Article primer de la fórmula proposada per Martov al Congrés i acceptada per aquest: "Es considerarà membre del Partit Obrer Socialdemòcrata de Rússia tot aquell que accepte el seu programa, recolze al partit amb recursos materials i li preste la seua col·laboració personal en forma regular sota la direcció d'una de les seues organitzacions".

Per aquesta confrontació veiem amb claredat que en el projecte de Martov no hi ha precisament *cap idea*, sinó només *una frase buida*. És clar de per si mateix que els membres del partit treballen sota el

control i la direcció dels òrgans del partit, i *no pot ser d'una altra manera*; d'això no parlen sinó les gents aficionades a parlar per parlar, els que agraden d'omplir "estatuts" d'un riu de paraules i fórmules burocràtiques (és a dir, innecessàries per a l'objecte i, segons sembla, necessàries per a fer embalum). La *idea* de l'article primer només apareix en plantejar-se la qüestió de si poden *els òrgans del partit* portar a la *pràctica* la seua direcció respecte a aquells membres del mateix *que no formen part de cap de les organitzacions del partit*. No hi ha ni rastre d'aquesta idea en el projecte del camarada Martov. Per tant, *jo no podia conèixer* les "opinions" del camarada Martov "sobre aquest problema", perquè no hi ha en el projecte del camarada Martov cap *opinió sobre aquest problema*. L'aclariment de fets del camarada Martov resulta *un embull*.

En canvi, precisament del camarada Martov cal dir que ell, pel meu projecte, "coneixia les meues opinions sobre aquesta qüestió" i no va protestar ni les va combatre, ni en la comissió de redacció, encara que el meu projecte va ser mostrat a tot el món dues o tres setmanes abans del Congrés, ni davant els delegats, que es van assabentar *només* del meu projecte. I encara més. Fins i tot *al Congrés*, quan vaig presentar el meu projecte d'estatuts⁷ i el vaig defensar *abans que s'elegís la comissió d'estatuts*, el camarada Martov va dir clarament: "m'adherisc a les conclusions del camarada Lenin. *Només, en dos punts dissentisc d'aquest últim*" (subratllat per mi): en el mode de constitució del Consell i en la cooptació per unanimitat (p. 157). *Ni una paraula diu* encara que *dissentisca* respecte a l'article primer.

En el seu fullet sobre l'estat de setge, el camarada Martov ha considerat precís tornar a recordar amb peculiar meticulositat els seus estatuts. Assegura allí que els seus estatuts, que també ara (al febrer de 1904; no se sap el que succeirà d'ací a tres mesos) està disposat a signar, a excepció d'algunes particularitats secundàries, "expressaven amb prou claredat la seua posició negativa respecte a la hipertròfia del centralisme" (p. IV). El camarada Martov explica *ara* el no haver proposat aquest projecte al Congrés dient, primer, que "l'educació iskrista li va inspirar una actitud despectiva envers els estatuts". (La paraula iskrista, quan així li plau al camarada Martov, no significa ja per a ell l'estret esperit de cercle, sinó la més conseqüent de les tendències! Només és de doldre que al cap de tres anys l'educació iskrista no haja inspirat al camarada Martov una actitud despectiva per a la fraseologia anarquista, amb la que la inestabilitat pròpia d'un intel·lectual és capaç de justificar les violacions d'uns estatuts aprovats en comú). En segon lloc, resulta ni més ni menys que ell, el camarada Martov, no volia "introduir qualsevol dissonància en la tàctica del nucli orgànic fonamental que era *Iskra*". Resulta d'una congruència meravellosa! En la qüestió *de principi* sobre la formulació oportunista de l'article primer o de la hipertròfia del centralisme va tenir el camarada Martov tal por de la dissonància (temible tan sols des del més estret punt de vista de cercle), que ni tan sols va exposar les seues discrepàncies davant un nucli com la redacció! Sobre el problema *pràctic* sobre la composició dels organismes centrals, el camarada Martov va apel·lar contra el vot de la majoria dels membres de l'organització d'*Iskra* (vertader *nucli orgànic fonamental*) a l'auxili del Bund i dels membres de "Rabòtzeie Dielo" El camarada Martov no veu la "dissonància" que hi ha en les seues pròpies frases, quan es val de procediments propis dels cercles en defensa de la pseudoredacció per a renegar de l'esperit de "cercle" en la forma en què enjudicien la qüestió les persones més competents. Per a castigar-lo, citarem *íntegre* el seu projecte d'estatuts fent constar per la nostra part quins *punts de vista* i quina *hipertròfia* es representen en el mateix⁸:

"Projecte d'estatuts del Partit. - I. Pertinença al Partit. - 1) Es considerarà com pertanyent al Partit Obrer Socialdemòcrata de Rússia tot aquell que, acceptant el seu programa, treballa activament per a portar a la pràctica les seues tasques sota el control i la direcció dels òrgans del Partit. - 2) El Comitè Central acordarà l'expulsió dels membres del Partit per actes incompatibles amb els interessos del Partit. [la decisió d'expulsió, argumentada, es conservarà a l'arxiu del Partit i, en cas d'exigència, es comunicarà a cada comitè del mateix. Es pot apel·lar davant el Congrés contra l'acord d'expulsió pres pel Comitè Central, sempre que ho exigitsquen dos o més comitès]..." Indicaré amb claudàtors els punts

⁷ A propòsit. La comissió d'actes ha publicat en l'annex XI el projecte d'estatuts "*presentat al Congrés per Lenin*" (p. 393). També en aquest punt ha embrollat un poc les coses la comissió d'actes. Ha confós el meu projecte inicial, que es va mostrar a tots els delegats (i a moltíssims abans del Congrés) *amb el que vaig presentar al Congrés* i ha publicat el primer com si fos el segon. Jo, naturalment, no tinc res en contra de la publicació dels meus projectes, *fins i tot en tots els graus de la seua preparació*, però no per això cal embrollar les coses. I, no obstant això, ha resultat un embull, perquè Popov i Martov (ps. 154 i 157) critiquen, en el projecte que vaig presentar al Congrés, formulacions *que no existeixen en el projecte* publicat per la comissió d'actes (cfr. p. 394, arts. 7 i 11). Amb més atenció per a l'assumpte, bastava haver confrontat les pàgines que jo indicava per a notar l'error.

⁸ He d'advertir que neo he pogut trobar, i ho lamente, la primera variant del projecte de Martov, que tenia al voltant del 48 articles i patia d'una "hipertrofia" encara major de formalisme sense objecte.

evidentment faltats de contingut en el projecte de Martov, els que no sols no contenen cap "idea", sinó ni tan sols cap condició ni exigència determinada, com és el cas sense igual d'indicar en uns "estatuts" on precisament haurà de conservar-se la sentència, o de referir-se a l'apel·lació davant el Congrés que pot ser objecte d'un acord d'expulsió pres pel Comitè Central (i no tots els seus acords en general?). Açò és justament una hipertròfia de frase, o un vertader formalisme burocràtic en el sentit de compondre punts i articles superflus, sabent per endavant que no serveixen per a res o que serveixen per a entorpir. "... II. Comitès locals. - 3) Seran representants del Partit en el seu treball local els comitès del Partit..." (com nou i d'enginyós!). "... 4) [Es consideraran comitès del Partit els que existisquen en celebrar-se el II Congrés i estiguen representats en ell amb la composició que tinguen en aquest moment]. - 5) Els nous comitès, és a dir, els que no queden compresos en l'article 4, seran designats pel Comitè Central [que reconeixerà com a comitè a la composició que en el moment donat tinga l'organització local, o constituirà el comitè local reformant aquesta última]. - 6) Els comitès completen el nombre dels seus membres mitjançant la cooptació. - 7) El Comitè Central té dret a completar el nombre de membres d'un comitè local amb una quantitat de camarades (que ell conega), de manera que el seu nombre no constituïska més d'un terç del nombre total de membres..." Model d'estil bufonesc: per què no més d'un terç? Amb quin objecte? Què té aquesta limitació que res limita, perquè aquest mode de completar pot repetir-se moltes vegades? "... 8) [Si un comitè local s'enfonsa o és desfet" (¿és a dir, si no són detinguts tots els seus membres?) "per les persecucions, el Comitè Central el restablirà"... (sense tenir ja en compte l'article 7? I no troba el camarada Martov que hi ha una semblança entre l'article 8 i les lleis russes sobre la moral pública, que prescriuen treballar els dies laborables i descansar en les festes?). "... 9) El Congrés ordinari del Partit podrà encarregar al CC que reforme la composició de qualsevol comitè local, quan s'haja reconegut que l'activitat d'aquest últim és incompatible amb els interessos del Partit. En aquest últim cas, el comitè, amb la composició que tinga es declara dissolt i els camarades de la seua localitat queden exempts de l'obligació de prestar-li obediència⁹... La regla que es conté en aquest article és tan altament útil com l'article encara existent en les lleis russes i que diu: es prohibeix a tots i a cada un l'alcoholisme. "... 10) [Els comitès locals del Partit dirigeixen tota la labor de propaganda, agitació i organització del Partit a la localitat i, en la mesura que s'ho permeten les seues forces, cooperen amb el Comitè central i l'Òrgan central en el compliment de les tasques generals del Partit que els incumbeixen.]... Uf! A què ve açò, per tots els sants?... "... 11) [El règim interior de l'organització local, les relacions recíproques entre el comitè i els grups a ell subordinats" (escolta vostè, escolta vostè, camarada Axelrod?) "i els límits de competència i autonomia" (però és que els límits de competència no són el mateix que els límits d'autonomia?) "d'aquests grups els establirà el mateix comitè, informant del CC i de la redacció del OC]..." (Hi ha una llacuna: no es diu on s'arxivien aquestes comunicacions). "... 12) [Tots els grups i membres individuals del Partit sotmesos als comitès tenen dret a exigir que es comuniquen al CC del Partit i als seus òrgans centrals les seues opinions i desitjos sobre qualsevol problema.] - 13) Cada comitè local del Partit quedarà obligat a descomptar dels seus ingressos una part que correspondrà a la caixa del CC, segons distribució que efectuarà el CC - III. Organitzacions destinades a l'agitació en diverses llengües (a més del rus). - 14) [Per a l'agitació en una de les llengües no russes, i per a organitzar als obrers entre els que es duga a terme tal agitació, podran formar-se organitzacions a banda en els punts on siga imprescindible especialitzar aqueixa agitació i establir semblant organització separada]. - 15) Correspondrà al CC del Partit, i en els casos litigiosos al Congrés del mateix, decidir quan existeix en aquests casos verdadera necessitat..." La primera part de l'article és supèrflua, si es tenen en compte altres disposicions dels estatuts, i la segona, sobre els casos litigiosos, mou senzillament a riulla... "16) [Les organitzacions locals a què fa referència l'article 14, seran autònomes en els seus objectius especials, però actuaran sota el control del comitè local i estaran sotmeses a aquest últim, sent el comitè local qui establirà les formes d'aquest control i les normes que, en el treball d'organització, regularan les relacions entre el comitè i l'organització especial..." (bo, gràcies a Déu!, ara es veu ben clar que no hi havia raó per a tota aqueixa muntanya de paraules buides). "... Quant als assumptes generals del Partit, tals organitzacions actuaran com a part de l'organització del comitè.] - 17) [Les organitzacions locals a què fa referència l'article 14, podran formar una unió autònoma per a la consecució eficaç dels seus objectius especials. Semblant unió pot tenir els seus òrgans especials, administratius i publicacions, quedant els uns i els altres sotmesos al control immediat del CC del Partit. Tal unió establirà ella mateixa els seus estatuts, però els sotmetrà a l'aprovació del CC del Partit.] - 18) [de la unió autònoma a què fa referència l'article 17 poden també entrar a formar part els comitès locals del Partit, si a causa de les condicions locals es dediquen principalment a l'agitació en una llengua determinada. Nota. Sent part integrant d'una unió autònoma, semblant comitè no deixa, no obstant això, de ser un comitè del Partit.]..." (Tot l'article és d'una utilitat extrema i d'una profundíssima intel·ligència, i la nota encara més)... "... 19) [Les organitzacions locals que formen part d'una unió autònoma quedaran sotmeses al control dels comitès locals en les seues relacions amb els òrgans centrals de la unió.] - 20) [Els òrgans literaris i administratius centrals de les unions autònomes tindran amb el CC del Partit les mateixes relacions que els comitès locals del Partit.] - IV. El Comitè central i els òrgans literaris del Partit. - 21) [Representants del Partit en la seua totalitat seran el Comitè central i els òrgans literaris: l'òrgan polític i l'òrgan científic.] - 22) Incumbeix al CC la direcció general de tota la labor pràctica del Partit; cuidar que s'utilitzen i distribuïsqen degudament totes les seues forces; controlar l'actuació de tots els sectors del

⁹ Cridem l'atenció del camarada Axelrod sobre aquesta parauleta. Un vertader horror! Açò sí son els arrels profunds del

Partit; subministrar publicacions a les organitzacions locals; organitzar l'aparell tècnic del Partit; convocar els congressos del Partit. - 23) Correspondrà als òrgans literaris del Partit la direcció ideològica de la vida del mateix; la propaganda del programa del Partit i l'exposició científica i publicista de la concepció del món de la socialdemocràcia. - 24) Tots els comitès locals del Partit, així com les unions autònomes, mantindran una relació directa tant amb el CC del Partit, com amb la redacció dels seus òrgans, posant periòdicament en el seu coneixement la marxa del moviment i del treball d'organització en l'àrea local. - 25) El Congrés del Partit designarà la redacció dels òrgans literaris del mateix, que seguirà en funcions fins al Congrés següent. - 26) [La redacció tindrà autonomia en els seus assumptes interns] i, en l'interval entre dos Congressos, podrà completar i modificar la seua composició, comunicant-ho en cada cas al CC - 27) Tots els comunicats que emanen del CC, o hagen sigut sancionats per ell es publicaran, a petició del CC, en l'òrgan del Partit. - 28) El CC, d'acord amb la redacció dels òrgans del Partit, formarà grups literaris especials per a determinats treballs literaris. - 29) El Congrés del Partit designarà al Comitè central, que seguirà en funcions fins al Congrés següent. El CC podrà completar la seua composició per cooptació en nombre il·limitat, posant-ho cada vegada en coneixement de la redacció dels òrgans centrals del Partit. - V. Organització del Partit en l'estranger. - 30) L'organització del Partit en l'estranger cuidarà de la propaganda entre els russos residents en l'estranger i d'organitzar entre ells als elements socialistes. Al seu capdavant figurarà una administració designada per elecció. - 31) Les unions autònomes que formen part integrant del Partit podran tenir seccions en l'estranger per a cooperar a la consecució dels objectius especials de tals unions. Aquestes seccions, en qualitat de grups autònoms, quedaran incloses en l'organització general en l'estranger. - VI. Congressos del Partit. - 32) La instància superior del Partit és el seu Congrés. - 33) [El Congrés del Partit establirà el seu programa, els seus estatuts i els principis pels quals es regirà la seua actuació; controlarà la labor de tots els òrgans del Partit i entendreà en els conflictes que entre ells puguen sorgir.] - 34) Tindran representació al Congrés: a) tots els comitès locals del Partit; b) els òrgans administratius centrals de totes les unions autònomes que estiguen compreses en el Partit; c) el CC del Partit i la redacció dels seus òrgans centrals; d) l'organització del Partit en l'estranger. - 35) Es consentirà la transmissió de mandats, però a condició que un delegat no represente més de tres mandats efectius. Podrà dividir-se un mandat entre dos representants. No es consentiran mandats imperatius - 36) El CC quedarà facultat per a invitar al Congrés, amb veu, però sense vot, als camarades la presència dels quals puga ser útil. - 37) Per a introduir modificacions en el programa o en els estatuts, farà falta una majoria de dos terços dels vots presents; les altres qüestions es resoldran per simple majoria. - 38) El Congrés es considerarà vàlid sempre que estiguen representats en ell més de la meitat dels comitès del Partit existents en el moment de la seua celebració. - 39) El Congrés es reunirà, sempre que les circumstàncies ho permeten, una vegada cada dos anys. [En el cas que, per a la seua convocatòria en aquest termini, sorgisquen dificultats alienes a la voluntat del CC, aquest podrà ajornar-lo davall la seua responsabilitat.]

De segur que el lector que haja tingut paciència, com a cas excepcional, suficient per a llegir-se fins al final aquests així anomenats estatuts no ens exigirà un examen especial de les conclusions que a continuació formulem. Primera conclusió: els estatuts pateixen una hidropesia difícilment curable. Segona conclusió: no hi ha manera de descobrir en aquests estatuts cap matís especial, en punt a organització, pel que es refereix a una actitud negativa enfront de la hipertròfia centralista. Tercera conclusió: el camarada Martov ha procedit molt raonablement, ocultant als ulls del món (i a l'examen del Congrés) més dels 38/39 dels seus estatuts. L'única cosa que resulta quelcom original és que amb motiu d'aquesta ocultació es parle de visera alçada.

h) DISCUSSIÓ SOBRE EL CENTRALISME ABANS DE L'ESCISSIÓ ENTRE ELS ISKRISTES

Abans de passar a una qüestió efectivament interessant que, d'una manera indubtable, posa al descobert els diversos matisos d'opinió respecte a la formulació de l'article primer dels estatuts, hem de detenir-nos encara succintament en la breu discussió general dels estatuts que va ocupar la sessió 14 i part de la 15 del Congrés. Aquesta discussió té una certa importància, perquè *va precedir* al complet desacord de l'organització d'*Iskra* pel que fa a la composició dels organismes centrals. Al contrari, les discussions posteriors, sobre els estatuts en general i sobre la cooptació en particular, es van produir *després* del nostre desacord en l'organització d'*Iskra*. Naturalment, *abans* del desacord podíem expressar les nostres opinions més imparcialment, en el sentit que les nostres consideracions eren més independents del problema de la composició personal del CC, que a tots preocupava. El camarada Martov, com he assenyalat ja, *es va adherir* (p. 157) al meu punt de vista en matèria d'organització, fent tan sols dues reserves per estar disconforme amb mi en *particularitats*.

"jacobinisme", que arraba fins a... fins a modificar la composició de la Redacció...

Al contrari, tant els antiiskristes com el “centre” es van alçar de seguida contra les dues idees fonamentals de tot el pla d’organització d’*Iskra* (i, per consegüent, de tots els estatuts): tant contra el centralisme, com contra els “dos organismes centrals”. El camarada Líber va qualificar els meus estatuts de “desconfiança organitzada”, i va veure *descentralització* en els dos organismes centrals (el mateix que els camarades Popov i legórov). El camarada Akimov va expressar el desig d’ampliar l’esfera de competència dels comitès locals, en particular atorgar-los a ells mateixos “el dret de modificar la seua composició”. “És precis donar-los major llibertat d’acció... Els comitès locals han de ser elegits pels militants actius de la localitat, el mateix que el CC és elegit pels representants de totes les organitzacions actives de Rússia. I si tampoc açò pot permetre’s, que es limite llavors el nombre de membres que el CC pot designar per a treballar en el comitès locals...” (158). Com veieu, el camarada Akimov apunta un argument contra la “hipertròfia del centralisme”, però el camarada Martov segueix sord a aquestes autoritzades indicacions, mentre la derrota en el problema de la composició dels organismes centrals no el porta a seguir a Akimov. Segueix sord fins i tot quan el camarada Akimov li apunta la “*idea*” dels seus propis estatuts (article 7: limitació dels drets del CC a introduir membres en el comitès)! El camarada Martov no volia encara llavors cap “dissonància” amb nosaltres i consentia per això la dissonància tant amb el camarada Akimov, com a amb si mateix... Llavors només advocaven contra el “monstruós centralisme” aquells als qui *no convenia*, evidentment, el centralisme d’*Iskra*: advocaven contra ell Akimov, Líber, Goldblat, i els *seguien* amb cautela i precaució (de manera que sempre pogués hom tornar-se enrere) legórov (v. ps. 156 i 276), etc.: Llavors, la immensa majoria del partit veia encara amb tota claredat que eren precisament els interessos de capella, de cercle, del “Bund”, i del grup “Iuzhni Rabotxi”, etc. els que provocaven la protesta contra el centralisme. D’altra banda, també ara veu clarament la majoria del partit que són precisament els interessos de cercle de la vella redacció d’*Iskra* els que provoquen la seua protesta contra el centralisme...

Vegeu, per exemple, el discurs del camarada Goldblat (160-161). Es pronuncia contra el meu “monstruós” centralisme, que segons ell, condueix a l’“anihilament” de les organitzacions de base i “està imbuït de la tendència d’atorgar al centre un poder il·limitat, el dret d’intervenció il·limitada en tot”, que reserva a les organitzacions “l’únic dret de sotmetre’s sense un murmur de protesta a allò que se’ls ordene des de dalt”, etc. “L’organisme central que preveu el projecte es trobarà en un espai buit: al seu voltant no hi haurà cap perifèria, sinó una espècie de massa amorfa en què es mouran els seus agents executors”. Açò és, paraula per paraula, la mateixa *fraseologia falsa* amb què, després de la seua derrota al Congrés, han començat a obsequiar-nos els Martov i els Axelrod. Ha merescut rialles el Bund, que, en guerra contra el nostre centralisme, concedeix ell mateix, al seu organisme central drets il·limitats, definits d’una manera *encara més precisa* (tot i que siga, per no citar-ne altres, la facultat d’admetre i excloure membres i fins i tot la de rebutjar delegats als congressos). Rialles mereixeran també, quan s’aclarisquen les coses, les lamentacions de la *minoria*, que crida contra el centralisme i contra els estatuts mentre està en la minoria, i es recolza en aquests últims en quant ha aconseguit passar a la majoria.

També es va posar clarament de manifest la divisió en grups en allò que fa als dos organismes centrals: Líber, Akimov (el primer amb la cançoneta de moda, a l’estil Axelrod-Martov, sobre el predomini del OC sobre el CC en el Consell), Popov i legórov es van oposar a *tots* els iskristes. El pla dels dos organismes centrals es desprenia lògicament de les idees que, en matèria d’organització, havia desenrotllat sempre la *vella Iskra* (i que *de paraula* havien aprovat els camarades Popov i legórov!). La política de la vella *Iskra* era diametralment oposada als plans de “Iuzhni Rabotxi”, als plans de crear paral·lelament un òrgan popular i de convertir-lo en òrgan en realitat predominant. Heus aquí l’origen de la contradicció que, a primera vista, podria semblar estranya: per un sol organisme central, és a dir, *pel que podria semblar un major centralisme*, estan tots els antiiskristes i tota la tolla. Clar que també va haver-hi delegats (sobretot a la tolla) que a penes si tenien clara comprensió de cap on conduirien i havien de conduir, en virtut de la marxa de les coses, els plans d’organització del grup “Iuzhni Rabotxi”, però la seua mateixa naturalesa vacil·lant i poc segura de si mateixa els impel·lia al bàndol dels antiiskristes.

Entre els discursos pronunciats per iskristes durant aquests debats (que van precedir a l’escissió dels iskristes) sobre els estatuts, són particularment notables els dels camarades Martov (l’“adhesió” a les meues idees en matèria d’organització) i Trotski. Aquest últim va contestar als camarades Akimov i Líber en tal forma, que cada paraula de la seua contestació descobreix tota la falsedat de la conducta que després del Congrés va seguir la “minoria” i de les teories que després del Congrés va adoptar la “minoria”. “Els estatuts [diu (el camarada Akimov)], determinen l’esfera de competència del CC d’una

manera que no és prou precisa. No hi puc estar d'acord. Al contrari, la determinació és necessària i significa: per quant el partit és un tot, és imprescindible assegurar-li el control de l'activitat dels comitès locals. El camarada Líber ha dit que els estatuts, per a emprar una expressió meua, són la "desconfiança organitzada". És veritat. Però jo vaig emprar aquesta expressió en referir-me als estatuts proposats pels representants del Bund, estatuts que eren la desconfiança organitzada d'un sector del partit enfront de tot el partit. En canvi, els nostres estatuts [llavors aqueixos estatuts eren "els nostres", fins que es va produir la derrota pel que fa a la composició dels organismes centrals!] representen la desconfiança organitzada del partit enfront de tots els seus sectors, és a dir, el control de totes les organitzacions locals, regionals, nacionals, etc." (158). Sí, *els nostres* estatuts queden exactament caracteritzats *ací*, i nosaltres aconsellàriem recordar amb més freqüència aquesta característica a les persones que ara, amb la consciència tranquil·la, afirmen que és la intrigant majoria qui ha discorregut la idea i establert el sistema de la "desconfiança organitzada", o, el que és el mateix, "de l'estat de setge". Bastarà comparar el discurs citat amb els discursos pronunciats al Congrés de la Lliga en l'estranger para obtenir un model de falta de caràcter en política, un exemple de com canvien les opinions de Martov i companyia, segons es tracta d'organisme inferior propi o aliè.

i) ARTICLE PRIMER DELS ESTATUTS

Ja hem citat les diverses formulacions que van suscitar al Congrés interessants debats. Aquests debats es van esmerçar quasi dues sessions i van acabar per *dues* votacions *nominals* (en tot el Congrés no va haver-hi, si no m'equivoque, més que vuit votacions nominals, tan sols en casos d'especial importància, per l'enorme pèrdua de temps que comporten tals votacions). S'havia plantejat una qüestió que, indubtablement, té un caràcter de principi. L'interès del Congrés pels debats era immens. En la votació van prendre *part* tots els delegats, fenomen rar en el nostre Congrés (com en tot gran congrés) i prova, al mateix temps, de l'interès dels que discutien.

En què consistia, doncs, l'essència de la qüestió en litigi? Ja vaig dir al Congrés, i ho he repetit després més d'una vegada, que "no considere en absolut la nostra discrepància (respecte a l'article primer) tan essencial, que en depenga la vida o la mort del partit. No perirem, ni de bon tros, per un mal article en els estatuts!" (250). Aquesta discrepància, per si mateixa, encara que posa de manifest matisos de caràcter de principi, no va poder produir de cap manera la divergència (i en realitat, per a parlar sense convencionalismes, l'escissió) que s'ha produït després del Congrés. Però tota *petita* discrepància pot fer-se *gran* si hom hi insisteix, si hom la posa en primer pla, si *ens posem* a cercar tots els arrels i totes les ramificacions de la mateixa. Tota *petita* discrepància pot adquirir *enorme* importància, si serveix de punt de partida per a un *viratge* cap a certs conceptes equivocats, i si a aquests conceptes equivocats vénen a unir-se, a conseqüència de noves divergències complementàries, actes *anàrquics* que porten el partit a l'escissió.

Aquesta era precisament la situació en el cas que examinem. Una discrepància relativament petita sobre l'article primer ha adquirit ara enorme importància, perquè és precisament el que ha servit de punt de viratge cap a les elucubracions oportunistes i cap a la fraseologia anarquista de la minoria (especialment al Congrés de la Lliga, i després també a les columnes de la nova *Iskra*). Aquesta discrepància ha sigut precisament el *començament* de la coalició de la minoria iskrista amb els antiiskristes i amb la tolla, que va adquirir formes definitivament precises en el moment de les eleccions. Sense comprendre aquesta coalició *no és possible comprendre* tampoc la divergència principal, bàsica, en el problema de la composició dels organismes centrals. El petit error de Martov i Axelrod sobre l'article primer era una petita esquerra en el nostre got (segons vaig dir al Congrés de la Lliga). Podíem haver-lo lligat ben fort, amb un nus doble (i no amb un nus escorredor, com va creure escoltar Martov, que durant el Congrés de la Lliga es trobava en un estat pròxim a la histèria). Podien fer-se *tots* els esforços per a engrandir l'esquerra, per a trencar el got. I açò va ser precisament el que va succeir pel boicot i la resta de mesures anàrquiques de tipus semblant, dels entusiastes partidaris de Martov. La discrepància sobre l'article primer va exercir un paper considerable en el problema de l'elecció dels organismes centrals, i la derrota de Martov en aquest punt el va portar a la "lluïta al terreny de principis" per mitjans toscament mecànics i fins i tot escandalosos (discursos al Congrés de la Lliga de la socialdemocràcia revolucionària russa en l'estranger).

Ara, després de totes aqueixes peripècies, el problema de l'article primer ha adquirit, d'aquesta manera, *enorme importància*, i hem d'adonar-nos exactament tant del caràcter dels agrupaments que

es van establir al Congrés, quan hom va votar aquest article, com (el que és incomparablement més important) del caràcter efectiu dels *matisos d'opinió* que es van assenyalar, o van començar a assenyalar-se, en relació amb l'article primer. Ara, després dels esdeveniments esmentats, la qüestió està ja *plantejada* en la forma següent: ¿s'ha reflectit en la formulació de Martov defensada per Axelrod, la seua (d'ell o d'ells) inestabilitat, la seua falta de fermesa i la seua vaguetat política, com vaig dir al Congrés del partit (333), la seua (d'ell o d'ells) desviació cap al jauresisme i l'anarquisme, segons suposava Plekhanov al Congrés de la Lliga (102 i altres de les actes de la Lliga)? ¿O és que la meua formulació, defensada per Plekhanov, reflectia una concepció del centralisme equivocada, burocràtica, formalista autoritària, no socialdemòcrata? ¿*Oportunisme i anarquisme o burocràcia i formalisme?*: en aquests termes està *plantejada* la qüestió ara, quan s'ha engrandit una petita divergència. I nosaltres hem de *tenir en compte* precisament *aquesta* forma de plantejar el problema, que els esdeveniments ens han imposat a tots, diria històricament determinada, si no temés expressions massa ressonants, en examinar *el fons* dels arguments en pro i en contra de la meua formulació. Comencem l'examen d'aquests arguments per una anàlisi de les discussions que es van desenrotllar al Congrés. El primer discurs, el del camarada legórov, només interessa perquè la seua actitud (*non liquet*, no està encara clar per a mi, no sé encara on està la veritat), va ser molt característica de l'actitud de molts delegats als qui no els va ser fàcil orientar-se en un problema efectivament nou, prou complex i minucios. El discurs següent, el del camarada Axelrod, planteja ja de seguida la qüestió al terreny dels principis. És el primer discurs d'aquesta índole, millor dit, és, en general, el primer discurs del camarada Axelrod al Congrés, i costa molt considerar com molt feliç el seu debut amb el cèlebre "professor". "Jo crec [va dir el camarada Axelrod] que hem de delimitar els conceptes: partit i organització. En canvi, ací aquests dos conceptes estan confosos. Aquesta confusió és perillosa", Tal és el primer argument contra la meua formulació. Però examineu-ho més de prop. ¿Quan dic que el partit ha de ser una *suma* (i no una simple suma aritmètica, sinó un complex) *d'organitzacions*¹⁰, vol açò dir que jo "confonga" els conceptes de partit i organització? Clar que no. En fer-ho, expresse d'una manera perfectament clara i precisa el meu desig, la meua exigència que el partit, com a destacament d'avantguarda de la classe, siga el més *organitzat* possible i només aculla al seu si aquells elements que *admeten, almenys, un grau mínim d'organització*. Al contrari, el meu contrincant *confon* en el partit elements organitzats i no organitzats, els que es deixen dirigir amb els que no es deixen, els avançats amb els incorregiblement endarrerits, perquè els que són corregiblement endarrerits poden entrar en l'organització. *Aquesta confusió és efectivament perillosa*. El camarada Axelrod al·ludeix després "a les organitzacions del passat rigorosament conspiratives i centralistes" ("Terra i Llibertat" i "La Voluntat del Poble"); al voltant d'aquestes organitzacions, segons diu, "es van agrupar tota una sèrie de persones que no formaven part de l'organització, però que l'ajudaven en una o altra forma i es consideraven membres del partit... Aquest principi ha d'aplicar-se de forma encara més rigorosa en l'organització socialdemòcrata". I ací hem arribat precisament a un dels *quid* de la qüestió: ¿"aquest principi", que autoritza a anomenar-se membres del partit a persones que no figuren en cap de les seues organitzacions, sinó que es limiten a "ajudar-lo d'una manera o altra", és, efectivament, un principi socialdemòcrata? Plekhanov ha donat a aquesta pregunta l'única resposta possible: "Axelrod no tenia raó quan al·ludia a la dècada del 70. Llavors existia un centre ben organitzat, amb una disciplina perfecta; al seu voltant existien organitzacions de divers grau que ell havia creat, i allò que estava fora d'aqueixes organitzacions era caos i anarquia. Els elements integrants d'aquest caos s'anomenaven membres del partit, però la causa no en sortia guanyant sinó perdent. No hem d'imitar l'anarquia de la dècada del 70, sinó evitar-la". Per tant, "aquest principi", que el camarada Axelrod volia fer passar per socialdemòcrata, és en realitat un *principi anàrquic*. Per a refutar açò, cal demostrar la *possibilitat* del control, de la direcció i de la disciplina al marge de l'organització, cal demostrar la *necessitat* que als "elements del caos" hom els adjudique el títol de membres del partit. Els defensors de la formulació del camarada Martov no han demostrat i no podien demostrar *ni l'una ni l'altra cosa*. Per a posar un exemple, el camarada Axelrod ha parlat del "professor que es considera socialdemòcrata i ho declara". Per a portar al seu terme la idea que conté aquest exemple, el camarada Axelrod hauria d'haver dit després si els mateixos socialdemòcrates organitzats reconeixen com a socialdemòcrata aquest professor. En no haver formulat ulteriorment aquesta pregunta, el camarada Axelrod ha deixat la seua argumentació a mitges. En efecte, una de dos: o bé els socialdemòcrates organitzats consideren el professor de què tractem com a socialdemòcrata, i llavors, ¿per què no incloure'l en aquesta o l'altra organització socialdemòcrata? Només després de semblant incorporació estaran "les declaracions" del professor en harmonia amb els seus actes i no seran frases buides (que és en el que queden amb massa freqüència les declaracions de

¹⁰ La paraula "organització" sol utilitzar-la hom en dos sentits: ampli i estRICTE. En sentit estRICTE, designa una cèl·lula d'una col·lectivitat humana, en quant ha adquirit, tot i que siga la més mínima forma. En sentit ampli, significa una suma d'aqueixes

professors). O bé els socialdemòcrates organitzats no consideren socialdemòcrata el professor, i en aquest cas no té sentit i és absurd i *perjudicial* concedir-li el dret a ostentar el títol de membre del partit, que entranya consideració i responsabilitat. Per tant, la cosa queda reduïda precisament a aplicar d'una manera conseqüent el principi d'organització o a consagrar la dispersió i l'anarquia. ¿Estem constituint el partit, i per a això prenem per base el nucli de *socialdemòcrates* que ja ha sigut creat i ha adquirit cohesió, el nucli que ha organitzat, suposem, el Congrés del partit i que ha d'estendre i multiplicar qualsevol classe d'organitzacions del partit, o ens acontentem amb la frase tranquil·litzadora de què tots els que ajuden són membres del partit? "Si acceptem la fórmula de Lenin [va continuar el camarada Axelrod], llançarem per la borda una part d'aquells que, tot i que no puguen ser admesos directament en l'organització, són, no obstant això, membres del partit". La confusió de conceptes amb què Axelrod va voler acusar-me a mi es destaca ací en les seues pròpies paraules amb tota claredat: considera ja com un fet que tots els que ajuden són membres del partit, quan açò és precisament el que es discuteix i els oponents han de *demonstrar* encara la necessitat i avantatge de semblant interpretació. ¿Quin és el contingut d'aquesta frase, a primera vista terrible, de llançar per la borda? Si únicament es consideren com a membres del partit els membres d'organitzacions reconegudes com a organitzacions del mateix, llavors persones que no poden ingressar "directament" en cap organització del partit, podran, no obstant això, treballar en una organització que no siga del partit, però que estiga en contacte amb ell. Per consegüent, no es pot ni parlar de llançar per la borda en el sentit d'apartar del treball, de la participació en el moviment. Al contrari, com més fortes siguen les nostres organitzacions del partit, integrades per socialdemòcrates *efectius*, com menys vacil·lació i inestabilitat hi haja *dins* del partit, més àmplia i polifacètica, més rica i fructuosa serà la influència del partit sobre els elements de les masses obreres que el rodegen i que ell dirigeix. Perquè no es pot, en veritat, confondre el partit com a destacament d'avantguarda de la classe obrera amb tota la classe. I aquesta és precisament la confusió (pròpia del nostre economicisme oportunista, en general) en què cau el camarada Axelrod quan diu: "Clar és que abans que res constituïm una organització dels elements més actius del partit, una organització de revolucionaris, però, ja que som un partit de classe, hem de pensar a fer les coses de manera que no hi queden fora persones que, d'una manera conscient, encara que potser no amb plena activitat, estan en contacte amb aqueix partit". En primer lloc, entre els elements actius del Partit Obrer Socialdemòcrata de cap manera figuraran tan sols les organitzacions de revolucionaris, sinó *tota una sèrie* d'organitzacions obreres reconegudes com a organitzacions del partit. En segon lloc: ¿per quin motiu i en virtut de quina lògica podia hom deduir, del fet que som un partit de classe, la conseqüència que no cal establir una distinció entre els que *integren* el partit i els que *estan en contacte* amb ell? Molt al contrari: precisament perquè hi ha diferències en el grau de consciència i en el grau d'activitat, cal establir una diferència en el grau de proximitat al partit. Nosaltres som el partit de la classe, i, per això, *quasi tota la classe* (i en temps de guerra, en època de guerra civil, la classe sencera) ha d'actuar sota la direcció del nostre partit, ha de tenir amb el nostre partit el lligam més estret possible; però seria manilovisme i "seguidisme" creure que quasi tota la classe o la classe sencera puga algun dia, davall el capitalisme, elevar-se fins al punt d'assolir el grau de consciència i d'activitat del seu destacament d'avantguarda, del seu partit socialdemòcrata. Cap socialdemòcrata judicós ha posat mai en dubte que, davall el capitalisme, ni fins i tot l'organització sindical (més rudimentària, més assequible al grau de consciència de les capes menys desenrotllades) estiga en condicions d'englobar tota o quasi tota la classe obrera. Oblidar la diferència que existeix entre el destacament d'avantguarda i tota la massa que gravita cap a ell, oblidar el deure constant que té el destacament d'avantguarda d'*elevar* capes cada vegada més àmplies al seu avançat nivell, seria únicament enganyar-se a si mateix, tancar els ulls davant la immensitat de les nostres tasques, restringir les nostres tasques. I precisament així es tanquen els ulls i tal és l'oblit que hom comet quan esborra la diferència que existeix entre els que estan en contacte i els que ingressen, entre els conscients i els actius, d'una banda, i els que ajuden, per una altra.

Remetre's a què som un partit de classe *per a justificar* la difusió orgànica, *per a justificar* la confusió entre organització i desorganització, significa repetir l'error de Nadiezhdin, que confonia "la qüestió filosòfica i historicòsocial de les profundes arrels del moviment amb una qüestió tècnica

cèl·lules, reunides en un tot. Per exemple: la marina, l'exèrcit, l'estat, constitueixen simultàniament una suma d'organitzacions (en el sentit estricte de la paraula) i una varietat d'organització social (en el sentit ampli de la paraula). El departament d'Instrucció Pública és una organització (en el sentit ampli de la paraula), i consta d'una sèrie d'organitzacions (en el sentit estricte de la paraula). De la mateixa manera, un partit és així mateix una organització, *ha de ser* una organització (en el sentit ampli de la paraula); però, al mateix temps, un partit ha de constar d'una sèrie d'organitzacions diverses (en el sentit estricte de la paraula). D'ací que el camarada Axelrod, en parlar de la delimitació entre els conceptes de partit i organització, no ha tingut en compte, en primer lloc, aquesta diferència entre el sentit ampli i estricte de la paraula "organització" i, en segon lloc, no s'ha fixat que *ha mesclat*, ell mateix, en un sol munt elements organitzats i no organitzats.

d'organització" (*Què fer?*, p. 91). I precisament aquesta confusió, que amb tanta sort va iniciar el camarada Axelrod, la van repetir després desenes de vegades els oradors que van defensar la formulació del camarada Martov. "Com més estenga hom el títol de membre del partit, molt millor", diu Martov, sense explicar, no obstant això, quin avantatge en resulta de l'àmplia difusió d'un *títol* que no correspon al seu contingut. ¿Pot hom negar que és una ficció el control dels membres del partit que no formen part de la seua organització? L'àmplia difusió d'una ficció és nociva, i no útil. "Només podem alegrar-nos que tot vaguista, tot manifestant, responent dels seus actes, puga declarar-se membre del partit" (p. 239). De veritat? *Qualsevol vaguista* ha de tenir dret a *declarar-se membre del partit*? Amb aquesta tesi porta el camarada Martov el seu error a l'absurd, *rebaixant* el socialdemocratism al vaguisme, repetint les malanances dels Akimov. Només podem alegrar-nos que la socialdemocràcia aconseguisca dirigir cada vaga, perquè l'obligació directa i absoluta de la socialdemocràcia consisteix en dirigir totes les manifestacions de la lluita de classe del proletariat, i la vaga és una de les manifestacions més profundes i potents d'aquesta lluita. Però serem seguidistes si consentim que aquesta forma elemental de lluita, *ipso facto* ni més menys que forma tradeunionista, *s'identifique* amb la lluita social democràtica, multilateral i conscient. D'una manera oportunista, *consagrarem una cosa manifestament falsa*, si concedim a tot vaguista el dret a "declarar-se membre del partit", perquè semblant "declaració", *en una immensitat de casos*, serà una declaració *falsa*. Ens adormirem amb somnis manilovians si se'ns acut assegurar-nos a nosaltres mateixos i als altres que *tot vaguista pot ser socialdemòcrata* i membre del Partit Socialdemòcrata, donada la infinita fragmentació, opressió i embrutiment que, davall el capitalisme, pesará inevitablement sobre sectors molt amplis d'obres "no instruïts", no qualificats. Precisament l'exemple del "*vaguista*" mostra amb singular claredat la diferència entre l'*aspiració revolucionària* a dirigir d'una manera socialdemòcrata cada vaga i la *frase oportunista* que declara membre del partit *tot vaguista*. Nosaltres som un partit de classe puix que dirigim, *en efecte*, d'una manera socialdemòcrata, quasi tota i fins i tot tota la classe del proletariat; però només els Akimov poden deduir-hi que hàgem d'identificar *de paraula* el partit i la classe.

"No em fa por una organització de conjuradors" [deia el camarada Martov en el mateix discurs], però [hi afegia] per a mi una organització de conjuradors només té sentit en la mesura que la rodeja un ampli partit obrer socialdemòcrata" (p. 239) Per a ser exacte hauria de dir: en la mesura que la rodeja un ampli *moviment* obrer socialdemòcrata. I en aquesta forma, la tesi del camarada Martov no sols és indiscutible, sinó que és una evident banalitat. M'hi detinc únicament perquè de la banalitat del camarada Martov, els oradors següents van deduir-hi l'argument *molt corrent i molt vulgar* que Lenin volia "reduir tot el conjunt de membres del partit a un conjunt de conspiradors". Tant el camarada Posadovski com el camarada Popov van esgrimir aquest argument, que només pot provocar un somriure, i quan Martinov i Akimov el van fer seu, el seu vertader caràcter, és a dir, el caràcter de frase oportunista va quedar ja esbossat amb tota claredat. En el present, el camarada Axelrod desenrotlla aquest mateix argument en la nova *Iskra*, per a informar els lectors dels nous punts de vista de la nova redacció en matèria d'organització. Ja al Congrés, en la primera sessió en què es va tractar de l'article primer, vaig observar que els oponents volien aprofitar-se d'arma tan barata i per açò vaig fer en el meu discurs l'advertència següent (p. 240): "Hom no ha de pensar que les organitzacions del partit hauran de constar només de revolucionaris professionals. Necessitem les organitzacions més variades, de tots els tipus, categories i matisos, començant per organitzacions extraordinàriament reduïdes i conspiratives i acabant per organitzacions molt àmplies, lliures, *lose Organisationen*". Es tracta d'una veritat fins a tal punt evident i lògica, que vaig considerar superflu aturar-m'hi. Però, en els moments actuals, com ens han arrossegat prou cap enrere, també en aquest punt cal "repetir allò ja mastegat". I per a fer-ho, citaré uns passatges de *Què fer?* I de la "Carta a un camarada":

... "A un cercle de corifeus com Alexèiev i Mishkin, Khalturin i Zheliábov li són accessibles les tasques polítiques en el sentit més real, més pràctic de la paraula, i li són accessibles precisament per quant les seues ardents prèdiques troben ressò en la massa, que es desperta espontàniament; per quant la seua bullent energia és compresa i recolzada per l'energia de la classe revolucionària". Per a ser un *partit* socialdemòcrata cal assolir *el suport de la classe*. No és el partit el que ha de rodejar l'organització conspirativa, com pensava el camarada Martov, sinó que la classe revolucionària, el proletariat, ha de rodejar el partit, el qual ha de comprendre tant les organitzacions de conjurats, com les que no ho siguen.

... "Les organitzacions obreres per a la lluita econòmica han de ser organitzacions sindicals. Tot obrer socialdemòcrata ha de recolzar, en tant que siga possible, aquestes organitzacions i treballar-hi activament... Però no estem en cap manera interessats en exigir que únicament els socialdemòcrates puguen ser membres dels sindicats: açò reduiria l'abast de la nostra influència en la massa. Deixem participar al sindicat tot obrer que comprega que és necessari unir-se per a lluitar contra els patrons i contra el govern. El fi mateix dels sindicats seria inassequible si no agruparen tots els obrers capaços de comprendre encara que no fos més que aquesta noció elemental, si aquests sindicats no fossen organitzacions molt *àmplies*. I com més àmplies siguen aquestes organitzacions, més s'hi podrà estendre la nostra influència, influència exercida no sols pel desenvolupament "espontani" de la lluita econòmica, sinó també per l'acció conscient i directa dels membres socialistes dels sindicats sobre els seus camarades" (p 86). Direm de pas que l'exemple dels sindicats és particularment característic per a dilucidar el problema en discussió respecte a l'article primer. No pot haver-hi entre socialdemòcrates dues opinions sobre que aquests sindicats *hagen de treballar* "sota el control i la direcció" d'organitzacions socialdemòcrates. Però *partir d'aquesta base* per a donar a tots els membres d'aqueixos sindicats el dret a "declarar-se" membres del Partit Socialdemòcrata, seria un absurd evident i representaria l'amenaça d'un doble dany: *reduir* les proporcions del moviment sindical i debilitar la solidaritat obrera en aquest terreny, d'una banda. D'una altra, açò obriria les portes del Partit Socialdemòcrata al confús i vacil·lant. La socialdemocràcia alemanya es va veure en el cas de resoldre un problema semblant, plantejat en forma concreta, quan va sorgir el cèlebre incident dels obrers d'Hamburg, que treballaven a destall. Ni un moment va vacil·lar la socialdemocràcia en reconèixer que la conducta dels esquiroles era indigna des del punt de vista d'un socialdemòcrata, és a dir, en reconèixer la direcció de les vagues; a recolzar-les com a cosa seua pròpia, però, al mateix temps, i amb la mateixa decisió va rebutjar l'exigència d'identificar els interessos del partit amb els interessos dels sindicats, de *fer al partit responsable* dels diversos passos dels distints sindicats. El partit deu i procurarà imbuir del seu esperit, sotmetre a la seua influència els sindicats, però, precisament a fi d'aqueixa influència, ha de distingir en aquests sindicats els elements plenament socialdemòcrates (integrants del Partit Socialdemòcrata) dels elements que no tenen plena consciència ni plena activitat política, i no confondre uns i altres, com vol el camarada Axelrod.

... "La centralització de les funcions més clandestines per l'organització dels revolucionaris no debilitarà, sinó que reforçarà l'amplitud i el contingut de l'activitat d'una gran quantitat d'altres organitzacions destinades al gran públic i, per consegüent, el menys reglamentades i el menys clandestines possibles: sindicats obrers, cercles obrers d'autodidactes i de lectura de publicacions il·legals, cercles socialistes, cercles democràtics per a *tots* els altres sectors de la població, etc., etc. Tals cercles, sindicats i organitzacions són necessaris per tot arreu; cal que siguen *el més nombrosos*, i les seues funcions, el més variades possible, però és absurd i perjudicial *confondre* aquestes organitzacions amb la dels *revolucionaris*, esborrar entre elles les fronteres..." (p. 96). Aquest passatge mostra com d'inoportunament em va recordar el camarada Martov que l'organització de revolucionaris havia de *quedar rodejada* d'àmplies organitzacions obreres. Ja ho vaig indicar en *Què fer?*, i en la "Carta a un camarada" vaig desenrotllar aquesta idea d'una manera més concreta. Els cercles de les fàbriques (escrivia jo en aqueixa carta) "tenen especial importància per a nosaltres: en efecte, tota la força principal del moviment resideix en el grau en què estiguen organitzats els obrers de les *grans* fàbriques, perquè les *grans* fàbriques contenen la part de la classe obrera predominant no sols pel seu nombre, sinó, encara més per la seua influència, el seu desenrotllament i la seua capacitat de lluita. Cada fàbrica ha de ser una fortalesa nostra... El subcomitè de fàbrica ha de procurar comprendre tota l'empresa, el nombre més gran possible d'obriers en una xarxa de qualsevol classe de cercles (o agents)... Tots els grups, cercles, subcomitès, etc., s'han de considerar organismes dependents del comitè o seccions filials del mateix. Alguns d'ells declararan francament el seu desig d'ingressar en el Partit Obrer Socialdemòcrata de Rússia i, *a condició que siguen aprovats* pel Comitè, entraran a formar part del partit, assumiran determinades funcions (per encàrrec del Comitè o d'acord amb ell), es comprometran a sotmetre's a les disposicions dels organismes del partit, *obtindran els drets de tots els membres del partit*, es consideraran els candidats més pròxims a membres del Comitè, etc. Altres *no entraran* a formar part del POSDR, romanent en la situació de cercles, organitzats per membres del partit o en contacte amb aquest o l'altre grup del partit, etc." (ps. 17-18). Les paraules que he subratllat indiquen amb particular claredat que *la idea* de la formulació que jo vaig donar a l'article primer estava totalment expressada ja en la "Carta a un camarada" Allí estan clarament indicades les condicions d'admissió en el partit, a saber: 1) un cert grau d'organització i 2) confirmació per un comitè del partit. Una pàgina més avall indique també aproximadament quins grups i organitzacions i per quines

consideracions deuen (o no deuen) ser admesos en el partit: “Els grups de distribuïdors han de pertànyer al POSDR i conèixer determinat nombre dels seus membres i dels seus funcionaris. Un grup que estudei les condicions professionals del treball i elabore projectes de reivindicacions sindicals no ha de pertànyer obligatòriament al POSDR. Un grup d’estudiants, d’oficials de l’exèrcit o d’empleats que treballen en la seua autoeducació *amb l’ajuda* d’un o dos membres del partit, fins i tot no té a vegades per què saber que aquests pertanyen al partit, etc.” (ps. 18-19).

Ací teniu nous materials per a la qüestió de la “visera alçada”! Mentre que la fórmula del projecte del camarada Martov no toca ni tan sols les relacions entre el partit i l’organització, jo, quasi un any abans del Congrés, indicava ja que certes organitzacions havien d’entrar en el partit i d’altres no. En la “Carta a un camarada” es destaca ja clarament la idea que he defensat al Congrés. La cosa podria representar-se de forma gràfica de la manera següent. Pel grau d’organització en general, i pel grau de clandestinitat de l’organització en particular, poden distingir-se, aproximadament, les categories següents: 1) organitzacions de revolucionaris; 2) organitzacions obreres, el més àmplies i diverses que siga possible (em limite a la classe obrera, suposant, com a cosa que s’entén per si mateixa, que certs elements de les altres classes entraran també en aquestes organitzacions, en determinades condicions). Aquestes dues categories constitueixen el partit. Després: 3) organitzacions obreres en contacte amb el partit; 4) organitzacions obreres que no estan en contacte amb el partit, però subordinades de fet al seu control i direcció; 5) elements no organitzats de la classe obrera, que en part també se subordinen, almenys en els casos de grans manifestacions de la lluita de classes, a la direcció de la socialdemocràcia. Així és, aproximadament, com es presenten les coses, des del meu punt de vista. Des del punt de vista del camarada Martov, al contrari, les fronteres del partit queden absolutament indeterminades, perquè “qualsevol vaguista” pot “declarar-se membre del partit”. Quin és el profit de semblant vaguetat? La gran difusió del “títol”. El que té de nociu consisteix en el fet que origina la idea *desorganitzadora* sobre la confusió de la classe amb el partit.

Per a il·lustrar els principis generals que hem exposat, llançarem encara una breu ullada als debats de què més tard va ser objecte al Congrés l’article primer. El camarada Brúker (per a satisfacció del camarada Martov) es va declarar a favor de la meua formulació, però la seua aliança amb mi, a diferència de l’aliança del camarada Akimov amb Martov, resulta estar fundada en un malentès. El camarada Brúker “no està d’acord amb el conjunt dels estatuts ni amb tot el seu esperit” (p. 239), i propugna la meua fórmula *com a base del democratisme* desitjable per als partidaris de “Rabòtxeie Dielo”. El camarada Brúker no s’ha elevat encara al punt de vista que, en la lluita política, cal escollir a vegades el *mal menor*; el camarada Brúker no es va fixar que era inútil defensar el democratisme en un congrés com el nostre. El camarada Akimov va resultar ser més perspicaç. Va plantejar la qüestió d’una manera absolutament exacta, i així va reconèixer que “els camarades Martov i Lenin discuteixen sobre la formulació que millor assoleix el seu fi comú” (p 252) “Brúker i jo [continua] volem escollir *la que menys assoleix el fi*. Jo, en aquest sentit, escollisc la formulació de Martov”. El camarada Akimov va explicar amb franquesa que “el mateix fi d’ells” (de Plekhanov, de Martov i el meu, és a dir, la creació d’una organització dirigent de revolucionaris) el considera “irrealitzable i perjudicial”; al igual que el camarada Martinov¹¹, propugna la idea dels economistes que no és necessària “l’organització de revolucionaris”. Ell “té profunda fe en què la vida acabarà per imposar-se en la nostra organització de partit, independentment que li tanqueu el camí amb la formulació de Martov o amb la formulació de Lenin”. No pagaria la pena de detenir-se en aquesta concepció “seguidista” de la “vida”, si no entropessàrem amb ella també en els discursos del camarada Martov. La seua segona intervenció (p. 245) és, en general, tan interessant, que mereix ser examinada en detall.

Primer argument del camarada Martov: el control de les organitzacions del partit sobre els membres del mateix que no figuren en una de les seues organitzacions “és possible ja que un comitè, en encarregar qualsevol persona una funció determinada, pot controlar el seu compliment” (p 245), Tesi en extrem característica, perquè “delata”, si és que podem permetre’ns aquesta expressió, a qui li fa falta i a qui servirà, *en realitat*, la formulació de Martov, a intel·lectuals aïllats o a grups d’obriers i a les masses obreres. Per que la fórmula de Martov pot ser interpretada de dues maneres: 1) tot aquell

¹¹ El camarada Martinov, d’altra banda, vol distingir-se del camarada Akimov, vol demostrar que conspiratiu no vol dir clandestí, que la diferència existent entre aquestes dues paraules envolta una diferència de conceptes. Però ni el camarada Martinov ni el camarada Axelrod, que ara segueix les seues empremtes, han explicat al fi en què consisteix aqueixa diferència. El camarada Martinov “fa com” si jo, per exemple, en *Què fer?* (al igual que en *Les tasques*) no m’hagués declarat terminantment en contra de “*reduir* la lluita política a una conspiració”. El camarada Martinov vol forçar els seus oients a *oblidar* que aquells contra els qui jo lluitava *no veien* la necessitat d’una *organització de revolucionaris*, com no la veu tampoc ara el camarada Akimov.

que preste al partit d'una manera regular la seua col·laboració personal, sota la direcció d'una de les seues organitzacions, té dret a "*declarar-se*" (paraula del mateix camarada Martov) membre del partit; 2) tota organització del partit té dret a reconèixer com a membre del mateix tota persona que li preste d'una manera regular la seua col·laboració personal, davall la seua direcció. Només la primera interpretació permet, en efecte, que "tot vaguista" s'anomeni membre del partit, i *només aquesta interpretació*, per això mateix, va conquerir de seguida el cor dels Líber, Akimov i Martinov. Però aquesta interpretació és ja, evidentment, una frase, perquè llavors hi quedaria inclosa tota la classe obrera i s'esborraria la diferència entre partit i classe; tan sols "simbòlicament" pot hom parlar de control i direcció de l'activitat de tot "vaguista". Aquesta és la raó que, en el seu segon discurs, el camarada Martov s'haja desviat fins a caure en la segona interpretació (encara que, dit siga entre parèntesis, *ha sigut francament rebutjada pel Congrés*, que no va aprovar la resolució de Kòstitx, p, 255): el comitè encomanarà les funcions i controlarà el seu compliment. Naturalment, mai existiran semblants encàrrecs especials en relació amb la *massa dels obrers*, dels *millers* de proletaris (dels qui parlen els camarades Axelrod i Martinov): es donaran moltes vegades precisament als *professors* que recordava el camarada Axelrod, als *estudiants de batxillerat* dels qui es preocupaven els camarades Líber i Popov (p 241), a la *joventut revolucionària* a què es referia el camarada Axelrod en el seu segon discurs (p 242), En una paraula, la fórmula del camarada Martov, quedarà reduïda a lletra morta, a frase buida o servirà principalment i d'una manera quasi exclusiva "*a intel·lectuals, imbuïts d'individualisme burgès*" i que no desitgen ingressar en una organització. De paraula, la fórmula de Martov sembla defensar els interessos de les extenses capes del proletariat; però, de fet, aquesta fórmula servirà els interessos de la *intel·lectualitat burgesa*, que defuig la disciplina i l'organització proletàries. Ningú s'atrevirà a negar que *la intel·lectualitat, com una capa especial* dins de les societats capitalistes contemporànies, es caracteritza, en conjunt, *precisament pel seu individualisme* i la seua incapacitat de sotmetre's a la disciplina i a l'organització (v. els coneguts articles de Kautsky sobre els intel·lectuals); en açò consisteix, per cert, la diferència que separa del proletariat, amb desavantatge, aqueix sector social; en açò resideix una de les raons que expliquen la fluïxetat i vacil·lació dels intel·lectuals, que tantes vegades ha notat el proletariat. I aquesta qualitat dels intel·lectuals està inseparablement lligada a les seues condicions habituals de vida, a les seues condicions de salari, que en moltíssims punts s'acosten a les condicions *d'existència petit burgesa* (treball individual o en col·lectivitats molt petites, etc.). Finalment, no és tampoc un fenomen casual que precisament els defensors de la fórmula del camarada Martov haguessen de posar exemples de professors i estudiants de batxillerat! No van ser paladins d'una àmplia lluita proletària els que, en la discussió sobre l'article primer, van intervenir contra els paladins d'una organització radical clandestina, com pensaven els camarades Martinov i Axelrod, sinó que els partidaris de *l'individualisme intel·lectual burgès* van xocar amb els partidaris de *l'organització i disciplina proletàries*.

El camarada Popov deia: "Per tot arreu, tant a Petersburg com en Nikolàiev o a Odessa, segons testifiquen representants d'aquestes ciutats, hi ha desenes d'obriers que fan circular publicacions, realitzen agitació oral i no poden ser membres de l'organització. Se'ls pot adscriure-hi, però és impossible considerar-los com a membres" (p. 241). Per què no poden ser membres de l'organització? Només Popov coneix el secret. Ja he citat més amunt un passatge de la "Carta a un camarada" que demostra que és possible i imprescindible incloure precisament en organitzacions tots aquests obrers (per centenars, i no per desenes), i, a més, que moltíssimes d'aquestes organitzacions poden i han d'ingressar en el partit.

Segon argument del camarada Martov: "Per a Lenin, no hi ha en el partit altres organitzacions que les del partit..." Absolutament exacte! ... "Per a mi, al contrari, han d'existir semblants organitzacions. La vida crea i multiplica organitzacions amb major rapidesa de què arribem a incloure-les en la jerarquia de la nostra organització combativa de revolucionaris professionals..." Açò és incert en dos sentits: 1) la "vida" crea moltes menys vertaderes organitzacions eficients de revolucionaris que les que necessitem, que les que precisa el moviment obrer; 2) el nostre partit ha de ser jerarquia no sols de les organitzacions de revolucionaris, sinó de la massa de les organitzacions obreres... "Lenin creu que el CC només concedirà el títol d'organitzacions del partit a aquelles que siguen completament segures en el sentit dels principis. Però el camarada Brúker comprèn perfectament que la vida (*sic!*) s'imposarà i que el CC, per a no deixar fora del partit nombroses organitzacions, haurà de legalitzar-les, encara que siguen completament insegures: per això és pel que s'adhereix el camarada Brúker a Lenin..." Açò sí que és una concepció seguidista de la "vida"! Per descomptat, si el CC es compongués *obligatòriament* de persones que s'orientaren, no pel seu propi judici, sinó per allò que diguen els altres (v. l'incident amb el CO), en aqueix cas la "vida" s'"imposaria" en el sentit que

prevaldrien els elements més endarrerits del partit (*com ha succeït ara, en formar-se dels elements endarrerits "una minoria" en el partit*). Però no podrà citar-se ni un motiu *raonable* que obligue un CC *intel·ligent* a admetre en el partit elements "que no siguin segurs". Precisament amb aquesta al·lusió a la "vida" que "crea" elements "no segurs" demostra el camarada Martov palpablement el caràcter oportunista del seu pla d'organització... "Jo, al contrari, crec [continua] que si una organització d'aquest tipus [que no és completament segura] està d'acord en acceptar el programa del partit i el control del partit, podem admetre-la en ell sense convertir-la per això en organització del mateix. Jo consideraria un gran triomf del nostre partit el que, per exemple, qualsevol unió de "independents" determinés acceptar el punt de vista de la socialdemocràcia i el seu programa i ingressar en el partit, cosa que, no obstant això, no significaria que incloguérem aqueixa unió en l'organització del Partit..." Heus aquí a quina confusió porta la fórmula de Martov: organitzacions sense partit que pertanyen al partit! Imagineu-vos *el seu* esquema: el partit = 1) organitzacions de revolucionaris, +2) organitzacions obreres a què es reconeix com a organitzacions del partit, +3) organitzacions obreres no reconegudes com a organitzacions del partit (sobretot, formades per "independents"), +4) individus encarregats de diverses funcions, professors, estudiants de batxillerat, etc, +5) "qualsevol vaguista". Amb tan excel·lent pla només es poden parangonar les paraules del camarada Líber: "La nostra tasca no consisteix només en organitzar una organització [], sinó que podem i hem d'organitzar un partit" (p. 241). Sí, per descomptat, podem i hem de fer-ho, però per a això fa falta, no les paraules sense sentit d'"organitzar una organització", sinó *exigir directament* als membres del partit que duguen a terme efectivament una tasca d'*organització*. Parlar d'"organització d'un partit" i propugnar que s'encobrisca amb la paraula partit tota espècie de desorganització i dispersió, és parlar per parlar.

"La nostra formulació [diu el camarada Martov] expressa l'aspiració a què existisquen una sèrie d'organitzacions entre l'organització de revolucionaris i la massa". No és això, precisament. Aquesta aspiració, en efecte obligatòria, justament *no l'expressa* la fórmula de Martov, *perquè no estimula a organitzar-se*, no conté l'exigència d'organitzar-se, no separa allò organitzat d'allò no organitzat. No dona més que un *títol*¹², i a aquest respecte no pot hom menys de recordar les paraules del camarada Axelrod: "No hi ha decret que pugui prohibir-los a ells (als cercles de la joventut revolucionària, etc.) i a persones aïllades que s'anomenen socialdemòcrates (santa veritat!) i fins i tot que es consideren part integrant del partit..." Açò ja és *absolutament inexacte!* No es pot i *no té objecte* prohibir que es prengui el nom de socialdemòcrata, perquè aquesta paraula només expressa *directament* un sistema de conviccions, i no determinades relacions d'organització. Es pot, s'ha de prohibir a cercles i persones aïllades "que es consideren part integrant del partit", quan aquests cercles i persones perjudiquen la causa del partit, el corrompen o desorganitzen. Seria ridícul parlar d'un *partit* com d'un tot, com d'una entitat política, si no pogués "prohibir per decret" a un cercle "que es considere part integrant" del tot! ¿Quin objecte tindria llavors establir un procediment i condicions per a l'expulsió del partit? El camarada Axelrod ha portat de forma palpable a l'absurd l'error fonamental del camarada Martov; ha erigit fins i tot aquest error en *una teoria oportunista*, en afegir: "en la formulació de Lenin, l'article primer està manifestament en pugna de principis amb la mateixa essència [!!] i amb les tasques del partit socialdemòcrata del proletariat" (p. 243). Açò significa, ni més ni menys, el següent: exigir més del partit que de la classe, està en pugna de principis amb l'essència mateixa de les tasques del proletariat. No és res estrany que Akimov s'alcés amb totes les seues forces a favor de semblant *teoria*.

¹² Al Congrés de la Lliga, el camarada Martov va exposar encara un altre argument a favor de la seua formulació, que mou a riàlia. "Podríem indicar [diu] que la fórmula de Lenin, entesa al peu de la lletra exclou del partit *els agents del CC*, ja que aquests últims no constitueixen una organització" (p. 59). Ja al Congrés de la Lliga aquest argument va ser acollit amb *rialles*, segons consta en les actes. El camarada Martov suposa que la "dificultat" per ell indicada només es pot solucionar si els agents del CC entren a formar part d'una "organització del CC". Però la cosa no consisteix en açò. Consisteix en el fet que, amb el seu exemple, el camarada Martov ha demostrat de forma palmària *una incomprensió total de la idea de l'article primer*, ha donat exemple d'una crítica pedantesca que, en efecte, mereix la burla. *Formalment*, bastaria crear una "organització d'agents del CC", redactar *una resolució* que la inclogués en el partit i hauria desaparegut al moment la "dificultat" que tants maldecaps ha causat al camarada Martov. Però la *idea* de l'article primer, en la meua formulació, consisteix en l'estímul: "Organitzeu-vos!"; en *assegurar* un control i una direcció *reals*. Des del punt de vista del *fons de l'assumpte*, és ja ridícul preguntar si s'inclouran en el partit els agents del CC, perquè el control real de la seua activitat està plenament i indubtablement assegurat *pel mateix fet de la seua designació com a agents*, pel mateix fet que segueixen en aquest càrrec. Per consegüent, no pot ací hom ni parlar de confusió entre allò organitzat i allò no organitzat (base de l'error de la formulació del camarada Martov). La fórmula del camarada Martov no serveix, perquè tots i cada un poden declarar-se membres del partit, tot oportunista, tot xerrador, tot "professor" i tot "estudiant de batxillerat". El camarada Martov tracta encabotadament de *velar aquest taló d'Aquil·les* de la seua formulació amb exemples en què no pot ni parlar-se que algú s'incloga a si mateix en la categoria de membre, que es declare membre.

Cal dir amb justícia que el camarada Axelrod, desitjós ara de convertir aquesta formulació errònia, palesament inclinada cap a l'oportunisme, en germen de *noves* opinions, al Congrés es va mostrar, al contrari, disposat a "regatejar", dient: "Però advertisc que estic cridant a una porta oberta... [açò mateix advertisc jo en la nova *Iskra*], perquè el camarada Lenin, amb els seus cercles de la perifèria, que es consideren parts integrants de l'organització del partit, s'avança a la meua exigència... (i no sols amb els cercles de la perifèria, sinó amb qualsevol classe d'unions obreres: cfr. la p 242 de les actes, el discurs del camarada Stràkhov i els passatges de *Què fer?* i de la "Carta a un camarada" que més amunt hem citat] encara queden les persones aïllades, però també sobre aquest punt podria regatejar-se". Jo vaig contestar el camarada Axelrod que, parlant en general, no era contrari a això de regatejar, i he d'aclarir ara en quin sentit ho vaig dir. Precisament, pel que es refereix a persones aïllades, a tots aqueixos professors, estudiants de batxillerat, etc., és on menys concessions hauria jo fet; però si es tractés d'un dubte sobre les organitzacions obreres, jo hauria consentit (malgrat que, com he demostrat més amunt, tals dubtes manquen en absolut de fonament) en afegir al meu article primer una nota, aproximadament del tenor següent: "Les organitzacions obreres que accepten el programa i els estatuts del Partit Obrer Socialdemòcrata de Rússia hauran de ser incloses, en el nombre més gran possible, entre les organitzacions del partit". Clar que, parlant en rigor, el lloc de semblant desig no està en els estatuts, que s'han de limitar a definicions jurídiques, sinó en comentaris aclaridors, en fullets (i ja he dit que, en els meus fullets, temps abans dels estatuts, figuraven tals aclariments), però aqueixa nota no contindria, almenys, ni ombra d'idees *falses*, que poguessen portar la desorganització, ni ombra d'elucubracions *oportunistes*¹³ ni de "*concepcions anàrquiques*", que indubtablement entren en la formulació del camarada Martov.

L'última expressió, que he citat entre cometes, pertany al camarada Pavlòvitx, que atribueix, amb molta raó, a *anarquisme* reconèixer com a membres elements *irresponsables* i que *s'inclouen ells mateixos* en el partit". "Traduïda al llenguatge corrent [deia el camarada Pavlòvitx explicant la meua formulació a Líber] significa: si vols ser membre del partit, has de reconèixer també les relacions d'organització, i no sols d'una manera platònica". Per senzilla que siga aqueixa "traducció", no ha resultat, no obstant això, estar de sobra (segons han demostrat els esdeveniments posteriors al Congrés), no sols per als diversos professors i estudiants de batxillerat dubtosos, sinó fins i tot per als més autèntics membres del partit, per a la gent de dalt... Amb la mateixa raó ha assenyalat el camarada Pavlòvitx la contradicció existent entre la fórmula del camarada Martov i el principi indiscutible del socialisme científic que amb tan poca fortuna va citar el mateix camarada Martov: "El nostre partit és intèrpret conscient d'un procés inconscient". Exacte. I precisament per això és un error pretendre que "tot vaguista" pugui adjudicar-se el títol de membre del partit, perquè si "tota vaga" no fos únicament l'expressió espontània d'un poderós instint de classe i de lluita de classes, que condueix inevitablement a la revolució social, sinó una *expressió conscient* d'aqueix procés, llavors..., llavors la vaga general no seria una frase anarquista, llavors el nostre partit *englobaria*

¹³ A aquestes elucubracions, que inevitablement sorgeixen quan es tracta de fonamentar la fórmula de Martov, pertany en particular la frase del camarada Trotski (ps. 248 i 346) que "l'oportunisme es deu a causes més complexes (o és determinat per causes més profundes) que tal o qual punt dels estatuts: es deu al nivell relatiu de desenvolupament de la democràcia burgesa i del proletariat...". No es tracta que els punts dels estatuts puguen donar lloc a l'oportunisme, sinó de forjar, amb ells, una arma més o menys esmolada contra l'oportunisme. Com més profundes siguin les seues causes, tant més esmolada haurà de ser l'arma. Per consegüent, *justificar* per les "causes profundes" de l'oportunisme una formulació que li obri les portes, és el més genuí dels seguidismes. Quan el camarada Trotski estava en contra del camarada Líber, comprenia que els estatuts són "la desconfiança organitzada" del tot cap a la part, del destacament d'avantguarda envers l'endarrerit; però quan el camarada Trotski va resultar estar al costat del camarada Líber se'n va oblidar, i fins i tot va arribar a justificar la *debilitat* i inconstància en la nostra organització d'aquesta desconfiança (desconfiança cap a l'oportunisme), amb "causes complexes", amb el "nivell de desenvolupament del proletariat", etc. Un altre argument del camarada Trotski: "a la joventut intel·lectual, d'una manera o altra organitzada, li és molt més fàcil *incloure's* (subratllat per mi) en les llistes del partit". Precisament. Per açò pateix de vaguetat intel·lectual una formulació en virtut de la qual fins i tot elements desorganitzats *es declaren* membres del partit, i no la meua, que *elimina* el dret a "incloure's" en les llistes. El camarada Trotski diu que si el CC "no reconeix" les organitzacions d'oportunistes, això es deu només al caràcter de les persones, i si aquestes persones són conegudes com a personalitats polítiques, no són perilloses, se les pot allunyar per mitjà del boicot de tot el partit. Açò només és veritat per a aquells casos en què és necessari *allunyar del partit* (i encara és una veritat a mitges, perquè un partit organitzat allunya mitjançant el vot i no per mitjà d'un boicot). Però és absolutament inexacte per als casos, molt més freqüents, que és absurd *allunyar*, que és necessari només *controlar*. Per a fins de control, el CC pot incloure *intencionadament* en el partit, amb certes condicions, una organització no completament segura, però que siga capaç de treballar, per a provar-la, per a intentar *canalitzar-la pel correcte camí*, per a paralitzar mitjançant la seua direcció les desviacions parcials, etc. Incloure d'aquesta manera no és perillós, *sempre que* no es consenta en general "*incloure's a si mateix*" en les llistes del partit. Una inclusió d'aquesta índole serà moltes vegades beneficiosa, perquè s'expressen (i s'examinen) amb franquesa i *responsabilitat*, sota control, els punts de vista equivocats i la tàctica equivocada. "Però si les definicions jurídiques han de correspondre a relacions reals, la fórmula del camarada Lenin ha de ser rebutjada", diu el camarada Trotski i ho diu de nou com un oportunista. Les relacions reals no són una cosa morta, sinó que viuen i es desenvolupen. Les definicions jurídiques poden estar a to amb el desenvolupament progressiu d'aqueixes relacions, però (si aquestes definicions són roïnes) poden també "correspondre" a una regressió o a un anquilosament. Aquest últim cas és precisament el "cas" del camarada Martov.

immediatament i de colp tota la classe obrera i, per consegüent, també acabaria de colp amb *tota la societat burgesa*... Per a ser *en efecte* intèrpret conscient, el partit ha de saber establir unes relacions d'organització que *asseguren determinat nivell* de consciència i eleven sistemàticament aquest nivell. "si hom marxa pel camí de Martov [va dir el camarada Pavlovitx], abans que res cal suprimir el punt sobre el reconeixement del *programa*, perquè per a acceptar un programa cal assimilar-lo i comprendre'l... El reconeixement del programa està condicionat per un nivell prou elevat de consciència política". Mai consentirem nosaltres que *el suport* a la socialdemocràcia, *la participació* en la lluita que ella dirigeix, *es limiten* artificialment per cap exigència, qualsevol que siga (assimilació, comprensió, etc.), perquè aqueixa mateixa *participació*, pel mer fet de manifestar-se, *eleva* tant la consciència com els instints d'organització, però puix que *ens hem agrupat en un partit* per a un treball metòdic, hem de preocupar-nos d'assegurar que siga metòdic.

Immediatament, en el transcurs d'*aquella mateixa* sessió, es va veure que no estava sobrada l'advertència del camarada Pavlovitx sobre el programa. Els camarades Akimov i Líber, que havien fet triomfar la formulació del camarada Martov¹⁴, van descobrir *immediatament* la seua vertadera naturalesa, en exigir (ps. 254-255) que (per a "ser membre" del partit) també el programa havia que reconèixer-lo tan sols d'una manera platònica, tan sols en els seus "principis fonamentals". "La proposició del camarada Akimov és absolutament lògica des del punt de vista del camarada Martov", va advertir el camarada Pavlovitx. És de doldre que les actes no diguen *quants* vots va reunir aqueixa proposició d'Akimov, però segons totes les probabilitats, va obtenir almenys set (cinc del Bund, Akimov i Brúker). I precisament en retirar-se *set* delegats del Congrés es va convertir la "compacta majoria" (dels antiiskristes, "centre" i martovistes), que s'havia començat a formar al voltant de l'article primer dels estatuts, en compacta minoria! Precisament per haver-se retirat *set* delegats es va venir a baix la proposició de confirmar la vella redacció, segons sembla terrible transgressió de la "continuïtat" en la direcció d'*Iskra*! L'original grup de *set* era l'única salvació i garantia de la "continuïtat" d'*Iskra*: els set eren els bundistes, Akimov i Brúker, és a dir, precisament els delegats que van votar contra les raons de reconèixer *Iskra* com Òrgan Central; precisament els delegats l'oportunisme dels quals va reconèixer desenes de vegades el Congrés i van reconèixer, particularment, Martov i Plekhanov pel que fa a suavitzar l'article primer sobre el programa. La "continuïtat" d'*Iskra* salvaguardada pels antiiskristes! Ens acostem al *nus* de la tragicomèdia que es va desenrotllar després del Congrés.

L'agrupament de vots que es va produir amb motiu de l'article primer dels estatuts va posar de manifest un fenomen absolutament del mateix tipus que el que es va observar en l'incident amb motiu de la igualtat de drets de les llengües: el fet que de la majoria iskrista se separés (aproximadament) la seua quarta part, va permetre el triomf dels antiiskristes, abonats pel "centre". Clar que també en aquest cas hi ha vots aïllats que alteren l'harmonia total del quadro: en reunió tan nombrosa com va ser el nostre Congrés no es pot evitar que hi haja una part de "salvatges", que s'inclinen per casualitat cap a un o altre costat, sobretot en un problema com va ser l'article primer, on el vertader caràcter de la divergència tan sols apuntava i molts, en realitat, *no arribaven encara a orientar-se* (per no haver-se tractat prèviament del problema en les publicacions). Dels iskristes de la majoria es van apartar cinc vots (Rúsov i Karski, amb dos vots cadascu, i Lensky, amb un vot); en canvi, se'ls va unir un vot antiiskrista (Brúker) i tres del centre (Medvièdiev, legórov i Tsariov); va resultar així una suma de 23 vots (24 - 5 + 4), un vot menys que l'agrupament definitiu en les eleccions. *La majoria se la van donar a Martov els antiiskristes*, set dels quals van votar per ell i u per mi (del "centre" va haver-hi set vots a favor de Martov i tres al meu favor). La coalició de la minoria iskrista amb els antiiskristes i el "centre", que constituïa una minoria compacta a la terminació del Congrés i després d'ell, *començava a formar-se*. L'error polític de Martov i Axelrod, que *indubtablement* havien fet *un pas cap a l'oportunisme i cap a l'individualisme anarquista* en la formulació de l'article primer, i sobretot en la defensa d'aquesta formulació, es va manifestar de seguida i amb peculiar relleu mercè a la lluita, lliure i franca, que es va desenrotllar al Congrés; es va manifestar que els elements menys estables i menys fermes quant als principis van llançar immediatament totes les seues forces per a eixamplar els badalls, la bretxa que s'havia obert en les opinions de la socialdemocràcia revolucionària. La tasca conjunta al Congrés, per part de gent que al

¹⁴ Va obtenir 28 vots a favor i 22 en contra. Dels vuit antiiskristes, set van votar per Martov i u per mi. Sense l'auxili dels oportunistes, el camarada Martov no hauria pogut fer triomfar la seua fórmula oportunista. (Al Congrés de la Lliga, el camarada Martov, amb molt poca fortuna, va tractar de negar aquest fet indubtable, limitant-se per no sé quina raó als vots dels bundistes i oblidant el camarada Akimov i els seus amics, o, millor dit, recordant-los *tan sols* quan aquest record podia constituir un testimoni contra mi, és a dir, recordant la conformitat del camarada Brúker amb mi).

terreny de l'organització perseguien obertament *objectius distints* (v. el discurs d'Akimov), va portar immediatament als adversaris de *principi* del nostre pla d'organització i dels nostres estatuts a recolzar l'error dels camarades Martov i Axelrod. Els iskristes, que també en aquest punt es van mantenir fidels a les concepcions de la socialdemocràcia revolucionària, van quedar *en minoria*. Aquesta és una circumstància d'*enorme importància*, perquè sense aclarir-la és absolutament impossible comprendre ni la lluita per particularitats dels estatuts, ni la lluita per la composició personal de l'òrgan central i del comitè central.

j) VÍCTIMES INNOCENTS D'UNA FALSA ACUSACIÓ D'OPORTUNISME

Abans de passar als debats que van seguir sobre els estatuts, cal, per a explicar la nostra divergència en el problema de la composició personal dels organismes centrals, tractar de passada les sessions *privades* de l'organització d'*Iskra* que van realitzar durant el Congrés. L'última i més important d'aquestes quatre sessions es va produir *precisament després* de la votació sobre l'article primer dels estatuts, de manera que l'escissió de l'organització d'*Iskra* en aquesta sessió va ser, lògicament i cronològicament, condició prèvia de la lluita que es va desenrotllar després.

Les sessions privades de l'organització d'*Iskra*¹⁵ van començar poc després de l'incident amb el Comitè d'Organització, incident que va ser motiu per a tractar sobre les candidatures possibles per al CC. Se sobreentén que, en haver hom suprimit els mandats imperatius, tals sessions van tenir un caràcter merament consultiu, que a ningú obligava, però no obstant això, la seua importància va ser enorme. L'elecció per al CC presentava considerables dificultats per a delegats que no coneixien ni els noms clandestins, ni el treball interior de l'organització d'*Iskra*, organització que havia creat la unitat de fet del partit, que havia portat una direcció del moviment pràctic, que va ser un dels motius que es reconegué oficialment *Iskra*. Ja hem dit que els iskristes, mantenint la seua unitat, tenien plenament assegurada al Congrés una gran majoria, fins als 3/5, i tots els delegats ho comprenien a la perfecció. Tots els iskristes esperaven precisament que l'organització d'*Iskra* intervingués recomanant una composició personal determinada per al CC, i ni un membre d'aquesta organització va oposar ni una paraula a què hom examinés prèviament, al seu si, la composició personal del CC, ningú va dir ni una paraula d'aprovar tota la composició del Comitè d'Organització, és a dir, de transformar-lo en CC, ni una paraula *ni tan sols de celebrar una reunió* amb tots els membres del Comitè d'Organització per a tractar dels candidats al CC. Aquesta circumstància és també extraordinàriament característica, i és important tenir-ho en compte, perquè *ara* els partidaris de Martov, *amb data retardada*, defensen amb entossudiment el Comitè d'Organització, i així tan sols proven, per centèsima i mil·lèsima vegada, la seua falta de caràcter en política¹⁶. Mentre l'escissió per la composició dels organismes centrals no va unir Martov amb els Akimov, tot el món veia clarament al Congrés una cosa, de la que podrà convèncer-se'n fàcilment per les actes del mateix, i per tota la història d'*Iskra*, tota persona imparcial, a saber: que el Comitè d'Organització era *abans que res* una comissió formada per a convocar el Congrés, una comissió formada intencionadament per representants de diverses tendències, fins i tot del Bund; però que el vertader treball de *crear* la unitat orgànica del partit l'havia portat completament sobre el seu coll l'organització d'*Iskra* (cal tenir igualment en compte que, per pura casualitat, van estar absents del Congrés *uns quants* membres iskristes del Comitè d'Organització, per detencions i altres circumstàncies "alienes a la seua voluntat"). El fullet del camarada Pavlovitx (v. la seua "Carta sobre el II Congrés", p. 13) dóna ja la composició de l'organització d'*Iskra* en la forma en què va assistir al Congrés. El resultat definitiu dels acalorats debats que es van produir en l'organització d'*Iskra* van ser dues votacions que ja he citat en la "Carta a la redacció". Primera votació: "es rebutja una de les candidatures recolzades per Martov, per nou vots contra quatre, amb tres abstencions". Sembla que res pot haver-hi més senzill i més natural que aquest fet: per comú acord dels setze membres de l'organització d'*Iskra* que assisteixen al Congrés, s'examinen les candidatures possibles i es rebutja per majoria de vots una de les candidatures del camarada Martov (precisament la candidatura del camarada Stein, cosa que ha soltat ja ara, no podent resistir més, el mateix camarada Martov, p. 69 del "Estat de setge"). Perquè no cal oblidar que ens havíem reunit al Congrés del partit, entre altres coses, precisament per a tractar i resoldre el problema de a qui s'havia de lliurar "la batuta de director", i era obligació general de partit per a tots nosaltres dedicar a aquest punt de l'ordre del dia la més seriosa atenció, resoldre aquest problema des del punt de vista dels *interessos de la causa* i no de "sentimentalismes petit burgeses", segons va dir després, amb tota raó, el camarada Rúsov. Clar que, en tractar dels candidats *al Congrés*, no va haver-hi manera de no tocar certes qualitats personals, no va haver-hi manera de no expressar aprovació o desaprovació¹⁷, sobretot en una reunió extraoficial i poc nombrosa. *I ja vaig fer al Congrés de la Lliga l'advertència* que era absurd considerar com quelcom "infamant" la desaprovació d'una candidatura (p. 49 de les actes de la Lliga), que era absurd "armar escàndol" i lliurar-se a la histèria per una cosa que entra de ple en el compliment dels deures de partit en allò que fa a elegir d'una manera conscient i acurada les persones per als càrrecs. I, no obstant això, per ací va començar tot l'aldarull per a la nostra minoria; *després del Congrés* van posar el crit al cel, dient que se "destruïa una reputació" (p. 70 de les actes de la Lliga) i assegurant *en lletres de motlle al gran públic* que el camarada Stein era el "principal militant" del que va ser Comitè d'Organització i que se li havia acusat sense fonament "de no sé què plans sinistres" (p. 69 de l'"Estat de setge"). ¿No és histerisme cridar que es "destrueix una reputació" perquè hom aprobe o es desaprove uns candidats? ¿No és baixa querella el que, després d'haver patit una derrota tant en la reunió privada de l'organització d'*Iskra* com en la reunió oficial, superior, del partit, al Congrés, surt la gent a queixar-se al carrer i recomane al respectable públic als candidats rebutjats com "principals militants"? ¿No és baixa querella tractar després d'imposar els seus candidats al partit, en anar a l'escissió i exigir *cooptació*? Els conceptes polítics han arribat entre nosaltres, en la viciada atmosfera estrangera, a una confusió tan gran, que el camarada Martov no sap ja distingir entre el deure de partit i l'esperit de cercle i el comparatge! Pel que hom ha vist, és burocratisme i formalisme pensar

¹⁵ Per a evitar discussió sense solució, ja en el Congrés vaig procurar exposar amb la major brevetat possible el que va succeir en les reunions privades. Els fets fonamentals queden també exposats en la meua "Carta a la redacció d'*Iskra*" (p. 4). El

que la qüestió dels candidats ha de tractar-se i resoldre's *tan sols* als congressos, on els delegats es reuneixen per a tractar abans que res d'importants problemes de principis, on es congreguen representants del moviment capaç de tractar desapassionadament de les persones, representants que poden (i deuen) *exigir* i reunir qualsevol classe d'informes sobre els candidats per a emetre un vot decisiu, on és natural i imprescindible que hom dedique un cert espai de temps a discutir sobre qui ha de portar la batuta de director. En compte d'aquest concepte burocràtic i formalista, nosaltres hem establert ara altres usos: després dels congressos parlarem a dreta i esquerra de l'enterrament polític d'Ivan Ivànovitch i de la destrucció de la reputació d'Ivan Nikíforovitch; uns o altres escriptors recomanaran als candidats en fullets, assegurant farisaicament, donant-se colps de pit: no és un cercle, sinó el partit... I entre els lectors, el públic aficionat als escàndols recollirà àvidament la sensacional novetat que quídam era el principal militant del Comitè d'Organització, segons assegura el mateix Martov¹⁸. Aquest públic de lectors és molt més capaç de jutjar i resoldre el problema que els organismes formalistes per l'estil dels congressos, amb el seu grosser mecanisme d'acords per majoria... Sí, els vertaders militants del nostre partit tenen encara que netejar grans estables de baixes querelles en l'estranger!

Segona votació de l'organització d'*Iskra*: "per deu vots contra dos, amb quatre abstencions, s'aprova una llista de cinc (per al CC) entre els quals s'ha inclòs, a proposta meua, un líder dels elements no iskristes i un líder de la minoria iskrista". Aquest vot té extraordinària importància, perquè demostra d'una manera clara i irrefutable tota la falsedat de les invencions que van sorgir després, en una atmosfera de querelles, prenent que nosaltres havíem volgut llançar del partit o fer a banda els no iskristes, i que la majoria havia participat en les eleccions amb només la meitat del Congrés i elegia entre aqueixa meitat, etc... Tot açò és completament fals. La votació que he citat demostra que nosaltres no varem apartar als no iskristes, no sols del partit, sinó ni tan sols del CC, i que varem donar als nostres adversaris una *minoria* prou considerable. Allò que ha succeït va ser que ells *volien tenir la majoria* i quan aquest modest desig no es va poder realitzar, van armar un *escàndol*, negant-se terminantment a participar en els organismes centrals. I que les coses van ocórrer efectivament així, a despit d'allò que ha afirmat Martov en la Lliga, ho demostra la següent *carta* que la minoria de l'organització d'*Iskra* ens va enviar a nosaltres, majoria iskrista (i majoria del Congrés en retirar-se els set), poc de temps després que hom aprovés l'article primer dels estatuts al Congrés (cal observar que la reunió de l'organització d'*Iskra*, de la que he parlat, va ser l'*última*: després, l'organització es va dissoldre *de fet* i ambdues parts van procurar convèncer els altres delegats del Congrés que tenien raó).

Heus aquí el text de la carta:

camarada Martov no ha protestat contra ells en la seua "Resposta".

¹⁶ Imagineu-vos bé aquest "quatre de costums": *un delegat* de l'organització d'*Iskra* al Congrés delibera *només* amb ella i no diu ni una paraula de la reunió amb el Comitè d'Organització. Quan és derrotat, tant en aquesta organització com al Congrés, comença a lamentar que no haja sigut confirmat el Comitè d'Organització, a cantar-li lloes amb data retardada i a desentendre's altivament de l'organització que li havia atorgat el mandat! Pot assegurar-se que no hi ha fet anàleg en la història de cap partit vertaderament socialdemòcrata i vertaderament obrer.

¹⁷ El camarada Martov es va lamentar en la Lliga de la duresa de la meua desaprovació, sense advertir que de les seues queixes resultava un argument contra ell mateix. Lenin es va conduir (segons l'expressió que ell empra) amb vertadera fúria (p. 63 de les actes de la Lliga). Exacte. Va donar portades. Exacte. Amb la seua conducta (en la segona o tercera reunió de l'organització d'*Iskra*) va provocar la indignació dels membres que quedaven en la reunió. És veritat. Però què s'hi dedueix? Únicament que els meus arguments sobre el fons dels problemes en qüestió eren convinents i van ser confirmats per la marxa del Congrés. Perquè la veritat és que si al meu costat van quedar, al capdavant, nou dels setze membres de l'organització d'*Iskra*, ben clar està que aquest fet es va produir *malgrat* totes les asprors malignes, a *despit* d'elles. Per tant, si no hi hagués hagut "asprors", potser haurien votat amb mi encara més de nou. De manera que tant més convinents eren els arguments i els fets si tan gran va ser la "indignació" que van haver de contrapesar.

¹⁸ També jo vaig proposar en l'organització d'*Iskra* (i, com Martov, no vaig aconseguir fer-lo triomfar) un candidat per al CC, de la magnífica reputació del qual, demostrable per fets excepcionals, jo hauria pogut parlar abans del Congrés i a principis del mateix. Però no se m'acut fer-ho. Aquest camarada *té dignitat* suficient per a *no permetre* ningú que després del Congrés propose en lletres de motlle la seua candidatura o es queixe d'enterraments polítics, de reputacions desfetes, etc.

“Escoltades les explicacions dels delegats Sorokin i Sablina sobre el desig de la majoria de la redacció i del grup “Emancipació del Treball” de participar en la reunió (d’aqueixa data)¹⁹ i en haver comprovat per mediació d’aqueixos delegats, que en la reunió anterior s’havia llegit una llista de candidats al CC que es deia procedir de nosaltres, llista que es va utilitzar per a donar una característica falsa de tota la nostra posició *política*, i tenint en compte que, en primer lloc, se’ns atribuïa aquesta llista sense intentar ni tan sols posar en clar el seu origen; que, en segon lloc, aquesta circumstància es relaciona indubtablement amb l’acusació d’oportunisme que es divulga obertament contra la majoria de la redacció d’*Iskra* i el grup “Emancipació del Treball”; i que, en tercer lloc, nosaltres veiem amb tota claredat la relació que aquesta acusació guarda amb el pla absolutament determinat que existeix per a *modificar la composició de la redacció d’Iskra*, considerem que les explicacions que se’ns han donat sobre els motius de no haver-nos admès a la reunió no ens satisfan i que el no haver-nos volgut deixar assistir-hi demostra que no se’ns vol permetre refutar les falses acusacions a què més amunt hem fet referència.

Pel que es refereix a un possible acord entre nosaltres sobre una llista comuna de candidats per al CC, declarem que l’única llista que podem acceptar com a base d’acord és la següent: Popov, Trotski, Gliébov, subratllant que aquesta llista té un caràcter de *compromís*, perquè incloure-hi el camarada Gliébov no significa més que una concessió als desitjos de la majoria, ja que, després d’haver posat en clar el paper del camarada Gliébov al Congrés, *no considerem que el camarada Gliébov responga al que s’ha d’exigir a un candidat al CC.*

Al mateix temps, subratllem el fet que, en entrar en negociacions sobre les candidatures per al CC, ho fem sense tocar per a res el problema de la composició de la redacció de l’òrgan central, ja que no estem disposats a iniciar negociacions de cap classe sobre aquest punt (composició de la redacció).

Pels camarades *Martov i Starovier*”.

Aquesta carta, que reflecteix fidelment l’estat d’ànim dels contrincants i la forma en què es desenrotllava la discussió, ens endinsa de seguida en el “centre” de l’escissió que s’iniciava i ens mostra les seues vertaderes causes. La minoria de l’organització d’*Iskra*, no volent posar-se d’acord amb la majoria, preferint l’agitació lliure al Congrés (tenint-ne, per descomptat, ple dret), tracta d’assolir, no obstant això, que els “delegats” de la majoria l’admeten a una reunió privada seua! Clar que la divertida exigència només va poder ser acollida en la nostra reunió (naturalment, la carta es va llegir en la reunió) amb un somriure i un encongiment de muscles, i els crits, ja quasi histèrics, que s’“havia acusat falsament d’oportunisme” van provocar la rialla franca. Però vegem primer, per punts, quines són les amargues queixes de Martov i Starovier.

Se’ls atribueix injustament la llista; hom fa una característica falsa de la seua posició política. Però, segons reconeix el mateix Martov (p. 64 de les actes de la Lliga), a mi se m’ha acudit sospitar de la veracitat de les seues paraules quan diu que ell no és l’autor de la llista. En general, la qüestió de l’autor no té res a veure amb el que estem examinant i manca en absolut d’importància si la llista es va fer per algun iskrista o per algun dels representants del “centre”, etc. L’important és que aquesta llista, en què només figuren membres de l’actual minoria, va circular al Congrés, encara que només fos, en realitat, com a simple conjectura o hipòtesi. El *més important*, finalment, és que, al Congrés, el camarada Martov *es va veure obligat* a renegar amb totes les seues forces d’*una llista* que ara *hauria d’acceptar amb entusiasme*. No pot dibuixar-se amb major relleu la inestabilitat en la valoració de persones i matisos que amb aquest salt que hom fa, en el transcurs d’un parell de mesos, del clamor sobre “rumors denigrants” a imposar al partit per al seu organisme central aqueixos mateixos candidats de la llista que es deia denigrant!²⁰

¹⁹ Segons els meus càlculs, la data que cita la carta correspon a un dimarts. La reunió va tenir lloc un dimarts a la nit, és a dir, després de la vintena vuitena reunió del Congrés. Aquesta dada cronològica té gran importància. És una *prova documental* contra l’opinió del camarada Martov que la divergència entre nosaltres s’havia produït en el problema de l’organització dels organismes centrals, i no en el de la seua composició personal. És una *prova documental* que era justa l’exposició que jo vaig fer al Congrés de la Lliga i en la “Carta a la redacció”. Després de la *vintena vuitena* sessió del Congrés, els camarades Martov i Starovier s’entossudeixen a parlar d’una falsa acusació d’oportunisme i *no diuen ni una paraula* de la divergència que es va produir pel que fa a la composició del Consell o a la cooptació per als organismes centrals (problemes sobre els quals varem discutir en les sessions 25, 26 i 27).

²⁰ Quan les línies precedents estaven ja en premsa hem tingut notícies de l’incident entre el camarada Gúsev i el camarada Deutsch. Examinarem aquest incident d’una manera especial a l’*annexe*.

“Aqueixa llista [deia el camarada Martov al Congrés de la Lliga] significava una coalició política entre nosaltres i el grup “Iuzhni Rabotxi”, d’una banda, i el Bund, d’una altra, una coalició en el sentit de *pacte directe*” (p. 64). Açò no és exacte, perquè, en primer lloc, el Bund no hauria acceptat mai un pacte sobre una llista en què no hi figurava cap membre del Bund; i, en segon lloc, no sols amb el Bund, sinó ni fins i tot amb el grup “Iuzhni Rabotxi” hom *no podia ni parlar* d’un pacte directe (que semblava denigrant a Martov). Precisament no es tractava d’un pacte, sinó d’una coalició, no es tractava que el camarada Martov arribés a una avenença, sinó que *inevitablement havien de recolzar-lo* els mateixos elements antiiskristes i vacil·lants contra els que havia lluitat en la primera meitat del Congrés i que s’havien aferrat al seu error pel que fa a l’article primer dels estatuts. La carta que he inserit més amunt demostra del mode més irrefutable que l’*origen* de l’“ofensa” està precisament en *una acusació d’oportunisme, franca i, a més, falsa*. Aquestes “acusacions” per les que s’ha armat tota la història i de les que tan atentament evita parlar ara el camarada Martov, tot i que jo les he recordat en la “Carta a la redacció”, eren de dos gèneres: en primer lloc, durant la discussió de l’article primer dels estatuts, Plekhanov va dir clarament que s’hi tractava de “separar” de nosaltres “tot gènere de representants de l’oportunisme” i que a favor del meu projecte, com a garantia contra la penetració dels representants de l’oportunisme en el partit, “havien de votar, encara que només fos per això, tots els enemics de l’oportunisme” (p. 246 de les actes del Congrés). Aquestes enèrgiques paraules, malgrat que jo les vaig suavitzar un poc (p. 250), van produir una sensació que es va observar clarament en els discursos dels camarades Rúsov (p. 247), Trotski (p. 248) i Akimov (p. 253). En els “corredors” del nostre “parlament” es va comentar animadament la tesi de Plekhanov i se’n van fer mil variants en interminables discussions sobre l’article primer. I ara, en compte de defensar-se pel que fa al fons, els nostres benvolguts camarades han concebut un ridícul sentiment d’ofensa arribant a queixar-se per escrit d’una “falsa acusació d’oportunisme”!

Això és resultat, evidentment, d’una psicologia pròpia de cercles i de sorprenent falta de maduresa en qüestions de partit, que impedeix suportar el vent fresc de discussions franques davant tothom. És la psicologia, tan coneguda del rus, que expressa la vella dita: “ja em beses la mà com em dónes de punyades!” La gent està tan acostumada al fanal d’un estret i amistós comparatge, que ha desmaiat en actuar per primera vegada amb responsabilitat pròpia, en camp lliure i obert. Acusar (i a qui?) el grup “Emancipació del Treball”, i, a més, la seua majoria, d’oportunisme. Podeu imaginar-vos semblant horror! O s’arriba a una escissió del partit per tan inesborrable ofensa o es dissimula aqueix “disgust casolà” restablint la “continuïtat” del fanal: aquest és el dilema que amb trets ja prou determinats es dibuixa en la carta inserida més amunt. La psicologia de l’individualisme propi de l’intel·lectual i dels cercles ha xocat amb l’exigència d’una intervenció oberta davant el partit. Imagineu-vos si és possible en el partit alemany un absurd, una querella semblant a les queixes per una “falsa acusació d’oportunisme”! L’organització i disciplina proletàries han desacostumat allí la gent, fa ja temps, a aqueixa fluïxetat pròpia d’intel·lectuals. Ningú sent allí sinó profund respecte, per exemple, envers Liebknecht, però quines rialles hauria alçat la queixa que hom l’havia “acusat francament d’oportunisme” (junt amb Bebel) al Congrés de 1895, quan, pel que fa a la qüestió agrària, es va trobar en la mala companyia del conegut oportunista Vollmar i els seus amics. Clar que el nom de Liebknecht està indissolublement lligat a la història del moviment obrer alemany, no perquè Liebknecht haja incorregut en oportunisme en una qüestió relativament particular i sense importància, sinó malgrat això. I de la mateixa manera, malgrat totes les irritacions de la lluita, el nom del camarada Axelrod, per exemple, inspira i inspirarà sempre respecte a tot socialdemòcrata rus, però no perquè al camarada Axelrod se li haja acudit defensar una ideeta oportunista en el II Congrés del nostre partit, ni perquè se li haja acudit traure velles buidors anarquistes en el II Congrés de la Lliga, sinó malgrat això. Tan sols la més rutinària psicologia de cercles, amb la seua lògica, del “ja em beses la mà com em dónes de punyades”, va poder provocar aqueixos histerismes, aqueixes baralles i una escissió del partit perquè hom “acusés falsament d’oportunisme la majoria del grup “Emancipació del Treball””.

L’altra base d’aquesta terrible acusació es relaciona del mode més íntim amb la precedent (al Congrés de la Lliga (p. 63), el camarada Martov va tractar atentament de passar per alt i escamotejar una de les parts d’aquest incident). Es relaciona precisament amb la *coalició* que entre elements antiiskristes i vacil·lants, d’una banda, i el camarada Martov, d’una altra, *va apuntar ja* pel que fa a l’article primer dels estatuts. Clar que no va haver-hi ni va poder haver-hi cap acord directe ni indirecte entre el camarada Martov i els antiiskristes i ningú va concebre contra ell semblant sospita: només a ell li ho va fer creure la por. Però *en el sentit polític* el seu error es va traslluir precisament que les persones que d’una manera indubtable tendien cap a l’oportunisme van començar a formar al seu voltant, cada vegada de forma més estreta, una majoria “compacta” (que ara s’ha fet minoria *només* mercè a la retirada “casual” de set delegats). Varem cridar l’atenció sobre aquesta “coalició”,

per descomptat, també d'una manera *pública*, immediatament després de l'article primer, tant al Congrés (v. la ja esmentada observació del camarada Pavlovitx, p. 255 de les actes del Congrés) com en l'organització d'*Iskra* (recorde que ho va subratllar especialment Plekhanov). Açò és, literalment, la mateixa indicació i la mateixa burla que va caure sobre Bebel i Liebknecht en 1895, quan Zetkin els va dir: "*Es tut mir in der Seele weh, dass ich dich in der Gesellschaft seh*" (m'afligeix veure't a tu, és a dir a Bebel, en semblant companyia, és a dir, amb Vollmar i companyia). En veritat que és res estrany que Bebel i Liebknecht no enviaren llavors Zetkin i Kautsky un missatge histèric sobre la falsa acusació d'oportunisme...

Pel que es refereix a la llista de candidats per al CC, la carta demostra l'error del camarada Martov, que va dir en la Lliga que la negativa a arribar a un acord amb nosaltres no era encara terminant; un exemple més de com de poc raonable és, en la lluita política, tractar de repetir de memòria *converses*, en compte d'aportar documents. En realitat, la "minoría" va ser tan modesta, que va presentar a la "majoría" un ultimàtum: acceptar dos de la "minoría" i un de la "majoría" (en qualitat de compromís i, en realitat, *tan sols* com a concessió!). És monstruós, però és un fet. I aquest fet demostra palpablement fins a quin punt és una invenció tot el que es diu ara que la "majoría", amb una meitat del Congrés, no elegia representants sinó d'una meitat. *Precisament el contrari*: només com a concessió ens oferien els martovistes a un dels tres, desitjant, per consegüent, fer triomfar *tots* els seus, en el cas que nosaltres no estiguérem conformes amb tan original "concessió". Nosaltres, en la nostra reunió privada, ens riem de la modèstia dels martovistes i varem compondre la nostra llista: Gliébov, Travinski (elegit després per al CC) i Popov. En compte d'aquest últim (també en una reunió privada dels 24) varem posar Vasíliev (elegit després per al CC) *només perquè* el camarada Popov es va negar a figurar en la nostra llista; es va negar primer en una conversa particular i després públicament al Congrés (p. 338).

Així és com van succeir les coses.

La modesta "minoría" va tenir el modest desig de ser mayoría. I, en no haver obtingut satisfacció d'aquest modest desig, la "minoría", en general, va tenir a bé renunciar i iniciar un petit escàndol. I ara resulta que hi ha encara gents que parlen amb majestuosa condescendència de la "tossuderia" de la "majoría"!

La "minoría" va presentar a la "majoría" divertits ultimàtum, emprenent una croada a favor de la lliure agitació al Congrés. En haver patit una derrota, *els nostres herois es van lliurar a plors i crits sobre l'estat de setge. Voilà tout.*

La terrible acusació que ens proposàvem modificar la composició de la redacció, la varem rebre també amb un somriure (reunió privada dels 24): tots sabien perfectament des del mateix principi del Congrés, i encara abans, que hi havia un pla de *renovar* la redacció elegint el trio inicial (en parlaré amb més detall quan tracte de l'elecció de la redacció al Congrés). Res ens va estranyar, ja que era absolutament natural, el que la "minoría" s'espantés d'aquest pla *després* de veure que era magnífica confirmació de la justesa del mateix la seua coalició amb els antiiskristes. Clar que nosaltres no podíem prendre seriosament la proposició de convertir-nos, per les bones, abans de lluitar al Congrés, en minoría, ni podíem prendre seriosament tota la carta, els autors de la qual havien arribat a tan increïble grau d'irritació, que parlaven de "falses acusacions d'oportunisme". Teníem ferma confiança en què el deure de partit s'imposaria molt ràpidament sobre el natural desig de "desfogar la ràbia".

k) CONTINUA LA DISCUSSIÓ SOBRE ELS ESTATUTS. COMPOSICIÓ DEL CONSELL

Els altres articles dels estatuts van ser causa de moltes més discussions sobre detalls que sobre principis d'organització. La 24è sessió del Congrés es va dedicar completament a tractar de la representació als congressos del partit, sostenint novament tan sols els bundistes (Goldblat i Liber, ps. 258-259) i el camarada Akimov una lluita aferrissada i definida contra els plans que eren comuns a tots els iskristes. El camarada Akimov va reconèixer, amb franquesa digna d'encomi, el seu paper al Congrés: "Cada vegada que intervenc tinc la plena convicció que no influiré amb els meus arguments sobre els meus camarades, sinó que, al contrari, perjudicaré el punt que defense" (p. 261). Aquesta precisa observació estava sobretot al seu lloc immediatament després de l'article

primer dels estatuts; l'única cosa que no és molt apropiat és l'expressió "al contrari", perquè el camarada Akimov no sols va saber fer mal a determinats punts, sinó que al mateix temps i pel mateix va saber també "influir sobre els seus camarades".. entre els iskristes molt poc conseqüents, inclinats a la fraseologia oportunista.

En conjunt, l'article tercer dels estatuts, que determina les condicions de representació al Congrés, va ser aprovat per majoria, amb set abstencions (p. 263), que evidentment corresponen als antiiskristes.

La discussió sobre la composició del Consell, que va esmerçar la major part de la 25 sessió del Congrés, va demostrar com d'extraordinàriament fragmentats estaven els grups al voltant d'una quantitat enorme de diversos projectes. Abramson i Tsariov rebutgen totalment el pla del Consell. Panin s'entossudeix a fer del Consell, exclusivament, un tribunal d'arbitratge i per això proposa amb tota conseqüència que hom suprimisca la indicació que el Consell és l'organisme superior i que poden convocar-lo dos qualssevilla dels seus membres²¹. Guertz i Rúsov propugnen formes diferents de composició del Consell, com a complement a les tres formes proposades pels cinc membres de la comissió d'estatuts.

Els problemes en discussió es reduïen abans que res a determinar les tasques del Consell: tribunal d'arbitratge o organisme superior del partit. A favor de la primera versió estava, d'una manera conseqüent, segons ja he dit, el camarada Panin. Però estava sol. El camarada Martov es va declarar terminantment en contra: "Propose que es rebutge la proposició de suprimir les paraules "el Consell és l'organisme superior"; la nostra formulació [és a dir, la formulació de les tasques del Consell, sobre la qual havíem arribat a un acord en la comissió d'estatuts] deixa intencionadament la possibilitat que el Consell es desenrotlle i arribe a ser l'organisme superior del partit. Per a nosaltres, el Consell no és simplement un organisme de conciliació". Però la composició del Consell, segons el projecte del camarada Martov, corresponia plenament i exclusivament al caràcter d'"organisme de conciliació" o tribunal d'arbitratge: dos membres de cada un dels dos organismes centrals i un cinquè membre invitat per aquests quatre. No sols semblant composició del Consell, sinó fins i tot la composició que va aprovar el Congrés, a proposta dels camarades Rúsov i Guertz (el cinquè membre és designat pel Congrés), respon exclusivament a objectius de conciliació o de mediació. Hi ha una contradicció insuperable entre semblant composició del Consell i el disseny que arribe a ser organisme superior del partit. L'organisme superior del partit ha d'estar sempre constituït, i no dependre de modificacions casuals en la composició dels centres (a vegades com a conseqüència de batudes). L'organisme superior ha de trobar-se en relació directa amb el Congrés del partit, rebent els seus poders d'aquest últim, i no d'altres dos organismes del partit subordinats al Congrés. L'organisme superior ha d'estar compost per persones que el Congrés del partit conega. Finalment, l'organisme superior no pot estar organitzat de manera que la seua mateixa existència depenga d'una casualitat: basta que les dues instàncies no arriben a un acord en l'elecció del cinquè membre i el partit s'ha quedat sense el seu organisme superior! Es va objectar contra açò: 1) que també pot arribar-se a una situació sense sortida en cas d'abstenir-se un dels cinc i dividir-se els altres quatre per parelles (legórov). Aquesta objecció no té fonament, perquè tot organisme de direcció col·lectiva està subjecte a vegades, inevitablement, a la impossibilitat d'adoptar un acord, però açò no té res a veure amb la impossibilitat de constituir aqueix organisme de direcció col·lectiva. 2) "Si un organisme com el Consell no pot elegir el seu cinquè membre, això voldrà dir que, en general, és un organisme incapaç d'actuar" (Zasúlitx). Però no es tracta ací que no siga capaç d'actuar l'organisme superior, sinó que no existeix: sense cinquè membre no existirà cap Consell, no existirà "organisme" algun i no podrà ni parlar-se de la seua capacitat d'actuar. Finalment, encara seria un mal reparable si pogués donar-se el cas que no es constituís una instància del partit sobre la qual hi ha una altra més alta, per que llavors aquesta instància més alta podria sempre, en casos extraordinaris, d'una manera o altra, omplir el buit. Però per damunt del Consell no hi ha cap instància fora del Congrés, i per això es falta evidentment a la lògica deixant en els estatuts una possibilitat que el Consell no es pugui ni tan sols constituir.

Els meus dos breus discursos al Congrés sobre aquesta qüestió els vaig consagrar únicament (ps. 267 i 269) a l'examen d'aquestes dues objeccions injustes, amb les que van defensar el projecte de Martov ell mateix i altres camarades. Quant al predomini de l'òrgan central o del Comitè Central en el

²¹ El camarada Starovier s'inclinava també, pel que s'ha vist, cap al punt de vista del camarada Panin, amb l'única diferència que aquest últim sabia el que volia, i, amb tota conseqüència, proposava resolucions que convertien el Consell en un organisme purament arbitral, de conciliació, mentre que el camarada Starovier no sabia el que volia en dir que, segons el projecte, el Consell havia de reunir-se "només quan ho desitjaren les parts" (p. 266). Açò és francament inexacte.

Consell, *ni tan sols ho vaig tocar de passada. El camarada Akimov en va tractar per primera vegada*, en el sentit de cridar l'atenció sobre el perill que representava un predomini de l'òrgan central, ja en la 14 sessió del Congrés (p. 157), i *només després del Congrés els camarades Martov, Axelrod i altres van seguir Akimov inventant l'absurda i demagògica llegenda que la "majoria" volia convertir el CC en arma de la redacció*. Tractant d'aquesta qüestió en el seu "Estat de setge", el camarada Martov fa modestament a una banda el seu vertader iniciador! Qui desitge saber amb *tots* els detalls com es va plantejar el problema del predomini de l'òrgan central sobre el Comitè Central al Congrés del partit, i no limitar-se a cites soltes i sense connexió, comprendrà fàcilment com desvirtua el camarada Martov les coses. Ja en la 14 sessió, *únicament el camarada Popov comença per una polèmica contra les opinions del camarada Akimov*, que vol "defensar en la cima del partit "la més rigorosa centralització", *per a reduir la influència de l'òrgan central*" (p. 154, subratllat per mi), "que és en el que consisteix exactament tot l'objecte de semblant sistema [del sistema d'Akimov]". "No sols [afegeix el camarada Popov] no defense jo semblant centralització, sinó que estic disposat a lluitar contra ella per tots els mitjans, ja que és una *bandera d'oportunisme*". Ací és on està l'*arrel* de la famosa qüestió del predomini de l'òrgan central sobre el Comitè Central, i no és res estrany que el camarada Martov es veja obligat ara a silenciar el vertader origen del problema. *Ni fins i tot el mateix camarada Popov va poder deixar de veure el caràcter oportunista d'aquestes disquisicions d'Akimov sobre el predomini de l'òrgan central*²², i per a establir una distinció ben clara entre la seua posició i la del camarada Akimov, el camarada Popov declara *categòricament*: "poc importa que hi haja en aquest centre (en el Consell) tres membres de la redacció i dos del Comitè central. *Aquesta és una qüestió secundària* [subratllat per mi]; l'important és que la direcció, l'alta direcció del partit tinga un sol punt d'origen" (p. 155). El camarada Akimov objecta: "segons el projecte, l'òrgan central té ja assegurat el predomini en el Consell pel mer fet que la redacció té una composició permanent, mentre que la del Comitè central és modificable" (p. 157), argument que només es refereix al "caràcter permanent" de la direcció *al terreny dels principis* (fenomen normal i desitjable), però de cap manera al "predomini" en el sentit d'una intervenció o un atemptat contra l'autonomia. I el camarada Popov, que llavors no pertanyia encara a la "minoria", que dissimula el seu descontent per la composició dels organismes centrals, xafardejant sobre la falta d'independència del CC, respon al camarada Akimov d'una manera absolutament raonable: "Jo propose que hom considere [al Consell] centre directiu del partit, i llavors manca en absolut d'importància la qüestió de si hi ha en el Consell nombre més gran de representants del OC o del CC" (ps. 157-158; subratllat per mi).

Quan va tornar a tractar-se de la composició del Consell en la sessió 25, el camarada Pavlòvitx, prosseguint les velles deliberacions, es declara a favor d'un predomini de l'òrgan central sobre el Comitè Central "tenint en compte l'estabilitat del primer" (264), referint-se precisament a la fermesa de principis, segons va entendre també el camarada Martov, que va parlar immediatament després del camarada Pavlòvitx, considerant innecessari "fer constar el predomini d'un organisme sobre un altre" i assenyalant la possibilitat que un dels membres del Comitè Central residisca en l'estranger: "la qual cosa conservarà fins a un cert punt la fermesa de principis del Comitè Central" (264). Ací no hi ha encara ni ombra de demagògica *confusió* entre el problema de la fermesa de principis i de la seua salvaguarda, amb la salvaguarda de l'autonomia i independència del Comitè Central. Aquesta confusió, que *després del Congrés s'ha convertit quasi en cavall de batalla del camarada Martov, al Congrés la va propugnar amb interès tan sols el camarada Akimov*, que va ser qui va parlar ja *aleshores* del "esperit d'Aráktxèiev de què estaven penetrats els estatuts" (268), que "*si en el Consell del partit hi ha tres membres de l'òrgan central, el Comitè Central quedarà reduït a mer executor de la voluntat de la redacció* [subratllat per mi]. Tres persones residents en l'estranger rebran facultats il·limitades [!!] per a disposar del treball de tot [!!] el partit. Queden salvaguardats en el sentit de la seua seguretat personal i per això el seu poder és vitalici" (268). I contra aquestes frases absolutament absurdes i demagògiques, que substitueixen una *direcció ideològica per la intervenció en el treball de tot el partit* (i que després del Congrés van proporcionar al camarada Axelrod una consigna barata per als seus discursos sobre "teocràcia"), *va ser contra el que va protestar novament el camarada Pavlòvitx, subratllant que estava "a favor de mantenir en la seua fermesa i puresa els*

²² Ni el camarada Popov ni el camarada Martov van tenir inconvenient en titllar el camarada Akimov d'oportunista, i només van començar a sentir-se ofesos i a indignar-se quan se'ls va titllar a *ells mateixos* amb aqueix nom, i amb raó, per la "igualtat de drets de les llengües" o per l'article primer. El camarada Akimov, les empremtes del qual va seguir el camarada Martov, va saber, no obstant això, portar-se al Congrés del partit amb més dignitat i homenia que el camarada Martov i els seus sequaços en el de la Lliga. "A mi [deia el camarada Akimov al Congrés del partit] m'anomenen oportunista; personalment, considere que aquesta paraula és una injúria i una ofensa i crec que no la meresc en absolut; no obstant això, no proteste" (p. 296). ¿Li proposarien, potser, els camarades Martov i Starovier al camarada Akimov signar la seua protesta contra la falsa acusació d'oportunisme i es negaria el camarada Akimov?

principis que representava *Iskra*. Concedint el predomini a la redacció de l'òrgan central, afirme d'aquesta manera la posició d'aquests principis”.

Tal és, en realitat, el problema sobre el cèlebre predomini de l'òrgan central sobre el Comitè Central. La famosa “divergència de principi” dels camarades Axelrod i Martov no és sinó *una repetició de les frases oportunistes i demagògiques del camarada Akimov*, frases el vertader caràcter de les quals va veure clarament fins i tot el camarada Popov, i ho va veure quan encara no havia sigut derrotat pel que fa a la composició dels organismes centrals.

Resum de la qüestió de la composició del Consell: malgrat els intents del camarada Martov de demostrar en *Estat de setge* que era contradictòria i inexacta la meua exposició en la “Carta a la redacció”, les actes del Congrés demostren clarament que, *en comparació* amb l'article primer, aquest problema no és efectivament més que un *detall*, i que era *vertaderament desvirtuar* dir el que s'ha manifestat en l'article “El nostre Congrés” (núm. 53 d'*Iskra*) que “quasi exclusivament” nosaltres havíem discutit sobre la formació dels organismes centrals del partit. Tant més clama al cel aquesta desvirtuació quant que l'autor de l'article *passa en complet silenci per damunt de la discussió sobre l'article primer*. Les actes demostren, a més, que no va haver-hi agrupament determinat dels iskristes pel que fa a la composició del Consell: no hi ha votacions nominals, Martov dissenteix de Panin, joestic d'acord amb Popov; legórov i Gúsiev es mantenen a una banda, etc. Finalment, la meua última afirmació (al Congrés de la Lliga de la socialdemocràcia revolucionària russa en l'estranger) que es refermava la coalició dels martovistes amb els antiiskristes, *es confirma també* pel viratge que, d'una manera ben clara per a tots, han fet també en aquest problema els camarades Martov i Axelrod cap a la posició del camarada Akimov.

I) ACABA LA DISCUSSIÓ SOBRE ELS ESTATUTS. LA COOPTACIÓ PER ALS ORGANISMES CENTRALS. ES RETIREN ELS DELEGATS DE “RABOTXEIE DIELO”

Dels debats que van tenir lloc posteriorment sobre els estatuts (sessió 26 del Congrés) només és digne d'esmentar el problema de la limitació de poders del Comitè Central, que fa llum sobre el caràcter dels atacs que *ara* dirigeixen els martovistes contra l'hipercentralisme. Els camarades legórov i Popov tendien a limitar el centralisme amb alguna major convicció, independentment de la seua candidatura pròpia o de la que ells presentaren. Ja en la comissió d'estatuts van proposar que es limités el dret del CC a dissoldre els comitès locals exigint la conformitat del Consell, i, a més, reservant-lo a una sèrie de casos especialment enumerats (p. 272, nota 1). Tres membres de la comissió d'estatuts (Gliébov, Martov i jo) ens declarem en contra, i al Congrés el camarada Martov va defensar la nostra opinió (p. 273), fent a legórov i Popov l'objecció que “sense necessitat de més, el Comitè Central, abans de decidir-se a fer un pas tan seriós com el de dissoldre una organització, ho examinaria detingudament”. Com veieu, el camarada Martov feia encara *llavors* oïdes sordes a *totes* les insinuacions anticentralistes, i el Congrés va rebutjar la proposició de legórov i Popov. L'única cosa que no ens diuen les actes, i és de doldre, és el nombre de vots.

Al Congrés del partit, el camarada Martov es va declarar també “en contra que se substituís la paraula organitza [el CC organitza els comitès, etc. en l'article 6 dels estatuts del partit] per la paraula confirma. Cal concedir també dret a organitzar”, deia *llavors* el camarada Martov, que no havia arribat encara a la meravellosa idea, que només va descobrir al Congrés de la Lliga que confirmar no entrava en el concepte “organitzar”.

Fora d'aquests dos punts, a penes si presenta interès la resta dels debats, dedicats ja plenament a qüestions de detall sobre les particularitats dels articles 5-11 dels estatuts (ps. 273-276 de les actes). L'article 12 tracta de la cooptació en tots els organismes de direcció col·lectiva del partit, en general, i en els organismes centrals, en particular. La comissió proposa que hom augmente la majoria qualificada, indispensable per a la cooptació, de 2/3 a 4/5. L'informador (Gliébov) proposa la cooptació *per unanimitat* per al CC. El camarada legórov, reconeixent que no són de desitjar les *asprors*, es declara partidari de la simple majoria en cas de no haver-hi veto motivat. El camarada Popov no està d'acord ni amb la comissió ni amb el camarada legórov i exigeix, o simple majoria (sense dret de veto), o unanimitat. El camarada Martov no està d'acord ni amb la comissió, ni amb Gliébov, ni amb legórov, ni amb Popov; es declara en contra de la unanimitat, en contra dels 4/5 (a

favor dels 2/3), contra la “cooptació recíproca”, és a dir, contra el dret de la redacció de l'òrgan central a apel·lar contra la cooptació en el CC i al revés (contra el “dret al control recíproc de la cooptació”).

Com veu el lector, resulta un agrupament d'allò més bigarrat, i les discrepàncies es fragmenten fins a arribar quasi a unànimes particularitats personals en el punt de vista de cada delegat!

El camarada Martov diu: “Reconec que és psicològicament impossible treballar amb persones desagradables. Però a nosaltres ens importa també que la nostra organització siga capaç de viure i actuar.. No cal el dret al control recíproc del CC i de la redacció de l'òrgan central en la cooptació. I no m'hi opose per pensar que hom no puga ser competent a la jurisdicció de l'altre. No! La redacció de l'òrgan central, per exemple, podria donar al Comitè Central un bon consell: si convenia, per exemple, admetre en el CC al senyor Nadiezhdin. Em subleve perquè no vull que es creen una sèrie de tràmits que produïsquen irritació recíproca”.

Jo li vaig fer l'objecció següent: “Hi ha ací dos problemes. En primer lloc, es tracta de la majoria qualificada; jo em declare en contra de la proposició que es rebaixe de 4/5 a 2/3. No és raonable establir el veto motivat i hi estic en contra. Moltíssim més important és el segon problema: sobre el dret al control recíproc del CC i de l'òrgan central en la cooptació. L'acord recíproc dels dos organismes centrals és condició imprescindible d'harmonia. Es tracta ací de la ruptura entre els dos organismes centrals. Qui no vullga una escissió ha de preocupar-se que hi haja harmonia. La vida del partit demostra que hi ha hagut gent que han sembrat l'escissió. Es tracta d'un problema de principi, important, del que pot dependre tota la sort futura del partit” (276-277). Tal és el text complet del resum que al Congrés es va fer del meu discurs, al qual el camarada Martov atribueix una importància singularment seriosa. Però és de doldre que, fins i tot atribuint-li una seriosa importància, no s'haja molestat a relacionar-lo amb totes les discussions i amb tota la situació política del Congrés quan aquest discurs va ser pronunciat.

En primer lloc, cal preguntar: per què en el meu projecte inicial (v. p. 394, article 11) em limitava als 2/3 i no exigia el control recíproc en la cooptació per als organismes centrals? El camarada Trotski, que va parlar després de mi (p. 277), va fer immediatament aquesta pregunta.

Resposta a ella és el meu discurs al Congrés de la Lliga i la carta del camarada Pavlòvitx sobre el II Congrés. Al Congrés de la Lliga vaig dir que l'article primer dels estatuts havia “trencat el got” i calia nugar-lo “amb un nus doble”. La qual cosa volia dir, en primer lloc, que en un problema purament teòric Martov havia resultat ser un oportunista, i el seu error l'havien defensat Líber i Akimov. Volia dir, en segon lloc, que la coalició dels martovistes (és a dir, d'una insignificant minoria d'iskristes amb els antiiskristes els donava majoria al Congrés en votar la composició personal dels organismes centrals. I jo parlava precisament en aqueix cas de la *composició personal* dels organismes centrals, subratllant que era imprescindible l'harmonia i *posant en guàrdia contra la “gent que sembra l'escissió”*. Aquesta advertència adquiria, en efecte, gran importància de principis, perquè l'organització d'*Iskra* (sens dubte més competent pel que fa a la composició personal dels organismes centrals, per conèixer més de prop tots els assumptes en la pràctica i tots els candidats), havia emès ja el seu vot consultiu sobre aquesta qüestió, havia adoptat l'acord que ja coneixem sobre les candidatures que li infonien dubtes. Tant des d'un punt de vista moral com tenint en compte l'essència de l'assumpte (és a dir, en punt a la competència de qui resolia), l'organització d'*Iskra* havia de tenir valor decisiu en aquesta qüestió tan delicada. Però, des d'un punt de vista formal, el camarada Martov tenia, naturalment, ple dret a apel·lar contra la majoria de l'organització d'*Iskra* davant els Líber i Akimov. I el camarada Akimov, en el seu brillant discurs sobre l'article primer, va dir amb notable claredat i intel·ligència que ell, quan veia una discrepància entre els iskristes sobre els mitjans d'aconseguir el seu objectiu comú, iskrista, votava conscientment i intencionadament *pel pitjor mitjà*, perquè els seus fins, els d'Akimov, eren diametralment oposats als dels iskristes. Per tant, no podia cabre *dubte algun* de quina, fins i tot independentment de la voluntat i la consciència del camarada Martov, *seria precisament la pitjor composició personal dels organismes centrals* la que obtindria el suport dels Líber i Akimov. Ells *podien votar*, havien de votar (a jutjar, no per les seues paraules, sinó pels seus actes, pel seu vot sobre l'article primer) precisament per a la llista que pogués prometre la presència de “gent que sembrés l'escissió”, i votar precisament *per a “sembrar l'escissió”*. ¿Pot estranyar que, davant semblant situació, parlés jo d'una qüestió important de principi (l'harmonia dels dos organismes centrals), de la que podia dependre tota la sort futura del partit?

Cap socialdemòcrata que conegués quelcom les idees i els plans iskristes i la història del moviment, i que les compartís amb alguna sinceritat, va poder dubtar ni un moment que, si els Líber i Akimov decidien la disputa promoguda al si de l'organització d'*Iskra* sobre la composició dels organismes centrals, aquesta decisió es trobaria formalment dins del reglament, però asseguraria el pitjor resultat possible. I contra aquest pitjor resultat possible calia *lluitar* necessàriament.

Però: com lluitar? Nosaltres no lluitem amb histerismes ni amb petits escàndols, naturalment, sinó amb procediments *en absolut lleials i en absolut legítims*: comprenent que estàvem en minoria (el mateix que en l'article primer), *varem sol·licitar del Congrés que fossen salvaguardats els drets de la minoria*. Ens varem posar a defensar una major severitat de qualificació en l'admissió dels membres (4/5 en compte de 2/3), la unanimitat en la cooptació i el control recíproc en la cooptació dels organismes centrals, ens varem posar a defensar tot açò *quan ens varem veure en minoria en la qüestió de la composició personal dels organismes centrals*. Aquest fet el fan sempre a una banda els Joan i els Pere, inclinats a parlar i jutjar del Congrés d'una manera irreflexiva, després d'un parell de converses d'amics, sense estudiar seriosament *totes* les actes i *totes* les "declaracions" de les persones interessades. I tot aquell que vullga estudiar a consciència aqueixes actes i aqueixes declaracions, arribarà inevitablement al fet que he indicat: *en aqueix moment del Congrés, la base de la discussió estava precisament en el problema de la composició personal dels organismes centrals*, i tractàvem d'aconseguir condicions més severes de control precisament perquè estàvem en minoria, perquè volíem "lligar amb doble nus el got" trencat per Martov amb goig i amb la joiosa participació dels Líber i Akimov.

"Si no fos així [diu d'aquest moment del Congrés el camarada Pavlòvitx], només queda suposar que, en proposar el punt de la unanimitat en la cooptació, ens preocupàvem dels nostres adversaris, perquè per al partit en què domina en qualsevol organisme la unanimitat, a més de ser innecessària, és fins i tot desavantajosa" (p. 14 de la "Carta sobre el II Congrés"). Però en el moment actual hom oblida amb massa freqüència la cronologia dels fets, oblida hom que, *durant tot un període del Congrés*, l'actual minoria era majoria (gràcies a la participació dels Líber i Akimov) i precisament a aquest període correspon el debat sobre la cooptació per als organismes centrals, que va tenir per base la divergència en l'organització d'*Iskra* sobre la composició personal d'aquests. Qui veja amb claredat aquesta circumstància comprendrà també com d'apassionats són els nostres debats i no s'estranyarà davant l'*aparent* contradicció que discrepàncies menudes i de detall provoquen qüestions realment importants, de principi.

El camarada Deutsch, que va parlar en la mateixa sessió (p, 277), tenia prou raó en dir: "És indubtable que aquesta proposició està calculada per al moment actual". En efecte, tan sols comprenent *aquell moment* en tota la seua complexitat pot comprendre hom el vertader sentit de la discussió. I és d'extraordinària importància tenir en compte que, quan *nosaltres* estàvem en minoria, varem defensar els drets de la minoria *per procediments* que tot socialdemòcrata europeu considera legítims i admissibles, a saber: sol·licitant del Congrés un control més sever de la composició personal dels organismes centrals. De la mateixa manera tenia també prou raó el camarada legórov quan igualment al Congrés, però en una altra sessió, va dir: "M'estranya en gran manera escoltar de nou en els debats referències als principis... [ho va dir amb motiu de les eleccions al CC, en la sessió 31 del Congrés, és a dir, si no m'equivoque, un dijous al matí, i la sessió 26, de la que ara es tracta, es va celebrar un dilluns a la vesprada]... Em sembla que tothom veu clarament que en els últims dies tots els debats no han girat al voltant d'una manera o altra de plantejar l'assumpte en principi, sinó exclusivament al voltant de la forma d'assegurar o impedir l'accés d'aquesta o de l'altra persona als organismes centrals. Reconeguem que fa ja temps s'han perdut els principis en aquest Congrés i anomenem les coses pel seu nom. (Rialla generalitzada, Muraviov: "Prec es faça constar en l'acta que el camarada Martov ha fet un somriure"; p. 337)". No és res estrany que tant el camarada Martov, com tots nosaltres, ens riguérem a riallades de les lamentacions del camarada legórov, que efectivament mouen a rialla. Sí, "*en els últims dies*", moltíssimes coses *van girar* al voltant de la composició personal dels organismes centrals. És veritat. *Tothom ho veia clarament* al Congrés, en efecte (i només *ara* tracta la minoria de *fer ombra* en aquest fet clar). Finalment, també és veritat que cal anomenar les coses pels seus vertaders noms. Però, per Déu, a què ve *ací* això de "perdre els principis"? Precisament havíem anat al Congrés (v. p. 10, ordre del dia del Congrés) *per a parlar en els primers dies* del programa, de la tàctica i dels estatuts i resoldre les qüestions corresponents, i per a tractar *en els últims dies* (punts 18-19 de l'ordre del dia) de la composició personal dels organismes centrals i resoldre *aquests* problemes. És molt natural i absolutament legítim dedicar els *últims dies* dels congressos a lluitar per la batuta de director. (El que és baixa querella, és barallar-se per la

batuta de director *una vegada celebrats els congressos*). Si una persona pateix *en un congrés* una derrota pel que fa a la composició personal dels organismes centrals (com li ha ocorregut al camarada legórov), és senzillament ridícul parlar-ne després que s'han “perdut els principis”. De manera que és natural que tothom rigués del camarada legórov. I també és natural que el camarada Muraviov demanés que constés en acta la participació que en aquesta rialla va tenir el camarada Martov: *en riure del camarada legórov, el camarada Martov es reia de si mateix*.

Per a completar la ironia del camarada Muraviov, no estaria potser de més relatar el fet següent. Després del Congrés, el camarada Martov, com és sabut, va afirmar a tort i a dret que el paper cardinal en la nostra divergència l'havia exercit precisament el problema de la cooptació per als organismes centrals, que “la majoria de l'antiga redacció” estava terminantment en contra del control recíproc en la cooptació per als organismes centrals. Abans del Congrés, acceptant el meu projecte de elegir dos trios, amb cooptació per ambdues parts amb 2/3, el camarada Martov em va escriure sobre açò: “Acceptant aquesta forma de cooptació recíproca, cal subratllar que, després del Congrés, totes les instàncies completaran el nombre dels seus membres sobre principis sobre principis quelcom distints (jo recomanaria el procediment següent: cada instància coopta nous membres, posant el seu propòsit en coneixement de l'altra instància: aquesta última pot protestar, i llavors resol la qüestió el Consell. Perquè no hi haja tràmits pesats, aquest procediment s'aplicaria a candidats assenyalats per endavant, almenys per al CC, els quals ja es poden cooptar per un procediment més ràpid). Per a subratllar que, en el futur, la cooptació es faria per un procediment que s'establirà pels estatuts del partit, cal afegir a l'article 22²³: “... que hauran de confirmar-se les decisions adoptades” (Subratllat per mi).

Sobren els comentaris.

Explicada ja la significació del moment en què va tenir lloc la discussió sobre la cooptació per als organismes centrals, hem de detenir-nos breument a examinar les votacions relacionades amb aquest punt; no hi ha per què detenir-se en els debats, perquè després del discurs del camarada Martov i el meu, que he citat, només va haver-hi breus rèpliques, en les que van prendre part un nombre insignificant de delegats (v. ps. 277-280 de les actes). Pel que fa a les votacions, el camarada Martov va afirmar davant el Congrés de la Lliga que jo, en la meua exposició, havia “desvirtuat enormement” els fets (p. 60 de les actes de la Lliga), “en traçar el quadro de la lluita entorn dels estatuts... [sense voler ha dit el camarada Martov una gran veritat: després de l'article primer, la discussió va girar acalorada, precisament entorn dels estatuts]... com a lluita d'Iskra contra els martovistes, que havien format coalició amb el Bund”.

Vegem amb més detall aquest interessant problema de “desvirtuar enormement”. El camarada Martov reuneix les votacions sobre la composició del Consell amb les votacions sobre la cooptació i cita vuit votacions: 1) Elecció de dos membres per al Consell per l'òrgan central i altres dos pel Comitè Central: 27 vots a favor (M), 16 en contra (L), 7 abstencions²⁴. (Diguem entre parèntesis que les actes, p. 270, donen vuit abstencions, però açò és una minúcia.) 2) Elecció del cinquè membre del Consell pel Congrés: 23 vots a favor (L), 18 en contra (M), 7 abstencions. 3) Provisió dels llocs vacants en el Consell per aquest mateix: 23 vots en contra (M), 16 a favor (L) i 12 abstencions. 4) Unanimitat en el CC: 25 vots a favor (L), 19 en contra (M), 7 abstencions. 5) Necessitat d'una protesta motivada perquè un membre no siga admès: 21 vots a favor (L), 19 en contra (M), 11 abstencions. 6) Unanimitat en la cooptació per a l'òrgan central: 23 vots a favor (L), 21 en contra (M), 7 abstencions 7) Possibilitat d'una votació sobre el dret del Consell a anul·lar els acords de l'òrgan central i del Comitè central pel que fa a la no-admissió d'un nou membre: 25 vots a favor (M), 19 en contra (L), 7 abstencions. 8) El proposar açò: 24 vots a favor (M), 23 en contra (L), 4 abstencions. “En aquest cas [conclou el camarada Martov (p. 61 de les actes de la Lliga), és evident que un delegat del Bund va votar a favor de la proposició i els altres s'hi van abstenir”. (Subratllat per mi).

²³ Es tracta del meu projecte inicial de *Tagesordnung* del Congrés i del comentari al mateix, que coneixien tots els delegats. L'article 22 d'aquest projecte tractava precisament de l'elecció de dos trios per a l'òrgan central i el CC, de la “cooptació recíproca” per aquests sis per majoria de 2/3, de la confirmació d'aquesta cooptació recíproca pel Congrés i de la ulterior cooptació independent per a l'òrgan central i el Comitè Central.

²⁴ Les lletres M i L entre parèntesi indiquen a favor de què estavem Martov (M) i jo (L).

Hom es pot preguntar: per què considera el camarada Martov *evident* que un delegat del Bund havia votat *al seu favor, a favor de Martov*, quan no va haver-hi votacions nominals?

Perquè es fixa en el nombre *de votants*, i quan aquest nombre indica que el Bund *ha pres part* en la votació, llavors ell, el camarada Martov, no dubta que *haja pres part* a favor seu, de Martov.

D'on resulta ací que jo haja "desvirtuat enormement"?

Hi havia en total 51 vots, 46 sense els del Bund, 43 sense els partidaris de "Rabòtxeie Dielo". En set de les vuit votacions que cita el camarada Martov van prendre part 43, 41, 39, 44, 40, 44, i 44 delegats; en una van prendre part 47 delegats (o millor dit, va haver-hi 47 vots) i en aquest cas el mateix camarada Martov reconeix que el va recolzar un bundista. D'aquesta manera resulta que el quadro que traça Martov (i que traça d'un mode incomplet, segons veurem de seguida) *no fa sinó confirmar i accentuar l'exposició que jo vaig fer de la lluita!* Resulta que en molts casos va ser *molt gran* el nombre de les abstencions: cosa que demostra que tot el Congrés tenia *relativament* poc interès per certs *detalls* i que no va haver-hi agrupament totalment definit dels iskristes sobre aquestes qüestions. En dir que els bundistes "ajuden manifestament Lenin amb la seua abstenció" (p. 62 de les actes de la Lliga), *Martov parla precisament en contra de si mateix*; perquè resulta que *només* en el cas d'estar absents els bundistes, o en el cas que s'abstinguessen, podia jo esperar un triomf. Però totes les vegades que els bundistes *consideraven que pagava la pena* intervenir en la lluita, van recolzar el camarada Martov, i semblant intervenció *no va tenir lloc tan sols* en el cas que més amunt he citat, quan van participar 47 delegats. Qui tinga a bé consultar les actes del Congrés veurà que el quadro traçat pel camarada Martov queda, *d'una manera molt estranya, incomplet*. El camarada Martov *ha omès senzillament altres tres casos* en què el Bund *va prendre part* en les votacions, amb el detall que *en tots aquests casos, naturalment, va sortir vencedor* el camarada Martov. Es tracta dels casos següents: 1) S'accepta l'esmena del camarada Fomin, reduint la majoria qualificada de 4/5 a 2/3; 27 vots a favor, 21 en contra (p. 278), és a dir, que van participar 48 vots. 2) S'accepta la proposició del camarada Martov de suprimir la cooptació recíproca: 26 vots a favor, 24 en contra (p. 279), és a dir, han pres part 50 vots. Finalment, 3) es rebutja la meua proposició que és indispensable la conformitat de tots els membres del Consell perquè hom admeta la cooptació per al CC i l'òrgan central (p. 280): 27 vots en contra, 22 a favor (va haver-hi fins i tot votació nominal, però no figura en les actes, i és de doldre), és a dir, que van ser 49 els votants.

Total: pel que fa a la cooptació per als organismes centrals, els bundistes *no van prendre part sinó en quatre votacions* (les tres que jo acabe de citar, amb 48, 50 i 49 votants, i una citada pel camarada Martov, amb 47 votants). *En totes aquestes votacions va resultar vencedor* el camarada Martov. *La meua exposició resulta exacta en tots els seus punts*: quan indique la coalició amb el Bund, quan faig constar que els problemes tractats són relativament qüestions de detall (moltíssims casos amb un nombre considerable d'abstencions), quan dic que no hi ha agrupament determinat dels iskristes (no hi ha votacions nominals; molt poques persones expressen la seua opinió en els debats).

Quan el camarada Martov intenta trobar en la meua exposició contradiccions, ho fa amb mitjans que de res li serveixen, perquè el camarada Martov ha arrancat parauletes aïllades i no s'ha pres la molèstia de reproduir el quadro sencer.

L'últim article dels estatuts consagrat a l'organització en l'estranger, va provocar de nou debats i votacions summament característics, des del punt de vista dels agrupaments que hi havia al Congrés. Es tractava de reconèixer la Lliga com a organització del partit en l'estranger. El camarada Akimov, naturalment, es va oposar de seguida, recordant la Unió en l'estranger, aprovada pel I Congrés, i cridant l'atenció sobre la importància que el problema revestia des del punt de vista dels principis. "En primer lloc, he de dir [va declarar] que no concedisc gran valor pràctic a aquesta o l'altra solució d'aquest problema. La lluita ideològica que ha vingut desenrotllant-se fins ara en el nostre partit no ha acabat, indubtablement; però continuarà en altres plans i amb una altra agrupació de forces... En l'article 13 dels estatuts ha quedat reflectida novament, i d'una manera molt marcada, la tendència a fer del nostre Congrés, en compte d'un congrés de partit, un congrés de fracció. En compte d'obligar, a Rússia, tots els socialdemòcrates a sotmetre's a les decisions del Congrés del partit a fi de la unitat d'aquest, unificant totes les seues organitzacions, es proposa al Congrés que dissolga l'organització de la minoria, que obligue aquesta última a desaparèixer" (281). Com pot

veure el lector, “la continuïtat”, que tant d’estimació li mereix ara al camarada Martov després de la seua derrota en el problema de la composició dels organismes centrals, no era menys estimada pel camarada Akimov. Però, al Congrés, els que aplicaven mesures distintes segons es tractés d’ells mateixos o dels altres, es van alçar apassionadament contra el camarada Akimov. Encara que s’ha acceptat el programa, encara que s’ha reconegut *Iskra* i s’han aprovat quasi tots els estatuts, es trau a escena precisament el “principi” que separa “en principi” la Lliga de la Unió. “Si el camarada Akimov vol plantejar la qüestió al terreny dels principis [exclama el camarada Martov] res hem d’objectar; sobretot, tenint en compte que el camarada Akimov ha parlat de les combinacions possibles en la lluita contra dues tendències. *El triomf d’una tendència no s’ha de sancionar* [no oblideu que açò s’ha dit en la sessió 27 del Congrés!] per a poder fer una nova reverència davant *Iskra*, sinó per a *acomiar-se definitivament de totes les combinacions possibles de què ha començat a parlar el camarada Akimov*” (282. Subratllat per mi).

Quadro: El camarada Martov, després d’acabades al Congrés totes les discussions sobre el programa, encara continua *acomiant-se definitivament* de totes les combinacions possibles... mentre no ha sigut derrotat en el problema de la composició dels organismes centrals! Al Congrés el camarada Martov “s’acomia definitivament” de la possible “combinació” que amb tant d’èxit posa en pràctica *immediatament després del Congrés*. Però el camarada Akimov va demostrar *ja llavors* ser molt més perspicaç que el camarada Martov; el camarada Akimov es va referir als cinc anys de treball de “la vella organització del partit, que per voluntat del I Congrés portava el nom de Comitè”, i va acabar amb una ultraverinosa i *providencial* agullonada: “Pel que es refereix a l’opinió del camarada Martov, que considera vanes les meues esperances que sorgisca en el nostre partit una tendència nova, he de dir que *fins i tot ell mateix em dóna esperances*” (p. 283, subratllat per mi).

Sí, cal reconèixer que el camarada Martov ha confirmat brillantment les esperances del camarada Akimov!

El camarada Martov ha seguit el camarada Akimov, convençut que aquest tenia raó, després que es va trencar la “continuïtat” en l’antic organisme de direcció col·lectiva del partit que, segons constava, havia treballat tres anys. No li ha costat molt car al camarada Akimov el seu triomf.

Al Congrés, no obstant això, només es van posar a favor del camarada Akimov (i d’una manera conseqüent) els camarades Martinov, Brúker i els bundistes (8 vots). El camarada legórov, com a autèntic cap del “centre”, prefereix la daurada mitjanja: està d’acord, com diu, amb els iskristes, “simpatitza” amb ells (p. 282) i *demostra* aquesta simpatia *proposant* (p. 283) que es passe per alt tot el problema de principis plantejat, que *hom no parle* ni de la Lliga ni de la Unió. Es rebutja la proposició per 27 vots contra 15. És evident que, a més dels antiiskristes (8), va votar amb el camarada legórov quasi tot el “centre” (10) (els votants són en total 42, de manera que hi ha un nombre considerable d’abstencions o d’absents, com succeïa molt sovint amb les votacions que no tenien interès i el resultat de les quals era *indubtable*). *En quant es parla* de portar a la pràctica els principis iskristes, resulta de seguida que la “simpatia” del “centre” és purament *verbal* i només ens segueixen trenta vots o poc més. Ho demostren d’una manera encara més diàfan els debats i les votacions sobre la proposició de Rúsov (reconèixer la Lliga com a *única* organització en l’estranger). Els antiiskristes i la “tolla” adopten ja francament una posició *de principis*, que defensen els camarades Líber i legórov, declarant que la proposició del camarada Rúsov no pot posar-se a votació i és il·legítima: “Amb ella es dóna mort a totes les altres organitzacions en l’estranger” (legórov). I l’orador, en no voler intervenir-hi en “donar mort a organitzacions”, no sols es nega a votar, sinó que fins i tot abandona la sala. No obstant això, cal fer justícia al líder del “centre”: va donar deu vegades més proves de convicció (en els seus equivocats principis) i de valentia política que el camarada Martov i companyia, perquè va sortir en defensa de l’organització liquidada *no sols quan es tractava del seu propi cercle*, que havia sigut derrotat en lluita franca.

Per 27 vots contra 15 s’acorda sotmetre a votació la proposició del camarada Rúsov, que és aprovada per 25 vots contra 17. Afegint-hi aquests 17 el vot del camarada legórov, absent, tenim *el conjunt complet (18) antiiskristes i “centre”*.

Tot l’article 13 dels estatuts, sobre l’organització en l’estranger, s’aprova només per 31 vots contra 12, amb 6 abstencions. Aquest número, 31, que ens dóna aproximadament el nombre d’iskristes que hi havia al Congrés, és a dir, de les persones que propugnen conseqüentment i apliquen *en la pràctica* les opinions d’*Iskra*, el trobem ja almenys la sisena vegada en analitzar les votacions del

Congrés (lloc que corresponia a la qüestió del Bund, incident amb el Comitè d'Organització, dissolució del grup "Iuzhni Rabotxi" i dues votacions sobre el programa agrari). I el camarada Martov, seriosament, vol convèncer-nos que no hi ha cap fonament per a assenyalar tan "reduït" grup d'iskristes!

Tampoc podem deixar de consignar que l'aprovació de l'article 13 dels estatuts va provocar debats extremadament característics quan els camarades Akimov i Martinov van declarar "que es negaven a prendre part en la votació" (p. 288). El Buró del Congrés va examinar aquesta declaració i va reconèixer (amb tota raó) que fins i tot la mateixa dissolució de la Unió no hauria donat als delegats d'aquesta cap dret a negar-se a prendre part en la labor del Congrés. Negar-se a votar era indubtablement quelcom anormal i inadmissible: tal era el punt de vista que, amb el Buró, va adoptar tot el Congrés, incloent-hi els iskristes de la minoria, que en la sessió 28 *van censurar apassionadament allò que ells mateixos havien de fer en la sessió 31!* Quan el camarada Martinov va sortir en defensa del que havia dit (p. 291), es van alçar contra ell Pavlòvitx, Trotski, Karski i Martov. Amb peculiar claredat va reconèixer el camarada Martov els deures d'una minoria descontenta (mentre no va quedar ell mateix en la minoria!) i d'una manera molt didàctica va discursar sobre ells. "O sou membres del Congrés [exclamava, dirigint-se als camarades Akimov i Martinov] i llavors *heu de prendre part en tots els seus treballs* [subratllat per mi; el camarada Martov no veia encara llavors formalisme i burocratisme en la submissió de la minoria a la majoria], o no ho sou, i llavors no podeu romandre en la sessió... Amb la seua declaració, els delegats de la Unió m'obliguen a fer-los dues preguntes: Són membres del partit? Són membres del Congrés?" (p. 292).

El camarada Martov alliçona el camarada Akimov sobre els deures d'un membre del partit! Però no en va hi havia ja dit el camarada Akimov que tenia certes esperances en el camarada Martov... Aquestes esperances havien de convertir-se en realitat, però *només després* de la derrota del camarada Martov en les eleccions. Quan no es tractava d'ell mateix, sinó d'altres, el camarada Martov va fer oïdes sordes fins i tot a les terribles paraules de "lleï d'excepció", *que va pronunciar per primera vegada* (si no m'equivoque) *el camarada Martinov*. "Les explicacions que se'ns han donat [contesta el camarada Martinov als que tractaven de convèncer-lo perquè retirés la seua declaració] no han posat en clar si es tractava d'una decisió en principi o d'una *mesura d'excepció* contra la Unió. En aquest cas, considerem que s'ha inferit a la Unió un greuge. El camarada legórov, el mateix que nosaltres, té la impressió que es tracta d'una *lleï d'excepció* [subratllat per mi] contra la Unió i per això fins i tot ha abandonat la sala" (p. 295). Tant el camarada Martov com el camarada Trotski s'alien enèrgicament, amb Plekhanov, contra la idea absurda, *vertaderament absurda*, de veure un *greuge* en el vot del Congrés, i el camarada Trotski, defensant la resolució adoptada, a proposta seua, pel Congrés (els camarades Akimov i Martinov poden considerar-se absolutament satisfets), afirma que "té un caràcter de principi i no filisteu, i *no ens importa que algú se senta agreujat per ell*" (p. 296). Molt prompte va resultar, no obstant això, que la mentalitat de cercles i l'esperit filisteu eren encara massa forts en el nostre partit, i les orgullosos paraules que he subratllat van quedar reduïdes a una frase altisonant.

Els camarades Akimov i Martinov es van negar a retirar la seua declaració i van abandonar el Congrés entre exclamacions de tots els delegats "No hi ha motiu!"

II) LES ELECCIONS. FINAL DEL CONGRÉS

Després dels estatuts, el Congrés va aprovar una resolució sobre les organitzacions regionals, una sèrie de resolucions sobre diverses organitzacions del partit i, després d'un debat summament instructiu sobre el grup "Iuzhni Rabotxi", que he analitzat més amunt, va passar a tractar de les eleccions per als organismes centrals del partit.

Ja sabem que l'organització d'*Iskra*, de la que tot el Congrés esperava una recomanació autoritzada, es va escindir sobre aquest punt, perquè la seua *minoria* va voler provar al Congrés, en lluita oberta i lliure, si aconseguia conquerir la *majoria*. Sabem també que, molt abans del Congrés i al Congrés, tots els delegats tenien coneixement del pla *de renovar* la redacció elegint dos trios per a l'òrgan central i el Comitè Central. Detinguem-nos en aquest pla amb més detall per a aclarir les discussions del Congrés.

Heus aquí el text exacte del meu comentari al projecte de *Tagersordnung* del Congrés que exposava aquest pla²⁵. “El Congrés elegirà tres persones per a la redacció de l'òrgan central i tres per al Comitè Central. Aquestes sis persones *junt*es, per majoria de 2/3, completaran en cas necessari el nombre de membres de la redacció de l'òrgan central i del Comitè Central per cooptació i faran el corresponent informe davant el Congrés. Quan el Congrés haja aprovat aquest informe, la cooptació es farà després separatament per la redacció de l'òrgan central i pel Comitè Central”.

Aquestes paraules expliquen el pla de la manera més clara i inequívoca: el pla significa que la redacció *es renova amb la participació* dels dirigents més influents del treball pràctic. Els dos trets d'aquest pla que he assenyalat els notarà de seguida tot el que es prenga la molèstia de llegir amb atenció el text inserit. Però en el temps actuals cal aturar-se a explicar les coses més elementals. El pla significa precisament que la redacció *es renova*, i no necessàriament que s'amplie o es reduísca el nombre dels seus membres, sinó precisament que es renova, perquè es deixa *en suspens* la qüestió d'una possible ampliació o reducció; la cooptació s'estableix tan sols per al cas *en què siga imprescindible*. Entre les hipòtesis que diverses persones van formular pel que fa a aquesta renovació, va haver-hi també plans d'una possible reducció o augment del nombre de membres de la redacció fins a set (jo mateix he considerat sempre que set era molt més convenient que sis) i fins i tot onze (cosa que jo considerava possible en cas d'una unió pacífica amb totes les organitzacions socialdemòcrates en general, i d'una manera particular amb el Bund i amb la socialdemocràcia polonesa). Però el més important, que d'ordinari obliden els qui parlen del “trio”, és *l'exigència que els membres del CC prenguen després part en la solució del problema de la cooptació per a l'òrgan central*. Ni un sol camarada, entre tota la massa de membres de l'organització i delegats de la “minoria” al Congrés que coneixien aquest pla i l'aprovaven (expressant la seua conformitat bé d'una manera explícita, bé amb el seu silenci), es va molestar en explicar què significava aqueixa exigència. En primer lloc: ¿per què hom prenia com a punt de partida per a renovar la redacció precisament un trio i només un trio? És evident que açò *mancaria en absolut de sentit*, si *exclusivament*, o fins i tot principalment, es tractés d'*ampliar* aqueix organisme, si es reconegués que aqueix organisme era realment “harmònic”. Seria estrany que per a ampliar un organisme “harmònic” no es *partís* del seu conjunt, sinó només d'una *part*. És evident que no es considerava *tots* els membres d'aqueix organisme plenament aptes per a tractar i *resoldre* sobre la renovació de la seua composició personal, sobre la conversió del vell cercle de redactors en un *organisme del partit*. És evident que, fins i tot qui personalment desitgés una renovació en forma d'ampliació, reconeixia que la vella composició no era harmònica, que no responia a l'ideal d'organisme del partit, perquè d'una altra manera no hi havia per què *començar* per reduir els sis a tres per a ampliar el seu nombre. Repetisc que açò és de sobra evident i només va poder caure en oblit per en haver sembrat de zitzània temporalment el problema amb “qüestions personals”.

En segon lloc, pel text dalt citat es veu que no bastava ni fins i tot *la conformitat dels tres membres de l'òrgan central* per a ampliar el trio. També açò s'oblida sempre. Per a la cooptació es necessiten dos terços de *sis*, és a dir, *quatre* vots; per tant, bastava que els tres membres elegits per al Comitè Central presentaren el seu “veto”, perquè *tota ampliació del trio fos impossible*. Al contrari, fins i tot si dos dels tres membres de la redacció de l'òrgan central estaven en contra que seguís la cooptació, aquesta podia, no obstant això, realitzar-se, en cas d'estar conformes els tres membres del CC. D'aquesta manera és evident que, en convertir el vell cercle en organisme del partit, es volia donar el vot *decisiu* als dirigents del treball pràctic, elegits pel Congrés. Un fet mostra quins camarades teníem aproximadament en compte en fer-ho: abans del Congrés, la redacció va elegir per unanimitat com a setè membre el camarada Pavlòvitx per al cas que hom hagués d'intervenir al Congrés en nom del nostre organisme; a més del camarada Pavlòvitx, es va proposar per al setè lloc un vell membre de l'organització d'*Iskra* i membre del Comitè d'Organització, *que després va ser elegit membre del CC*.

Així, doncs, el pla d'elegir dos trios tenia, evidentment, l'objecte següent: 1) renovar la redacció, 2) esborrar-hi alguns trets del vell esperit de cercle, inadequat en un organisme del partit (si no hagués res que esborrar no hi havia per què inventar el trio com a punt inicial!) i, finalment, 3) esborrar els trets “teocràtics” d'un organisme de literats (esborrar-los en fer que destacats militants pràctics intervingueren *en la solució* del problema de l'ampliació del trio). Aquest pla, que es va informar de tots els redactors, es basava, d'una manera evident, en *tres anys d'experiència* de treball i responia, d'una manera *absolutament* conseqüent, als principis d'organització revolucionària que nosaltres posem en pràctica: en l'època de *dispersió*, quan va aparèixer *Iskra*, els diversos grups es formaven

²⁵ Veja hom la meua “Carta a la redacció”, pàgina 5 i les actes de la Lliga, pàgina 53.

ben sovint d'una manera casual i espontània, patint inevitablement de certes nocives manifestacions de l'esperit de cercle. Crear un partit suposava esborrar tals trets i exigia que fossen esborrats; era *imprescindible* la participació de destacats militants pràctics en aqueix organisme, perquè alguns membres de la redacció s'ocupaven *sempre* d'assumptes d'organització, i en el sistema d'organismes del partit havia d'haver-hi no sols un organisme de literats, sinó un organisme de dirigents polítics. Igualment era natural, des del punt de vista de la política que sempre havia propugnat *Iskra*, que es donés a elegir al Congrés el trio que havia de servir de punt de partida: nosaltres varem preparar el Congrés amb extrema *atenció*, en espera que s'aclariren *totalment* els problemes de principi que estaven en discussió quant al programa, a la tàctica i organització; *no dubtàvem* que el Congrés seria un congrés *iskrista*, en el sentit que la immensa majoria se solidaritzaria en aquests problemes fonamentals (cosa que demostren també, en part, les resolucions per les quals es reconeixia *Iskra* com a òrgan dirigent); per això mateix, *haviem de* permetre als camarades a coll dels quals havia pesat tota la tasca de difusió de les idees d'*Iskra* i de preparació de la seua conversió en partit, que *ells mateixos* resolguessen quins eren els candidats més aptes per al nou organisme del partit. *Només* aquest caràcter natural del pla dels "dos tríos", *només* el fet que *respongués plenament* a tota la política d'*Iskra* i a tot el que sabia d'*Iskra* qui tingués la més mínima relació amb el treball, *pot explicar* que el pla meresqués l'aprovació general i que no hagués cap altre pla que li fes competència. I heus aquí que al Congrés el camarada Rúsov proposa abans que res que s'elegisquen els dos tríos. Els partidaris de Martov, el qual ens havia comunicat per escrit la relació que existia entre aquest pla i la falsa acusació d'oportunisme, ni tan sols van pensar, no obstant això, a reduir la discussió sobre els sis i els tres al problema sobre la correcció o incorrecció de semblant acusació. Ni un d'ells ho va esmentar ni tan sols! Ni un d'ells es va atrevir a dir ni una paraula sobre la diferència de principi en els matisos relacionats amb els sis i els tres. Van preferir un procediment més corrent i més barat: apel·lar a la llàstima, parlar d'un possible greuge, fingir que el problema de la redacció estava ja resolt en donar a *Iskra* el títol d'òrgan central. Aquest últim argument, utilitzat pel camarada Koltzov contra el camarada Rúsov, és palesament fals. En l'ordre del dia del Congrés figuraven (i per descomptat no per casualitat) dos punts especials (v. p. 10 de les actes): p. 4, "L'òrgan central del partit", i p. 18, "Eleccions al CC i a la redacció de l'òrgan central". Això, en primer lloc. En segon lloc, en designar l'òrgan central, tots els delegats van declarar categòricament que amb això no es confirmava la redacció, sinó només l'orientació²⁶ i no va haver-hi cap protesta contra tals declaracions. Per tant, en dir que, per aprovar un òrgan determinat, el Congrés, en els fons, havia confirmat ja també amb això mateix a la redacció (cosa que van dir moltes vegades els partidaris de la minoria (Koltzov, p. 321; Posadovski, ídem; Popov, p. 322, i molts altres)), *s'incorria de fet en una falsedat*. D'una manera evident per a tots, es tractava d'una *maniobra* que encobria l'*abandó* de les posicions ocupades quan *tots* podien adoptar encara una actitud *realment imparcial* en el que es referia a la composició dels organismes centrals. L'*abandó* no podia justificar-se, ni per motius de principi (perquè plantejar *al Congrés* la qüestió de la "falsa acusació d'oportunisme" era massa *desavantatjós* per a la minoria, que *no en va dir ni una paraula*), ni al·legant *fets* sobre l'efectiva capacitat de treball dels sis o els tres (perquè només tocar aqueixos fets hauria acumulat una muntanya de proves en contra de la minoria) Van haver de sortir del pas amb les *frases* sobre el "tot harmònic", sobre la "col·lectivitat harmònica", o sobre l'"harmonia i la integritat cristal·lina del tot", etc. No és res estrany que semblants arguments fossen immediatament anomenats pel seu nom: "*paraules planyívoles*" (p. 328). El mateix pla del trio era ja un testimoni evident de la falta d'"harmonia", i les impressions recollides pels delegats en el transcurs de més d'un mes de treball en comú els van proporcionar evidentment una gran quantitat de dades perquè poguessen jutjar *d'una manera independent*. Quan el camarada Posadovski va al·ludir a aquestes dades (d'una manera imprudent i irreflexiva, des del seu punt de vista: v. ps. 321 i 325 sobre l'ús "condicional" que fa de la paraula "asprors"), el camarada Muraviov va declarar francament: "Al meu entendre, la majoria del Congrés veu amb tota claredat en el moment actual que indubtablement existeixen tals²⁷ asprors" (p. 321). La minoria va tenir a bé entendre la paraula "asprors" (que va posar en circulació Posadovski, i no Muraviov) exclusivament en el sentit de quelcom personal, sense decidir-se a recollir el guant llançat pel camarada Muraviov, sense decidir-se a exposar *ni un sol* argument que *en realitat* servís per a defensar els sis. Va resultar una discussió arxicòmica, per la seua esterilitat: la majoria (per boca del camarada Muraviov) diu que *veu amb tota claredat* el que actualment signifiquen els sis i els tres, i la minoria s'entossudeix en no escoltar-ho i afirma que "*no tenim la possibilitat* d'entrar en anàlisi". La majoria no sols considera que es pot entrar en anàlisi, sinó que ella ja "ha entrat en anàlisi", i parla dels resultats d'aquesta anàlisi, *absolutament clars* per a ella; la minoria, pel que s'ha vist, *té por a l'anàlisi*, i es defensa tan sols amb "paraules planyívoles". La

²⁶ Vegeu p. 140 de les actes, el discurs d'Akimov : "... se'm diu que de les eleccions per a l'òrgan central en parlarem al final"; el discurs de *Muraviov* contra Akimov, "qui pren massa a pit el problema de la futura redacció de l'òrgan central" (p. 141); el

majoria aconsella “que es tinga en compte que el nostre òrgan central no és merament un grup literari”, la majoria “vol que figuren al capdavant de l'òrgan central *persones perfectament determinades, conegudes del Congrés, persones que responguen a les condicions* de què he parlat” (és a dir, a condicions no sols literàries, p. 327, discurs del camarada Langue). Tampoc aquesta vegada es decideix la minoria a recollir el guant i no diu ni una paraula sobre qui puga ser, al seu parer, apte per a un organisme de direcció col·lectiva que no siga només literari, qui puga ser la persona “perfectament determinada i coneguda del Congrés”. La minoria segueix atrinxerant-se darrere de la tan decantada “harmonia”. I encara més: la minoria arriba a utilitzar arguments que són absolutament falsos en principi i que per això, i amb justa raó, són enèrgicament rebutjats. “El Congrés [figureu-vos!] no té dret moral ni polític per a modificar la composició de la redacció” (Trotski, p. 326), “aquesta és una qüestió massa delicada [sic!]” (el mateix orador); “*quina actitud hauran d'adoptar els membres de la redacció no elegits davant el fet que el Congrés no desitja veure més entre els components de la redacció?*” (Tsariov, p. 324)²⁸.

Semblants arguments transferien ja plenament la qüestió al terreny de *la llàstima i dels greuges*, i reconeixien, així, obertament la fallida al terreny dels arguments efectivament de principi, efectivament polítics. I la majoria va caracteritzar a l'instant aquest mode de plantejar el problema amb la paraula que li *quadrava: filisteisme* (el camarada Rúsov). “En boca de revolucionaris [va dir el camarada Rúsov amb raó], escolta hom paraules estranyes, que estan en completa manca d'harmonia amb el concepte de treball de partit, d'ètica de partit. L'argument fonamental dels adversaris de l'elecció de trios es redueix a *un punt de vista purament filisteu sobre els assumptes del partit* [tot el subratllat és meu]... Si ens col·loquem en aquest punt de vista, que no és de partit, sinó *filisteu*, ens trobarem en cada elecció davant el problema de si s'ofendrà Petrov perquè no l'han elegit, sinó a Ivanov, de si s'ofendrà determinat membre del Comitè d'Organització, perquè no ha sigut elegit, sinó un altre per al CC. On ens portarà tot açò, camarades? Si ens hem reunit ací, *no per a dirigir-nos mútuament discursos agradables, tendreses filistees*, sinó per a formar un partit, no podem de cap manera estar conformes amb semblant punt de vista. Es tracta d'*elegir funcionaris* i no es pot plantejar la qüestió de falta de confiança cap a cap dels no elegits, sinó *només del bé de la causa i d'allò que és adequat de la persona elegida per al càrrec de què es tracte*” (p. 325).

A tot el que vullga entendre per si mateix els motius de l'escissió del partit i arribar a les seues *arrels* al Congrés, li aconsellariem que *llegís i rellegís* el discurs del camarada Rúsov, els arguments no només no va refutar la minoria, sinó que ni tan sols els va posar en discussió. D'altra banda, tampoc poden posar-se en dubte veritats tan elementals i primàries, l'oblit de les quals va explicar ja el mateix camarada Rúsov, amb raó, només per “*excitació nerviosa*”. I aquesta és, efectivament, per a la minoria l'explicació menys desagradable del fet que haja pogut passar del punt de vista del partit al punt de vista de l'esperit filisteu i de cercles²⁹.

discurs de Pavlovitx, quan diu que, una vegada designat l'òrgan central, teníem “dades concretes amb els quals podíem fer les operacions de què tant es preocupava el camarada Akimov”, i que, quant a la “submissió” d'*Iskra* als “acords del partit”, no podia haver-hi ni ombra de dubte (p. 142); el discurs de Trotski: “si no confirmem la redacció, què és el que confirmem en *Iskra*? ... No un nom, sinó una orientació..., no un nom, sinó una bandera” (p. 142); el discurs de Martinov: “... Com moltes altres camarades, crec que, en tractar del reconeixement d'*Iskra* com a periòdic de determinada tendència, com a òrgan central nostre, no hem de tractar ara de la forma d'elegir o confirmar la seua redacció; en tractarem més endavant, al lloc corresponent de l'ordre del dia...” (p. 143).

²⁷ Va acabar el Congrés sense que ens assabentàrem a què “asprors” es referia el camarada Posadovski. En canvi, el camarada Muraviov, en la mateixa sessió (p. 322), va posar en dubte que s'hagués interpretat fidelment el seu pensament, i quan hom ratificava les actes, va declarar francament que “havia parlat d'asprors que hi havia hagut en les deliberacions del Congrés sobre diverses qüestions, d'asprors d'un caràcter de principi, l'existència de les quals, per desgràcia, és en el moment actual un fet que ningú negarà” (p. 353).

²⁸ Cfr. el discurs del camarada Posadovski: “... en elegir tres entre els sis membres de l'antiga redacció dieu per això mateix que els altres tres no fan falta, que estan de més. I no teniu ni dret ni motius amb base per a fer-ho.”

²⁹ El camarada Martov, en el seu “Estat de setge”, s'ha referit a aquesta qüestió de la mateixa manera que als altres problemes que tracta. No s'ha molestat en traçar un quadre complet de la discussió. Ha passat modestament per alt l'únic problema que, amb vertader caràcter de *principi*, va sorgir en aquella discussió: tendreses filistees o elecció de funcionaris? Punt de vista de partit o greuge a quídam o tal? També ací s'ha limitat el camarada Martov a arrancar del que succeeix trossets aïllats i faltats d'il·lació, afegint-hi qualsevol classe d'injúries per a mi. Poc és això, camarada Martov!

Especialment, insisteix Martov en preguntar-me a *mi*, per què no es va elegir al Congrés els camarades Axelrod, Zaslutx i Starovier. El punt de vista filisteu en què s'ha col·locat, li impedeix veure com d'*indecoroses* són semblants preguntes (¿per què no pregunta al seu col·lega de redacció, al camarada Plekhanov?). Veu una contradicció en el fet que jo considere com “falta de tacte” la conducta de la minoria al Congrés en la qüestió dels sis i que jo exigisca, al mateix temps, que informe el partit. No hi ha en aquest cas contradicció, segons podria veure el mateix Martov, si s'hagués pres la molèstia d'exposar amb il·lació *totes* les peripècies del problema, i no parts aïllades. Falta de tacte era plantejar la qüestió des d'un punt de vista filisteu, apel·lar a la llàstima i a l'ofensa; els interessos de la publicitat de partit haurien exigit que es jutgés a *fons* les avantatges dels sis en comparació amb els tres, que es valorés els candidats per als càrrecs, que es jutjassen els matisos: *la minoria no en va dir ni una paraula al Congrés*.

Però la minoria estava fins a tal punt impossibilitada de cercar arguments raonables i seriosos contra les eleccions, que, a més de posar esperit filisteu en un assumpte de partit, va arribar a *procediments* de caràcter francament *escandalós*. En efecte, quin altre qualificatiu pot donar-se al procediment que va emprar el camarada Popov quan va aconsellar el camarada Muraviov “que no acceptés *encàrrecs delicats*” (p. 322)? Què és açò sinó “indagar en consciència aliena”, segons va dir amb raó el camarada Sorokin (p. 328)? ¿Què és açò sinó especular amb “*ofenses personals*” quan falten arguments *polítics*? ¿Tenia o no raó el camarada Sorokin en dir que “sempre hem protestat contra procediments semblants”? “*És admissible la conducta del camarada Deutsch*, que d’una manera ostensible va tractar de posar a la picota els camarades que no estaven conformes amb ell?”³⁰ (p. 328).

Resumim els debats sobre la redacció. La minoria no va refutar (ni va intentar refutar) les nombroses indicacions de la majoria sobre el fet que *els delegats* coneixien el projecte del trio en el començament del Congrés i *abans del Congrés* i que, per consegüent, aquell projecte es basava en *consideracions i dades que no depenien del que succeís ni del que es discutís al Congrés*. En defensar els sis, la minoria mantenia la posició de les consideracions *filistees, falsa i inadmissible en principi*. La minoria va demostrar haver oblidat plenament el punt de vista *del partit* en l’elecció de *funcionaris* sense intentar tan sols *valorar* cada candidat, saber si era o no adequat a les funcions del càrrec. La minoria *evitava* tractar el problema a fons en adduir la tan decantada “harmonia”, “vessant llàgrimes”, “prenent actituds patètiques” (p. 327, discurs de Langue), com si es tractés de “matar” algú. Va arribar la minoria a “*indagar en consciència aliena*”, a clamar que les eleccions eren “*criminals*” i a altres procediments igualment *inadmissibles*, davall la influència de l’“*excitació nerviosa*” (p. 325).

La lluita de l’*esperit filisteu* contra l’*esperit de partit*, de les “*qüestions personals*” del pitjor gust contra les *consideracions polítiques*, de *paraules planyívoles* contra els conceptes més elementals del *deure revolucionari*: això és el que va ser la lluita pels sis i els tres en la sessió 30 del nostre Congrés.

I també en la sessió 31, quan, per una majoria de 19 vots contra 17, amb tres abstencions, el Congrés *va rebutjar* la proposició de confirmar tota la redacció antiga (v. p. 330 i la *fe d’errates*), i quan els *antics redactors* van tornar al saló de sessions, el camarada Martov, en la seua “*declaració en nom de la majoria de l’antiga redacció*” (ps. 330-331), va mostrar en proporcions encara més considerables les mateixes vacil·lacions i la mateixa falta de fermesa en la seua posició política i en els *seus conceptes polítics*. Examinem en detall cadascun dels punts de la *declaració* col·lectiva i de la meua resposta (ps. 332-333) a la mateixa.

“Des d’ara [diu el camarada Martov quan l’antiga redacció no ha sigut confirmada], no existeix ja la vella *Iskra*, i seria més consegüent que canviés el seu nom de tots modes, en el nou acord del Congrés veiem una limitació substancial del vot de confiança que es va donar a *Iskra* en una de les primeres sessions del Congrés”.

Si hagués estudiat atentament les actes, el camarada Martov hauria vist en els discursos dels delegats *tota una sèrie* d’arguments en contra dels sis. Heus aquí alguns punts d’aquests discursos: 1) s’aprecien clarament, en l’antic grup dels sis, fregaments en el sentit de matisos de principi; 2) és de desitjar que el treball de redacció se simplifiqués des del punt de vista tècnic; 3) el bé de la causa està per damunt de les tendreses filistees; només l’elecció pot assegurar que les persones elegides siguin adequades als seus càrrecs; 4) no es poden posar límits a la llibertat d’elecció pel Congrés; 5) el partit no necessita tan sols en l’actualitat un grup literari en l’òrgan central, en l’òrgan central no fan falta només homes de lletres, sinó també administradors; 6) en l’òrgan central ha d’haver-hi persones absolutament determinades, a les que conega *el Congrés*; 7) un organisme format per sis persones és moltes vegades incapaces d’actuar, i el seu treball *no es fa mercè* a uns estatuts anormals, *sinó malgrat* d’ells; 8) dirigir un periòdic és cosa que correspon al partit (i no a un cercle), etc. Que tracte el camarada Martov, si és que tant li interessen els motius de no haver sigut elegides certes persones, *de comprendre* cada una d’aqueixes consideracions i de refutar-ne *encara que siga una sola*.

³⁰ Així va entendre el camarada Sorokin les paraules del camarada Deutsch (cfr. p. 324, “diàleg violent amb Orlov”) en aquella mateixa sessió. El camarada Deutsch explica (p. 351) que “no ha dit res d’això”, però el mateix reconeix de seguida que ha dit quelcom summament “semblat”. “Jo no he dit: qui es decidirà [explica el camarada Deutsch], sinó: m’interessa veure els qui són els que es decidiran [sic!] [el camarada Deutsch es corregeix de mal en pitjor!] a recolzar tan criminal [sic!] proposició com és l’elecció dels tres” (p. 351). El camarada Deutsch no ha refutat, sinó que ha confirmat les paraules del camarada Sorokin. Les paraules del camarada Deutsch confirmen que tenia raó el camarada Sorokin en censurar que “tots els conceptes estiguessen allí confosos” (en els arguments de la minoria a favor dels sis). El camarada Deutsch confirmava com d’oportunitat havia recordat el camarada Sorokin l’elemental veritat que “som membres del partit i hem de procedir guiant-nos exclusivament per consideracions polítiques”. Cridar que les eleccions eren *criminals* significava rebaixar-se, no sols a l’esperit filisteu, sinó francament a l’*escàndol*!

El camarada Martov, amb els seus col·legues, planteja un problema realment interessant i instructiu en molts sentits: el de *la conseqüència política*. Ja vaig contestar a açò remetent-me al que tots havien dit quan es va confirmar *Iskra* (p. 349 de les actes: veure més amunt, p. 82). Indubtablement, estem en presència d'un dels els casos més flagrants d'inconseqüència política; el lector dirà per part de qui: si per part de la majoria del Congrés o per part de la majoria de l'antiga redacció. I deixarem també que el lector resolga altres dues qüestions, molt oportunitat plantejades pel camarada Martov i els seus col·legues: 1) ¿és un punt de vista *filisteu* o *de partit* el que es manifesta en el desig de veure una "limitació del vot de confiança a *Iskra* en la resolució *del Congrés d'elegir funcionaris per a la redacció de l'òrgan central?* 2) ¿En quin moment *deixa* realment *d'existir la vella Iskra*: des del número 46, quan comencem a dirigir-la els dos amb Plekhanov, o des del número 53, que va començar a dirigir-la la majoria de l'antiga redacció? Mentre que la primera pregunta és un interessantíssim *problema de principi*, la segona és una interessantíssima *qüestió de fets*. "Puix que ara s'ha acordat [continua el camarada Martov] elegir una redacció de tres persones, jo declare, en nom propi i en el dels meus altres tres camarades, que cap de nosaltres formarà part d'aqueixa nova redacció. Pel que a mi personalment es refereix, afegiré que si és veritat que alguns camarades han volgut inscriure el meu nom entre els candidats a aqueix 'trio' em veig obligat a veure-hi una ofensa que no he merescut [sic!]. Ho dic per les circumstàncies que han acompanyat la decisió de modificar la redacció. Es va arribar a aquest acord per certs "fregaments"³¹, per la incapacitat de l'antiga redacció per a actuar, havent resolt, a més, el Congrés aquest problema en determinat sentit sense preguntar a la redacció sobre aqueixos fregaments i sense nomenar ni tan sols una comissió per a posar en clar això de la seua incapacitat d'actuar... [allò estrany és que a ningú de la minoria se li ocorregués proposar al Congrés que "preguntés a la redacció" o que nomenés una comissió No es deurà açò a què, després de l'escissió de l'organització d'*Iskra* i del fracàs de les negociacions, sobre les quals han escrit els camarades Martov i Starovier, no hauria tingut cap objecte?]. En semblants circumstàncies he de considerar com una taca en la meua reputació política la conjectura d'alguns camarades que jo consentiria a treballar en la redacció reformada d'aquesta manera..."³²

He citat amb tota intenció el text complet d'aquest raonament, perquè el lector pogués veure l'exemple i principi del que va arribar a esplèndida floració *després del Congrés* i que no pot anomenar-se d'una altra manera que *querella*. Ja he emprat aquesta expressió en la meua "Carta a la redacció d'*Iskra*" i, malgrat el disgust de la redacció, em veig obligat a usar-la de nou, perquè la seua exactitud és indiscutible. S'equivoquen els que pensen que tals querelles suposen "motius baixos" (segons la conclusió a què ha arribat la redacció de la nova *Iskra*): tot revolucionari que conega un xic les nostres colònies de desterrats i emigrats ha vist, segurament, desenes de casos de semblants querelles, que es plantejaven i s'examinaven fins a la sacietat les més absurdes acusacions, sospites, autoacusacions, "qüestions personals", etc., querelles a què donava lloc l'"excitació nerviosa" i unes condicions de vida anormals, viciades. Cap persona raonable tractarà de cercar a tota costa en semblants querelles *motius baixos, per baixes que siguen les seues manifestacions*. Perquè precisament l'"excitació nerviosa" és l'única cosa que pot explicar aqueix embrollat cabdell d'absurds, de qüestions personals, de fantàstics horrors, de perquisicions en consciències alienes, de turmentades ofenses i imputacions que és el paràgraf del discurs del camarada Martov que acabe de reproduir. Les condicions de vida viciades engendren entre nosaltres, a centenars, semblants querelles, i un partit polític no seria mereixedor de respecte si no

³¹ El camarada Martov es refereix, probablement, a l'expressió del camarada Posadovski: "asprors". Repetisc que va acabar el Congrés sense que Posadovski li expliqués el que *ell* volia dir, i el camarada Muraviov, que va utilitzar la mateixa expressió, va aclarir que parlava d'asprors *de principi, que havien sorgit en les deliberacions del Congrés*. Els lectors recordaran que l'únic cas de deliberacions que realment es van desenrotllar al terreny dels *principis*, deliberacions en què van prendre part quatre redactors (Plekhanov, Martov, Axelrod i jo), es referia a l'article primer dels estatuts i que els camarades Martov i Starovier es van queixar *per escrit* d'una "falsa acusació d'oportunisme", com si fos un dels arguments de la "modificació" de la redacció. *En aquella carta*, el camarada Martov veia *clarament* un nexa entre l'"oportunisme" i el pla de modificar la redacció, mentre que *al Congrés* es va limitar a una vaga al·lusió a "certs fregaments". Ja s'havia oblidat la "falsa acusació d'oportunisme"!

³² El camarada Martov va afegir-hi a més: "Potser consentiria a fer semblant paper Riazanov, però no el Martov que supose coneixeu pel seu treball". Per quant açò significa un atac *personal* contra Riazanov, el camarada Martov va retirar les seues paraules. Però Riazanov figura al Congrés com a tipus representatiu no per ostentar tals o quals qualitats personals (i no seria oportú referir-s'hi), sinó per la *fisonomia política* del grup "Borbá", pels seus *errors polítics*. El camarada Martov fa molt bé en retirar les ofenses personals, preteses o realment inferides, però per això hom no ha de llançar en oblit els errors polítics, que han de servir de *lliçó al partit*. En el nostre Congrés es va acusar el grup "Borbá" de sembrar "el caos en l'organització", de sembrar "una fragmentació no motivada per cap consideració de principi" (p. 38, discurs del camarada Martov). *Semblant* conducta política és indubtablement creditora a la censura, i no sols quan l'observem en un petit grup, abans del Congrés del partit, en un període de caos *general*, sinó també quan la veiem *després* del Congrés del partit, en un període en què s'ha posat fi al caos, quan la veiem encara que siga per part de "la majoria de la redacció d'*Iskra* i la majoria del grup "Emancipació del Treball".

sabés donar a la malaltia que pateix el seu vertader nom, assentar un diagnòstic despietat i cercar el mitjà de guarir-se.

Per quant pot distingir-se en aqueix cabdell quelcom de principis, s'ha d'arribar *inevitablement* a la conclusió que “les eleccions no tenien res de comú amb una ofensa inferida a la reputació política”, que “negar el dret del Congrés a realitzar noves eleccions, a introduir qualsevol modificació en el nombre de funcionaris, a seleccionar els organismes als qui atorga poders” significa *embrollar* la qüestió, i que “el punt de vista del camarada Martov referent a si era admissible elegir part de l'antic organisme, demostrava una *enorme confusió de conceptes polítics*” (segons vaig dir al Congrés, p. 332).

Faig cas omís de l'observació “personal” del camarada Martov sobre la persona de qui va partir el pla del trio i passe a la característica “política” que va donar del sentit que té el fet de no haver sigut confirmada l'antiga redacció: “... El que acaba de succeir és l'últim acte de la lluita que s'ha desenrotllat al llarg de la segona meitat del Congrés... [Molt bé! I aqueixa segona meitat comença des del moment que Martov, pel que fa a l'article primer dels estatuts, cau en l'estreta abraçada del camarada Akimov]... Per a ningú és un secret que en aquesta reforma no es tracta de “capacitat de treball”, sinó d'una lluita per la influència sobre el CC...” [En primer lloc, per a ningú és un secret que es tractava *tant* de la capacitat de treball, com d'una divergència per *la composició personal* del CC, perquè el pla de la “reforma” es va proposar quan hom encara *no podia ni parlar* de la segona divergència, quan, juntament amb el camarada Martov, varem elegir com a setè membre de la redacció el camarada Pavlòvitx! En segon lloc, ja hem demostrat a base de dades *documentals* que es tractava de *la composició personal* del CC i que, *a fi dels fins* la cosa es va reduir a una diferència de llistes: Gliébov-Travinski-Popov i Gliébov-Trotsky-Popov]... “La majoria de la redacció ha fet veure que no desitja que el CC es convertisca en un instrument de la redacció...” [Comença la cançó d'Akimov: el problema de la influència, per la que lluita tota majoria en tot congrés de partit, sempre i per tot arreu, per a *consolidar* aquesta influència amb la *majoria* en els organismes centrals, passa al terreny de *la xafarderia oportunista* amb això d’“instrument” de la redacció, això de “mer *apèndix*” de la redacció, segons va dir el mateix camarada Martov un poc després, p. 334]... “Per aquest motiu ha sigut necessari reduir el nombre de membres de la redacció [!!]. I per això mateix, no puc jo entrar a formar part de semblant redacció...” [Fixeu-vos bé en aquest “per això mateix”: ¿com *hauria pogut* la redacció convertir el CC en apèndix o instrument? ¿Tan *sols* en el cas de tenir tres vots en el Consell i d'*abusar* d'aquest predomini? No està clar? ¿I no està igualment ben clar que el camarada Martov, elegit com a tercer membre, sempre hauria pogut impedir qualsevol abús i desfer, *amb el seu sol vot*, tot predomini de la redacció en el Consell? Per tant, la cosa es redueix precisament a la composició personal del CC, i immediatament queda ben clar que això de l'instrument i l'apèndix són meres *xafarderies*]... “Com la majoria de l'antiga redacció, jo pensava que el Congrés posaria final a l’“estat de setge” dins del partit i hi establiria un règim normal. En la pràctica, l'estat de setge, amb les lleis d'excepció contra alguns grups, s'ha prorrogat i fins i tot aguditzat. Només amb el conjunt de tota l'antiga redacció podem garantir que les facultats que els estatuts concedeixen a la redacció no s'utilitzaran en perjudici del Partit...”

Tal és el passatge complet del discurs del camarada Martov que *va llançar per primera vegada la tristament cèlebre consigna de l’“estat de setge”*. I ara vegeu la meua contestació:

“... En corregir la declaració de Martov sobre el caràcter particular dels dos tríos, ni se m'acut, no obstant això, oposar-me al que el mateix Martov diu sobre la “significació política” del pas que hem donat en no confirmar l'antiga redacció. Al contrari, estic plenament i incondicionalment d'acord amb el camarada Martov que aquest pas té gran importància política, però no en el sentit que li atribueix Martov. Segons ell diu, és un acte de la lluita per la influència sobre el CC a Rússia. Aniré més lluny que Martov. Lluita per la influència ha sigut fins ara tota l'actuació d'*Iskra* com a grup particular, i ara es tracta ja d'un poc més, d'afirmar orgànicament la influència, i no sols de lluitar per ella. La profunditat de la nostra divergència política amb el camarada Martov sobre aquest punt es veu clarament quan ell em llença en cara aquest desig d'influir sobre el CC, mentre jo em pree d'haver procurat i de continuar procurant afirmar per la via d'organització, aquesta influència. Resulta que fins parlem llenguatges diferents. ¿De què serviria tot el nostre treball, tots els nostres esforços, si vingués a coronar-los la mateixa vella lluita per la influència, i no la influència plenament adquirida i afirmada? Si, el camarada Martov té completa raó: el pas donat és indubtablement un pas de gran importància política, prova que s'ha elegit una de les tendències que en l'actualitat s'han assenyalat

per al treball ulterior del nostre partit. *I a mi no m'espanten gens ni mica les terribles paraules d'"estat de setge al partit", de "lleis d'excepció contra determinades persones i grups", etc.* Respecte als elements vacil·lants i poc ferm, no sols podem, sinó que estem obligats a declarar l'"estat de setge", i tots els estatuts del nostre partit, tot el nostre centralisme des d'ara ratificat pel Congrés no és sinó l'"estat de setge" per a tan nombroses fonts de vaguetat política. I precisament contra la vaguetat és contra el que fan falta lleis especials, encara que siguin d'excepció, i el pas donat pel Congrés ha assenyalat amb encert la direcció política a seguir, establint una sòlida base per a tals lleis i tals mesures".

He subratllat en aquest resum del meu discurs al Congrés *la frase que el camarada Martov, en el seu "Estat de setge" (p. 16) ha preferit ometre.* No és res estrany que aquesta frase no li agradés i que no volgués comprendre el seu clar sentit.

Què significa l'expressió "terribles paraules", camarada Martov?

És una *burla*, una burla dirigida contra qui dóna grans noms a coses petites, contra qui embrolla una qüestió senzilla amb verborrea pretensiosa. L'*únic* fet, petit i senzill, que va poder donar i va donar motiu a l'"excitació nerviosa" del camarada Martov consistia *exclusivament* que el camarada Martov *havia sigut derrotat al Congrés* en el problema de la *composició personal dels organismes centrals*. La significació política d'aquest senzill fet es xifrava en què la majoria del Congrés del partit, en haver triomfat, afirmava la seua influència establint igualment la majoria en la direcció del partit, assentant, al terreny de l'organització, una base per a la lluita, per mitjà dels estatuts, contra el que aqueixa majoria considerava falta de fermesa, inestabilitat i vaguetat³³. Parlar a aquest propòsit, amb un semblant d'horror, d'una "lluita per la influència" i queixar-se de l'"estat de setge" no seria més que *verborrea pretensiosa*, terribles paraules.

No n'està d'acord el camarada Martov? ¿Per què no intenta demostrar-nos si hi ha hagut en el món un congrés de partit, si és possible en general un congrés de partit en què la majoria no afirmi la influència que ha conquerit: 1) establint la mateixa majoria en els organismes centrals, 2) donant-li poders per a neutralitzar la falta de fermesa, la inestabilitat i la vaguetat?

Abans de les eleccions, el nostre Congrés havia de resoldre un problema: ¿era a la majoria o a la minoria del partit a qui s'havia de reservar *el terç* dels vots per al CC i per a l'òrgan central? Els sis i la llista del camarada Martov significaven que el terç ens corresponia a nosaltres i els dos terços als seus partidaris. El trio per a l'òrgan central i la nostra llista significaven que nosaltres teníem dos terços i un terç els partidaris del camarada Martov. El camarada Martov es va negar a arribar a un acord amb nosaltres o a cedir i ens va cridar a combat, *per escrit*, davant el Congrés: derrotat davant el Congrés, es va posar a plorar i va començar a queixar-se de l'"estat de setge"! No és açò querella? No és açò una nova manifestació de fluixedat pròpia d'intel·lectuals?

No podem menys de recordar, amb aquest motiu, la brillant definició psicologicosocial que fa poc ha donat C. Kautsky d'aquesta última qualitat. Els partits socialdemòcrates de diversos països han de patir moltes vegades, en l'actualitat, les mateixes malalties, i ens és summament útil aprendre dels camarades que tenen més experiència el diagnòstic just i el tractament encertat. Per això, la característica que C. Kautsky fa de certs intel·lectuals no ens apartarà sinó en aparença del nostre tema.

³³ ¿En què es van manifestar al llarg del Congrés la inestabilitat, la falta de fermesa i la vaguetat de la minoria iskrista? En primer lloc, en frases oportunistes sobre l'article primer dels estatuts; en segon lloc, en la coalició amb el camarada Akimov i Líber, que va créixer ràpidament en la segona meitat del Congrés; en tercer lloc, en la capacitat de rebaixar el problema de l'elecció de funcionaris per a l'òrgan central a un nivell filisteu, en planyívoles paraules i fins en perquisicions en consciències alienes. Després del Congrés, tan belles qualitats de capolls es van convertir en flors i fruits.

“... En el moment actual presenta de nou un viu interès per a nosaltres el problema de l'*antagonisme entre els intel·lectuals*³⁴ i el proletariat. Els meus col·legues [el mateix Kautsky és intel·lectual, literat i redactor] s'indignaran en molts casos en veure que jo reconec aquest antagonisme. Però és que existeix de fet, i la tàctica més absurda (tant ací, com en altres casos) seria intentar desfer-se'n negant un fet. Aquest antagonisme és un antagonisme social, que es manifesta a les classes, i no en individus aïllats. El mateix que un capitalista, un intel·lectual pot, individualment, incorporar-se de ple a la lluita de classe del proletariat. Quan açò succeeix, l'intel·lectual canvia així mateix de caràcter. En el que segueix no tractaré, principalment, d'aquest tipus d'intel·lectuals, que continuen constituint encara excepcions a la seua classe. En el que segueix, quan no hi ha una advertència especial en contra, *no entenc per intel·lectual sinó l'intel·lectual comú, que es col·loca al terreny de la societat burgesa*, representant característic de la classe intel·lectual. Aquesta classe es manté en un cert *antagonisme* respecte al proletariat.

Aquest antagonisme és d'un tipus diferent del que existeix entre el treball i el capital. L'intel·lectual no és un capitalista. És cert que el seu nivell de vida és burgès i que es veu obligat a mantenir aquest nivell a menys que es convertisca en un vagabund, però al mateix temps es veu obligat a vendre el producte del seu treball i moltes vegades la seua força de treball i pateix ben sovint l'explotació pels capitalistes i una certa humiliació social. D'aquesta manera, no hi ha cap antagonisme econòmic entre l'intel·lectual i el proletariat. Però les seues condicions de vida i de treball no són proletàries i d'ací en resulta un cert antagonisme en el seu sentir i pensar.

El proletari no és res mentre continua sent un individu aïllat. Totes les seues forces, tota la seua capacitat de progrés, totes les seues esperances i anhels les extrau de l'*organització*, de la seua actuació sistemàtica, en comú amb els seus camarades. Se sent gran i fort quan constitueix una part d'un organisme gran i fort. Aquest organisme és tot per a ell, i l'individu aïllat, en comparació amb ell, significa molt poc. El proletari lluita amb la major abnegació, com a partícula d'una massa anònima, sense vistes a avantatges personals, a glòria personal, complint amb el seu deure en tots els llocs on se li col·loca, sotmetent-se voluntàriament a la disciplina, que penetra tots els seus sentiments, totes les seues idees.

Molt distint és el que succeeix amb l'intel·lectual. No lluita aplicant, d'una manera o un altra, la força, sinó amb arguments. Les seues armes són els seus coneixements personals, la seua capacitat personal, les seues conviccions personals. Només pot fer-se valdre mercè a les seues qualitats personals. Per açò la plena llibertat de manifestar la seua personalitat li sembla la primera condició d'èxit en el seu treball. No sense dificultat se sotmet a un tot determinat com a part al servei d'aquest tot, i se sotmet per necessitat, però no per inclinació personal. No reconeix la necessitat de la disciplina sinó per a la massa, però no per als esperits selectes. S'inclou a si mateix, naturalment, entre els esperits selectes...

... La filosofia de Nietzsche, amb el seu culte del superhome, per al que tot es redueix a assegurar-se el ple desenrotllament de la seua pròpia personalitat, a què sembla vil i menyspreable tota submissió de la seua persona a qualsevol gran fi social, aquesta filosofia és la vertadera concepció del món de l'intel·lectual, que l'inutilitza en absolut per a prendre part en la lluita de classe del proletariat.

Al costat de Nietzsche, Ibsen és un representant destacat de la concepció del món de l'intel·lectual, concepció que coincideix amb la seua manera de sentir. El seu doctor Stockmann (en el drama *Enemic del poble*) no és un socialista, com han pensat molts, sinó un tipus d'intel·lectual que inevitablement ha de xocar amb el moviment proletari, i en general amb tot moviment popular, si intenta actuar en ell. La raó rau en què la base del moviment proletari, com de tot moviment democràtic³⁵, és el respecte a la majoria dels camarades. L'intel·lectual típic a l'estil Stockmann veu en la "compacta majoria" un monstre que ha de ser derrocat.

³⁴ Tradueixc amb la paraula intel·lectual, intel·lectuals, els termes alemanys *Literat, Literatentum*, que no sols comprenen els literats sinó totes les persones cultes, els representants de les professions liberals en general, els representants del treball intel·lectual (*brain worker*, com diuen els anglesos), a diferència dels representants del treball manual.

³⁵ És molt característic del confusionisme que han sembrat en tots els problemes d'organització els nostres marxistes el fet que després d'haver virat cap a Akimov i cap a una democràcia, *fora de lloc*, estan al mateix temps *irritats per l'elecció democràtica de la redacció*, elecció feta al *Congrés* i prevista per endavant per tots. Potser és aquest el vostre principi, senyors?

... Liebknecht va ser exemple ideal de l'intel·lectual totalment penetrat de sentiment proletari, que, sent brillant escriptor, va perdre els trets psicològics específicament intel·lectuals, que marxava en les files sense remugar, que treballava en tots els llocs als que se li manava, que s'havia consagrat completament a la nostra gran causa i menyspreava el ploriqueig fluix (*weichesliches Gewinsel*) sobre això d'ofegar la personalitat, que moltes vegades escoltem de llavis d'intel·lectuals educats en Ibsen i en Nietzsche, quan solen quedar-se en minoria; va ser un exemple ideal dels intel·lectuals que necessita el moviment socialista. També podem anomenar ací Marx, que mai va tractar de posar-se en primer pla i es va sotmetre d'una manera exemplar a la disciplina de partit en la Internacional, on més d'una vegada va estar en minoria³⁶

I precisament un d'aquests ploriquejos fluixos d'intel·lectual en minoria, i res més, va ser la renúncia de Martov i els seus col·legues al càrrec, només perquè no s'havia aprovat l'antic cercle: i el mateix pot dir-se de les lamentacions sobre l'estat de setge i les lleis d'excepció "contra determinats grups", que a Martov no li van merèixer estimació quan es van dissoldre els grups "Iuzhni Rabotxi" i "Rabòtxeie Dielo", però pels que va cobrar gran estima quan es va dissoldre la seua organització.

I res més que ploriqueig fluix d'intel·lectuals en minoria va ser tota aqueixa infinitat de queixes, recriminacions, al·lusions, acusacions, xafarderies i insinuacions sobre la "compacta majoria" que, com un riu, van inundar tot el nostre Congrés del Partit³⁷ (i encara van créixer més després) per obra i gràcia de Martov.

La minoria es queixava amargament que la compacta majoria tingués les seues reunions privades: d'alguna manera, en veritat, havia d'encobrir la minoria la desagradable realitat que els delegats que ella invitava a les seues reunions particulars es negaven a concórrer-hi, i els que haurien anat amb gust (els legórov, els Makhov, els Brúker) no podien ser invitats per la minoria després de tota la lluita entre els uns i els altres al Congrés.

Es queixaven amargament de la "falsa acusació d'oportunisme": d'alguna manera, en veritat, havien d'encobrir la desagradable realitat que *precisament els oportunistes*, que amb molta més freqüència seguien els antiiskristes i, en part, aquests mateixos antiiskristes formaven la compacta minoria i s'aferraven obstinadament al manteniment de l'esperit de cercle en els organismes, de l'oportunisme en els raonaments, de l'esperit filisteu en els assumptes de partit, de la falta de fermesa i de la debilitat pròpia d'intel·lectuals.

En l'apartat següent veurem què explicava l'interessantíssim *fet polític* que, al final del Congrés, es formés una "compacta majoria" i que la minoria, tot i les repetides invitacions, tingués tal interès en *fer a una banda* el problema de les causes i la *història* de la seua formació. Però anem primer a acabar l'anàlisi dels debats al Congrés.

Durant les eleccions per al CC, el camarada Martov va proposar una resolució extraordinàriament característica (p. 336) els tres trets fonamentals de la qual he anomenat jo algunes vegades "mat en tres jugades". Heus aquí aquests trets: 1) es voten *l·listes* de candidats per al CC i no candidatures individuals; 2) després de llegides les l·listes es deixen passar dues sessions (pel que s'ha vist, per a discutir-les); 3) no havent-hi majoria absoluta, la segona votació es declara definitiva. Aquesta resolució és d'una estratègia admirablement meditada (també a l'adversari cal fer-li justícia!), amb la que no està d'acord el camarada legórov (p. 337), però que *segurament* hauria donat un complet triomf a Martov, *si el grup dels set format pels bundistes i els partidaris de "Rabòtxeie Dielo" no s'haguessen retirat del Congrés*. L'estratègia s'explica precisament perquè *no hi havia ni podia haver "acord directe" de la minoria iskrista (com l'havia de la majoria iskrista) no sols amb el Bund i amb Brúker, sinó ni tan sols amb camarades com els legórov i els Makhov*.

Recordeu que el camarada Martov es va doldre al Congrés de la Lliga que la "falsa acusació d'oportunisme" suposés un acord directe entre ell i el Bund. Repetisc que va ser la por allò que va inspirar el camarada Martov aqueixa idea, i *precisament no estar conforme el camarada legórov amb la votació de les l·listes* (el camarada legórov "no havia perdut encara els seus principis", probablement els principis que li van portar a unir-se a Goldblat en l'apreciació del valor absolut de les garanties democràtiques) demostra d'una manera *evident* què enorme importància té el fet que *no es pogués ni parlar d'"acord directe" ni encara amb legórov*. Però podia haver-hi i havia *coalició*

³⁶ C. Kautsky, *Franz-Mhering, Neue Zeit*, XXII, I, pàgines 99-101, 1903, número 4.

³⁷ Veja hom pàgines 337, 338, 340, 352, etc., de les actes del Congrés.

tant amb legórov com amb Brúker, coalició en el sentit que els martovistes *tenien assegurat* el seu suport cada vegada que sorgia un conflicte seriós entre els martovistes i nosaltres, i quan Akimov i els seus amics havien d'escollir *el mal menor*. No podia haver ni hi ha el menor dubte que, com a *mal menor*, com *el que menys convenia als fins iskristes* (v. el discurs d'Akimov sobre l'article primer i les seues "esperances" en Martov), *els camarades Akimov i Liber haurien elegit, per descomptat, tant els sis per a l'òrgan central, com la llista de Martov per al CC*. La votació per llistes, deixar passar les dues sessions i la nova votació, tenien precisament per objecte aconseguir aquest resultat amb precisió quasi mecànica, sense cap acord directe. Però com la nostra compacta majoria continuava sent majoria compacta, la volta del camarada Martov no era sinó un entorpiment i nosaltres no varem poder menys de rebutjar-lo. La minoria, per escrit (en una declaració, p. 341), va desfegar les seues queixes i, *seguint l'exemple de Martinov i Akimov, es va negar a votar i a prendre part en les eleccions per al CC "en vista de les condicions en què se celebraven"*. Després del Congrés, aquestes queixes sobre les condicions anormals de les eleccions (v. "L'estat de setge", p. 31) es van vessar a tort i a dret davant centenars de comares del partit. Però, en què consistia l'*anormalitat*? ¿En la votació secreta, prevista ja per endavant pel reglament del Congrés (apart. 6, p. 11 de les actes) i en què era ridícul veure "hipocresia" o "injustícia"? ¿En la formació d'una majoria compacta, "monstruosa" per als intel·lectuals propensos al ploriqueig? O en l'*anormal* desig d'aquests respectables intel·lectuals de *faltar a la paraula* de reconèixer totes les eleccions del Congrés, paraula que ells havien empenyorat davant el mateix Congrés (p. 380, article 8 dels estatuts del Congrés)? El camarada Popov va fer una *fina* al·lusió a aquest desig quan, el dia de les eleccions, va preguntar directament al Congrés: "Està segur el Buró que la decisió del Congrés és legítima i vàlida quan la meitat dels participants en ell s'han negat a votar?"³⁸. El Buró, naturalment, va contestar que estava segur i va recordar l'incident amb els camarades Akimov i Martinov. El camarada Martov es va adherir al Buró i va declarar terminantment que el camarada Popov s'equivocava i que "*les decisions del Congrés són legítimes*" (p. 343). El lector pot jutjar per si mateix de la conseqüència política (pel que s'ha vist, altament normal) que resulta en confrontar *semblant declaració davant el partit* amb la conducta seguida després del Congrés i amb la frase de "L'estat de setge" sobre "*la sublevació de la meitat del partit, que havia començat ja al Congrés*" (p. 20). Les esperances que en el camarada Martov dipositava el camarada Akimov van resultar ser més fortes que les passatgeres bones intencions del mateix Martov.

"Vares vèncer", camarada Akimov!

Alguns detalls del *final* del Congrés, d'aquell final que es va produir *després* de les eleccions, detalls aparentment menuts, però que, en els fons, són molt importants, poden servir-nos per a comprendre fins a quin punt era "terrible paraula" la tristament cèlebre frase de l'"estat de setge", que ha adquirit ja per sempre un sentit tragicòmic. El camarada Martov camina ara per tot arreu parlant d'aqueix tragicòmic "estat de setge", afirmant molt seriosament, a si mateix i al lector, que aqueix espantall inventat per ell significava una persecució anormal, un acaçament, un atropellament de la "minoria" per la "majoria". De seguida veurem el que va succeir *després* del Congrés. Però basta fixar-se en el final del Congrés per a veure que, *després de les eleccions*, no sols no persegueix la "compacta majoria" als pobres martovistes, atropellats, ofesos i portats al patíbul, sinó que, al contrari, *els ofereix* (per boca de Liadov) *ella mateixa dos llocs, de tres*, en la comissió d'actes (p. 354). Fixeu-vos en les resolucions sobre problemes de tàctica i sobre altres punts (p. 355 i següents) i hi veureu que van ser discutits en si mateixos d'una manera purament oficial i que les signatures dels camarades que proposaven resolucions corresponen moltes vegades alternativament tant a representants de la monstruosa i compacta "majoria", com a partidaris de la "humiliada i ofesa" "minoria" (ps. 355, 357, 363, 365, 367 de les actes). ¿No és cert que s'assembla açò molt a un "apartament del treball" i a tots els altres "atropellaments"?

L'única discussió de fons interessant, però malauradament massa breu, va sorgir amb motiu de la resolució de Starovier sobre els liberals. El Congrés la va aprovar, segons pot veure's per les signatures que figuren al seu peu (ps. 357, 358), perquè tres partidaris de la "majoria" (Braun, Orlov, Osipov) van votar tant a favor *ella*, com a favor de la resolució de Plekhanov, sense adonar-se de la irreductible contradicció que existia entre ambdues. A primera vista, no hi ha entre elles contradicció irreductible, perquè la de Plekhanov estableix un principi general, expressa una determinada actitud

³⁸ Pàgina 342. Es tracta de l'elecció del quint membre del Consell. Es van lliurar 24 paperetes (44 vots en total), de les quals hi havia dues en blanc.

de principis i tàctica respecte al *liberalisme burgès a Rússia*, i la de Starovier tracta de determinar les *condicions concretes en què són possibles "acords temporals"* amb "tendències liberals o democràticoliberal". Ambdues resolucions tenen temes distints. Però la de Starovier pateix precisament de *vaguetat política*, i resulta, per això, fútil i mesquina. *No determina el contingut de classe del liberalisme rus*, no indica *determinades* tendències polítiques que li serveixen d'expressió, no explica al proletariat les seues tasques *fonamentals* en propaganda i agitació respecte a aquestes tendències determinades, confon (a conseqüència de la seua vaguetat) coses tan distintes com el moviment estudiantil i "Osvobozhdenie", prescriu amb una certa nimietat, d'una manera casuística, *tres condicions concretes en què hom pot admetre els "acords temporals"*. La vaguetat política, també en aquest cas, com en molts altres, condueix a la casuística. La falta d'un principi general i l'intent d'enumerar les "condicions" porta a què aquestes s'indiquen d'una manera mesquina i, rigorosament parlant, *inexacta*. En efecte, vegeu aqueixes tres condicions de Starovier: 1) "Les tendències liberals o democràticoliberal" deuen "dir d'una manera clara i inequívoca que en la seua lluita contra el govern autòcrata es col·loquen resoludament al costat de la socialdemocràcia de Rússia". ¿En què consisteix la diferència existent entre les tendències liberals i les tendències democràticoliberal? La resolució no conté cap dada que permeta contestar a aquesta pregunta ¿No consistirà la diferència en què les tendències liberals expressen la posició de les capes de la burgesia políticament menys progressives, mentre que les tendències democràticoliberal expressen la posició de les capes més progressives de la burgesia i de la petita burgesia? ¿¿Si és així potser el camarada Starovier considera possible que les capes menys progressives (però, no obstant això, progressives, perquè d'una altra manera no cabria parlar de liberalisme) de la burgesia "es posaran resoludament al costat de la socialdemocràcia"?? Açò és un absurd, i encara que els representants de semblant tendència "*ho digueren d'una manera clara i inequívoca*" (hipòtesi absolutament impossible), nosaltres, partit del proletariat, *estarem obligats a no donar crèdit* a les seues declaracions. Ser liberal i posar-se resoludament al costat de la socialdemocràcia són coses que s'exclouen mútuament.

I encara més. Suposem el cas que les "tendències liberals o democràticoliberal" declaren d'una manera clara i inequívoca que, en la seua lluita contra l'autocràcia, es posen resoludament al costat dels *social revolucionaris*. Aquesta hipòtesi és molt menys inversemblant que la del camarada Starovier (en virtut del fons democràtic-burgès de la tendència dels social revolucionaris). Pel sentit de la seua resolució, en virtut de la seua vaguetat i caràcter casuístic, resulta que *en aquest cas no són admissibles acords temporals* amb semblants liberals. I, no obstant això, aquesta conseqüència inevitable de la resolució del camarada Starovier porta a una tesi *francament falsa*. Els acords temporals són també admissibles amb els social revolucionaris (veure la resolució del Congrés sobre ells), i, *per consegüent*, amb els liberals que es posaren al costat dels social revolucionaris.

Segona condició: si aqueixes tendències "no inclouen en els seus programes reivindicacions que estiguen en pugna amb els interessos de la classe obrera i de la democràcia en general, o reivindicacions que enfosquisquen la seua consciència". Es repeteix el mateix error: no hi ha hagut ni pot haver-hi tendències democràticoliberal que no incloguen en els seus programes reivindicacions que no estiguen en pugna amb els interessos de la classe obrera i no enfosquisquen la seua consciència (la consciència del proletariat) Fins i tot una de les fraccions més democràtiques de la nostra tendència democràticoliberal, la fracció dels social revolucionaris, té en el seu programa, embrollat, com tots els programes liberals, reivindicacions que estan en pugna amb els interessos de la classe obrera i que enfosqueixen la seua consciència. D'aquest fet cal deduir-hi que és *imprescindible* "desemmascarar l'estretor i insuficiència del moviment d'alliberament de la burgesia", però de cap manera que siguin inadmissibles els acords temporals.

Finalment, també la tercera "condició" del camarada Starovier (que els demòcrates-liberals facen consigna de la seua lluita el dret al sufragi universal, igual, secret i directe) és *falsa* en la forma general que se li ha donat: *no seria raonable*, en cap cas, declarar inadmissibles acords temporals i particulars amb les tendències democràticoliberal que propugnassen la consigna d'una constitució limitada pels censos, una constitució "minvada" en general. En els fons, precisament a aquest cas correspondria la "tendència" dels senyors del grup "Osvobozhdenie", però seria miopia política, incompatible amb els principis del marxisme, lligar-se les mans, prohibint per endavant els "acords temporals" encara que fos amb els liberals més tímids.

En resum: la resolució del camarada Starovier, signada també pels camarades Martov i Axelrod, és *equivocada*, i el III Congrés procedirà d'una manera raonable en cas d'abolir-la. Pateix de *vaguetat*

política en la seua posició teòrica i tàctica, de casuística en les “condicions” pràctiques que exigeix. *Confon dues qüestions distintes* : 1) el desemmascament dels trets “antirevolucionaris i antiproletaris” de *tota* tendència democràticoliberal i la necessitat de *lluitar* contra aquests trets, i 2) les *condicions* per als *acords* temporals i particulars amb qualsevol d'aqueixes tendències. No dóna allò que és necessari donar (una anàlisi del contingut de classe del liberalisme) i dóna allò que no cal (prescripció de “condicions”). En un congrés de partit és, en general, absurd establir “condicions” concretes per a acords temporals, quan no s'ha presentat encara cap contractant determinat (subjecte del possible acord). I encara que existís tal “contractant” seria cent vegades més racional deixar que foren els organismes centrals del partit els qui establiren les “condicions” de l'acord temporal, com ho ha fet el Congrés pel que fa a la “tendència” dels senyors social revolucionaris (veure la modificació introduïda per Plekhanov al final de la resolució del camarada Axelrod, pàgines 362 i 15 de les actes).

Pel que es refereix a les objeccions de la “minoria” contra la resolució de Plekhanov, l'únic argument del camarada Martov deia: la resolució de Plekhanov “acaba en un argument míser: cal desemmascarar un home de lletres. No serà això “atacar una mosca amb un maça”?” (pàgina 358). Aquest argument, en el que l'absència d'idees es disfressa amb la mordaç expressió de “míser argument”, ens proporciona un nou model de frases pretensioses. En primer lloc, la resolució de Plekhanov parla de “desemmascarar davant el proletariat l'estretor i la insuficiència del moviment d'alliberament de la burgesia en tots els punts en què es manifesten aqueixa estretor i aqueixa insuficiència”. D'aquí que siga la més simple de les ximpleries l'afirmació del camarada Martov (al Congrés de la Lliga, pàgina 88 de les actes) que “tota l'atenció ha de concentrar-se únicament en Struve, en un sol liberal”. En segon lloc, comparar el senyor Struve amb una “mosca”, quan es tracta de la possibilitat d'acords temporals amb els liberals russos, és sacrificar a la mordacitat quelcom que és d'elemental evidència política. No, el senyor Struve no és una mosca, sinó una magnitud política, i no és una magnitud per ser personalment una figura molt destacada. El valor de magnitud política li'l dóna la seua posició, la seua posició d'únic representant del liberalisme rus, del liberalisme amb una certa organització i capacitat d'actuar, en el món de la clandestinitat. Per això, parlar dels liberals russos i de l'actitud del nostre partit envers ells i no tenir en compte precisament al senyor Struve, precisament a “Osvobozhdenie”, és parlar per parlar. ¿O potser provarà el camarada Martov a indicar-nos encara que siga una sola “tendència liberal o democràticoliberal”, en Rússia, que es puga comparar, encara que siga de lluny, en el moment actual, amb la tendència d'“Osvobozhdenie”? Seria curiós veure semblant temptativa!³⁹

“Res significa el nom de Struve per als obrers”, deia el camarada Kostrov en suport del camarada Martov. Açò, dit siga sense molestar el camarada Kostrov ni al camarada Martov, és un argument a l'estil Akimov. Com això del proletariat en cas genitiu.

¿Per a què obrers “no significa res el nom de Struve” (i el nom d'“Osvobozhdenie”, citat en la resolució del camarada Plekhanov junt amb el nom del senyor Struve)? Per als obrers que coneixen molt poc o no coneixen en absolut les “tendències liberals i democràticoliberals” de Rússia. Cal preguntar en què ha de consistir l'actitud del Congrés del nostre partit amb semblants obrers: en encarregar als membres del partit que els facen conèixer a aquests obrers l'única tendència definitivament liberal que existeix a Rússia, o en *callar* un nom poc conegut dels obrers precisament perquè ells entenen poc de política? Si el camarada Kostrov, després de donar el primer pas darrere del camarada Akimov, no vol donar el segon, resoldrà segurament aquest dilema decidint-se pel primer. I en quant ho haja resolt en aquest primer sentit veurà com d'inconsistent era el seu argument. *En tot cas*, les paraules “Struve” i “Osvobozhdenie”, de la resolució de Plekhanov, *poden*

³⁹Al Congrés de la Lliga, el camarada Martov adduí encara un altre argument en contra de la resolució del camarada Plekhanov: “la principal raó que contra ella s'alça, el principal defecte d'aquesta resolució, consisteix en el fet que desconeix per complet que, en la lluita contra l'autocràcia, tenim el deure de no defugir l'aliança amb els elements democràticoliberals. El camarada Lenin hauria qualificat semblant tendència de tendència martinoviana. En la nova *Iskra* es deixa ja veure aquesta tendència” (p. 88).

Aquest passatge és una col·lecció de “perles”, rar per l'abundància d'aquestes. 1) Les paraules que es refereixen a l'*aliança* amb els liberals són un solemne embull. Ningú ha parlat ni tan sols d'una aliança, camarada Martov, sinó tan sols d'acords temporals o particulars. Són coses molt distintes. 2) Que Plekhanov, en la seua resolució, res diga d'una “aliança” inversemblant, i parle només en general de “suport”, no és un defecte, sinó un mèrit de la seua resolució. 3) ¿No es va a prendre el camarada Martov la molèstia d'explicar-nos què és allò que caracteritza en general les “tendències martinovianes”? ¿No va a contar-nos res de la relació que existeix entre aquestes tendències i l'oportunisme? ¿No voldrà veure la relació d'aquestes tendències amb l'article primer dels estatuts? 4) Jo, en veritat, creme en impaciència per escoltar dir al camarada Martov en què s'han manifestat les “tendències martinovianes” en la “nova” *Iskra*. Per favor, allibere'm vostè com més prompte millor del turment de l'espera, camarada Martov!

donar als obrers molt més que les paraules “tendència liberal i democràticoliberal” de la resolució de Starovier.

Només per “Osvobozhdenie” pot conèixer en la pràctica l’obrer rus, en el moment actual, les tendències polítiques un poc precises del nostre liberalisme. Les publicacions liberals de caràcter legal no serveixen en aquest cas, precisament per la seua nebulositat. I nosaltres, amb el major dels zels (i davant masses obreres el més àmplies possible), hem de dirigir l’arma de la nostra crítica contra els elements d’“Osvobozhdenie”, perquè, en el moment de la revolució que s’acosta, el proletariat rus sàpia aturar amb la vertadera crítica de les armes les inevitables temptatives dels senyors d’“Osvobozhdenie” per a retallar el caràcter democràtic de la revolució.

Fora de la “perplexitat” del camarada legórov respecte al “suport” que hàgem de prestar al moviment oposicionista i revolucionari, “perplexitat” que he referit més amunt, la discussió sobre les resolucions no va donar material interessant, i en general quasi no va haver-hi discussió.

Va acabar el Congrés amb unes paraules del president, en les que es va recordar breument que les decisions adoptades al Congrés eren obligatòries per a tots els membres del partit.

m) QUADRO GENERAL DE LA LLUITA AL CONGRÉS. L’ALA REVOLUCIONÀRIA I L’ALA OPORTUNISTA DEL PARTIT

Acabada l’anàlisi de les deliberacions i votacions del Congrés, hem de fer ara el resum, per a, basant-nos en *tots* els materials que proporciona el Congrés, contestar a la pregunta següent: quins van ser els elements, grups i matisos que van formar, en definitiva, la majoria i la minoria que varem veure en les eleccions i que estaven destinades a constituir durant un cert temps la divisió fonamental del nostre partit? Cal fer un resum de totes les dades sobre matisos de principis, de teoria i de tàctica que ofereixen en tanta abundància les actes del Congrés. Sense aquest “resum” general, sense un quadro general de tot el Congrés i de tots els agrupaments més importants en les votacions, aquests materials quedaran massa fragmentats, dispersos, semblant, a primera vista, que els diversos agrupaments són obra de la casualitat, sobretot per a qui no es prenga la molèstia d’estudiar personalment i en tots els seus aspectes les actes del Congrés (seran molts els lectors que hagen pres tal molèstia?)

En els diaris de sessions del Parlament d’Anglaterra es troba ben sovint la típica paraula *divisió*. La Cambra “s’ha dividit” en tal majoria i tal minoria, diu hom quan parla de la votació d’un assumpte determinat. La “divisió” de la nostra cambra socialdemòcrata, en les diverses qüestions tractades al Congrés, ens proporciona un quadro, *únic en el seu gènere, insubstituïble per com de complet i exacte és*, de la lluita interna que es desenrotlla en el partit, un quadro dels seus matisos i grups. Per a donar relleu a aquest quadro, perquè siga un vertader *quadro* i no un amuntegament de fets i petits fets sense il·lació, fragmentats i aïllats, per a posar final a les discussions, sense fi i sense sentit, sobre les diverses votacions (de qui va votar a qui i qui va recolzar qui), he decidit intentar representar *tots* els tipus *fonamentals* de “divisió” en el nostre Congrés en forma de *diagrama*. Semblant procediment semblarà, segurament, estrany a molts, però jo dubte que pugua trobar-se una altra forma d’exposició que en efecte sintetitze i formule els resultats, que siga més completa i més exacta. En les votacions nominals es pot determinar amb absoluta exactitud si aquest o l’altre delegat ha votat a favor o en contra de determinada proposició; i en algunes votacions importants no nominals es pot determinar açò, mitjançant les actes, amb gran aproximació a la veritat. Si en fer-ho es tenen en compte *totes* les votacions nominals i no nominals en les que es tractava de punts d’alguna importància (a jutjar, per exemple, per com de detallades i apassionades són les discussions), obtindrem un esquema de la lluita interna del nostre partit, esquema que tindrà la màxima objectivitat que és possible assolir amb els materials de què disposem. En fer-ho, en compte de donar un esquema fotogràfic, és a dir, en compte de donar cada votació per separat, procurarem traçar un quadro, és a dir, presentar tots els *tipus* principals de votacions, passant per alt les diferències i varietats que relativament no tenen importància i que només podrien enredar les coses. En tot cas, qualsevol podrà, a base de les actes, comprovar cada traç del nostre quadro, completar-lo amb qualsevol votació aïllada i, en una paraula, sotmetre’l a crítica, no sols amb consideracions, dubtes i indicacions sobre casos aïllats, sinó traçant *un altre quadro* a base dels mateixos materials.

En fer figurar en el diagrama cadascun dels delegats que van prendre part en les votacions, representarem gràficament, d'una manera distinta, els quatre grups fonamentals que hem anat seguint minuciosament en el transcurs de tots els debats del Congrés, a saber: 1) iskristes de la majoria; 2) iskristes de la minoria; 3) "centre", i 4) antiiskristes. *En multitud d'exemples* hem vist la diferència de matisos de principis existent entre aquests grups, i si a algú li disgusten els noms que els hem donat, per recordar excessivament als aficionats al zig-zag l'organització d'*Iskra* i la tendència d'*Iskra*, els farem observar que no es tracta de noms. Ara, quan ja hem seguit els matisos en tots els debats del Congrés, es poden substituir fàcilment els noms ja establerts i habituals en el partit (però que fereixen certes oïdes) per la característica de *l'essència del matís de cada grup*. En fer-ho, obtindrem els següents noms per als quatre grups: 1) socialdemòcrates revolucionaris conseqüents; 2) petits oportunistes; 3) mitjans oportunistes i 4) grans oportunistes (grans en funció de l'escala russa). Esperem que aquests noms causaran menys estranyesa a aquells que des de fa un cert temps han començat a dir, per a si i per als altres, que "iskrista" és un nom que només comprèn un "cercle". I no una *tendència*.

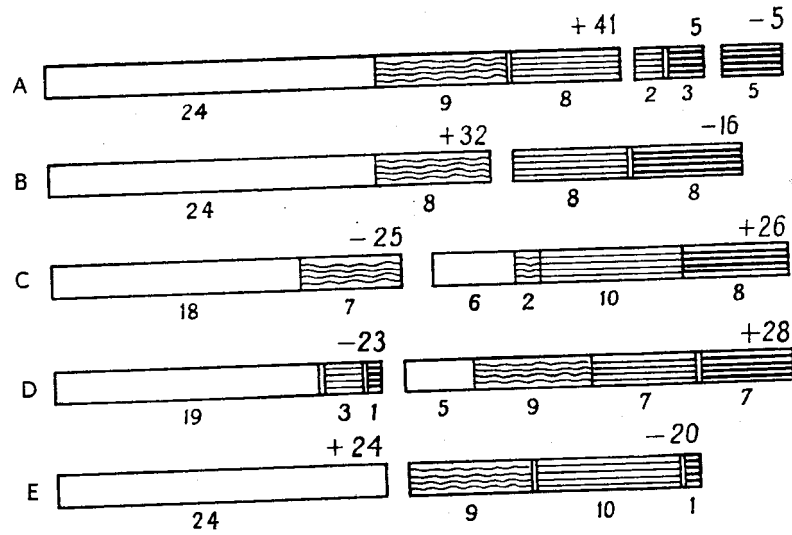
Passem a exposar en detall quins tipus de votacions "fotografia" el diagrama adjunt (veure el diagrama "Quadro general de la lluita al Congrés").

El primer tipus de votacions (A) comprèn els casos en què als iskristes se'ls hi va unir el "centre", contra els antiiskristes o contra una part d'aquests. Pertanyen a aquest tipus la votació del programa en el seu conjunt (el camarada Akimov va ser l'únic que s'hi va abstenir, els altres van votar a favor), la votació de la resolució de principi contra la federació (tots a favor, menys els cinc bundistes), la votació de l'article segon dels estatuts del Bund (van votar contra nosaltres els cinc bundistes, i va haver-hi cinc abstencions: Martinov, Akimov, Brúker i Makhov amb dos vots, i els altres amb nosaltres): *aquesta votació és la representada en el diagrama A*. Del mateix tipus van ser després les tres votacions sobre la confirmació d'*Iskra* com a òrgan central del partit; la redacció (cinc vots) s'hi va abstenir, van votar en contra en les tres votacions dues persones (Akimov i Brúker) i, a més, quan hom va votar els *motius* de confirmació d'*Iskra*, es van abstenir els cinc bundistes i el camarada Martinov⁴⁰.

El tipus de votació que acabem d'examinar contesta a una pregunta d'extraordinari interès i importància: quan va votar amb els iskristes el "centre" del Congrés? Quan, amb comptades excepcions, *estaven també amb nosaltres els antiiskristes* (aprovació del programa, confirmació d'*Iskra* prescindint de motius), o quan es tractava de *declaracions* que no obliguen encara directament a determinada posició política (reconèixer el treball d'organització d'*Iskra* no obliga encara a portar a la pràctica la seua política d'organització quant als grups particulars; rebutjar la federació no impedeix encara abstenir-se quan es tracta d'un projecte concret de federació, com varem veure en l'exemple del camarada Makhov). Ja hem vist més amunt, en parlar de la significació dels agrupaments al Congrés, en general, com d'inexactament enfoca hom aquest problema en l'exposició oficial de l'*Iskra* oficial, que (per boca del camarada Martov) *borra i vela* la diferència entre iskristes i "centre", entre els socialdemòcrates revolucionaris conseqüents i els oportunistes, al·ludint als *casos en què també els antiiskristes van ser amb nosaltres!* Fins i tot els més "dretans" dels oportunistes alemanys i francesos en els partits socialdemòcrates no voten en contra sobre punts com el *reconeixement del programa en el seu conjunt*.

⁴⁰ ¿Per què hem escollit per al diagrama precisament la votació de l'article 2 dels estatuts del Bund? Perquè les votacions sobre la confirmació d'*Iskra* són menys completes, i les votacions sobre el programa i sobre la federació afecten decisions polítiques concretes menys determinades. En general, escollir-ne una o altra d'una sèrie de votacions *del mateix tipus* en ser modificaran els traços fonamentals del quadro, segons podrà veure tot aquell que introduísca les corresponents modificacions.

QUADRO GENERAL DE LA LLUITA EN EL CONGRÉS

Representació dels grups

- 1:
- 1:
- 1:
- 1:
- 1:

iskristes de la majoria
iskristes de la minoria
centre
antiiskristes

Els números amb + i - representen el nombre Total de vots emesos a *favor* o en *contra* De determinades qüestions. Les xifres situades Sota les franges representen el nombre de Vots de cadascú dels quatre grups. El caràcter De la votació, representada per les lletres A-E Està explicat al text.

El segon tipus de votacions (B) comprèn els casos en què els iskristes, conseqüents i inconseqüents, es van unir contra tots els antiiskristes i tot el "centre". Corresponen aquests casos, principalment, a les qüestions en què es tractava d'aplicar els plans concrets i determinats de la política iskrista, quan es tractava de reconèixer *Iskra en la pràctica i no sols de paraula*. A aquest grup pertany l'*incident amb el Comitè d'Organització*⁴¹, el plantejament en primer lloc de la situació del Bund en el partit, la dissolució del grup "Iuzhni Rabotxi", les dues votacions sobre el programa agrari i, finalment, en sisè lloc, la votació contra la Unió de socialdemòcrates russos en l'estranger ("Rabòtxeie Dielo"), és a dir, el reconeixement de la Lliga com a única organització del partit en l'estranger. El vell esperit de cercle, anterior a la formació del partit, els interessos d'organitzacions o grupets oportunistes i una concepció restringida del marxisme lluitaven allí amb la política, ferma i conseqüent en els principis, de la socialdemocràcia revolucionària; els iskristes de la minoria van estar encara al nostre costat en tota una sèrie de casos, en tota una sèrie de votacions de la màxima importància (des del punt de vista del Comitè d'Organització, de "Iuzhni Rabotxi" i de "Rabòtxeie Dielo")..., mentre no es va tractar del seu propi esperit de cercle, de la seua pròpia inconseqüència. Les "divisions", en el tipus de votacions que examinem, demostren d'una manera evident que en una sèrie de qüestions concernents a l'aplicació dels nostres principis, *el centre estava al costat dels antiiskristes*, resultava molt més pròxim a ells que a nosaltres, molt més inclinat *de fet cap a l'ala oportunista que cap a l'ala revolucionària* de la socialdemocràcia. "Iskristes" *de nom*, amb vergonya *de ser-ho*, posaven al nu la seua naturalesa, i la inevitable lluita provocava no poca irritació que ocultava als esperits menys reflexius i més impressionables el sentit dels matisos de principi que es revelaven en aqueixa lluita. Però ara, quan s'ha calmat un poc l'ardor de la lluita i han quedat les actes com a extracte objectiu d'una sèrie d'aferrissades batalles, ara, només qui tanque els ulls pot deixar de veure que no era ni podia ser casualitat la unió dels Makhov i Iegórov amb els Akimov i els Líber. A Martov i Axelrod no els queda sinó esquivar l'anàlisi completa i minuciosa de les actes o intentar, amb data retardada, *modificar* la seua conducta al Congrés amb qualsevol classe d'expressions de *penediment*. Com si amb el penediment pogués hom suprimir la diferència d'opinions i la diferència de política! I com si l'actual aliança de Martov i Axelrod amb Akimov, Brúker i Martinov pogués fer que el nostre partit, restaurat en el II Congrés, oblide la lluita que els iskristes van sostenir contra els antiiskristes durant quasi tot el Congrés.

⁴¹Aquesta és precisament la votació que representa el diagrama B: els iskristes van obtenir-hi 32 vots i la resolució bundista 16. És d'advertir que no hi ha entre les votacions d'aquest tipus *ni una sola* votació *nominal*. Tan sols dos gèneres de dades ens indiquen, amb enorme grau de versemblança, la distribució de delegats: 1) en els debats, els oradors dels dos grups d'iskristes es declaren a favor, i en contra els oradors dels antiiskristes i del centre; 2) el nombre de vots "*a favor*" s'aproxima sempre molt a 33. Tampoc hem d'oblidar que en analitzar els debats del Congrés varem fer notar, també fora de les votacions, *tota una sèrie* de casos en què el "centre" es va unir als antiiskristes (als oportunistes) contra nosaltres, com va succeir en tractar-se del valor absolut de les reivindicacions democràtiques, del suport als elements oposicionistes, de la limitació del centralisme, etc.

El tercer tipus de votacions del Congrés, que comprèn les tres últimes parts del diagrama, de cinc (a saber: C, D i E), es caracteritza pel fet que *una petita part dels iskristes se separa i passa al costat dels antiiskristes*, que per això mateix vencen (mentre romanen al Congrés). Per a seguir amb plena exactitud el desenrotllament d'aquesta cèlebre *coalició* de la minoria iskrista amb els antiiskristes, el sol esment del qual induïa Martov a histèrics missatges al Congrés, citem els tres tipus fonamentals de votacions *nominals* d'aquesta classe. C, és la votació sobre la igualtat de drets de les llengües (prenent la tercera de les votacions nominals sobre aquest punt, per ser la més completa). Tots els antiiskristes i tot el centre s'alcen com una muralla contra nosaltres, i dels iskristes se separa una part de la majoria i una part de la minoria. *No pot veure's encara quins iskristes són capaços d'una coalició sòlida i definitiva amb la "dreta" oportunista del Congrés*. Segueix la votació de tipus D, sobre l'article primer dels estatuts (de les dues votacions hem pres la més definida, és a dir, la votació en què ningú s'hi va abstenir). *La coalició adquireix contorns de major relleu i es fa més sòlida*⁴²: els iskristes de la minoria estan ja tots al costat d'Akimov i Líber; dels iskristes de la majoria ho estan molt pocs, compensant el pas al nostre costat de tres delegats del "centre" i un dels antiiskristes. Una simple ullada al diagrama bastarà per a convèncer-se de quins elements van ser els que, per casualitat i temporalment, passaven ja a un costat ja a un altre, i quines *marxaven amb força irresistible cap a una ferma coalició amb Akimov*. En l'última votació (E, eleccions per a l'òrgan central, per al CC i per al Consell del partit), *que representa precisament la divisió definitiva en majoria i minoria*, s'hi veu amb claredat la completa fusió de la minoria iskrista amb tot el "centre" i amb les restes dels antiiskristes. Dels vuit antiiskristes només quedava llavors al Congrés el camarada Brúker (a qui el camarada Akimov havia ja explicat el seu error i que havia ocupat a les files dels *martovistes* el lloc que de dret li corresponia). La retirada dels set *oportunistes més "dretans"* va decidir la sort de les eleccions en contra de Martov⁴³.

Fem ara un resum del Congrés, basant-nos en dades objectives sobre les votacions *de qualsevol tipus*.

Molt s'ha parlat del caràcter "casual" de la majoria del nostre Congrés. Aqueix va ser l'únic argument amb què es consolava el camarada Martov en el seu "De nou en minoria". El diagrama mostra clarament que en *un sentit*, però només en un, pot hom considerar que la majoria fos obra de la casualitat, a saber: en el sentit que pot dir-se que els set elements més oportunistes de la "dreta" es van retirar *per casualitat*. *En allò que tinga de casual* aquesta retira (ni res ni més que en això) és també obra de la casualitat la nostra majoria. Millor que llargs raonaments, una simple ullada al diagrama demostra al costat de qui hauria estat i *hauria d'haver estat* el grup dels set⁴⁴. Però, cal preguntar, fins a quin punt pot hom considerar la retirada d'aquests set com a obra de la casualitat? Açò és cosa que no els agrada de preguntar a si mateixos els aficionats a parlar de la "casualitat" de la majoria. Els molesta aqueixa pregunta. ¿És casualitat que es retirassen els més acèrrims representants de l'ala *dreta* del nostre partit, i no de l'ala *esquerra*? ¿És casualitat que es retirassen els *oportunistes* i no els *socialdemòcrates revolucionaris* conseqüents? ¿No tindrà aquesta retirada "casual" una certa relació amb la lluita contra l'ala oportunista, que es va sostenir durant tot el Congrés i que amb tanta evidència s'assenyala en el nostre diagrama?

Basta formular aquestes preguntes, desagradables per a la minoria, per a aclarir-nos quin és el fet que *s'oculta* darrere de les parleries sobre el caràcter casual de la majoria. És un fet indubtable i indiscutible *que la minoria estava formada pels membres del nostre partit més inclinats a l'oportunisme*. Van constituir la minoria els elements del partit *menys ferm* des del punt de vista teòric, *menys conseqüents al terreny dels principis*. Va formar la minoria precisament l'ala *dreta* del

⁴² Si hom jutja per tot, del mateix tipus van ser les altres *quatre votacions sobre els estatuts*: p. 278, amb 27 vots a favor de Fomin i 21 contra nosaltres; p. 279, amb 26 a favor de Martov i 24 al nostre favor; p. 280, amb 27 contra mi i 22 a favor, i en la mateixa pàgina, 24 a favor de Martov i 23 a favor nostre. Són les votacions sobre cooptació per als organismes centrals, de les que ja he parlat abans. No hi ha votacions nominals (va haver-hi una, però se n'han perdut les dades). Els bundistes (tots o en part) *tracten de salvar*, pel que s'ha vist, Martov. Ja hem corregit més amunt les afirmacions errònies de Martov (en la Lliga) sobre les votacions d'aquest tipus.

⁴³ Els set oportunistes que es van retirar del II Congrés van ser els cinc bundistes (el Bund es va separar del Partit en el II Congrés, després que es va haver rebutjat el principi federatiu) i dos de "Rabòtxeie Dielo", el camarada Martinov i el camarada Akimov. Aquests últims es van retirar del Congrés després de ser reconeguda la Lliga iskrista com l'*única* organització del partit en l'estranger, és a dir, després de ser dissolta la "Unió de socialdemòcrates russos en l'estranger", afecta "Rabòtxeie Dielo" [Nota a l'edició de 1907].

⁴⁴ Més endavant veurem que, *després* del Congrés, tant el camarada Akimov com el Comitè de Voronef, el més *afí* al camarada Akimov, van expressar francament les seues simpaties per la "*minoria*".

partit. La divisió en majoria i minoria és continuació directa i inevitable de la divisió de la socialdemocràcia en revolucionària i oportunista, en Muntanya i Gironda, que no és d'ahir, que no sols existeix en el partit obrer rus i que, segurament, no desapareixerà demà.

Aquest fet té cardinal importància per a explicar els motius i les peripècies de les divergències. Tractar d'*eludir* aquest fet, negant o dissimulant la lluita que va tenir lloc al Congrés i els matisos de principis que en ella es van assenyalar, significa que hom es signa a si mateix el certificat de la més completa pobresa mental i política. I per a *refutar* aqueix fet, cal demostrar, *en primer lloc*, que el quadro general de les votacions i "divisions" al Congrés del nostre partit no és com jo l'he exposat; *en segon lloc*, cal demostrar que, *en els fons* de totes les qüestions per les quals "es va dividir" el Congrés, *estaven equivocats* els socialdemòcrates revolucionaris més conseqüents, que porten en Rússia el nom d'iskristes⁴⁵. Proveu a demostrar-ho, senyors!

El fet que formaren la minoria els elements més oportunistes, menys fermes i menys conseqüents del partit, contesta, entre altres, a molts dubtes i a objeccions que dirigeix a la majoria gent que coneix poc l'assumpte o no ha pensat prou en la qüestió. ¿No és mesquí, se'ns diu, explicar la *divergència* per un petit error del camarada Martov i del camarada Axelrod? Sí, senyors, l'error del camarada Martov va ser petit (i jo ho vaig assenyalar ja al Congrés, en l'ardor de la lluita), però d'aqueix petit error en *podia* resultar (*i va resultar*) un gran dany, perquè al camarada Martov el van arrossegar al seu costat delegats que havien comès *tota una sèrie d'errors*, que havien demostrat en tota una sèrie de qüestions la seua inclinació cap a l'oportunisme i la seua inconseqüència al terreny dels principis. Fet individual i sense importància va ser el de mostrar inconseqüència, per part del camarada Martov i del camarada Axelrod; però no va ser ja fet individual, sinó *de partit i no per complet sense d'importància*, la formació d'una minoria molt significativa *de tots* els elements menys fermes, *de tots aquells* que no reconeixien en absolut la tendència d'*Iskra* i lluitaven francament contra ella o la reconeixien de paraula, mentre que de fet marxaven constantment amb els antiiskristes.

¿No és ridícul explicar la divergència pel predomini del vell esperit rutinari de cercle i de la mentalitat revolucionària petit burgesa en el petit cercle de la vella redacció d'*Iskra*? No, no és ridícul, perquè en suport d'aqueix esperit de cercle *individual es va alçar tot el que en el nostre partit*, durant tot el Congrés, havia lluitat per *l'esperit de cercle en totes les seues formes*, tot el que en general no havia pogut *eleva-se* per damunt de la mentalitat revolucionària petit burgesa, tot el que invocava el caràcter "històric" del mal de la mentalitat petit burgesa i del mal dels cercles per a justificar i mantenir aqueix mal. Encara es podria considerar, potser, com a casualitat el fet que els interessos estrictament de cercle triomfaren sobre l'esperit de partit en el petit cercle de la redacció d'*Iskra*; però no va ser una casualitat el fet que s'alçaren en espessa muralla per a defensar aqueix esperit de cercles els Akimov i Brúker, que tenien en la mateixa estimació (si no en més) la "continuïtat històrica" del cèlebre Comitè de Voronef i de la famosa "Organització Obrera" de Petersburg, que s'alçaren els camarades legórov, plorant l'"assassinat" de "Rabòtxeie Dielo" tan amargament (si no més) com l'"assassinat" de la vella redacció, que s'alçaren els camarades Makhov, etc., etc. Digues-me amb qui camines i et diré qui ets, diu la saviesa popular. Digues-me qui és el teu aliat polític, qui vota al teu favor i et diré quina és la teua *fisonomia política*.

El petit error del camarada Martov i del camarada Axelrod va seguir i podia continuar sent *petit* mentre no va servir de punt de partida per a una *ferma aliança* entre ells i tota l'ala oportunista del nostre partit; mentre, en virtut d'aquesta aliança, no va conduir a una *reincidència* de l'oportunisme, a un *revenge* de tots aquells contra els qui lluitava *Iskra* i que, amb immens goig, estaven disposats a *desfogar tota la seua ràbia* en els partidaris conseqüents de la socialdemocràcia revolucionària. El que ocorre després del Congrés ha conduït precisament a què, en la nova *Iskra*, vegem justament una reincidència de l'oportunisme, la revenge dels Akimov i Brúker (veure el full del Comitè de Vorónef), l'entusiasme dels Martinov, que per fi (per fi!) se'ls permetia guitar en l'odiada *Iskra* l'odiat "enemic" per tots els vells greuges. Açò ens demostra amb singular evidència fins a quin punt era

⁴⁵Nota per al camarada Martov. Si el camarada Martov ha oblidat ara que *iskrista* significa *partidari d'una tendència*, i no *membre d'un cercle*, li aconsellem que llija en les actes del Congrés com va explicar Trotski aquesta qüestió al camarada Akimov. Cercles iskristes al Congrés (en relació al partit) en van ser tres: el grup "Emancipació del Treball", la redacció d'*Iskra* i l'organització d'*Iskra*. Dos d'aquests tres cercles van ser tan raonables, que es van dissoldre per propi acord; el tercer no va tenir prou esperit de partit per a fer-ho i va ser dissolt pel Congrés. El més ampli dels cercles iskristes, l'organització d'*Iskra* (que comprenia la redacció i el grup "Emancipació del Treball"), comptava en total al Congrés amb 16 delegats, dels quals *només onze* tenien vot. Iskristes *per tendència*, sense pertànyer a cap "cercle" iskrista, va haver-hi al Congrés, segons els meus càlculs, 27, amb 33 vots. De manera que *menys de la meitat* dels iskristes pertanyia a cercles iskristes.

imprescindible “restablir la vella redacció d’*Iskra* (de l’últimàtum del camarada Starovier, de data 3 de novembre de 1903) per a salvaguardar la “continuïtat” iskrista...

Per si mateix, el fet de la divisió del Congrés (i del partit) en ala esquerra i dreta, en ala revolucionària i oportunista, no sols no representava encara gens terrible ni res crític, sinó ni tan sols absolutament res anormal. Al contrari, tot l’últim decenni de la història de la socialdemocràcia russa (i no sols de la russa) portava d’una manera fatal i ineludible a semblant divisió. Que el motiu d’aquesta última fos una sèrie de ben *petits* errors de l’ala dreta, de discrepàncies sense gran importància (relativament), és una circumstància que (semblant xocant a un observador superficial i a un esperit filisteu) significava *un gran pas cap avant de tot el nostre partit en el seu conjunt*. Abans, divergiem per grans problemes que, a vegades, fins podien justificar una escissió; ara, estem ja d’acord en tot allò gran i important; ara, només ens separen *matisos*, pels quals es pot i *s’ha de* discutir, però seria absurd i infantil separar-se (com ja ha dit amb tota raó el camarada Plekhanov en l’interessant article “Què és el que no cal fer?”, article de què encara hem de tornar a parlar). Ara, quan la *conducta anarquista* de la minoria *després del Congrés* quasi ha portat el partit a l’escissió, és freqüent trobar savis que diguen: ¿potser paga la pena, en general, haver lluitat al Congrés per menudeses com l’incident amb el Comitè d’Organització, la dissolució del grup “luzhni Rabotxi”, o “Rabòtxeie Dielo”, l’article primer, la dissolució de la vella redacció, etc.? Qui així raona⁴⁶ transfereix precisament el punt de vista de cercle als assumptes del partit: la lluita de *matisos* és, en el partit, *inevitable i necessària*, mentre la lluita no porta a l’anarquia i a l’escissió, mentre la lluita transcorre *en el marc* acceptat de comú acord per tots els camarades i membres del partit. I *la nostra lluita* contra l’ala dreta del partit *al Congrés*, contra Akimov i Axelrod, contra Martinov i Martov *en res es va sortir d’aqueix marc*. Bastarà, encara que tan sols siga, recordar dos fets que ho testifiquen del mode més indiscutible: 1) quan els camarades Martinov i Akimov es van retirar del Congrés, *tots estàvem disposats* a eliminar per tots els mitjans la idea de “greuge”, *tots varem adoptar* (per 32 vots) la resolució de Trotski, que invitava aquests camarades a donar-se per satisfets amb les explicacions i a retirar la seua declaració; 2) quan es va arribar a l’elecció dels organismes centrals, nosaltres concedíem a la minoria (o ala oportunista) del Congrés *la minoria en ambdós organismes*: a Martov en l’òrgan central, a Popov, en el CC. *No podíem* procedir d’una altra manera des del punt de vista de partit, ja que encara abans del Congrés havíem decidit elegir dos tríos. *Si no era considerable la diferència de matisos que es va assenyalar al Congrés, tampoc era considerable la conseqüència pràctica* que nosaltres deduïem de la lluita de tals matisos: conseqüència que es reduïa *exclusivament* a la necessitat d’atribuir a la *majoria* del Congrés del partit *els dos terços* en ambdós tríos.

Només el que la minoria del Congrés del partit *no estigués conforme en ser minoria en els organismes centrals* va conduir, primer, al “flux ploriqueig” d’intel·lectuals derrotats, i després a *frases anarquistes* i actes anarquistes.

Per a acabar, llencem una nova ullada al diagrama, des del punt de vista de la composició dels organismes centrals. És completament natural que, a més del problema dels matisos, es plantegés també davant els delegats, en les eleccions, el problema de l’*aptitud*, de la capacitat de treball, etc., d’aquesta o de l’altra *persona*. La minoria recorre ara gustosament a la confusió d’aquests problemes. Però és evident que són problemes distints i ho demostra encara que només siga el senzill fet que, encara *abans del Congrés*, quan absolutament ningú podia preveure l’aliança de Martov i Axelrod amb Martinov i Akimov, es va projectar l’elecció del trio *inicial* per a l’òrgan central. A qüestions distintes hom també ha de cercar solució per distints mitjans: al problema dels matisos hem de cercar-li solució en les *actes del Congrés*, en la discussió *pública* i en la votació de tots i cadascun dels punts. El problema de l’*aptitud* de les *persones*, segons varem acordar tots al Congrés, s’havia de decidir en *votacions secretes*. Per què va adoptar semblant resolució *tot el Congrés per unanimitat*? La qüestió és tan elemental que resulta estrany examinar-la. Però la minoria (després de la seua derrota en les eleccions) ha començat a oblidar fins i tot l’abecé. Hem escoltat torrents de discursos ardents, apassionats, excitats quasi fins a la bogeria, en defensa de la vella

⁴⁶ No puc menys de recordar amb aqueix motiu una conversa que vaig tenir al Congrés amb un dels delegats del “centre”. “Que carregada està l’atmosfera del nostre Congrés! [em deia en to de queixa] Aqueixa lluita aferrissada, aqueixa agitació d’un contra un altre, aqueixa polèmica tan dura, aqueixa actitud impròpia de camarades! [...]” “Que cosa més meravellosa és el nostre Congrés! [li contestava jo]. Lluita franca, lliure. S’han expressat les opinions. S’han assenyalat matisos. Apunten grups. S’han alçat les mans. S’ha adoptat una decisió. S’ha deixat enrere una etapa. Endavant! Molt bé. Això és la vida. Açò no són ja les interminables i avorrides discussions en què tot són paraules d’intel·lectuals i que acaben, no perquè hom haja resolt un problema, sinó senzillament perquè la gent s’ha cansat de parlar...” El camarada del “centre” em mirava amb ulls sorpresos i s’encongia de muscles. Parlàvem llenguatges distints.

redacció, però *absolutament res* hem escoltat dels matisos que *al Congrés* tenien relació amb la lluita pels sis i els tres. Escoltem parlar i xerrar per tots els cantons d'incapacitat per al treball, d'ineptitud, de males intencions, etc, referint-se a les persones elegides per al CC, però no escoltem *absolutament res* sobre els matisos que *al Congrés* van lluitar pel predomini en el Comitè Central. A mi em sembla que *fora del Congrés* és indigne i indecorós parlar i xerrar d'aptituds i actes de la gent (perquè aquests actes, en el 99 per cent dels casos, constitueixen un secret d'organització que només s'ha de descobrir a la instància superior del partit). Estic convençut que lluitar *fora del Congrés* per mitjà de *semblants parleries* significaria lluitar per mitjà de *xafarderies*. I l'única resposta que podria donar a la gent respecte a tals parleries seria indicar-li la lluita al Congrés: dieu que el CC ha sigut elegit per una petita majoria. És veritat. Però aqueixa petita majoria la constituïen tots els que, del mode més conseqüent, no de paraula, sinó en la pràctica, lluitaven per a realitzar els plans iskristes. L'autoritat *moral* de tal majoria ha d'estar, per això, moltíssim més alta encara que la seua autoritat *formal*, per a tot el que tinga en més la continuïtat de la *tendència d'Iskra* que la de qualsevol dels cercles d'*Iskra*. ¿Qui era *més competent per a jutjar* de l'aptitud d'aquestes o les altres persones per a portar a la pràctica la política d'*Iskra* ? ¿Els que havien aplicat aquesta política al Congrés, o els que, en tota una sèrie de casos, havien lluitat contra aqueixa política, defensant qualsevol classe de coses endarrerides, qualsevol classe de morralles, qualsevol classe d'esperit de cercle?

n) DESPRÉS DEL CONGRÉS. DOS MÈTODES DE LLUITA

L'anàlisi dels debats i votacions del Congrés, que acabem d'acabar, explica *in nuce* (en embrió) *tot el que ocorre després del Congrés*, i podem ser breus en assenyalar les etapes següents en la crisi del nostre partit.

La negativa de Martov i Popov a fer-se elegir va donar de seguida un to de *querella* a la lluita dels matisos de partit dins del mateix. El camarada Gliébov, considerant inversemblant que els redactors no elegits haguessen decidit seriosament *girar-se cap a Akimov i Martinov*, i explicant-se el que succeeix més que res per exaltació, ens va proposar, a Plekhanov i a mi, l'endemà d'acabar el Congrés, que acabàrem per una pau, "cooptant" els quatre amb la condició que s'assegurés una representació de la redacció en el Consell (és a dir, que de dos representants, un pertanyés necessàriament a la majoria del *partit*). Aquesta condició ens va semblar, a Plekhanov i a mi, raonable, ja que acceptar-la significava *reconèixer tàcitament l'error comès al Congrés*, significava un desig de pau i no de guerra, un desig d'estar més prop de mi i de Plekhanov que d'Akimov i Martinov, legórov i Makhov. La concessió pel que fa a la "cooptació" adquiria d'aquesta manera un caràcter personal, i no pagava la pena negar-se a una concessió *personal* que havia de calmar la irritació i restablir la pau. Per això varem donar, Plekhanov i jo, el nostre consentiment. La majoria de la redacció va rebutjar la condició. *Gliébov se'n va anar*. ¿Nosaltres esperem les conseqüències: es mantindria Martov al terreny lleial en què s'havia col·locat (*contra* el camarada Popov, representant del centre) al Congrés, o s'imposarien els elements inestables i inclinats a l'escissió, als que havia seguit?

Estàvem davant el dilema següent: ¿tindria el camarada Martov a bé considerar la seua "coalició" al Congrés com un fet polític aïllat (com havia sigut un fet aïllat la coalició de Bebel amb Vollmar en 1895, *si licet parva componere magnis*), o voldrà refermar aqueixa coalició, encaminarà tots els esforços a demostrar l'error comès *per mi i per Plekhanov* al Congrés, es convertirà en vertader adalid de l'ala oportunista del nostre partit? Dit d'una altra manera, aquest dilema s'expressava en les paraules següents: querella o lluita política de partit? De nosaltres tres que, l'endemà de la terminació del Congrés, érem els únics membres presents dels organismes centrals, Gliébov era el més inclinat a resoldre el dilema en el primer sentit i el que més procurava reconciliar els xiquets que havien barallat. Per la segona variant s'inclinava més aïna el camarada Plekhanov, a qui, materialment, no hi havia mode d'acostar-se. Jo exercia en aquella ocasió el paper de "centre" o de "tolla" i vaig procurar convèncer. Tractar de reconstruir ara aqueixos arguments verbals seria ficar-se en un laberint, i no seguiré el mal exemple del camarada Martov ni del camarada Plekhanov. Però considere imprescindible reproduir alguns passatges d'un raonament escrit que vaig dirigir a un dels iskristes de la "minoria":

... "La negativa de Martov a formar part de la redacció, la seua negativa a col·laborar, així com la d'altres literats del partit, la negativa de tota una sèrie de persones a treballar per al CC, la propaganda d'idees de boicot o de resistència passiva, tot això conduirà inevitablement, fins i tot contra la voluntat de Martov i els seus amics, a una escissió en el partit. Fins i tot si Martov es manté en terreny lleial (en

el que tan decididament s'ha col·locat al Congrés), els altres no s'hi mantindran, i el final que he indicat serà inevitable...

I jo em pregunte ara: per què, en veritat, hem de separar-nos? Repase tot allò que ha succeït al Congrés, les impressions allí recollides, i reconec que moltes vegades la meua conducta i els meus actes responien a una irritació extrema, "furiósa", estic disposat a reconèixer gustosament, davant qui vullga, aquesta falta meua, si pot anomenar-se falta el que naturalment era provocat per l'ambient, la reacció, la rèplica, la lluita, etc. Però, considerant ara sense cap fúria els resultats obtinguts, allò que s'ha produït en aqueixa lluita furiosa, decididament no puc veure en aqueixos resultats res, absolutament gens perjudicial per al partit i absolutament cap greuge o ofensa per a la minoria.

Clar que no podia menys de resultar desagradable el mateix fet d'haver hagut de quedar-se en minoria, però jo proteste categòricament contra la idea que hàgem "maculat" algú, que hàgem *volgut* ofendre o humiliar qui siga. Res d'això. I no s'ha de consentir que una divergència política porte a interpretar els fets acusant a la part contrària de mala fe, de vilania, d'intrigues i la resta de coses agradables de què hom escolta parlar cada vegada amb major freqüència a l'atmosfera de l'escissió que s'acosta. No s'hi ha de consentir, perquè, en el millor dels casos, és fins al *nec plus ultra* de desenraonat.

Nosaltres estem en desacord amb Martov al terreny polític (i en el d'organització), com havíem estat abans desenes de vegades. Derrotat en el problema de l'article primer dels estatuts, jo no podia menys de cercar amb tot interès una revenja en els problemes que em quedaven a mi (i al Congrés). No podia menys de desitjar, d'una banda, un CC rigorosament iskrista, i d'una altra, un trio en la redacció... Jo considere que aquest trio és l'*únic* capaç de ser un organisme de funcionaris, i no un organisme en què tot es fa en família i amb negligència, l'únic vertader centre a què cadascú pot portar en tot moment el seu punt de vista de partit i defensar-lo, ni un àpex més i *irrespective* de tot allò personal, de totes les consideracions de greuge, de retirada, etc.

Aquest trio, després d'allò que ha succeït al Congrés, legalitzava, sens dubte, una línia que, al terreny polític i en el d'organització es dirigia en un cert sentit contra Martov. Per descomptat. Però havíem de trencar per això? Escindir per això el partit? No havien estat Martov i Plekhanov contra mi en la qüestió de les manifestacions? No varem estar Martov i jo contra Plekhanov pel que fa al programa? No està sempre dirigit tot grup de tres, per un dels seus costats, contra cada una de les persones que el formen? Si la majoria dels iskristes, tant en l'organització d'*Iskra* com al Congrés, havia jutjat erroni aqueix matís especial de la línia de Martov al terreny d'organització i en el polític, no són, en veritat, desgavellats els intents d'explicar açò per "maquinacions" i "atiaments", etc.? No hauria sigut desgavellat voler refutar aquest fet *títlant* la majoria de "gentola"?

Repetisc: al igual que la majoria dels iskristes del Congrés, jo estic profundament convençut que Martov ha seguit una línia errònia i que calia corregir-lo. No és raonable veure un greuge en aquesta correcció, deduir-ne una ofensa, etc. No hem "maculat" ningú en res, ni el "maculem", ni el separem *del treball*. I originar una escissió per haver sigut apartat *de l'organisme central* seria una bogeria per a mi incompreensible⁴⁷.

He cregut necessari reproduir ara aquestes declaracions meues, fetes per escrit, perquè demostren *exactament* que la majoria desitjava establir *immediatament* una certa línia de demarcació entre les ofenses personals possibles (i inevitable en una lluita aferrissada), la irritació personal a causa de la duresa i "fúria" dels atacs, d'una banda, i determinat error polític, determinada línia política (la coalició amb l'ala dreta), per una altra banda.

Aquestes declaracions demostren que la *resistència passiva* de la minoria *va començar immediatament després del Congrés* i va provocar de seguida per la nostra part l'advertència que allò era *un pas cap a l'escissió del partit*; que estava directament en pugna amb *les declaracions de lleialtat fetes al Congrés*; que seria una escissió exclusivament motivada *per la separació dels organismes centrals* (és a dir, per no haver sigut elegits), perquè ningú havia pensat mai en separar a cap dels membres del partit *del treball*; que la divergència política entre nosaltres (inevitable mentre no estiga aclarida i resolta la qüestió de si va ser al Congrés la línia de Martov o la nostra la que estava equivocada) comença a *degenerar cada vegada més en querella* amb injúries, sospites, etc., etc.

⁴⁷ Aquesta carta es va escriure encara *al setembre* (del nou calendari). Hi he omès el que em semblava no fer al cas. Si el destinatari considera que és precisament important allò que s'ha omès, pot completar-lo sense dificultat. A propòsit, aprofito l'ocasió per a autoritzar d'una vegada per sempre tots els meus adversaris a publicar totes les meues cartes particulars, si ho consideren útil a la causa.

De res van servir les advertències. La conducta de la minoria demostrava que s'imposaven entre ella els elements menys fermes, els que *menys apreciaven el partit*. Açò ens va obligar, a Plekhanov i a mi, a retirar el nostre consentiment a la proposició de Gliébov: perquè, en efecte ¿si la minoria donava en els seus actes proves de vacil·lació política, no sols al terreny dels principis, sinó en el de la més elemental lleialtat al partit, quin valor podien tenir ja les paraules sobre la decantada "continuitat"? Ningú ha ironitzat amb més agudeses que Plekhanov sobre com era d'absurd exigir que "es cooptés" per a la redacció de partit una majoria de persones que parlaven francament de les seues noves i creixents discrepàncies! ¿En quina part del món s'ha vist que abans d'explicar en la premsa, davant el partit, les noves discrepàncies, la majoria del partit en els organismes centrals es convertisca a si mateixa en minoria? Expose hom abans les discrepàncies, jutge el partit sobre la seua profunditat i importància, corregisca el partit mateix l'error que ha comès en el II Congrés, si és que es demostra que hi ha hagut algun error! El mer fet de formular semblant exigència *en nom* de discrepàncies encara desconegudes demostrava la plena inestabilitat dels qui ho exigien, la degeneració de divergències polítiques en una querella, una total falta de consideració envers tot el partit i cap a les seues pròpies conviccions. No hi ha hagut encara i no hi haurà mai en el món persones *convençudes en principi* que renunciïn a *convèncer*, fins a obtenir (*per via privada*) la majoria en l'organisme que es proposen convèncer.

Per fi, el 4 d'octubre, el camarada Plekhanov declara que farà l'*últim* intent d'acabar amb aqueix absurd. Es reuneixen els sis membres de la vella redacció en presència d'un nou membre del CC⁴⁸. Tres hores senceres es passa el camarada Plekhanov demostrant que és absurd exigir la "cooptació" de quatre de la "minoria" per dos de la "majoria". Proposa la *cooptació de dos*, d'una banda, per a eliminar el temor que vullguem "atropellar", esclafar, rebutjar, sentenciar i enterrar algú, i d'altra banda, per a salvaguardar els drets i la posició de la "majoria" del partit. *La cooptació de dos és igualment rebutjada*.

El 6 d'octubre, Plekhanov i jo escrivim una carta oficial a tots els antics redactors d'*Iskra* i al seu col·laborador, camarada Trotski, en els termes següents:

"Estimats camarades: la redacció de l'òrgan central es considera en el deure d'expressar oficialment com lamenta el vostre apartament de la col·laboració en *Iskra* i *Zarià*. Tot i les repetides invitacions a col·laborar que hem fet immediatament després del II Congrés del partit i que hem repetit més d'una vegada amb posterioritat, no hem rebut de vosaltres ni una sola obra literària. La redacció de l'òrgan central declara que no creu haver provocat de cap manera el vostre apartament d'aqueixa col·laboració. Cap irritació personal deu, naturalment, ser obstacle per al treball en l'òrgan central del partit. Si el vostre apartament es deu a una divergència d'opinió entre vosaltres i nosaltres, considerariem d'extraordinària utilitat, en interès del partit, una exposició detallada de tals discrepàncies. Encara més. Considerariem molt desitjable que el caràcter i la profunditat de tals discrepàncies es posen com més prompte millor en clar davant tot el partit en les pàgines de les publicacions que redactem"⁴⁹.

Com veu el lector, seguïem encara sense veure clarament si en els actes de la "minoria" predominava la irritació personal o el desig d'imprimir a l'òrgan (i al partit) *un rumb nou*; quin rumb i en què havia de consistir. Jo crec que si ara mateix es posaren els 70 interpretadors a explicar aquest problema, a base de totes les publicacions i de tots els testimonis que hom volgués, mai arribarien a posar en clar aqueix embull. Molt poques vegades pot posar-se en clar una querella: cal tallar de soca-rel o apartar-s'hi⁵⁰.

A la carta del 6 d'octubre ens van contestar Axelrod, Zasúlitx, Starovier, Trotski i Koltzov amb un parell de línies, dient que els firmants no acceptaven cap participació en *Iskra* des del moment del

⁴⁸ Aquest membre del CC va organitzar, a més, especialment una sèrie d'entrevistes particulars i col·lectives amb la minoria, refutant absurdes parleries i cridant al compliment dels deures de partit.

⁴⁹ En la carta al camarada Martov figurava, a més, un altre passatge, que es preguntava per un fullet, i la frase següent: "Finalment, mirant pels interessos de la causa, tornem a comunicar-li que en el moment actual estem disposats a cooptar-lo a vostè com a membre de la redacció de l'òrgan central, per a donar-li plena possibilitat de manifestar i defensar oficialment tots els seus punts de vista en l'organisme superior del partit"

⁵⁰ El camarada Plekhanov, probablement, hi hauria afegit: o donar satisfacció a *qualsevol classe de pretensions* dels iniciadors de la querella. Ja veurem per què era impossible fer-ho.

seu pas a les mans d'una nova redacció. El camarada Martov va ser més explícit i ens va honrar amb la resposta següent:

“A la redacció de l'òrgan central del Partit Obrer Socialdemòcrata de Rússia. Estimats camarades: en resposta a la vostra carta del 6 d'octubre, declare el següent: Considere que totes les nostres explicacions sobre el treball en comú en un mateix òrgan han acabat després de la reunió que va tenir lloc en presència d'un membre del CC el 4 d'octubre, reunió en què vosaltres vos vareu negar a contestar sobre les causes que vos havien induït a retirar la proposició que ens havíeu fet, en el sentit que Axelrod, Zasúlitx, Starovier i jo entràrem a formar part de la redacció amb la condició de comprometre'ns a elegir el camarada Lenin “representant” nostre en el Consell. Després que en l'esmentada reunió vareu defugir nombroses vegades formular les vostres pròpies declaracions, fetes davant testimonis, jo no considere necessari explicar en una carta dirigida a vosaltres els motius de la meua negativa a treballar en *Iskra* en les condicions actuals. Quan calga, en parlaré detalladament abans que res davant el partit, que ja per les actes del II Congrés sabrà per què he rebutjat la proposició, que ara repetiu vosaltres, d'ocupar un lloc en la redacció i en el Consell...”⁵¹

L. Martov”

Aquesta carta, juntament amb els documents precedents, explica d'una manera irrefutable la qüestió del boicot, de la desorganització, de l'anarquia i de la preparació de l'escissió, que amb tant de zel (amb admiracions i punts suspensius) evita el camarada Martov en el seu “Estat de setge”, la qüestió dels mitjans de lluita lleials i deslleials.

S'ofereix al camarada Martov i a altres que exposen les discrepàncies, *se'ls prega* que diguen amb franquesa què és el que passa i què és el que es proposen, *se'ls persuadeix* que deixen els seus capritxos i posen tranquil·lament en clar l'error sobre l'article primer (lligat d'una manera indissoluble a l'error del viratge cap a la dreta), i el camarada Martov i companyia *es neguen a parlar*, i criden: ens assetgen, ens atropellen! Les ironies de què va ser objecte la “paraula terrible” no han refredat l'ardor d'aquestes còmiques lamentacions.

Puix ¿com pot hom *assetjar* a qui *es nega a treballar en comú*? (li preguntàvem al camarada Martov). ¿¿Com pot hom agreujar, “atropellar” i oprimir una minoria quan *es nega a ser minoria*?? Puix estar en una minoria significa, absolutament i indefectiblement, certs desavantatges per al que ha quedat en minoria. Aquests desavantatges consisteixen, bé en la necessitat de formar part d'un organisme en què s'imposarà la majoria en determinats problemes, bé en la necessitat de quedar-se fora de l'organisme, atacant-lo i exposant-se, per consegüent, al foc de ben fortificades bateries.

¿És que amb els seus crits sobre el “Estat de setge” volia el camarada Martov dir que es lluitava d'una manera injusta i deslleial contra els que havien quedat en minoria, o que se'ls dirigia d'aquesta manera? *Només* aquesta tesi hauria tingut (als ulls de Martov) si més no una ombra de raó, perquè, repetisc, estar en minoria comporta, d'una manera obligada i indefectible, certs desavantatges. Però allò còmic rau precisament en què *no hi havia manera de lluitar* contra el camarada Martov mentre ell es negava a parlar amb nosaltres! *No hi havia manera de dirigir* la minoria mentre es negués a ser minoria!

Ni un sol cas d'abús d'autoritat o d'excés de poder va poder demostrar el camarada Martov respecte a la redacció de l'òrgan central quan Plekhanov i jo hi estàvem. *Ni un sol cas* han demostrat tampoc els militants pràctics de la minoria per part del Comitè Central. Per moltes voltes que li done ara el camarada Martov en el seu “Estat de setge”, queda com fet incontrovertible que *en les lamentacions sobre l'“estat de setge” no hi havia absolutament ni més menys que “ploriqueig fluix”*.

La carència total d'arguments *raonables* contra la redacció nomenada pel Congrés, per part del camarada Martov i companyia, il·lustra millor que res la seua frase: “nosaltres no som serfs” (“Estat de setge”, p. 34). En aquesta frase es trasllua amb notable nitidesa la psicologia de l'intel·lectual burgès, que es considera un “esperit selecte”, per damunt de l'organització de masses i de la disciplina de masses. *Explicar* la negativa a treballar en el partit dient “nosaltres no som serfs”, és *descobrir-se completament*, reconèixer una completa carència d'arguments, una total incapacitat de motivar, una absència total de causes raonables de descontent. Plekhanov i jo declarem considerar que, per la nostra part, res ha provocat la negativa, preguem que s'exposen les discrepàncies i se'ns contesta: “nosaltres no som serfs” (afegint-hi: encara no hem arribat a un acord pel que fa a la cooptació).

⁵¹ Omet la resposta sobre el fullet de Martov, que es tornava a editar llavors.

Per a l'individualisme propi d'intel·lectuals, que ja va aguar en els debats sobre l'article primer, descobrint la seua inclinació cap als raonaments oportunistes i les frases anarquistes, *tota* organització i *tota* disciplina proletàries són un *submissió feudal*. Prompte sabran els lectors que també el nou *Congrés del partit* és per a aquests "militants" i "funcionaris" del partit una institució feudal, terrible i insuportable per als "esperits selectes"... I, en efecte, és una "institució" terrible per als que volen aprofitar-se del seu títol de membres del partit, però que s'adonen que aqueix títol *no correspon* als interessos del partit i a la voluntat del partit.

Les resolucions dels comitès, que he enumerat en la meua carta a la redacció de la nova *Iskra* i que el camarada Martov ha inserit en el seu "Estat de setge" demostren de fet que la conducta de la minoria va ser una constant *insubordinació* a les decisions del Congrés, una *desorganització* del treball pràctic positiu. Composta d'oportunistes i gent que odiaven *Iskra*, la minoria *destrossava el partit*, espatllava, desorganitzava el treball, cercant venjança per la derrota soferta al Congrés i comprenent que, per mitjans *honorats i lleials* (explicant les coses en la premsa o al Congrés?, no aconseguiria mai refutar l'acusació d'oportunisme i inconseqüència pròpia d'intel·lectuals de què havia sigut objecte en el II Congrés, comprenent la seua impotència per a *convèncer* el partit, actuaven *desorganitzant* el partit i *entorpint tot el treball*. Se'ls llençava en cara que (per la confusió que havien sembrat al Congrés) havien trencat el nostre got i ells contestaven al reprotxe procurant *per tots els mitjans que s'acabés de trencar* el got ja trencat.

La confusió va arribar a tal punt que el boicot i la negativa a col·laborar es declaraven "mitjans *honorats*"⁵² de lluita. El camarada Martov no fa ara més que pegar voltes al voltant d'aquest delicat punt. Està tan aferrat als "principis", que defensa el boicot... quan el fa la minoria i el censura quan constitueix una amenaça per al mateix Martov, una vegada que es troba en la majoria!

Jo crec que, pel que es refereix als mitjans de lluita honorats en el Partit Obrer Socialdemòcrata, podem passar per alt la qüestió sense establir si és "discrepància de principi" o querella.

Després d'haver intentat en va (4 i 6 d'octubre) obtenir una explicació per part dels camarades que havien iniciat la història a causa de la "cooptació", no els quedava als organismes centrals sinó veure què seria en la pràctica la lleialtat de lluita que havien promès de paraula. El 10 d'octubre, el CC dirigeix una circular a la Lliga (veure actes de la Lliga, pàgines 3-5), posant en el seu coneixement que està redactant uns estatuts i invitant els membres de la Lliga a col·laborar-hi. L'administració de la Lliga havia denegat en aquell moment la celebració d'un congrés (per dos vots contra un; veure pàgina 20, lloc citat). Les respostes dels partidaris de la minoria a aqueixa circular van demostrar de seguida que la decantada lleialtat i acceptació de les decisions del Congrés no eren més que frases, i que, en realitat, la minoria havia decidit terminantment *no sotmetre's* als organismes centrals del partit, contestant les seues crides per a una tasca en comú amb *frases plenes de sofismes i paraules anarquistes*. A la cèlebre carta oberta d'un dels membres de l'administració, Deutsch (pàgina 10), varem contestar, Plekhanov, altres partidaris de la majoria i jo, amb una enèrgica nota de "protesta contra les bastes infraccions de la disciplina del partit que permeten a una persona que exercisca un càrrec en la Lliga entorpir el treball d'organització d'una institució del partit i cridar altres camarades a idèntica violació de la disciplina i dels estatuts. Frases com "no em considere autoritzat a prendre part en semblant treball per invitació del CC" o "camarades, de cap mode hem de confiar-li (al CC) la redacció dels nous estatuts de la Lliga", etc., són procediments d'agitació d'un tipus que només pot despertar indignació en qualsevol persona que entenga gens ni mica què signifiquen els conceptes de partit, organització i disciplina de partit. Semblants procediments produeixen tanta major indignació doncs que es dirigeixen contra un organisme del partit que acaba de ser creat i representen, per tant, una temptativa indubtable de privar-lo de la confiança dels camarades del partit; a més, es posen en circulació davall el nom d'un membre de l'administració de la Lliga i a esquesnes del CC" (p. 17).

En semblants condicions, el Congrés de la Lliga prometia no ser més que un escàndol.

El camarada Martov, des del primer moment, va continuar la tàctica que seguia al Congrés d'"indagar en consciència aliena", aquesta vegada en la del camarada Plekhanov, desvirtuant converses

⁵² Resolució minera. ("Estat de setge", pàgina 38)

particulars. El camarada Plekhanov protesta i el camarada Martov es veu obligat a retirar (pàgines 39 i 134 de les actes de la Lliga) paraules de reprotxe pronunciades a la lleugera o per irritació.

Arriba el moment de l'informe. Jo havia sigut delegat de la Lliga al Congrès del partit. Amb una simple ullada al resum del meu informe (pàgines 43 i següents) veuran els lectors que jo vaig fer un esbós de la mateixa anàlisi de les votacions del Congrès que en forma detallada constitueix el contingut del present fullet. El centre de gravetat del meu informe anava dirigit precisament a provar que Martov i companyia, a conseqüència dels errors per ells comesos, havien quedat a l'ala oportunista del nostre partit. Malgrat que vaig fer el meu informe davant una majoria dels més rabiosos adversaris, res absolutament van poder descobrir-hi que s'apartés dels procediments lleials de lluita i polèmica del partit.

L'informe de Martov, en canvi, prescindint de petites "esmenes" particulars a la meua exposició (ja hem demostrat més amunt que aquestes esmenes eren inexactes) representava... quelcom així com el producte d'uns nervis malalts.

Res té d'estrany que la majoria es negués a lluitar en semblant atmosfera. El camarada Plekhanov va protestar contra l'"escàndol" (pàgina 68) (en efecte, havia sigut un vertader "escàndol"! i es va retirar del Congrès, no volent exposar les objeccions que ja tenia preparades sobre el fons de l'informe. Igualment es van retirar del Congrès quasi tots els altres partidaris de la majoria, consignant per escrit la seua protesta contra "la indigna conducta" del camarada Martov (pàgina 75 de les actes de la Lliga).

Tothom veia amb sencera claredat quins eren els procediments de lluita de la minoria. Nosaltres tiràvem en cara a la minoria l'error política comès al Congrès, el seu viratge cap a l'oportunisme, la seua coalició amb els bundistes, amb els Akimov, els Brúker, els legórov i els Makhov. La minoria havia patit una derrota al Congrès i "forjava" en aquell moment *dos* procediments de lluita, que comprenien tota la infinita varietat d'atacs per sorpresa, assalts, colps de mà, etc.

Primer procediment: desorganitzar tot el treball del partit, espatllar les coses, procurar entorpir-lo tot "sense explicar les causes".

Segon procediment: armar "escàndols", etc., etc.⁵³

Aquest "segon procediment de lluita" apareix també en les decantades resolucions de "principi" de la Lliga, en l'examen de les quals, naturalment, no hi va prendre part la "majoria". Vegem més de prop aquestes resolucions, que el camarada Martov ha reimprès ara en el seu "Estat de setge".

La primera resolució, signada pels camarades Trotski, Fomín, Deutsch i altres, conté dues tesis, dirigides contra la "majoria" del Congrès de partit: 1) "La Lliga expressa el seu profund sentiment davant el fet que, mercè a les tendències sorgides al Congrès, contràries en els fons a la política anterior d'*Iskra*, hom no haja concedit la deguda atenció, quan es varen redactar els estatuts del partit, al problema d'establir garanties suficients per a assegurar la independència i l'autoritat del CC" (pàgina 83 de les actes de la Lliga).

Aquesta tesi "de principi" es redueix, segons ja hem vist, a la frase d'Akimov, el caràcter *oportunista* de la qual va ser desemmascarat al Congrès del partit *fins i tot* pel camarada Popov! En el fons, mai van ser més que *xafarderies* tot allò de què hom va parlar que la "majoria" no pensava salvaguardar la independència i l'autoritat del CC. Baste dir que, quan Plekhanov i jo estàvem en la redacció, *no teníem en el Consell* predomini de l'òrgan central sobre el Comitè Central, mentre que quan els martovistes van entrar en la redacció, va resultar en el Consell un predomini de l'òrgan central sobre el Comitè Central. Quan nosaltres estàvem en la redacció, en el Consell *predominaven els militants pràctics que treballen en Rússia* sobre els literats que resideixen en l'estranger; amb els martovistes va resultar el contrari. Mentre nosaltres estàvem en la redacció, *ni una sola vegada* va intentar el Consell intervenir en cap problema *pràctic*; des del moment de la cooptació per unanimitat, va

⁵³ Ja he dit que no seria raonable reduir a motius ínfims les més baixes formes de manifestació de semblants querelles, habituals en l'emigració y en el desterrament. Es tracta d'una espècie de malaltia que s'estén epidèmicament en determinades condicions anormals de vida, en determinats estats de desequilibri nerviós, etc. *M'he vist* precisat a determinar ací el vertader caràcter d'aquest sistema de lluita, perquè el camarada Martov *l'ha repetit completament en el seu "Estat do setge"*.

començar semblant intervenció, segons podran veure-ho d'una manera completa més endavant els lectors.

La tesi següent de la resolució que examinem deia: "... en formar els organismes centrals oficials del partit, el Congrés prescindia de les relacions de continuïtat amb els ja formats de fet..."

Aquesta tesi es redueix, completament, al problema de la composició *personal* dels organismes centrals. La "minoria" va preferir fer a una banda el fet que els vells organismes centrals havien demostrat al Congrés la seua incapacitat i comès una sèrie d'errors. Però allò més còmic és l'al·lusió a la "continuïtat" pel que fa al Comitè d'Organització. Al Congrés, segons hem vist, ningú va dir una paraula de confirmar tots els membres d'aqueix Comitè. Martov va proferir al Congrés exaltats crits sobre la vergonya que per a ell representava figurar en una llista amb tres membres d'aquest Comitè. Al Congrés, la "minoria" va proposar la seua *última* llista amb *un* membre del Comitè d'Organització (Popov, Gliébov o Fomin i Trotski), mentre que la "majoria" va fer triomfar una llista amb *dos* membres d'aqueix Comitè (Travinski, Vasíliev i Gliébov). Cal preguntar: potser aquesta al·lusió a la "continuïtat" pot qualificar-se de "discrepància de principis"?

Passem a l'altra resolució, signada per quatre membres de la vella redacció amb el camarada Axelrod al capdavant. Hi trobem totes les principals acusacions contra la "majoria", repetides més d'una vegada en la premsa. El més convenient és examinar-les precisament tal com les van formular els membres del cercle de redactors. Les acusacions van dirigides contra "el sistema buròcrata-autocràtic de dirigir el partit", contra el "centralisme burocràtic", que, a diferència del "centralisme vertaderament socialdemòcrata", es defineix de la manera següent: "No col·loca en primer pla la unitat interna, sinó l'externa, la unitat formal, realitzada i defensada per mitjans purament mecànics, esclafant sistemàticament la iniciativa individual i l'actuació social"; d'ací que en resulte "per la seua mateixa essència incapaç d'unificar orgànicament els elements que componen la societat".

Al·là sabrà a quina "societat" es refereixen ací el camarada Axelrod i companyia. Pel que s'ha vist, el mateix camarada Axelrod no sabia molt bé si escrivia el missatge d'un *zemstvo* sobre les reformes que serien de desitjar en l'administració, o exposava les queixes de la "minoria". ¿Què *pot voler dir* això de l'"autocràcia" en el partit, sobre la qual criden els "redactors" descontents? L'autocràcia és el poder suprem, incontrotat, irresponsable i no electiu d'una persona. Per les publicacions de la "minoria", sap hom perfectament que com a semblant autòcrata se'm considera *a mi*, i ningú més. Quan es va redactar i es va aprovar la resolució que ara examinem, jo estava en l'òrgan central juntament amb Plekhanov. Per consegüent, el camarada Axelrod i companyia volen dir que estan convençuts que tant Plekhanov, com tots els membres del Comitè Central, "no dirigien el partit" d'acord amb el seu concepte del bé de la causa, sinó seguint la *voluntat* de l'autòcrata Lenin. Acusar de direcció autòcrata condueix, necessàriament i inevitablement, a reconèixer que tots els altres membres de la direcció, menys l'autòcrata, són mers instruments en mans alienes, peons, executors d'una voluntat aliena. I nosaltres preguntem una vegada i una altra: és en veritat possible que siga aquesta la "discrepància de principi" del respectable camarada Axelrod?

Proseguim. ¿De quina unitat exterior, formal, parlen ací els nostres "membres del partit", que acaben de tornar d'un Congrés del partit, les decisions dels quals han reconegut solemnement com a legítimes? ¿No coneixeran, fora del Congrés del partit, un altre mitjà d'assolir la unitat d'un partit organitzat sobre la base de principis si fa o no fa ferms? Si és així, per què no tenen el valor de dir clarament que ja no consideren legítim el II Congrés? ¿Per què no proven a exposar-nos les seues noves idees i els nous mitjans d'assolir la unitat en el pretès partit pretesament organitzat?

Proseguim. ¿De quina "iniciativa individual esclafada" parlen els nostres intel·lectuals individualistes, als qui un moment abans havia *pregat* el nostre òrgan central que exposaren les seues discrepàncies i que, *en compte de fer-ho*, regatejaven sobre la "cooptació"? ¿Com és possible, en general, que Plekhanov i jo o el CC esclafarem la iniciativa i l'actuació individual de gent que es negava a *tota* "actuació" amb nosaltres? ¿Com pot hom "esclafar" algú en un organisme o grup *en què s'han negat a prendre part* els subjugats? ¿Com poden queixar-se els redactors no elegits del "sistema de direcció", quan s'han negat a "*ser dirigits*"? *No varem poder* nosaltres cometre cap falta en dirigir als nostres camarades, per la senzilla raó que aquests camarades no treballaven en absolut sota la nostra direcció.

És clar, em sembla, que els clamors contra el famós burocratisme no són més que un mitjà d'encobrir el descontentament per la composició dels organismes centrals, no són més que un pàmpol que

oculta una paraula solemnement empenyorada al Congrés i a la que s'ha faltat. Ets un buròcrata, perquè has sigut designat pel Congrés sense la meua voluntat i contra ella! Ets un formalista, perquè et recolzes en les decisions formals del Congrés, i no en el meu consentiment! Obres d'una manera brutalment mecànica, perquè et remets a la majoria "mecànica" del Congrés del partit i no prestes atenció al meu desig de ser cooptat! Ets un autòcrata, perquè no vols posar el poder en mans de la vella tertúlia de bons compares que defensen la seua "continuitat" de cercle amb tanta major energia quant que li és més desagradable la desaprovació directa d'aqueix mateix esperit de cercle per part del Congrés.

Cap contingut *real*, fora de l'indicat, va tenir ni té aqueixa cridòria sobre el burocratisme⁵⁴. I precisament aquest mètode de lluita no fa sinó provar una vegada més la inestabilitat intel·lectual de la minoria. Volia convèncer al partit que no havien sigut ben elegits els organismes centrals. Com? Criticant la *Iskra* que havíem dirigit Plekhanov i jo? No, no tenien forces per a fer-ho. Van voler convèncer-lo per la negativa d'un sector del partit a treballar sota la direcció dels odiats organismes centrals. Però cap organisme central de cap partit del món podrà demostrar que és capaç de dirigir persones que no vullguen sotmetre's a la direcció. No sotmetre's a la direcció dels organismes centrals equival a una negativa a seguir en el partit, equival a desfer el partit, no és una mesura de persuasió, sinó una mesura de *destrucció*. I precisament transformar d'aquesta manera la persuasió per la destrucció demostra una falta de fermesa de principis, una falta de fe en les idees pròpies.

Parla hom de burocratisme. Burocratisme es pot traduir al rus per una paraula: lloquisme. Burocratisme és subordinar els interessos de la *causa* als interessos de la *carrera*, és concedir la més profunda atenció als *llocs* i desentendre's del treball, barallar-se per la *cooptació*, en compte de lluitar per les *idees*. Semblant burocratisme, en efecte, és, sens dubte, indesitjable i perjudicial per al partit, i jo deixo amb tota tranquil·litat el lector que jutge quin dels dos bàndols actualment en lluita dins del nostre partit pateix de tal burocratisme... Es parla de procediments toscament mecànics en la unificació. Per descomptat, els procediments toscament mecànics són perjudicials, però jo torne a deixar el lector que jutge si pot imaginar-se un procediment de lluita més tosc i més mecànic entre la nova i la vella tendència, que el d'introduir determinades persones en els organismes del partit abans d'haver convençut aquest de la justesa de les noves concepcions, abans d'haver exposat al partit aquestes concepcions.

Però, ¿que potser les parauletes que tant agrada la minoria tinguen també un cert sentit de principi, expressen un cert ordre especial d'idees, independentment del motiu, petit i particular, que, sens dubte, ha servit en aquest cas de punt de partida per al "viratge"? ¿Potser, fent a una banda la baralla per la "cooptació", aquestes parauletes siguen, no obstant això, reflex d'un sistema de concepcions distint?

Examinem el problema des d'aquest punt de vista. Abans de fer-ho, haurem de dir abans que res que el primer en intentar semblant examen va ser el camarada Plekhanov en la Lliga, en indicar que la minoria havia virat cap a l'*anarquisme* i l'*oportunisme*, i que precisament el camarada Martov (que ara es mostra molt dolgut perquè no tots volen reconèixer que la seua posició és una posició basada en els principis⁵⁵) havia preferit passar *totalment per alt* aquest incident en el seu "Estat de setge".

Al Congrés de la Lliga es va plantejar la qüestió general de si serien o no efectius els estatuts que la Lliga o un comitè redactaren per a si mateixos, sense l'aprovació de tals estatuts pel CC, o tot i la seua aprovació. La qüestió sembla estar més clara que l'aigua: els estatuts són l'expressió formal de l'estat d'organització, i el dret a organitzar comitès està reservat d'una manera terminant, per l'article 6 dels nostres estatuts, precisament al CC; els estatuts determinen els límits d'autonomia del comitè,

⁵⁴ Baste dir que, per a la minoria, el camarada Plekhanov va deixar de ser partidari del "centralisme burocràtic" després que va haver realitzat una benefactora cooptació.

⁵⁵ Res hi ha de més còmic que aquesta *ofensa* de la nova *Iskra*, perquè, segons ella, Lenin no volia veure les discrepàncies de principi o les negava. Com més s'atengués als principis vostra actitud davant la causa, tant abans hauríeu comprès les meues repetides indicacions sobre el viratge cap a l'oportunisme. Com més s'atengués als principis vostra posició, tant menys hauríeu pogut rebaixar la lluita d'idees a una lluita pels llocs. Culpeu-vos a vosaltres mateixos d'haver fet tot allò que hom puga per a impedir que se vos considere homes de principis. El camarada Martov, per exemple, en parlar en el seu "Estat de setge" del Congrés de la Lliga, passa en silenci la discussió amb Plekhanov sobre l'anarquisme, però, en canvi, conta que Lenin és un supercentre, que basta que Lenin parpellege perquè el centre adopte una mesura, que el Comitè Central ha entrat en la Lliga muntat en cavall blanc, etc. Estic lluny de dubtar que precisament en escollir aquests temes haja demostrat el camarada Martov la seua profunda afecció a les idees i als principis.

i el vot decisiu en la definició de tals límits correspon a l'organisme central del partit i no a l'organisme local. Açò és *elemental*, i era senzillament cosa de xiquets la greu disquisició que "organitzar" no suposa sempre "aprovar uns estatuts" (com si la mateixa Lliga no hagués expressat espontàniament el seu desig de ser organitzada precisament a base d'uns estatuts formals). Però el camarada Martov ha arribat a oblidar (és d'esperar que temporalment) fins a l'abecé de la socialdemocràcia. Segons ell, exigir que s'aproven els estatuts significa només "substituir l'anterior centralisme revolucionari iskrista pel centralisme burocràtic" (pàgina 95 de les actes de la Lliga), declarant en aqueix mateix discurs el camarada Martov que precisament en això veu el "aspecte de principis" de l'assumpte (pàgina 96), aspecte de principis que va preferir passar per alt en el seu "Estat de setge"!

El camarada Plekhanov contesta immediatament a Martov, pregant-li que s'abstinga d'expressions com les de burocratisme, despotisme, etc., que "atempten a la dignitat del Congrés" (pàgina 96). Segueix un intercanvi d'observacions amb el camarada Martov, que veu en tals expressions "una definició de principis de determinada tendència". El camarada Plekhanov, com tots els partidaris de la majoria, veia *llavors* en aqueixes expressions la seua significació concreta, comprenent clarament el seu sentit, no de principi, sinó exclusivament "cooptacionista", si hom em permet emprar aquesta expressió. No obstant això, cedeix a la insistència dels Martov i els Deutsch (pàgines 96-97) i passa a examinar, *des del punt de vista dels principis*, opinions que pretenen ser de principi. "Si així fos [diu, és a dir, si els comitès tinguessen autonomia per a crear les seues organitzacions i redactar els seus estatuts], serien autònoms respecte al tot, al partit. Açò no és ja un punt de vista bundista, sinó francament anarquista. En efecte, els anarquistes raonen de la manera següent: els drets de l'individu són il·limitats; poden arribar a un xoc; cada individu determina per si mateix els límits dels seus drets. Els límits de l'autonomia no els ha de definir el grup mateix, sinó el tot del que forma part el grup. D'exemple evident de falta a aquest principi pot servir el Bund. De manera que els límits de l'autonomia els determina el Congrés o l'organisme superior que aquest haja constituït. L'autoritat de l'organisme central ha de basar-se en el seu prestigi moral i intel·lectual. Per descomptat, estic d'acord amb açò. Tot representant d'una organització s'ha de preocupar que aquesta tinga prestigi moral. Però no en resulta que, si cal prestigi, no és, en canvi, necessària l'autoritat... Oposar el prestigi de l'autoritat al prestigi de la idea és fer una frase anarquista que no s'ha de pronunciar-se ací" (98). Aquestes tesis són absolutament elementals, vertaders axiomes que és fins i tot estrany sotmetre a votació (pàgina 102), i que només han sigut objecte de dubte perquè "en el moment actual s'han confós els conceptes" (ibídem). Però l'individualisme propi d'intel·lectuals va conduir fatalment la minoria al desig de fer fracassar el Congrés, de no sotmetre's a la majoria; semblant desig no podia justificar-se més que amb la *fraseologia anarquista*. I és summament curiós que la minoria no pogués contestar a Plekhanov sinó amb *lamentacions* per l'ús de paraules massa fortes, com a oportunisme, anarquisme, etc. Plekhanov, amb raó, va posar en ridícul aquestes lamentacions, i va preguntar per què "no estaven ben emprades les paraules jauresisme i anarquisme i en canvi hom podia emprar les de *lèse-majesté* i despotisme". No es va contestar a aquestes preguntes. Sempre succeeix aquest original *qui pro quo* amb els camarades Martov, Axelrod i companyia: les seues noves parauletes tenen un evident segell de "ressentiment"; s'ofenen quan hom li ho indica, perquè diuen: nosaltres som homes de principis; però si *per principi* negueu la subordinació de la part al tot, sou anarquistes, els diu hom. Nova ofensa per una paraula forta! Dit d'una altra manera: volen lluitar contra Plekhanov, però a condició que no els ataque seriosament!

Moltes vegades s'han entretingut el camarada Martov i altres "menxevics" de tota mena en dirigir contra mi la no menys infantil acusació de la "contradicció" següent. S'agafa un passatge de *Què fer?* o de la "Carta a un camarada", on s'hi parla de la influència ideològica, de la lluita per la influència, etc. i s'enfronta amb la influència "burocràtica" per mitjà dels estatuts, amb la tendència "autòcrata" a recolzar-se en l'autoritat, etc. Gent cànvida! Han oblidat ja que *abans* el nostre partit no era un tot formalment organitzat, sinó, simplement una suma de diversos grups, raó per la qual no podia de cap mode existir entre ells una altra relació que la de la influència ideològica. Ara, som ja un partit organitzat, i açò comporta la creació d'una autoritat, la transformació del prestigi de les idees en el prestigi de l'autoritat, la submissió de les instàncies inferiors a les instàncies superiors del partit. En veritat que sembla quelcom incòmode haver-hi de rumiar, per a vells camarades, semblant abecé, sobretot quan hom comprèn que tot es redueix senzillament a què la minoria no vol sotmetre's a la majoria pel que fa a les eleccions! Però, en principi, aquesta infinitat d'acusacions de contradicció dirigides contra mi queden *totalment* reduïdes a frases anarquistes. La nova *Iskra* no té inconvenient en utilitzar el títol i drets d'organisme de partit, però no es vol subordinar a la majoria del partit.

I si hi ha en les frases sobre burocratisme algun principi, si no són una negació anarquista de l'obligació de la part a sotmetre's al tot, estem davant *el principi de l'oportunisme*, que vol disminuir la

responsabilitat de certs intel·lectuals davant el partit del proletariat, debilitar la influència dels organismes centrals, reforçar l'autonomia dels elements menys fermes del partit, i reduir les relacions d'organització al seu reconeixement merament platònic, de paraula. Ja ho hem vist al Congrés del partit, on els Akimov i els Líber van pronunciar sobre el "monstruós" centralisme, paraula per paraula, els mateixos discursos que al Congrés de la Lliga van fluir de llavis de Martov i companyia. I més avall, quan examinem l'article del camarada Axelrod en la nova *Iskra*, veurem que, no per obra de l'atzar, sinó per la seua mateixa naturalesa, i no sols a Rússia, sinó en tot el món, l'oportunisme condueix al "punt de vista" de Martov i Axelrod sobre l'organització.

o) PETITS DISGUSTOS NO HAN D'ENTELAR UN GRAN PLAER

El rebuig de la Lliga a la resolució sobre la necessitat de sotmetre a l'aprovació del Comitè Central els seus estatuts (pàgina 105 de les actes de la Lliga) era, com ho va fer notar de seguida tota la majoria del Congrés del partit, "*una flagrant violació dels estatuts del Partit*". Aquesta violació, considerada com a acte d'homes de principis, era del més pur anarquisme; però en l'ambient de la lluita que va seguir al Congrés produïa fatalment l'efecte que la minoria del partit "ajustava els comptes" amb la seua majoria (pàgina 112 de les actes de la Lliga), significava que no volia sotmetre's al partit ni seguir-hi. Que la Lliga es negués a acceptar la resolució quant a la declaració del Comitè Central que era necessari modificar els estatuts (pàgines 124-125) va tenir com a conseqüència inevitable el que es declarés *il·legítima* una reunió que volia ser *considerada* com a reunió d'una organització del partit i, al mateix temps, no sotmetre's a l'organisme central d'aquest. I els partidaris de la majoria del partit van abandonar immediatament aquesta pretesa reunió de partit per a no participar en una indigna comèdia.

L'individualisme propi d'intel·lectuals, amb el seu reconeixement platònic de les relacions d'organització, que ja s'havia deixat veure en les vacil·lacions del pensament sobre l'article primer dels estatuts, arribava d'aquesta manera, en la pràctica, al fi lògic que ja al setembre, és a dir, mes i mig abans, jo havia predit: la *destrucció* de l'organització del partit. I en aquell moment, a la vesprada del mateix dia en què va acabar el Congrés de la Lliga, el camarada Plekhanov va declarar als seus col·legues d'ambdós organismes centrals del partit que no se sentia amb forces de "disparar contra els seus", que "millor era disparar-se un tret que anar a l'escissió" i que, per a evitar majors mals, calia fer les màximes concessions al terreny personal, concessions que, en els fons, eren la causa d'aqueixa lluita enverinada (molt més que els principis que havien mostrat en la injusta posició respecte a l'article primer). Per a definir d'una manera més exacta aquest viratge del camarada Plekhanov, que ha cobrat gran importància per a tot el partit, considere que el més convenient és partir no de converses o cartes particulars (deixant aquest recurs per a casos extrems), sinó de la mateixa exposició que de l'assumpte fa el mateix Plekhanov davant el partit, del seu article "Què és allò que no cal fer?", en el número 52 d'*Iskra*, article escrit precisament després del Congrés de la Lliga, després de la meua retirada de la redacció de l'òrgan central (1 de novembre de 1903) i abans de la cooptació dels martovistes (26 de novembre de 1903).

La idea fonamental de l'article "Què és allò que no cal fer?" és que, en política, no s'ha de ser rectilini, inoportunament aspre i inoportunament intransigent, que algunes vegades, per a evitar l'escissió, cal fer concessions tant als revisionistes (dels que s'aproximen a nosaltres o dels inconseqüents), com als individualistes anarquistes. És molt natural que tals tesis generals i abstractes hagen deixat totalment perplexos els lectors d'*Iskra*. Hom no pot menys de riure en llegir les magnífiques i orgulloses declaracions del camarada Plekhanov (en articles següents) que hom no l'havia comprès per la novetat dels seus pensaments, per no conèixer la dialèctica. La veritat és que l'article "Què és allò que no cal fer?", quan va ser escrit, només podien haver-lo comprès unes deu persones en dos poblets situats als voltants de Ginebra els noms de les quals comencen per les mateixes inicials. La desgràcia del camarada Plekhanov va ser posar en circulació davant desenes de milers de lectors una infinitat d'al·lusions, reprotxes, xarades i signes algebraics que només estaven destinats a aqueixa desena de persones que havien pres part en totes les peripècies de la lluita amb la minoria després del Congrés. El camarada Plekhanov va incórrer en aquesta desgràcia per violar el principi fonamental de la dialèctica que amb tan poca fortuna havia invocat: no hi ha veritats abstractes la veritat és sempre concreta. Precisament per això estava fora de lloc revestir d'una forma abstracta el concretíssim pensament de fer una concessió als martovistes després del Congrés de la Lliga.

L'esperit de concessió, idea que el camarada Plekhanov propugna com nova paraula de combat, és legítim i imprescindible en dos casos: o quan el que cedeix s'ha convençut que té raó qui li exigeix que cedisca (els dirigents polítics honrats reconeixen en aquest cas francament i terminantment el seu error), o quan se cedeix a una exigència que no és raonable ni beneficiosa per a la causa en evitació de majors mals. De l'article que examinem en resulta ben clar que l'autor es refereix al segon cas: parla francament de fer una concessió a revisionistes i a individualistes anarquistes (és a dir, als martovistes, segons saben ara, per les actes de la Lliga, tots els membres del partit), concessió que és imprescindible per a evitar l'escissió. Com veieu, la pretesa idea nova del camarada Plekhanov es redueix plenament a la no molt nova saviesa popular: els petits disgustos no han d'entelar un gran plaer, una petita neciesa oportunista i una petita frase anarquista són preferibles a una gran escissió del partit. El camarada Plekhanov veia clarament, quan escrivia aquest article, que la minoria representa l'ala oportunista del nostre partit i que lluita emprant procediments anarquistes. El camarada Plekhanov proposava combatre aquesta minoria per mitjà de concessions personals, quelcom així com (de nou *si licet parva componere magnis*) la socialdemocràcia alemanya va lluitar contra Bernstein. Bebel declarava públicament als congressos del seu partit que no coneixia home més sensible a la influència de l'ambient que el camarada Bernstein (no el senyor Bernstein, segons agradava de dir abans el camarada Plekhanov, sinó el camarada Bernstein): l'acollirem entre nosaltres, el farem delegat en el Reichstag, lluitarem contra el revisionisme, però no el combatrem amb inoportuna aspror (a l'estil Sobakèvitx-Parvus), sinó que li donarem "dolça mort" (*kill with kindness*), segons la definició que, si no recorde malament, va fer el camarada M. Beer en una reunió socialdemòcrata anglesa, defensant l'esperit de concessió dels alemanys, el seu esperit pacífic, dolç, flexible i prudent davant els atacs del Sobakévich Hyndman anglès. De la mateixa manera desitjava el camarada Plekhanov "donar dolça mort" al petit anarquisme i al petit oportunisme dels camarades Axelrod i Martov. Veritat és que, junt amb al·lusions ben clares als "anarquistes individualistes", el camarada Plekhanov parla intencionadament amb poca claredat dels revisionistes, com si es referís als membres de "Rabòtxeie Dielo" que passaven de l'oportunisme a l'ortodòxia, i no a Axelrod i Martov, que començaven a passar *de l'ortodòxia al revisionisme*. Però açò va ser un innocent ardit militar⁵⁶, una mala obra de fortificació que no podia resistir el foc d'artilleria de la publicitat feta al si del partit.

⁵⁶ Després del Congrés hom no va parlar ni tan sols de fer concessions als camarades Martinov Akimov i Brúker. Res he escoltat que exigiren ells també "cooptació". Dubte fins i tot que el camarada Starovier o el camarada Martov haguessen parlat amb el camarada Brúker quan ens escriven els seus papers i "notes" en nom de "la meitat del partit" ...Al Congrés de la Lliga, amb profunda indignació d'inflexible lluitador polític, el camarada Martov va negar fins i tot la idea d'"unir-se amb Riazanov o amb Martinov", d'un possible "acord" amb ells o, tot i que només fos, de "servir al partit" junts (en qualitat de redactor) (pàgina 53 de les actes de la Lliga). El camarada Martov va censurar severament les "tendències martinovistes" al Congrés de la Lliga (pàgina 88), i quan el camarada Ortodox va al·ludir finalment a què, pel que s'ha vist, Axelrod i Martov "reconeixien als camarades Akimov, Martinov i altres, el dret a reunir-se, a redactar per a si estatuts i aplicar-los segons els semblés" (pàgina 99), els martovistes van començar a renegar, com Pere de Crist (pàgina 100, "els temors del camarada Ortodox" "respecte als Akimov, els Martinov i altres" "no tenen fonament").

En efecte, qui s'assabente de les circumstàncies concretes del moment polític que descrivim, qui penetre en la psicologia del camarada Plekhanov comprendrà que jo no vaig poder llavors procedir d'una altra manera que com vaig procedir. Ho dic per als partidaris de la majoria que em van acusar d'haver lliurat la redacció quan el camarada Plekhanov va virar, després del Congrés de la Lliga, i de partidari de la majoria es va fer partidari de la reconciliació a tota costa, jo estava obligat a interpretar aquest viratge en el millor sentit. ¿Hauria volgut donar el camarada Plekhanov en l'article un programa de bona i honrada pau? Tot programa d'aquest tipus es redueix a què ambdues parts reconeguen sincerament les faltes comeses. ¿Quin era l'error que el camarada Plekhanov assenyalava en la majoria? Una aspror fora de lloc, digna de Sobakèvitx, per als revisionistes. No sabem a què es referia el camarada Plekhanov en dir açò: al seu acudit dels ases o a aquella al·lusió d'imprudència suma en presència d'Axelrod, a l'anarquisme i a l'oportunisme; el camarada Plekhanov havia preferit expressar-se en forma "abstracta", assenyalant, a més, a Pere. Qüestió de gustos, clar. Però jo havia reconegut la meua aspror personal francament tant en la meua carta a un iskrista, com al Congrés de la Lliga: com podia deixar de reconèixer tal "error" en la majoria? Pel que fa a la minoria, el camarada Plekhanov indicava clarament la seua falta: revisionisme (veure la seua observació sobre l'oportunisme al Congrés del partit i sobre el jauresisme al Congrés de la Lliga) i anarquisme, que havia conduït fins a l'escissió. ¿Podia jo oposar-me a què, per mitjà de concessions personals i en general de qualsevol classe de "kndness" (amabilitat, dolçor, etc.), s'aconseguís el reconeixement d'aqueixes faltes i es paralitzés el mal per elles originat? ¿Podia jo oposar-me a semblant temptativa, quan el camarada Plekhanov tractava directament de convèncer en l'article "Què és allò que no cal fer?" que hom "perdonés els adversaris" revisionistes, que només eren revisionistes "per una certa inconseqüència"? ¿I si jo no creia en semblant temptativa, podia procedir d'una altra manera que no fos fent una concessió personal pel que fa a l'òrgan central i passant al CC per a defensar la posició de la majoria?⁵⁷ Negar en absolut la possibilitat de semblants temptatives i carregar jo sol amb la responsabilitat de la imminent escissió era cosa que jo no podia fer, pel sol fet que jo mateix, en la meua carta del 6 d'octubre, m'inclinava a explicar la baralla per "irritació personal". D'altra banda considerava i considere que és per a mi un deure polític defensar la posició de la majoria. Era difícil i arriscat confiar en aquest sentit en el camarada Plekhanov, perquè tot indicava que la seua frase: "un dirigent del proletariat no té dret a cedir a les seues inclinacions combatives quan són contràries als càlculs polítics", el camarada Plekhanov estava disposat a interpretar-la dialècticament en el sentit que, puix que calia disparar, el més avantatjós (donat el clima de Ginebra al novembre) era disparar contra la majoria... Era imprescindible defensar la posició de la majoria, perquè el camarada Plekhanov (mofant-se de la dialèctica, que demana un examen concret i omnilateral), en tractar el problema de la bona (?) voluntat del revolucionari, va fer modestament a una banda la qüestió de la *confiança en el revolucionari*, de la fe en el "dirigent del proletariat" que dirigia una ala determinada del partit. En parlar de l'individualisme anarquista i recomar tancar "de tant en tant" els ulls als casos d'infracció de la disciplina, i cedir "a vegades" al relaxament propi d'intel·lectuals, que "rau en un sentiment que res té de comú amb la fidelitat a una idea revolucionària", oblidava el camarada Plekhanov, pel que s'ha vist, que també cal tenir en compte la bona voluntat de la majoria del partit, i que són *precisament els militants pràctics* els qui han de determinar la *mesura* en què s'ha de cedir als individualistes anarquistes. El treball pràctic amb un individualista anarquista en una mateixa organització és tan difícil com fàcil resulta la lluita literària contra els infantils absurds anarquistes. L'escriptor que es comprometés a determinar la mesura en què és possible cedir a l'anarquisme en la pràctica, només demostraria en fer-ho desmesurada fatuïtat literària, una fatuïtat realment de doctrinari. El camarada Plekhanov observava majestuosa (per a donar-se aires d'importància com deia Basárov) que en cas d'una nova escissió els obrers deixarien de comprendre'ns, i al mateix temps iniciava ell mateix en la nova *Iskra* una infinita sèrie d'articles que en el seu vertader sentit, en sentit concret, necessàriament havien de ser incomprensibles, no sols per als obrers, sinó en general per a tothom. No té res d'estrany, doncs, que un membre del CC, que va llegir en proves l'article "Què és allò que no cal fer?", va advertir el camarada Plekhanov que el seu pla de reduir fins a un cert punt determinada publicació (les actes del Congrés del partit i del Congrés de la Lliga) el desbaratava precisament aqueix article, que encenia la curiositat, treia al judici del carrer⁵⁸ quelcom picant i faltat, al mateix temps, de tota claredat, i provocava inevitablement preguntes de persones estranyades: "Què és allò que ha passat?" No és res estrany que precisament aquest article del camarada Plekhanov, pel caràcter abstracte dels seus raonaments i la falta de claredat de les seues al·lusions, fos motiu de goig a les files dels enemics de la socialdemocràcia: un cancan en les pàgines de "Revolutsiõnnaia Rossia" i entusiastes elogis dels conseqüents revisionistes de "Osvobozhdenie". L'origen de totes aquestes divertides i amargues

⁵⁷ El camarada Martov va dir amb molta precisió sobre aquest punt que jo m'havia passat *avec armes et bagages*. Agrada el camarada Martov de fer comparacions militars: expedició contra la Lliga, combat, ferides incurables, etc., etc. He de reconèixer

confusions, de les que en forma tan divertida i amarga se'n va desfer després el camarada Plekhanov, estava precisament en una violació del principi fonamental de la dialèctica: els problemes concrets cal tractar-los plenament d'una manera concreta. Sobretot, el goig del senyor Struve no podia ser més natural: a ell no li importaven els "bons" fins (*kill with kindness*) que perseguia (però podia no assolir) el camarada Plekhanov; el senyor Struve aplaudia, i no podia per menys d'aplaudir *el viratge cap a l'ala oportunista del nostre partit* que s'havia iniciat en la nova *Iskra*, com veu ara tothom. Els demòcrates burgesos russos no són els únics en aplaudir qualsevol viratge cap a l'oportunisme, per petit i provisional que siga, en tots els partits socialdemòcrates. El més rar en el judici que ve d'un enemic intel·ligent és la total confusió: digues-me qui et lloa i et diré en què t'has equivocat. I en va conta el camarada Plekhanov amb un lector poc atent, tractant de presentar les coses com si la majoria estigués terminantment en contra de la concessió personal pel que fa a la cooptació, i no contra el pas de l'ala esquerra del partit a la dreta. La qüestió no consisteix de cap mode en què el camarada Plekhanov, per a evitar l'escissió, haja fet una concessió personal (la qual cosa és molt d'elogiar), sinó que, després de reconèixer plenament la necessitat de *discutir* amb els revisionistes inconseqüents i amb els individualistes anarquistes, va preferir discutir amb la majoria, de la que s'havia separat *per la mesura* de les concessions pràctiques que era possible fer a l'anarquisme. La qüestió no consisteix de cap mode en què el camarada Plekhanov haja canviat la composició personal de la redacció, sinó que ha canviat la seua posició en el debat contra el revisionisme i l'anarquisme, ha cessat de defensar aquesta posició en l'òrgan central del partit.

que jo també tinc debilitat per les comparacions militars, sobretot ara, quan hom segueix amb tant d'interès les notícies del Pacífic. Però si parlem en termes militars, camarada Martov, les coses van succeir de la manera següent. Nosaltres varem conquerir dos fortins al Congrés del partit. Vosaltres els vareu atacar al Congrés de la Lliga. Ja després del primer lleuger tiroteig, un col·lega meu, cap d'una de les fortaleses, obri les portes a l'enemic. Jo, naturalment, reunisc la meua petita artilleria i em retire a l'altre fortí, molt mal fortificat, per a "atrinxerar-m'hi" contra un enemic superior en nombre. Fins i tot propose la pau: com lluitar contra dues potències? Però els nous aliats contesten a la proposició de pau bombardejant el meu "últim" reducte. Conteste al foc. I llavors el meu antic col·lega (el cap de la fortalesa) exclama amb magnífica indignació: mireu, homes bons, quant poc amor a la pau té aquest Chamberlain!

⁵⁸ Discutíem amb acalorament i passió en cert local tancat. De sobte, un de nosaltres salta, obri una finestra que dona al carrer i comença a cridar contra els Sobakèvitx, els individualistes anarquistes, els revisionistes, etc. Naturalment que al carrer es va reunir una multitud de curiosos ganduls i els nostres enemics van sentir maligna alegria. Els altres participants en la discussió s'acosten també a la finestra manifestant el seu desig de contar les coses com cal des del principi i sense al·ludir a coses que ningú sap. Llavors es tanca la finestra de colp: no paga la pena, diuen, parlar de *querelles*. (*Iskra*, número 53, pàgina 8, segona columna, línia 24, per baix) La veritat és, camarada Plekhanov, que més li hauria valgut a *Iskra* no haver començat a parlar de "querelles"!

Pel que es refereix al CC, que era llavors l'únic representant organitzat de la majoria, la divergència entre ell (el CC) i el camarada Plekhanov consistia en aquell moment *exclusivament en la mesura de les concessions pràctiques que era possible fer a l'anarquisme*. Havia passat quasi un mes des del primer de novembre, data en què, en retirar-me, vaig deixar les mans lliures a la política del *kill with kindness*. Per mitjà de qualsevol classe de relacions, el camarada Plekhanov va poder comprovar perfectament el que val aquesta política. En aquest període, el camarada Plekhanov va publicar el seu article "Què és allò que no cal fer?", article que va ser (i *continua sent*) l'únic passaport, per dir-ho així, amb què els martovistes van entrar en la redacció. Les consignes de revisionisme (amb el que cal discutir, però perdonant l'adversari) i individualisme anarquista (a què cal malcriar, donant-li dolça mort) estan escrites en aquest passaport en cridanera negreta. Veniu, senyors, veniu, jo vos donaré dolça mort, això és el que diu el camarada Plekhanov amb aqueixa targeta d'invitació als seus nous col·legues de redacció. Clar que al CC no li quedava sinó dir la seua última paraula (que és el que vol dir ultimàtum: última paraula sobre les possibilitats de pau) sobre la mesura en què podrien consentir-se, des del seu punt de vista, concessions pràctiques a l'individualisme anarquista. O voleu la pau, i en aquest cas ací teniu determinat nombre de llocs, que demostren la nostra bondat, el nostre desig de pau, la nostra condescendència, etc. (i més no en podem donar, si volem garantir la pau al partit, i no la pau en el sentit de no haver-hi discussions, sinó en el sentit de no destruir el partit per l'individualisme anarquista); preneu aquests llocs i inicieu novament, a poc a poc, el viratge des de les posicions d'Akimov fins a les de Plekhanov. O bé voleu mantenir-vos en el vostre punt de vista i desenrotllar-lo, virar definitivament (encara que només siga en el terreny dels problemes d'organització) cap a Akimov, i convèncer el partit que teniu raó contra Plekhanov, i en aqueix cas feu-vos càrrec del grup literari, obteniu una representació al Congrés i poseu-vos a conquerir la majoria en lluita honrada, en franca polèmica. Aquesta alternativa, que amb tota claredat posava davant els martovistes l'ultimàtum del Comitè Central, el 25 de novembre de 1903 (veure "Estat de setge" i "Comentaris a les actes de la Lliga"⁵⁹) conforme plenament amb la carta que el 6 d'octubre de 1903 dirigíem Plekhanov i jo als antics redactors: irritació personal (i llavors, *en el pitjor dels casos*, es podia "cooptar") o divergència de principi (i llavors calia *començar* per convèncer el partit, i després parlar de canvis en la composició personal dels organismes centrals). El CC podia deixar la solució de tan delicat dilema als mateixos martovistes, encara més en la mesura que *precisament llavors* el camarada Martov escrivia en la seua professió de fe ("De nou en minoria") les línies següents:

"La minoria aspira a un sol honor: donar en la història del nostre partit el primer exemple que és possible ser "vençut" sense formar un nou partit. Aquesta posició de la minoria resulta de totes les seues opinions sobre el desenrotllament del partit al terreny de l'organització, resulta de la consciència dels forts llaços que la uneixen a l'anterior treball del partit. La minoria no creu en la força mística de les "revolucions en el paper" i veu en la profunda raó de ser de les seues aspiracions la garantia que, per mitjà d'una propaganda purament ideològica al si del partit, assolirà el triomf dels seus principis d'organització" (subratllat per mi).

Belles i altives paraules! I com d'amarg va ser convèncer-se en la pràctica que eren *només paraules...* Perdona'm vostè, camarada Martov, però ara jo en nom de la majoria, declare aspirar a aqueix "honor", que *vostè no ha merescut*. L'honor serà, en efecte, considerable i paga la pena lluitar per ell, perquè la tradició de l'esperit de cercle ens ha deixat una herència d'escissions extraordinàriament fàcils, un aplicar amb inusitat zel la regla de: ja em beses la mà com em dones de punyades.

⁵⁹ Per descomptat que deixes sense desenvolupar l'embull que ha fet Martov, en el seu "Estat de setge", al voltant d'aqueix ultimàtum del CC, remetent-se a converses particulars, etc. És un dels casos del "segon procediment de lluita" que he definit en l'apartat anterior, i que només un especialista en neuropatologia pot tractar de desentranyar amb esperances d'èxit. Baste dir que el camarada Martov hi insisteix sobre l'acord amb el Comitè Central perquè no es publiquen les negociacions, acord que malgrat totes les perquisicions, no ha sigut trobat encara. El camarada Travinski, que portava les negociacions en nom del Comitè Central, em va comunicar per escrit que em considerava autoritzat a publicar fora d'*Iskra* la meua carta a la redacció.

Una sola expressió del camarada Martov m'ha agradat especialment: "bonapartisme de la pitjor espècie". Al meu entendre, el camarada Martov ha posat en circulació aquesta categoria amb molta oportunitat. Veurem serenament què significa aqueix concepte. Al meu mode de veure, significa la presa del poder per mitjans formalment legals, però, *en realitat*, contra la voluntat del poble (o del partit). No és així, camarada Martov? I si així és, deixes tranquil·lament a l'opinió que decidisca de quina banda estava aqueix "bonapartisme de la pitjor espècie", si de banda de Lenin i d'Igrek, que podien aprofitar-se del seu dret *formal* a no deixar entrar els martovistes, recolzant-se, a més, en la voluntat del II Congrés, però que *no en van fer ús*, d'aqueix dret, o de la banda dels qui van ocupar la redacció d'una manera *formalment legal* ("cooptació unànime"), però sabent que aquest acte *no responia en realitat al desig del II Congrés* i tement la comprovació d'aquest desig pel III Congrés.

Un gran plaer (tenir un partit únic) havia de pesar més, i va pesar més, que petits disgustos (les querelles per la cooptació). Jo em vaig retirar de l'òrgan central, i el camarada Igrek (delegat per mi i per Plekhanov al Consell del partit, per la redacció de l'òrgan central) es va retirar del Consell. Els martovistes van contestar a l'última paraula del CC sobre la pau amb una carta (veure obres esmentades) que equivalia a una declaració de guerra. Llavors, i només llavors, escric jo a la redacció (número 53 d'*Iskra*) la carta en què exigia la publicitat. Si parlem de revisionisme, si discutim sobre incoseqüència i sobre individualisme anarquista, sobre el fracàs de diversos dirigents, anem a comptar-ho tot, senyors, sense ocultar res del que succeeix: aqueix era el contingut de la meua carta sobre la publicitat. La redacció hi contesta amb furioses injúries i instructius consells: no t'atrevisques a venir amb "*minúcies i querelles pròpies de la vida de cercle*" (número 53 d'*Iskra*). Ah, que "*minúcies i querelles pròpies de la vida de cercle*", pense per a mi mateix... *es ist mir recht*, senyors, en això estic d'acord. Perquè això vol dir que tota la història de la cooptació vosaltres la col·loqueu directament *entre les querelles de cercle*. I és veritat. Però que estranya dissonància resulta quan, en l'article de fons del mateix número 53, la mateixa (sembla que la mateixa redacció comença a parlar de burocratisme, formalisme, etc.)⁶⁰ No t'atrevisques a plantejar la qüestió de la lluita per la cooptació per a l'òrgan central, perquè això són querelles. Però nosaltres plantejarem la qüestió de la cooptació per al Comitè Central i no l'anomenarem querella, sinó divergència de principi sobre "formalisme". No, benvolguts camarades, pense, permeteu-nos no vos consentim açò. Voleu disparar contra la meua fortalesa i m'exigiu que vos lliure la meua artilleria. Quins bromistes! I jo escric i publique fora d'*Iskra* la meua "Carta a la redacció" ("Per què m'he retirat de la redacció d'*Iskra*"), referint-hi breument allò que s'ha succeït, tractant de saber, al mateix temps, si és possible la pau a base de la distribució següent: l'òrgan central per a vosaltres i el Comitè Central per a nosaltres. Ningú se sentirà "estrany" en el seu partit, i discutirem sobre el viratge cap a l'oportunisme, discutirem primer en les publicacions, i després, potser, també en el III Congrés del partit.

A aquest esment de la pau van contestar obrint foc totes les bateries enemigues, fins i tot el Consell. Plovien els projectils. Autòcrata, Schweitzer, buròcrata, formalista, supercentre, unilateral, rígid, tossut, estret, sospitos, intractable... Molt bé, amics! Heu acabat? No teniu res més en reserva? Roïnes són les vostres municions...

Ara tinc jo la paraula. Veurem què *contingut* tenen els nous punts de vista de la nova *Iskra* al terreny de l'organització i la relació que aquests punts de vista guarden amb la divisió del nostre partit en "majoria" i "minoria", divisió el vertader caràcter de la qual hem demostrat en analitzar els debats i votacions del II Congrés.

p) LA NOVA ISKRA. L'OPORTUNISME EN LES QÜESTIONS D'ORGANITZACIÓ

Per a analitzar la posició de principis de la nova *Iskra*, cal prendre per base, sens dubte, dos fulletassos del camarada Axelrod. Ja hem indicat detalladament més amunt la significació concreta de tota una sèrie de les seues locucions favorites; ara hem de procurar fer abstracció d'aqueixa significació concreta i penetrar en el curs del pensament que ha portat a la "minoria" (per un o altre motiu fútil i mesquí) a adoptar precisament aquestes i no altres consignes, hem d'examinar la significació d'aquestes consignes al terreny dels principis, independentment del seu origen, independentment de la "cooptació". Vivim ara davall el signe de les concessions: fem, doncs, una concessió al camarada Axelrod i "prenguem seriosament" la seua "teoria".

La tesi fonamental del camarada Axelrod (número 57 d'*Iskra*) és la següent: "El nostre moviment ha tancat en si des del primer moment dues tendències oposades, el mutu antagonisme del qual no podia per menys de desenrotllar-se i reflectir-se en ell paral·lelament al seu propi desenrotllament" A saber: "En principi, l'objectiu proletari del moviment (en Rússia) és el mateix que el de la socialdemocràcia d'Occident". Però al nostre país la influència sobre les masses obreres emana "d'un element social que els és estrany": els intel·lectuals radicals. De manera que el camarada

⁶⁰ Segons va resultar després, la "dissonància" s'explicava molt senzillament per una dissonància en la composició personal de la redacció de l'òrgan central. De "querelles" va parlar Plekhanov (veure la seua confessió en "Trista confusió", número 57) i l'article de fons "El nostre Congrés", el va escriure Martov ("Estat de setge", pàgina 84). Cadascú va pel seu costat.

Axelrod constata que en el nostre partit hi ha un antagonisme entre les tendències proletàries i les tendències intel·lectuals radicals.

En açò té el camarada Axelrod absoluta raó. No hi ha dubte que existeix semblant antagonisme (i no sols en el Partit Socialdemòcrata Rus). I encara més: tothom sap que precisament aquest antagonisme explica en gran manera la divisió de la socialdemocràcia contemporània en socialdemocràcia revolucionària (ortodoxa també) i socialdemocràcia oportunista (revisionista, ministerialista, reformista), divisió que també s'ha posat amb plena claredat de manifest en Rússia en el transcurs dels últims deu anys del nostre moviment. Tothom sap també que és precisament la socialdemocràcia ortodoxa la que expressa les tendències proletàries del moviment, mentre que la socialdemocràcia oportunista expressa les tendències intel·lectuals democràtiques.

Però, en abordar de ple aquest fet notori, el camarada Axelrod, temorós, comença a retrocedir. No fa *ni el mínim intent* d'analitzar com s'ha manifestat aquesta divisió en la història de la socialdemocràcia russa, en general, i al Congrés del nostre partit, en particular, encara que el camarada Axelrod escriu precisament amb motiu del Congrés! El mateix que tota la redacció de la nova *Iskra*, el camarada Axelrod dóna proves d'una *por mortal* davant les actes d'aquest Congrés. Açò no ha d'estranyar-nos després de tot el que hem dit més amunt, però, tractant-se d'un "teòric" que pretén estudiar les diverses tendències del nostre moviment, és un cas original de *fòbia a la veritat*. Després d'haver relegat a l'oblit, per aquesta particularitat que el caracteritza, les dades més recents i més exactes sobre les tendències del nostre moviment, el camarada Axelrod cerca la salvació en l'esfera dels dolços somnis: "¿Ja que el marxisme legal o semimarxisme, diu, ha donat un cap literari als nostres liberals, per què no ha de procurar la roïna història a la democràcia burgesa revolucionària un cap procedent de l'escola del marxisme ortodox, revolucionari?" A propòsit d'aquest somni, grat al camarada Axelrod, només podem dir que, si la història fa a vegades maldats, això no justifica les *maldats del pensament* d'una persona que es posa a analitzar aqueixa mateixa història. Quan davall el cap del semimarxisme apareixia el liberal, les persones que volien (*i sabien*) esbrinar el fons de les seues "tendències", no es remetien a possibles maldats de la història, sinó a desenes i centenars de trets psicològics i lògics d'aqueix cap, a les particularitats de tota la seua fisonomia literària, que delataven el reflex del marxisme en la literatura burgesa. Però si el camarada Axelrod, que va emprendre la tasca d'analitzar "les tendències revolucionàries en general i les tendències proletàries en el nostre moviment", no ha sabut posar de manifest ni demostrar, *en res, absolutament en res*, determinades tendències en certs representants d'aqueixa, per ell odiada, ala ortodoxa del partit, amb això l'única cosa que ha fet és signar-se a si mateix *un solemne certificat de pobresa*. Molt mal han de marxar ja els assumptes del camarada Axelrod quan no li queda més sortida que invocar les possibles maldats de la història!

L'altra referència del camarada Axelrod (als "jacobins") és encara més instructiva. El camarada Axelrod no ignora, probablement, que la divisió de la socialdemocràcia contemporània en revolucionària i oportunista ha donat lloc fa ja temps, i no sols en Rússia, "a analogies històriques amb l'època de la Gran Revolució Francesa". El camarada Axelrod no ignora, probablement, que els *girondins de la socialdemocràcia contemporània* recorren sempre i per tot arreu als termes de "jacobinisme", "blanquisme", etc. per a caracteritzar els seus adversaris. No imitem, doncs, al camarada Axelrod en la seua fòbia a la veritat i vegem les actes del nostre Congrés, per si contenen dades per a l'anàlisi i comprovació de les tendències que estudiem i de les analogies que estem examinant.

Primer exemple. La discussió del programa al Congrés del partit. El camarada Akimov ("enterament d'acord" amb el camarada Martinov) declara: "El paràgraf sobre la conquesta del poder polític (sobre la dictadura del proletariat), si es compara amb tots els altres programes socialdemòcrates, ha sigut redactat d'una manera que es pot interpretar, i en efecte ja ha sigut interpretat per Plekhanov, en el sentit que el paper de l'organització dirigent haurà de deixar en un segon pla la classe per ella dirigida, i aïllar la primera de la segona. I la formulació de les nostres tasques polítiques és exactament igual que la feta per "La Voluntat del Poble" (pàgina 124 de les actes). El camarada Plekhanov i altres iskristes repliquen al camarada Akimov, acusant-lo d'oportunisme. ¿No creu el camarada Axelrod que aquesta discussió ens demostra (en realitat, i no en imaginàries maldats de la història) l'antagonisme existent entre els *moderns jacobins* i els *moderns girondins* de la socialdemocràcia? ¿I no serà que el camarada Axelrod ha parlat de jacobins perquè (a conseqüència dels errors que ha comès) es troba entre els *girondins* de la socialdemocràcia?

Segon exemple. El camarada Posadovski planteja la qüestió d'una "seriosa discrepància" sobre la "qüestió fonamental" del "valor absolut dels principis democràtics" (pàgina 169). Juntament amb Plekhanov, nega que tinguin un valor absolut. Els líders del "centre" o de la tolla (legórov) i dels antiiskristes (Goldblat) s'alcen resoludament contra açò, considerant que Plekhanov "imita la tàctica burgesa" (pàgina 170). Açò és precisament la idea del camarada Axelrod sobre la relació entre l'ortodòxia i la tendència burgesa, amb l'única diferència que Axelrod deixa aquesta idea en l'aire, mentre que Goldblat la relaciona amb determinats debats. Una vegada més preguntem si el camarada Axelrod no creu que també aquesta discussió ens mostra *palpablement*, en el nostre Congrés del partit, l'antagonisme entre els jacobins i girondins de la socialdemocràcia contemporània. ¿No cridarà el camarada Axelrod contra els jacobins perquè ha resultat que es troba entre els girondins?

Tercer exemple. La discussió sobre l'article primer dels estatuts. ¿Qui defensa "*les tendències proletàries en el nostre moviment*", qui subratlla que l'obrer no tem l'organització, que el proletari no simpatitza amb l'anarquia, que aprecia l'estímul de la consigna "Organitzeu-vos!"; ¿Qui posa en guàrdia contra la intel·lectualitat burgesa, penetrada fins a la medulla d'oportunisme? *Els jacobins de la socialdemocràcia*. ¿I qui passa de contraban en el partit als intel·lectuals radicals, qui es preocupa dels professors, dels estudiants de batxillerat, dels individus solts, de la joventut radical? *El girondí Axelrod juntament amb el girondí Líber*.

Amb quina falta d'habilitat es defensa el camarada Axelrod de la "falsa acusació d'oportunisme" que es va estendre obertament al Congrés del nostre partit contra la majoria del grup "Emancipació del Treball"! Es defensa de manera que confirma l'acusació, amb el seu romanç de la gastada melodia bernsteiniana sobre el jacobinisme, el blanquisme, etc.! Ara crida sobre el perill que representen els intel·lectuals radicals, per a amortir els seus propis discursos al Congrés del partit, que respiren sol·licitud per aqueixos mateixos intel·lectuals.

Les "terribles paraules" de jacobinisme, etc. no signifiquen absolutament res més que *oportunisme*. El jacobí, indissolublement lligat a l'*organització* del proletariat *conscient* dels seus interessos de classe, és precisament el *socialdemòcrata revolucionari*. El girondí, que sospira pels professors i els estudiants de batxillerat, que tem la dictadura del proletariat, que somia en un valor absolut de les reivindicacions democràtiques, és precisament l'*oportunist*. Els oportunistes són els únics que poden encara, en l'època actual, veure un perill en les organitzacions de conjuradors, quan la idea de reduir la lluita política a un complot ha sigut refutada mil vegades en les publicacions i rebutjada fa molt de temps per la vida, quan s'ha explicat i rumiat fins a la sacietat la cardinal importància de l'agitació política de masses. El fonament real de la por a la conjuració, al blanquisme, no està en un o altre tret manifest del moviment pràctic (com des de fa temps i en va intentar demostrar Bernstein i companyia), sinó en la tímida girondina de l'intel·lectual burgès, la psicologia es manifesta tantes vegades entre els socialdemòcrates contemporanis. Res més còmic que aquests desesperats esforços de la nova *Iskra* per dir *quelcom nou* (dit al seu temps centenars de vegades), posant en guàrdia contra la tàctica dels revolucionaris conspiradors de França en les dècades del 40 i tel 60 (número 62, article de fons). En el pròxim número d'*Iskra*, els girondins de la socialdemocràcia contemporània ens indicaran, probablement, un grup de conspiradors francesos de la dècada del 40 per als qui la importància de l'agitació política en les masses obreres, la importància dels periòdics obrers, com a bases de la influència del partit sobre la classe, era una noció elemental, apresada i assimilada des de feia molt de temps.

La tendència de la nova *Iskra* a repetir com a paraules noves coses arxisabudes i a rumiar el més elemental, no és, no obstant això, gens casual, sinó conseqüència inevitable de la situació en què es troben Axelrod i Martov, que han caigut a l'ala oportunista del nostre partit. La situació obliga. Cal repetir frases oportunistes, cal *retrocedir*, per a tractar de trobar *en un passat remot* alguna justificació de la seua posició, que és impossible defensar des del punt de vista de la lluita al Congrés i dels matisos i divisions del partit que s'han assenyalat en aquell. A les elucubracions d'Akimov sobre el jacobinisme i el blanquisme uneix el camarada Axelrod lamentacions del mateix Akimov, que es queixa que no sols els "economistes", sinó també els "polítics" hagen sigut "unilaterals", s'hagen "apassionat" massa, etc., etc. Quan es llegeixen els ressonants raonaments sobre aquest tema en la nova *Iskra*, que pretén presumptuosament estar per damunt de totes aqueixes parcialitats i apassionaments, es pregunta hom amb perplexitat: A qui retraten? On escolten aqueixes raons? ¿Qui no sap que la divisió dels socialdemòcrates russos en economistes i polítics ha passat fa ja temps a la història? Revise hom l'*Iskra* de l'any últim, o dels dos últims anys que han precedit al

Congrés del partit, i hi veurà que la lluita contra l'“economicisme” perd intensitat i cessa per complet ja en 1902; hi veurà que, per exemple, al juliol de 1903 (número 43), s'hi parla dels “temps de l'economicisme” com d'una cosa “definitivament passada”, l'economicisme es considera “definitivament enterrat”, i els apassionaments dels polítics, com a evident atavisme. ¿Per què, doncs, torna la nova redacció d'*Iskra* a aqueixa divisió definitivament enterrada? ¿És que hem lluitat en el Congrés contra els Akimov pels errors que van cometre fa dos anys en “Rabòtxeie Dielo”? Si haguéssim procedit així, seríem rematadament imbècils. Però tothom sap que no hem procedit així, que hem lluitat contra els Akimov al Congrés no pels seus vells errors de “Rabòtxeie Dielo”, definitivament enterrats, sinó pels *nous errors* que han comès en les seues intervencions i en emetre els seus vots al Congrés. No és la seua posició en “Rabòtxeie Dielo”, sinó la que van adoptar al Congrés el que ens ha servit per a jutjar quins són els errors definitivament liquidats i quins els que persisteixen i originen la necessitat de discussions. En l'època del Congrés no existia ja l'antiga divisió en economistes i polítics, però continuaven existint encara diverses tendències oportunistes, que es van manifestar en els debats i votacions sobre una sèrie de qüestions, i que, al capdavant, van portar a una nova divisió del partit en “majoria” i “minoria”. L'essència de la qüestió consisteix en el fet que la nova redacció d'*Iskra*, per raons fàcils de comprendre, tracta de velar la relació d'aquesta nova divisió amb l'oportunisme *actual* en el nostre partit, i per això mateix es veu obligada a retrocedir, de la nova divisió a l'antiga. La incapacitat d'explicar l'origen polític de la nova divisió (o el desig, per esperit de concessió, d'ocultar⁶¹ aquest origen) obliga a rumiar allò ja rumiat a propòsit de la vella divisió, que ha passat fa ja temps a la història. Tothom sap que la nova divisió té per base la divergència en les qüestions d'*organització*, que va començar per una controvèrsia sobre principis d'organització (article primer dels estatuts) i va acabar per una “pràctica” digna dels anarquistes. L'antiga divisió en economistes i polítics tenia per base un desacord sobre problemes, principalment, *de tàctica*.

Apartant-se així de problemes més complexos, efectivament actuals i essencials en la vida del nostre partit, per a tractar problemes fa temps resolts i artificialment exhumats, la nova *Iskra* tracta de justificar la seua retirada amb divertides elucubracions, a les que hom no pot donar un altre nom que el de seguidisme. Totes les línies de la nova *Iskra*, per obra i gràcia del camarada Axelrod, estan impregnades de la profunda “idea” que el contingut és més important que la forma, que el programa i la tàctica són més importants que l'organització, que “la vitalitat de l'organització és directament proporcional al volum i a la importància del contingut que aporta al moviment”, que el centralisme no és “quelcom que es baste a si mateix”, no és un “talismà universal”, etc., etc. Grans, profundes veritats! El programa, en efecte, és més important que la tàctica, i la tàctica és més important que l'organització. L'alfabet és més important que l'etimologia i l'etimologia més que la sintaxi; ¿però què pot hom dir de gents que han sigut reprovades en l'examen de sintaxi i que ara es donen importància, presumint d'haver de repetir el curs anterior? El camarada Axelrod ha raonat com un oportunista sobre qüestions de principi en matèria d'organització (article primer), en l'organització ha actuat com un anarquista (Congrés de la Lliga), i ara aprofundeix la socialdemocràcia: el raïm està verd! Exactament, què és l'organització? No és més que una forma. Què és el centralisme? No és un talismà. Què és la sintaxi? Té menys importància que l'etimologia, no és més que la forma d'unir els elements de l'etimologia... “No estarà d'acord amb nosaltres el camarada Alexàndrov (pregunta triomfalment la nova redacció d'*Iskra*), si diem que, elaborant el programa del partit, el Congrés ha contribuït molt més a la centralització de la labor del partit que adoptant els estatuts, per molt perfectes que semblen aquests últims?” (número 56, suplement). És d'esperar que aquest enunciat clàssic adquireixca una notorietat històrica no menys vasta i no menys sòlida que la famosa frase del camarada Kritxevski que la socialdemocràcia, com la humanitat, es planteja sempre tasques realitzables. Aquesta elucubració de la nova *Iskra* és exactament del mateix calibre. Per què ha suscitat burles la frase del camarada Kritxevski? Perquè, amb una vulgaritat que tractava de fer passar per filosofia, justificava l'error d'una certa part dels socialdemòcrates en qüestions de tàctica i la seua incapacitat de plantejar degudament les tasques polítiques. Exactament el mateix succeeix amb la nova *Iskra*, que, amb la vulgaritat de declarar que el programa és més important que els estatuts i que les qüestions programàtiques són més importants que les qüestions d'organització,

⁶¹ Vegeu l'article de Plekhanov sobre l'“economicisme” en el número 53 d'*Iskra*. Pel que s'ha vist, en el subtítol d'aquest article ha lliscat una petita errata. En compte d'“opinions obertes sobre el II Congrés del partit”, cal llegir-hi, evidentment, “sobre el Congrés de la *Lliga*”, o potser “sobre la *cooptació*”. En el mateix grau en què és oportú fer una concessió, en certes condicions, en tractar-se de pretensions personals, és inadmissible (des del punt de vista de partit i no des del punt de vista petit burgès) confondre els problemes que agiten el partit, substituir la qüestió del nou error de Martov i Axelrod, els qui han començat a virar de l'ortodòxia cap a l'oportunisme, per la qüestió del vell error (que ningú, excepte la nova *Iskra*, recorda avui) dels Martinov i els Akimov, els quals ara estan tal vegada disposats a virar de l'oportunisme cap a l'ortodòxia en molts problemes del programa i de la tàctica.

justifica l'error d'una certa part dels socialdemòcrates en problemes d'organització, la falta de fermesa, pròpia d'intel·lectuals, de certs camarades, que els ha portat fins a la fraseologia anarquista. Doncs bé, no és açò seguidisme? Potser no és açò fanfarronejar per haver de repetir el curs anterior?

L'adopció del programa contribueix més a centralitzar el treball que l'adopció dels estatuts. Aquesta vulgaritat, que es vol fer passar per filosofia, quina olor fa a intel·lectual radical, molt més afí al decadentisme burgès que al socialdemocratisme! Perquè la paraula centralització, en aquesta cèlebre frase, està presa ja en un sentit completament *simbòlic*. Si els autors d'aquesta frase no saben o no volen pensar, que recorden, almenys, el simple fet que l'adopció del programa juntament amb els bundistes, no sols no ha produït una centralització del nostre treball comú, sinó que ni tan sols ens ha preservat de l'escissió. La unitat en qüestions de programa i en qüestions de tàctica és una condició indispensable, però encara insuficient per a la unificació del partit, per a la centralització del treball del partit. (Déu Sant, quines coses elementals cal mastegar en aquests temps en què totes les nocions s'han confós!) Per a açò últim és necessària, a més, la unitat d'organització, és inconcebible en un partit que surta, per poc que siga, dels límits familiars de cercle, sense estatuts aprovats, sense subordinació de la minoria a la majoria, sense subordinació de la part al tot. Mentre no hem tingut unitat en les qüestions fonamentals de programa i de tàctica, dèiem sense voltes que vivíem en una època de dispersió i de cercles, declaràvem francament que abans d'unificar-nos havíem de delimitar els camps; ni parlàvem tan sols de formes d'organització conjunta, sinó que tractàvem exclusivament de les noves qüestions (llavors realment noves) de la lluita contra l'oportunisme en matèria de programa i de tàctica. Ara, aquesta lluita, segons tots reconeixem, ha assegurat ja suficient unitat, formulada en el programa del partit i en les resolucions del partit sobre la tàctica; ara hem de fer el pas següent i, de comú acord, l'hem donat: hem elaborat les *formes* d'una organització única en què es basen tots els cercles. Se'ns ha arrossegat ara cap enrere, destruint a mitges aquestes formes, se'ns ha arrossegat cap a una conducta anarquista, cap a una fraseologia anarquista, cap al restabliment del cercle en compte de la redacció del partit, i ara es justifica aquest pas enrere dient que l'alfabet és més útil al discurs correcte que el coneixement de la sintaxi!

La filosofia del seguidisme, que floria fa tres anys en qüestions de tàctica, renaix ara aplicada a problemes d'organització. Vegeu aquest raonament de la nova redacció: "L'orientació socialdemòcrata combativa [diu el camarada Alexàndrov] no ha de realitzar-se en el partit tan sols per la lluita ideològica, sinó també per determinades formes d'organització". La redacció ens alligona: "No està malament aquesta confrontació de la lluita ideològica i de les formes d'organització. La lluita ideològica és un procés, mentre que les formes d'organització són només... Formes [ho jure, així està imprès en el número 56, suplement, pàgina 4, columna 1, davall] que han de revestir un contingut fluid, en desenrotllament: el treball pràctic en desplegament del partit". Açò és ja això de l'anècdota que el projectil és projectil i la bomba és bomba. La lluita ideològica és un procés i les formes d'organització són només formes que revisten un contingut! D'allò que es tracta és de saber si la nostra lluita ideològica revestirà formes *més elevades*, les formes d'una organització del partit obligatòria per a tots, o les formes de l'antiga dispersió i de l'antiga desarticulació en cercles. Se'ns ha arrossegat cap enrere, apartant-nos de formes més elevades, cap a formes més primitives, i es justifica açò afirmant que la lluita ideològica és un procés i les formes són només formes. Exactament de la mateixa manera ens arrossegava el camarada Kritxevski, en els seus temps, cap enrere, de la tàctica-pla a la tàctica-procés.

Vegeu aquestes frases pretensives de la nova *Iskra* sobre l'"autoeducació del proletariat", frases dirigides contra aquells que, segons es diu, són capaços de no veure el contingut a causa de la forma (número 58, article de fons). No és açò un akimovisme número dos? L'akimovisme número u havia justificat l'endarreriment d'una certa part dels intel·lectuals socialdemòcrates, pel que fa a plantejar qüestions de tàctica invocant un contingut més "profund" de la "lluita proletària", invocant l'autoeducació del proletariat. L'akimovisme número dos justifica l'endarreriment d'una certa part dels intel·lectuals socialdemòcrates en els problemes de la teoria i la pràctica de l'organització, amb el no menys profund argument que l'organització no és més que una forma i l'essencial és l'autoeducació del proletariat. El proletariat no tem l'organització ni la disciplina, sàpien-ho els senyors que es preocupen tant del germà menor! El proletariat no va a preocupar-se que els senyors professors i estudiants, que no vullguen entrar en cap organització, siguin considerats com a membres del partit perquè treballen sota el control de les seues organitzacions. La vida sencera del proletariat l'educa per a l'organització d'una manera molt més radical que molts intel·lectuals pedants. El proletariat, per poc que compregua el nostre programa i la nostra tàctica, no es posarà a justificar l'endarreriment en

l'organització invocant que la forma és menys important que el contingut. No és el proletariat, sinó que són *alguns intel·lectuals* en el nostre partit, els que pateixen de falta d'autoeducació en l'esperit d'organització i disciplina, en l'esperit d'hostilitat i menyspreu envers la fraseologia anarquista. Els Akimov número dos calumniem de la mateixa manera el proletariat, en dir que no està preparat per a l'organització, el mateix que el van calumniar els Akimov número u, dient que no estava preparat per a la lluita política. El proletari que haja esdevingut socialdemòcrata conscient i se senta membre del partit, rebutjarà el seguidisme en matèria d'organització amb el mateix menyspreu amb què ha rebutjat el seguidisme en els problemes de tàctica.

Vegeu, finalment, la profunda saviesa del "Pràctic" de la nova *Iskra*: "Interpretada en el seu vertader sentit, la idea d'una organització "combativa" centralista [diu] que unifique i centralitze l'activitat [subratllat per a marcar la profunditat] dels revolucionaris, no pren, naturalment, cos sinó en el cas que aquesta activitat *existísca* [nou i enginyós!]; la mateixa organització, com a forma [escolteu, escolteu!], no pot desenrotllar-se sinó *simultàniament* [subratllat per l'autor, com en els altres casos d'aquesta cita] amb el desenrotllament del treball revolucionari que constitueix el seu contingut" (número 57). ¿No recorda açò, una vegada més, a aquell heroi de l'èpica popular que, veient un seguici fúnebre, cridava: felicitats? Ben segur que hom no trobarà en el nostre partit ni un sol pràctic (sense cometes) que no compregua que és precisament la forma de la nostra activitat (és a dir, l'organització) allò que fa temps està endarrerida respecte al contingut, terriblement endarrerida, i que els crits als rressagats: "al pas! No vos avanceu!", no poden venir en el partit sinó de Joan el ximple. Tracteu de comparar encara que només siga, per exemple, el nostre partit amb el Bund. Està fora de dubte que el *contingut*⁶² del treball del nostre partit és infinitament més ric, més variat, més ampli i més profund que en el Bund. Té una major envergadura teòrica; el seu programa està més desenrotllat; la seua influència sobre les masses obreres (i no sols sobre els artesans organitzats) és més àmplia i més profunda; la propaganda i l'agitació són més variades; el ritme del treball polític és més viu en els militants d'avantguarda i en els militants de base; els moviments *populars*, amb motiu de les manifestacions i de les vagues generals, són més grandiosos; l'activitat entre les capes no proletàries és més enèrgica. Però i la "forma"? La "forma" del nostre treball està endarrerida, en comparació amb la del Bund, fins a un punt inadmissible, està endarrerida fins al punt de fer enrogir de vergonya tot aquell que "prenga a pit" els assumptes del seu partit. L'endarreriment de l'organització del treball, en comparació amb el seu contingut, és el nostre punt feble, i era ja un punt feble molt de temps abans del Congrés, molt de temps abans que es constituís el Comitè d'Organització. L'estat rudimentari i inestable de la forma no permet fer progressos nous i seriosos en el desenvolupament del contingut, provoca un marasme vergonyós, porta a malgastar les forces i fa que els actes no corresponguen a les paraules. Tots estan farts de patir d'aquesta incongruència, i ara els Axelrod i els "Pràctic" de la nova *Iskra* vénen a predicar-nos el profund pensament que la forma, d'una manera natural, ha de desenrotllar-se només simultàniament amb el contingut!

On condueix un petit error en matèria d'organització (article primer), si es posa hom a *aprofundir* la neciesa i a fonamentar filosòficament una frase oportunista. Espaiet, amb tímid zig-zag!: ja hem sentit aquesta cançó aplicada als problemes de tàctica; ara, l'escoltem aplicada als problemes d'organització. *El seguidisme en qüestions d'organització* és un producte natural i inevitable de la psicologia de *l'individualista anarquista*, quan aquest últim comença a erigir en *sistema de concepcions*, en peculiars *divergències de principi* les seues desviacions anarquistes (potser accidentals en un començament). Al Congrés de la Lliga hem vist els començaments d'aquest anarquisme; en la nova *Iskra* veiem temptatives d'erigir-lo en sistema de concepcions. Aquestes temptatives confirmen admirablement allò que ja es va dir al Congrés del partit, sobre la diferència de punts de vista que hi ha entre l'intel·lectual burgès, adherit a la socialdemocràcia, i el proletari que ha adquirit consciència dels seus interessos de classe. Per exemple, aqueix mateix "Pràctic" de la nova *Iskra*, la profunditat de pensament del qual ja coneixem, em llança en cara el que jo m'imagino el partit "com una enorme fàbrica" amb un director, el Comitè Central, al seu capdavant (número 57, suplement). El "Pràctic" no sospita ni tan sols que la terrible paraula per ell llançada ens descobreix de seguida la psicologia d'un intel·lectual burgès, que no coneix ni la pràctica ni la teoria de l'organització proletària. Precisament la fàbrica, que a alguns els sembla només un espantall, representa la forma superior de cooperació capitalista que ha unificat i disciplinat el proletariat, que li

⁶² Per no parlar ja que *el contingut* del treball del nostre partit ha sigut fixat al Congrés (en el programa, etc.) en l'esperit de la socialdemocràcia revolucionària només a *costa de lluita*, lluita contra aqueixos mateixos antiiskristes i contra aqueixa mateixa tolla els representants de la qual predominen numèricament en la nostra "minoría". En allò que fa al "contingut", és interessant comparar, per exemple, sis números de l'antiga *Iskra* (46-51) amb dotze números de la nova *Iskra* (52-63). Però quede açò per a una altra vegada.

ha ensenyat a organitzar-se, l'ha col·locat al capdavant de tots els altres sectors de la població treballadora i explotada. Precisament el marxisme, com a ideologia del proletariat instruït pel capitalisme, ha ensenyat i ensenya als intel·lectuals vacil·lants la diferència que existeix entre el factor d'explotació de la fàbrica (disciplina basada en la por a la mort per fam) i el seu factor organitzador (disciplina basada en el treball en comú, unificat per les condicions en què es realitza la producció, altament desenrotllada des del punt de vista tècnic). La disciplina i l'organització, que tan difícilment adquireix l'intel·lectual burgès, són assimilades amb singular facilitat pel proletariat, gràcies precisament a aquesta "escola" de la fàbrica. La por mortal a aquesta escola, la completa incomprensió del seu valor organitzador, caracteritzen precisament els mètodes del pensament que reflecteixen les condicions de vida petit burgeses, a les que deu el seu origen el tipus d'anarquisme que els socialdemòcrates alemanys anomenen *Edelanarchismus*, és a dir, anarquisme del senyor "distingit", anarquisme senyorial, diria jo. Aquest anarquisme senyorial és quelcom molt peculiar del nihilista rus. L'organització del partit se li antulla una "fàbrica" monstruosa; la submissió de la part al tot i de la minoria a la majoria li sembla una "submissió" (vegeu els fullets d'Axelrod); la divisió del treball sota la direcció d'un organisme central fa proferir alarits tragicòmics contra la transformació dels homes en "rodes i cargols" d'un mecanisme (i entre aquestes transformacions, la que jutja més espantosa és la dels redactors en simples periodistes), l'esment dels estatuts d'organització del partit suscita en ell un gest de menyspreu i la desdenyosa observació (dirigida als "formalistes") que es podria viure sense estatuts.

És increïble, però és un fet: precisament aquesta és l'edificant observació que em fa el camarada Martov en el número 58 d'*Iskra*, citant, per a ser més convincent, les meues pròpies paraules de la "Carta a un camarada". ¿Potser no és açò "anarquisme senyorial", potser que no és seguidisme *justificar* amb exemples trets de l'època de dispersió, de l'època de desarticulació en cercles, el manteniment i la glorificació del sistema de cercles i de l'anarquia, en una època en què ja està constituït l'esperit del partit?

Per què no necessitàvem abans els estatuts? Perquè el partit es componia de cercles aïllats, no enllaçats entre si per cap nexa orgànic. El passar d'un cercle a un altre era simplement qüestió de la "bona voluntat" d'aquest o l'altre individu, que no tenia davant ell cap expressió netament definida de la voluntat del tot. Les qüestions en litigi, al si dels cercles, no es resolien segons uns estatuts, "*sinó lluitant i amenaçant d'anar-se'n*": açò és el que deia jo en la "Carta a un camarada" basant-me en l'experiència d'una sèrie de cercles en general, i en particular en la del nostre grup de sis que constituïem la redacció. En l'època dels cercles, tal fenomen era natural i inevitable, però a ningú se li ocorria elogiar-lo ni fer-ne un ideal: tots es queixaven de semblant dispersió, tothom en patia i anhelava la fusió dels cercles dispersos en una organització de partit amb una forma definida. I ara, quan aquesta fusió ha tingut lloc, se'ns arrossega cap enrere, se'ns serveix, com si fossen principis superiors d'organització, la fraseologia anarquista als que estan acostumats a la folgada bata i a les sabatilles de la vida de família dels cercles, a l'oblomovisme, uns estatuts formals els semblen quelcom estret, estret, pesant, baix, burocràtic, subjugador, un destorb per al lliure "procés" de la lluita ideològica. L'anarquisme senyorial no comprèn que calen uns estatuts formals precisament per a substituir l'estret nexa dels cercles amb un ampli nexa del partit. No es precisava ni era possible revestir d'una forma definida el nexa existent a l'interior d'un cercle, o entre els cercles, perquè aqueix nexa estava basat en un comparatge o en una "confiança" incontrolada i no motivada. El nexa del partit no pot ni ha de descansar ni en l'un ni en l'altra; és indispensable basar-lo precisament en uns estatuts *formals*, redactats "burocràticament" (des del punt de vista de l'intel·lectual relaxat), i l'estricta observança dels quals és l'única cosa que ens defensa de l'arbitrarietat i dels capritxos dels cercles, del règim de querelles instituït als cercles i qualificat de lliure "procés" de la lluita ideològica.

La redacció de la nova *Iskra* llança contra Alexàndrov l'edificant indicació que "la confiança és una cosa delicada, que no es pot ficar a martellades en els cors i en els caps" (número 56, suplement). La redacció no comprèn que precisament col·locar en primer pla la confiança, la *mera* confiança, delata una vegada més el seu anarquisme senyorial i el seu seguidisme en matèria d'organització. Quan jo era només membre d'un cercle, del grup dels sis redactors, o de l'organització d'*Iskra*, tenia dret a justificar, per exemple, la meua negativa a treballar amb X, al·legant només la falta de confiança, sense haver de donar explicacions ni motius. Una vegada membre del partit, *no tinc dret* a invocar només una vaga falta de confiança, perquè això equivaldria a obrir de bat a bat les portes a totes les extravagàncies i a totes les arbitrarietats dels antics cercles; estic *obligat* a motivar la meua "confiança" o la meua "desconfiança" amb un argument formal, és a dir, a referir-me a aquesta o a l'altra disposició formalment fixada del nostre programa, de la nostra tàctica, dels nostres estatuts;

estic obligat a no limitar-me a un “tinc confiança” o “no tinc confiança” sense més control, sinó a reconèixer que he de respondre de les meues decisions. Com en general tota part integrant del partit ha de *respondre* de les seues davant el conjunt del mateix; estic obligat a seguir la via *formalment prescrita* per a expressar la meua “desconfiança”, per a imposar les idees i els desitjos que emanen d'aquesta desconfiança. Ens hem elevat ja de la “confiança” incontrolada, pròpia dels *cercles*, al punt de vista d'un *partit*, que exigeix l'observació de procediments controlats i formalment determinats per a expressar i *comprovar* la confiança. I la redacció ens arrossega cap enrere i anomena el seu seguidisme concepte nou de l'organització!

Vegeu com raona la nostra redacció, que pretén ser una redacció de partit, sobre els grups literaris que podrien exigir una representació en ella: “No ens indignarem, no invocarem a crits la disciplina”, ens sermonegen aquests anarquistes senyorials, que han mirat sempre i en totes parts amb arrogància la disciplina. Nosaltres, diuen, ens “entendrem” [sic!] amb el grup si és seriós, o ens riurem de les seues exigències.

Ja veieu què elevada noblesa s'afirma ací contra el vulgar formalisme “de fàbrica”. I En realitat, tenim davant nosaltres la mateixa fraseologia del cercle, un poc restaurada, oferida al partit per una redacció que sent que no és un organisme del partit, sinó una resta d'un antic cercle, la falsedat interna d'aquesta posició condueix de manera inevitable a l'elucubració *anarquista*, que erigeix en *principi* d'organització socialdemòcrata la dispersió, que hom declara farisaicament com a cosa ja passada. No cal cap jerarquia d'institucions i instàncies superiors i inferiors del partit: per a l'anarquisme senyorial una tal jerarquia és invenció burocràtica de ministeris, departaments, etc. (veure el fulletàs d'Axelrod); no cal subordinació alguna de la part al tot, no cal cap definició “burocràtica i formal” dels procediments propis del *partit* per a “entendre's” o delimitar-se: que siguin consagrades les antigues querelles de cercle per la fraseologia sobre els mètodes d'organització “autènticament socialdemòcrates”.

I ací és on el proletari que ha passat per l'escola “de la fàbrica” pot i ha de donar una lliçó a l'individualisme anarquista. Fa ja temps que l'obrer conscient ha sortit dels bolquers: ja no defuig l'intel·lectual com a tal. L'obrer conscient sap apreciar el patrimoni de coneixements, més ric, l'horitzó polític més ampli, que troba en els intel·lectuals socialdemòcrates. Però a mesura que s'estructura al nostre país un *vertader* partit, l'obrer conscient ha d'aprendre a distingir la psicologia del combatent de l'exèrcit proletari de la psicologia de l'intel·lectual burgès que s'envaneix amb frases anarquistes; ha d'aprendre a *exigir* que complisquen els seus deures de membres del partit no sols els militants de files, sinó també “els de dalt”; ha d'aprendre a tractar el seguidisme en problemes d'organització amb el mateix menyspreu amb què en altres temps tractava el seguidisme en problemes de tàctica.

En connexió inseparable amb el gironisme i l'anarquisme senyorial es troba una última particularitat característica de la posició de la nova *Iskra* en qüestions d'organització: la defensa de l'*autonomisme* contra el centralisme. Aquest és precisament el sentit de principis que tenen (si és que en tenen d'algun⁶³) els clamors contra el burocratisme i l'autocràcia, les lamentacions a propòsit del “desdeny immerescut de què hom fa objecte els no iskristes” (que van defensar l'autonomisme al Congrés), els còmics crits perquè s'exigeix “una submissió absoluta”, les amargues queixes sobre “absolutisme”, etc., etc. L'ala oportunista de qualsevol partit defensa i justifica sempre tot allò que hi ha d'endarreriment, en matèria de programa, de tàctica i d'organització. La defensa de les idees endarrerides de la nova *Iskra* en matèria d'organització (seguidisme) està estretament lligada a la defensa de l'*autonomisme*. Veritat és que l'autonomisme, en general, està tan desacreditat pels tres anys de propaganda de la vella *Iskra*, que a la nova *Iskra* li fa vergonya *encara* pronunciar-se obertament a favor seu; ens assegura encara que sent simpatia pel centralisme, però ho demostra únicament imprimint en cursiva la paraula centralisme. En realitat, aplicant la més lleugera crítica als “principis” del quasi-centralisme “autènticament socialdemòcrata” (i no anarquista?) de la nova *Iskra*, es descobreix a cada pas el punt de vista de l'autonomisme. ¿Potser no queda ara clar per a tothom que Axelrod i Martov, en problemes d'organització, han virat cap a Akimov? ¿Potser no ho han reconegut solemnement ells mateixos en les seues significatives paraules sobre el “desdeny immerescut de què hom fa objecte als no iskristes”? ¿I potser no és l'autonomisme el que han defensat al Congrés del nostre partit Akimov i els seus amics?

⁶³ Faig a una banda, com en general en tot aquest apartat, el sentit de “cooptació” d'aquestes lamentacions.

Precisament l'autonomisme (si no l'anarquisme) és allò que van defensar Martov i Axelrod al Congrés de la Lliga, quan amb divertit interès tractaven de demostrar que la part no s'ha de subordinar al tot, que la part és autònoma en la determinació de les seues relacions amb el tot, que els estatuts de la Lliga de l'estranger, que formulen aquestes relacions, són vàlids contra la voluntat de la majoria del partit, contra la voluntat de l'organisme central del partit. Precisament l'autonomisme és allò que defensa ara el camarada Martov d'una manera oberta també a les columnes de la nova *Iskra* (número 60) a propòsit de la introducció pel Comitè Central de membres en el comitès locals. No parlaré dels sofismes infantils amb què va defensar el camarada Martov l'autonomisme al Congrés de la Lliga i el defensa ara en la nova *Iskra*⁶⁴. M'importa assenyalar ací la tendència indiscutible a *defensar l'autonomisme en contra del centralisme*, com un principi característic de l'oportunisme en les qüestions d'organització.

Temptativa quasi única d'*analitzar* la noció del burocratisme és la que fa la nova *Iskra* (número 53), que oposa el "principi formalment *democràtic*" (subratllat per l'autor) al "principi formalment *burocràtic*". Aquesta contraposició (desgraciadament, tan poc desenrotllada i explicada com l'al·lusió als no iskristes) conté un gra de veritat. El burocratisme *versus* democràcia, és precisament el centralisme *versus* l'autonomisme; és el principi d'organització de la socialdemocràcia revolucionària enfront del principi d'organització dels oportunistes de la socialdemocràcia. Aquest últim tracta d'anar de baix a dalt, i per això defensa, sempre que pot i quan pot, l'autonomisme, la "democràcia" que va (en els casos en què hi ha excés de zel) fins a l'anarquisme. El primer tracta de començar per dalt, preconitzant l'extensió dels drets i poders de l'organisme central respecte a les parts. En l'època de la dispersió i de la desarticulació en cercles, la cima de què volia partir la socialdemocràcia revolucionària en la seua organització era inevitablement un dels cercles, el més influent per la seua activitat i la seua conseqüència revolucionària (en el nostre cas, l'organització d'*Iskra*). En una època de restabliment de la unitat efectiva del partit i de diluïció dels cercles antiquats en aqueixa unitat, aqueixa cima és inevitablement el *Congrés del partit*, com a òrgan suprem del mateix. El Congrés agrupa, en la mesura que siga possible, tots els representants de les organitzacions actives i, designant organismes centrals (moltes vegades amb una composició que satisfà més als elements d'avantguarda que als endarrerits, que agrada més a l'ala revolucionària que a la seua ala oportunista), fa d'elles la cima fins al Congrés següent. Així procedeixen, almenys, els europeus de la socialdemocràcia, encara que a poc a poc, i no sense dificultats, no sense lluita ni sense querelles, aquest costum, que els anarquistes odien en principi, comença a estendre's també als asiàtics de la socialdemocràcia.

És interessant en el màxim grau observar que els principis característics que he indicat en l'oportunisme en matèria d'organització (autonomisme, anarquisme senyorial o propi d'intel·lectuals, seguidisme i girondisme) també s'observen *mutatis mutandis* (amb les modificacions corresponents) en tots els partits socialdemòcrates de tot el món on hi ha una divisió en ala revolucionària i ala oportunista (i on no n'hi ha?). Açò s'ha posat de manifest molt recentment amb singular relleu en el Partit Socialdemòcrata alemany, quan la derrota patida en la 20 circumscripció electoral de Saxònia (l'anomenat incident Göhre)⁶⁵, ha posat a l'ordre del dia *els principis* d'organització de partit. El zel dels oportunistes alemanys va contribuir especialment a suscitar la qüestió de principi amb motiu d'aquest incident. Göhre mateix (abans pastor protestant, autor d'un llibre prou conegut: *Drei Monate Fabrikarbeiter* i un dels "herois" del Congrés de Dresden) és un oportunista empedreït, i l'òrgan dels oportunistes alemanys conseqüents *Sozialistische Monatshefte* [*Revista Mensual Socialista*] hi ha "intercedit" immediatament per ell.

L'oportunisme en el programa està, naturalment, lligat a l'oportunisme en la tàctica i a l'oportunisme en les qüestions d'organització. El camarada Wolfgang Heine s'ha encarregat d'exposar el "nou" punt de vista. Per a caracteritzar al lector la fisonomia d'aquest típic intel·lectual, que en adherir-se a la socialdemocràcia ha conservat la seua manera oportunista de pensar, bastarà dir que el camarada Wolfgang Heine és un xic menys que un camarada Akimov alemany i un xic més que un camarada legórov alemany.

⁶⁴ Examinant els diversos articles dels estatuts, el camarada Martov *ha passat per alt* precisament l'article que tracta de les relacions entre el tot i la part: El Comitè Central "distribueix les forces del partit" (article 6). És possible distribuir les forces sense traslladar els militants d'un comitè a un altre? Resulta fins i tot enutjós detenir-s'hi en veritats tan elementals.

⁶⁵ Göhre havia sigut elegit diputat del Reichstag el 16 de juny de 1903, en la 15 circumscripció saxona, però després del Congrés de Dresden va renunciar a la seua acta. Els electors de la circumscripció 20, quan va quedar vacant per mort de Rosenow, van voler proposar de nou la candidatura de Göhre. La direcció central del partit i el Comitè Central d'agitació de Saxònia s'hi van oposar i, no tenint dret a prohibir formalment la candidatura de Göhre, van aconseguir, no obstant això, que Göhre en renunciés. Els socialdemòcrates van patir en les eleccions una derrota.

El camarada Wolfgang Heine ha obert una campanya, en *Sozialistische Monatshefte*, amb no menys aparatositat que el camarada Axelrod en la nova *Iskra*. El títol del seu article és ja molt significatiu: "Notes democràtiques a propòsit de l'incident Göhre" (número 4 de *Sozialistische Monatshefte*, d'abril). I el contingut és no menys tronador. El camarada W. Heine s'alça contra "els atemptats a l'autonomia de la circumscripció electoral", defensa "el principi democràtic", protesta contra la intervenció d'una "autoritat nomenada" (és a dir, de la direcció central del partit) en el lliure elecció dels delegats pel poble. No es tracta ací d'un incident fortuït, ens alligona el camarada W. Heine, sinó de tota una "tendència al burocratisme i al centralisme en el partit", tendència que, segons ell diu, s'havia observat ja abans, però que ara es fa especialment perillosa. És precis "reconèixer en principi que els organismes locals del partit són els portadors de la seua vida" (plagi del fullet del camarada Martov: "De nou en minoria"). No cal "acostumar-se que totes les decisions polítiques importants partisquen d'un sol centre", cal prevenir el partit contra "una política doctrinària que perd el contacte amb la vida" (pres del discurs del camarada Martov al Congrés del partit sobre que "la vida s'imposarà"). "... Mirant a l'arrel de les coses [diu aprofundint la seua argumentació el camarada W. Heine], fent abstracció dels conflictes personals que ací, com sempre, han exercit un paper no petit, veurem en aquest encrueliment contra els *revisiionistes* [subratllat per l'autor, que, és de suposar, al·ludeix a la distinció de conceptes entre la lluita contra el revisionisme i lluita contra els revisionistes] principalment una desconfiança dels representants oficials del partit envers l'"*element estrany*" [pel que s'ha vist, W. Heine no ha llegit encara el fullet sobre la lluita contra l'estat de setge, i per això recorre a l'anglicisme: *Outsidertum*], la desconfiança de la tradició enfront del que no és habitual, de la institució impersonal enfront del que és individual [veure la resolució d'Axelrod al Congrés de la Lliga sobre la coacció exercida sobre la iniciativa individual], en una paraula, la mateixa tendència que ja hem caracteritzat més amunt com a tendència al burocratisme i al centralisme en el partit".

La noció de "disciplina" inspira el camarada W. Heine no menys noble indignació que al camarada Axelrod. "... S'ha retret als revisionistes [escriu] falta de disciplina, per haver escrit en *Sozialistische Monatshefte*, òrgan a què no volien reconèixer ni tan sols com a socialdemòcrata, perquè no està sota el control del partit. Ja aquest sol intent de reduir el concepte "socialdemòcrata", a aquesta sola exigència de *disciplina* al camp de producció ideològica, on ha de regnar una llibertat absoluta [recordeu la frase: la lluita ideològica és un procés, i les formes d'organització no són més que formes], testimonien una tendència al burocratisme i a la subjugació de la individualitat". I W. Heine segueix durant llarg temps fulminant en tots els tons aqueixa odiosa tendència a crear "una vasta organització omnímoda, el més centralitzada possible, una tàctica, una teoria", fulmina que hom exigisca "obediència incondicional", "submissió cega", fulmina "el centralisme simplificat", etc., etc., literalment "a l'estil Axelrod".

La discussió iniciada per W. Heine s'ha estès, i com en el partit alemany no sembla zitzània cap querella amb motiu de la cooptació, com els Akimov alemanys aclareixen la seua fisonomia no sols als congressos, sinó també constantment en un òrgan especial, la discussió s'ha reduït prompte a una anàlisi de les tendències de principis de l'ortodòxia i del revisionisme en matèria d'organització. C. Kautsky ha intervingut com un dels representants de la tendència revolucionària (acusada, clar està, com entre nosaltres, d'esperit "dictatorial", "inquisitorial" i la resta de coses terribles) (*Neue Zeit*, 1904, número 28: article "Wahlkreis und Partei" ["La circumscripció electoral i el partit"]). "L'article de W. Heine [declara Kautsky] mostra el curs del pensament de tota la tendència revisionista". No sols a Alemanya, sinó també en França i Itàlia, els oportunistes defensen a ultrança l'autonomisme, el debilitament de la disciplina del partit, la seua reducció a zero; en totes parts condueixen les seues tendències a la *desorganització*, a la degeneració del "principi democràtic" en *anarquisme*. "La democràcia no és l'absència del poder [ensenya C. Kautsky als oportunistes en el problema d'organització], la democràcia no és l'anarquia, és la supremacia de les masses sobre els seus mandataris, a diferència d'altres formes de poder en què els pseudoservidors del poble són en realitat els seus amos". C. Kautsky examina detalladament el paper desorganitzador de l'autonomisme oportunista en els distints països; demostra que precisament l'adhesió a la socialdemocràcia "*d'una massa d'elements burgesos*"⁶⁶ reforça l'oportunisme, l'autonomisme i les tendències a la infracció de la disciplina; recorda una vegada i una altra que precisament "l'organització és l'arma amb la qual s'emanciparà el proletariat", que precisament "l'organització és l'arma característica del proletariat en la lluita de classes".

⁶⁶ Com a exemple cita C. Kautsky a *Jaurés*. A mesura que s'anaven desviant cap a l'oportunisme, tals homes havien de considerar indefectiblement "la disciplina del partit com una coacció inadmissible de la seua lliure personalitat".

En Alemanya, on l'oportunisme és més feble que a França i Itàlia, “les tendències autonomistes no han conduït fins ara sinó a declamacions més o menys patètiques contra els dictadors i els grans inquisidors, contra les excomunion⁶⁷ i la persecució d'heretgies, a embolics i querelles sense final, l'anàlisi de la qual no conduiria més que a incessants disputes”.

No és res estrany que a Rússia, on l'oportunisme és en el partit encara més feble que a Alemanya, les tendències autonomistes hagen donat lloc a menys idees i a més “declamacions patètiques” i querelles.

No és res estrany que Kautsky arribi a la conclusió següent: “Potser no hi haja qüestió en què el revisionisme de tots els països, malgrat totes les seues diversitats i de la varietat dels seus matisos, es distingisca per tanta uniformitat com en el problema d'organització precisament”. C. Kautsky també formula les tendències fonamentals de l'ortodòxia i del revisionisme en aquest terreny, fent ús de la “paraula terrible”: burocratisme *versus* democratisme. “Se'ns diu [escriu C. Kautsky] que concedir a la direcció del partit el dret d'influir en l'elecció de candidats (a diputat) per les circumscripcions electorals locals, és “atemptar vergonyosament al principi democràtic, que exigeix que tota l'activitat política s'exercisca de baix a dalt, per iniciativa de les masses, i no de dalt baix, per via burocràtica... Però si hi ha algun principi vertaderament democràtic és que la majoria ha de tenir supremacia sobre la minoria, i no al contrari...” L'elecció de diputats al Parlament, per qualsevol circumscripció, és un assumpte important per a tot el partit en el seu conjunt, que per això mateix ha d'influir sobre la designació dels candidats, almenys per mitjà de persones de confiança del partit (*Vertrauensmänner*). “Qui crega que aquest procediment és massa burocràtic o massa centralista, que prove a proposar que els candidats siguin designats per votació directa de tots els membres del partit en general (*sämtliche Parteigenossen*). I com açò és irrealitzable, no hi ha raó per a queixar-se de falta de democratisme quan la funció de què es tracta, com moltes altres que es refereixen al partit en conjunt, és exercida per una o diverses instàncies del partit”. Segons el “dret usual” del partit alemany, les distintes circumscripcions electorals “s'entenen ja abans amigablement” amb la direcció del partit per a presentar l'un o l'altre candidat. “Però el partit és ja massa gran perquè baste aquest tàcit dret usual. El dret usual deixa de ser dret quan deixa de ser reconegut com quelcom que s'entén per si mateix, quan es posen en dubte les seues definicions i fins i tot la seua mateixa existència. En aquest cas resulta absolutament imprescindible formular d'una manera exacta aquest dret, codificar-lo. [...] fixar d'una manera més exacta en els estatuts⁶⁸ (*statutarische Festlegung*) i reforçar simultàniament el caràcter rigorós (*grössere Straffheit*) de l'organització”.

Veieu, doncs, en circumstàncies distintes, la mateixa lluita entre l'ala oportunista i l'ala revolucionària del partit sobre la qüestió d'organització, el mateix conflicte entre autonomisme i centralisme, democratisme i “burocratisme”, entre la tendència a debilitar i la tendència a reforçar el caràcter rigorós de l'organització i de la disciplina, entre la psicologia de l'intel·lectual vacil·lant i la del proletari conseqüent, entre l'individualisme propi d'intel·lectuals i la cohesió proletària. Cal preguntar: quina actitud ha adoptat davant aquest conflicte la *democràcia burgesa*, no la democràcia que la malvada història va prometre només ensenyar en secret algun dia al camarada Axelrod, sinó la vertadera, la democràcia burgesa real, que té també en Alemanya representants no menys savis ni menys observadors que els nostres senyors d'“Osvobozhdenie”? La democràcia burgesa alemanya ha respost immediatament a la nova discussió i (com la russa, com sempre, com per tot arreu) s'ha col·locat de ple al costat de l'ala oportunista del partit socialdemòcrata. El destacat òrgan del capital borsari d'Alemanya, la *Gazeta de Frankfurt*, ha publicat un article de fons fulminant (*Frankfurt Ztg.*, 7 d'abril de 1904, número 97, *Abendblatt*), que demostra que la mania poc escrupolosa de plagiar Axelrod s'ha convertit simplement en una espècie de malaltia de la premsa alemanya. Els terribles demòcrates de la Borsa de Frankfurt fustiguen l'“autocràcia” en el Partit Socialdemòcrata, la “dictadura del partit”, “el domini autocràtic de les autoritats del partit”, aqueixes “excomunion⁶⁷” per les que es vol (recordeu-hom la “falsa acusació d'oportunisme”) “quelcom així com castigar tot el revisionisme”, aqueixa exigència de “obediència cega”, aqueixa “disciplina que mata”, aqueixa exigència de “subordinació servil”, de fer dels membres del partit “cadàvers polítics” (açò és molt més fort que això dels caragols i engranatges!). “Tota originalitat personal [diuen indignats els cavallers de

⁶⁷ *Bannstrahl*, anatema. És l'equivalent alemany de l'“estat de setge” i de les “lleis d'excepció”. És la “paraula terrible” dels oportunistes alemanys.

⁶⁸ Resulta molt instructiu confrontar aquestes notes de C. Kautsky sobre la substitució del dret usual, tàcitament reconegut, per un dret formalment inscrit en estatuts, amb tota la “renovació” per la que travessa nostre partit en general i la redacció en particular, després del Congrés del partit. Veure el discurs de V. Sasúlitx (al Congrés de la Lliga, actes, pàgines 66 i següents) que, probablement, no s'adona plenament de tot l'abast d'aquesta renovació.

la Borsa en observar l'estat de coses antidemocràtic que regeix en la socialdemocràcia], tota individualitat, ja ho veieu, ha de veure's subjecta a persecucions, perquè amenacen de portar a l'estat de coses que regeix a França, al jauresisme i al millerandisme, com ha declarat francament Zindermann, que va informar sobre aquest problema" al Congrés del partit dels socialdemòcrates saxons.

Així, doncs, per quant les noves paraulotes de la nova *Iskra* sobre el problema d'organització tenen un sentit de principi, no hi ha dubte que aquest sentit és oportunista. Es confirma aquesta deducció tant per tota l'anàlisi del Congrés del nostre partit, que es va escindir en ala revolucionària i ala oportunista, com per l'exemple de tots els partits socialdemòcrates europeus, al si dels quals se manifesta l'oportunisme en matèria d'organització en les mateixes tendències, en les mateixes acusacions i molt sovint en els mateixes paraulotes. Naturalment, imprimeixen el seu segell les particularitats nacionals dels diversos partits i les distintes condicions polítiques dels diversos països, i així fan que l'oportunisme alemany no s'assemble en res a l'oportunisme francès, ni el francès a l'italià, ni l'italià al rus. Però, malgrat tota aquesta diferència de condicions, s'observa clarament l'homogeneïtat de la divisió fonamental de tots aquests partits en ala revolucionària i ala oportunista, l'homogeneïtat del curs del pensament i de les tendències de l'oportunisme en el problema d'organització⁶⁹. El gran nombre de representants de la intel·lectualitat radical que figura entre els nostres marxistes i els nostres socialdemòcrates ha portat i porta com a conseqüència inevitable l'oportunisme, que la seua psicologia engendra als terrenys i en les formes més diverses. Hem lluitat contra l'oportunisme en les qüestions fonamentals de la nostra concepció del món, en qüestions programàtiques, i la divergència absoluta pel que fa als fins ha conduït inevitablement a un delimitació definitiva entre els liberals, que han espatllat el nostre marxisme legal, i els socialdemòcrates. Hem lluitat contra l'oportunisme en problemes de tàctica i la nostra divergència amb els camarades Kritxevski i Akimov, pel que fa a aquests problemes menys importants, va tenir tan sols, naturalment, un caràcter temporal, no seguint-li la formació de partits distints. Ara, hem de vèncer l'oportunisme de Martov i Axelrod en problemes d'organització, fins i tot menys cardinals, clar està, que les qüestions de programa i de tàctica, però problemes que en el moment actual apareixen en el primer pla de la vida del nostre partit.

Quan hom parla de lluita contra l'oportunisme, no cal oblidar mai un tret característic de tot l'oportunisme contemporani en tots els terrenys: el seu caràcter indefinit, difús, inaprehensible. L'oportunista, per la seua mateixa naturalesa, esquiva sempre plantejar els problemes d'una manera precisa i definida, cerca la resultant, s'arrossega com una colobra entre punts de vista que s'exclouen mútuament, esforçant-se per "estar d'acord" amb l'un i l'altre, reduint les seues discrepàncies a petites esmenes, a dubtes, a bons desitjos innocents, etc., etc. El camarada E. Bernstein, oportunista en qüestions programàtiques, "està d'acord" amb el programa revolucionari del partit, i encara que, probablement, desitjaria una "reforma cardinal" del mateix, considera que aquesta reforma no és oportuna ni convenient, ni tan important com l'aclariment dels "principis generals" de "crítica" (que consisteixen, principalment, en acceptar sense cap crítica els principis i les paraulotes de la democràcia burgesa). El camarada von Vollmar, oportunista en problemes de tàctica, està també d'acord amb la vella tàctica de la socialdemocràcia revolucionària i més aïna es limita igualment a declamacions, a lleugeres esmenes i ironies, no proposant mai cap tàctica "ministerialista" determinada. Els camarades Martov i Axelrod, oportunistes en problemes d'organització, tampoc han donat fins ara tesi determinada de principi que pugui ser "fixada en uns estatuts", malgrat que se'ls ha cridat directament a fer-ho; també ells desitjarien, indubtablement que la desitjarien, una "reforma cardinal" dels estatuts de la nostra organització (*Iskra*, número 58, pàgina 2, columna 3); però amb preferència haurien començat per ocupar-se de "problemes generals d'organització" (perquè una reforma efectivament cardinal dels nostres estatuts que, tot i l'article primer, tenen un caràcter centralista, si es fes en l'esperit de la nova *Iskra*, conduiria inevitablement a l'autonomisme, i el camarada Martov, clar està, no vol reconèixer ni fins i tot davant ell mateix la seua tendència en

⁶⁹ Ningú dubtarà ara que l'antiga divisió dels socialdemòcrates russos, quant als problemes de la tàctica, en economistes i polítics, s'identificava amb la divisió de tota la socialdemocràcia internacional en oportunistes i revolucionaris, encara que fos molt gran la diferència entre els camarades Martinov i Akimov, d'una banda, i els camarades von Vollmar i von Elm o Jaurés i Millerand, per una altra. De la mateixa manera és indubtable l'homogeneïtat de les divisions fonamentals en el problema d'organització, tot i l'enorme diferència de condicions que existeix entre els països privats de drets polítics i els països políticament lliures. És extremadament característic que la redacció de la nova *Iskra*, tan afecta els principis, després d'haver tractat de passada la discussió entre Kautsky i Heine (número 64), *haja passat per alt* temerosa la qüestió de les tendències de principi de tot oportunisme i de tota ortodòxia en el problema d'organització.

principi a l'autonomisme). D'ací que la seua posició "en principi", quant al problema d'organització, tinga tots els colors de l'arc iris: predominen innocents i patètiques declamacions sobre l'autocràcia i el burocratisme, sobre l'obediència cega, sobre caragols i engranatges, declamacions tan innocents, que és encara summament difícil distingir-hi allò que són efectivament principis d'allò que és en realitat cooptació. Però com més s'endinsa hom en el bosc, més llenya hi troba: els intents d'analitzar i definir exactament l'odiós "burocratisme" condueixen inevitablement a l'autonomisme; els intents d'"aprofundir" i fonamentar, porten indefectiblement a justificar l'endarreriment, porten al seguidisme, a la fraseologia girondina. Finalment, com a únic principi efectivament definit, i que per això mateix es manifesta amb peculiar claredat en la pràctica (la pràctica precedeix sempre la teoria), apareix el principi de *l'anarquisme*. Ridiculització de la disciplina (autonomisme) anarquisme: heus aquí l'escala per la qual ja baixa ja puja el nostre oportunisme en matèria d'organització, saltant d'escaló en escaló i evitant hàbilment tota formulació precisa dels seus principis⁷⁰. Exactament la mateixa gradació presenta l'oportunisme quant al programa i la tàctica: burla de l'"ortodòxia", de l'estretor i de la inflexibilitat, "crítica" revisionista i ministerialisme, democràcia burgesa.

En estreta relació psicològica amb l'odi a la disciplina, està la constant i monòtona nota d'*ofensa*, que sona en tots els escrits de tots els oportunistes contemporanis en general i de la nostra minoria en particular. Es veuen perseguits, oprimits, expulsats, assetjats, atropellats. En aqueixes paraules hi ha molta més veritat psicològica i política de què, probablement, suposava el mateix autor de l'encantadora i aguda broma sobre atropellats i atropelladors. Recorreu, en efecte, les actes del Congrés del nostre partit i hi veureu que constitueixen la minoria tots els ofesos, tots aquells a què alguna vegada o en quelcom ha ofès la socialdemocràcia revolucionària. Allí estan els bundistes i els de "Rabòtxeie Dielo", als que "varem ofendre" fins al punt que es van retirar del Congrés; allí estan els de "Iuzhni Rabotxi", mortalment ofesos perquè s'ha donat mort a les organitzacions en general i a la seua en particular; allí està el camarada Makhov, a què es va ofendre cada vegada que va fer ús de la paraula (perquè cada vegada es posava exactament en una situació ridícula); allí estan, finalment, el camarada Martov i el camarada Axelrod, ofesos per la "falsa acusació d'oportunisme" amb motiu de l'article primer dels estatuts i per la seua derrota en les eleccions. I totes aquestes amargues ofenses no van ser resultat casual d'inadmissibles agudeses, de brusques sortides de to, d'una polèmica furiosa, de portades i d'ensenyar punys, com encara continuen pensant moltíssims filisteus, sinó la conseqüència política inevitable de tres anys de tasca ideològica d'*Iskra*. Si nosaltres, en el transcurs d'aquests tres anys, fèiem un poc més que donar regna solta a la llengua, si expressàvem conviccions que han de convertir-se en realitat, no varem poder menys de lluitar al Congrés contra els antiiskristes i contra la "tolla". I quan, junt amb el camarada Martov, que combatia en les primeres files, amb la visera alçada, varem haver agreujat tal quantitat de gent, només ens faltava agreujar un poc, molt poc, el camarada Axelrod i el camarada Martov, perquè vesés la copa. La quantitat es va convertir en qualitat. Es va produir una negació de la negació. Tots els ofesos van oblidar els seus comptes recíprocs: sanglotant, es van llançar els uns en braços dels altres i van alçar la bandera de la "insurrecció contra el leninisme"⁷¹.

La insurrecció és una cosa magnífica quan s'alcen els elements avançats contra els reaccionaris. Està molt bé que l'ala revolucionària s'aixeque contra l'ala oportunista. Però és roí que l'ala oportunista s'aixeque contra la revolucionària.

⁷⁰ Qui recorde la discussió sobre l'article primer veurà ara clarament que l'error del camarada Martov i del camarada Axelrod sobre aquest article, desenrotllat i aprofundit, condueix *inevitablement* a l'oportunisme pel que fa a l'organització. La idea bàsica del camarada Martov (això d'incloure's un mateix en el partit) és precisament el fals "democratisme", la idea d'estructurar el partit de baix a dalt. La meua idea, al contrari, és "burocràtica" en el sentit que el partit s'estructura de dalt a baix, començant pel Congrés i seguint per les diverses organitzacions del partit. Tant la psicologia d'intel·lectual burgès com les frases anarquistes i les elucubracions oportunistes i seguidistes, tot això apuntava ja en la discussió sobre l'article primer. En "Estat de setge" (pàgina 20), el camarada Martov parla del "treball del pensament que ha començat" en la nova *Iskra*. La qual cosa és veritat en el sentit que ell i Axelrod dirigeixen efectivament el pensament per un rumb nou, començant per l'article primer. El pitjor és que aqueix rumb és oportunista. Com més "treballen en aqueix rumb, com més net estiga el seu treball de baixes querelles de cooptació, tant més s'enfonsaran en la tolla. El camarada Plekhanov ho ha comprès ja clarament al Congrés, i en l'article "Què és allò que no cal fer?" els ha advertit per segona vegada: estic disposat, (diu), fins i tot a cooptarvos a vosaltres, però no seguïu aqueix camí, que només condueix a l'oportunisme i a l'anarquisme. No han acceptat aquest bon consell Martov i Axelrod: Com, no anar? Donar la raó a Lenin en el sentit que la cooptació no és més que una baixa querella? Mai! Li demostrarem que som gent de principis! I ho han demostrat. Han demostrat a tots amb plena evidència que, si tenen principis nous, aquests principis són els principis de l'oportunisme.

⁷¹ Aquesta meravellosa expressió pertany al camarada Martov ("Estat de setge", pàgina 68). El camarada Martov ha esperat el moment de multiplicar el seu vot per cinc per a organitzar la "sublevació" contra mi a soles. Polemitza el camarada Martov amb ben poca habilitat: vol anihilar el seu adversari, dient-li les majors amabilitats.

El camarada Plekhanov es veu obligat a prendre part en aquest lleig assumpte en qualitat, per dir-ho així, de presoner de guerra. Tracta de “desfogar-se” pescant una o una altra frase poc hàbil de l'autor de tal o qual resolució favorable a la “majoria”, i en fer-ho exclama: “Pobre camarada Lenin! Bons són els seus ortodoxos partidaris!” (*Iskra*, número 63, suplement).

Bo, sap vostè, camarada Plekhanov?, si jo sóc pobre, la redacció de la nova *Iskra* està completament en la misèria. Per pobre que jo siga, no he arribat encara a un grau de misèria tan absolut, que haja de tancar els ulls davant el Congrés del partit i cercar en resolucions de membres dels comitès material per a exercitar l'agudesa del meu esperit. Per molt pobre que jo siga, sóc mil vegades més ric que els homes els partidaris dels quals no sols diuen per casualitat alguna o una altra frase poc hàbil, sinó que en tots els problemes, tant d'organització com de tàctica i de programa, s'aferran, fermes i amb entossudiment, a principis que estan en pugna amb els de la socialdemocràcia revolucionària. Per pobre que jo siga, no he arribat encara a l'extrem d'haver d'*ocultar al públic* els elogis oferts per semblants partidaris. I això és el que es veu obligada a fer la redacció de la nova *Iskra*.

Saps, lector, el que és el Comitè de Vorónef del Partit Obrer Socialdemòcrata de Rússia? Si no ho saps, llegeix les actes del Congrés del partit. Hi veuràs que la tendència d'aqueix Comitè és la que expressen plenament els camarades Akimov i Brúker, que van lluitar en tota la línia contra l'ala revolucionària del partit al Congrés i que, desenes de vegades, van ser col·locats entre els oportunistes per tot el món, començant pel camarada Plekhanov i acabant pel camarada Popov. Perquè aquest Comitè de Vorónef, en el seu full de gener (número 12, gener de 1904), declara:

“En el nostre partit, sempre en creixement, s'ha produït l'any passat un esdeveniment de transcendental importància per al partit: s'ha celebrat el II Congrés del POSDR, en què s'han reunit representants de les seues organitzacions. La convocatòria d'un congrés del partit és quelcom molt complex i molt arriscat davall la monarquia, quelcom molt difícil, i per això no és res estrany que la convocatòria del Congrés del partit *no s'haja fet, ni de lluny, d'una manera perfecta*, i que el mateix Congrés, encara que ha transcorregut amb tota normalitat, no haja donat satisfacció a tot allò que d'ell exigia el partit. Els camarades als qui la Conferència de 1902 va encomanar la convocatòria del Congrés havien sigut detinguts, i *el Congrés el van preparar persones designades per una sola tendència de la socialdemocràcia russa: la tendència iskrista*. Moltes organitzacions socialdemòcrates, però no iskristes, no van ser incorporades al treball del Congrés: *a això es deu, en part*, el fet que el Congrés haja complit *d'una manera extremadament imperfecta* la seua comesa pel que fa a redactar *el programa i els estatuts del partit*, que hi haja en els estatuts grans llacunes “que poden donar lloc a perilloses confusions”, segons reconeixen les mateixes persones que han pres part al Congrés. Els mateixos iskristes s'han escindit al Congrés, i molts militants destacats del nostre POSDR que abans, segons sembla, acceptaven totalment el programa d'acció d'*Iskra*, han reconegut que eren irrealistes molts dels seus punts de vista, propugnats *principalment per Lenin i Plekhanov*. Encara que aquests últims van triomfar al Congrés, la força de la vida pràctica, les exigències del treball real, en les files de les quals estan també tots els no-iskristes, corregeixen ràpidament els errors dels teòrics i han introduït ja serioses rectificacions després del Congrés. *Iskra ha canviat molt i promet* prestar oïda amatent a les exigències dels militants de la socialdemocràcia en general. Per tant, encara que *els treballs del Congrés han de ser revisats* pel Congrés següent i (cosa evident fins i tot per als que hi han pres part) no són satisfactoris, *i pel mateix no poden entrar en el partit com a decisions immutables*, el Congrés, no obstant això, ha posat en clar l'estat de coses que existeix en el partit ha proporcionat prou material per a la ulterior activitat teòrica i d'organització del partit i constitueix una experiència d'enorme interès per al treball del partit en conjunt. Totes les organitzacions tindran en compte les resolucions del Congrés i els estatuts que ha elaborat, però moltes *s'abstindran de guiar-se únicament per ells, a causa de les seues evidents imperfeccions*.

El Comitè de Vorónef, comprenent tota la importància del treball del partit en conjunt, es va fer vivament *ressò* de tots els problemes relacionats amb la convocatòria del Congrés. Reconeix tota la importància d'allò que ha succeït al Congrés, *celebra el canvi que s'ha produït en Iskra*, convertida en òrgan central (òrgan principal).

Tot i que no ens satisfaga encara l'estat de coses que s'observa en el partit i en el CC, confiem, no obstant això, que els esforços comuns aconseguiran perfeccionar la difícil labor de l'organització del partit. Enfront dels rumors falsos que circulen, el Comitè de Vorónef declara als camarades que no pot ni parlar-se que el Comitè de Vorónef surta del partit. El Comitè de Vorónef comprèn perfectament com de perillós precedent (exemple) seria la sortida, del si del POSDR, d'una organització obrera com és el Comitè de Vorónef, i *quin reprotxe recauria sobre el partit* i què perjudicial seria per a les organitzacions obreres que poden seguir aqueix exemple. No hem de provocar noves escissions, sinó aspirar tenaçment a la unificació de tots els obrers conscients i

socialistes en un partit únic. A més, el II Congrés ha sigut un congrés ordinari i no constituent. Només el tribunal del partit pot acordar una expulsió del partit, però cap organització, ni fins i tot el mateix Comitè Central tenen dret a excloure del partit cap organització socialdemòcrata. Encara més: en el II Congrés s'ha aprovat l'article vuitè dels estatuts, segons el qual cada organització és autònoma en els seus assumptes locals, per la qual cosa *el Comitè de Vorónef té ple dret a aplicar en el partit els seus punts de vista en matèria d'organització*".

La redacció de la nova *Iskra*, en referir-se a aquest full en el seu número 61, ha publicat la segona part del passatge que hem reproduït, la part impresa en caràcters corrents; la primera, reproduïda en tipus menor, *ha preferit ometre-la*.

Els ha fet vergonya.

q) QUELCOM SOBRE LA DIALÈCTICA. DUES REVOLUCIONS

En llançar una mirada general al desenrotllament de la crisi del nostre partit, hi veurem sense dificultat que, excepte rares excepcions, la composició fonamental dels dos bàndols en pugna ha sigut sempre la mateixa. Era la lluita entre l'ala revolucionària del nostre partit i l'ala oportunista. Però aquesta lluita va passar per les fases més diverses, i tot aquell que vullga veure clar en l'enorme farda de publicacions ja acumulada, en una immensitat d'indicacions aïllades, cites truncades, diverses acusacions, etc., etc., ha de tenir un coneixement exacte de les particularitats de cada una d'aquestes fases.

Enumerem les principals fases, que difereixen manifestament entre elles: 1) Discussió sobre l'article primer dels estatuts. Lluita purament ideològica sobre els fonamentals principis d'organització. Plekhanov i jo estem en minoria. Martov i Axelrod proposen una formulació oportunista i cauen en braços dels oportunistes. 2) Escissió de l'organització d'*Iskra* amb motiu de les llistes de candidats al CC: Fomin o Vasiliev en una llista de cinc, Trotski o Travinski en un grup de tres. Plekhanov i jo conquerim la majoria (nou contra set), en part justament perquè havíem sigut minoria en l'article primer. La coalició de Martov amb els oportunistes confirma en la pràctica tots els meus temors, deguts a l'incident amb el Comitè d'Organització. 3) Continuen les discussions sobre detalls dels estatuts. El oportunistes tornen a salvar Martov. Nosaltres estem novament en minoria i defensem els drets de la minoria en els organismes centrals. 4) Els set oportunistes extrems es retiren del Congrés. Nosaltres quedem en majoria i vencem en les eleccions a la coalició (minoria iskrista, "tolla" i antiiskristes). Martov i Popov renuncien als seus llocs en els nostres trios. 5) Després del Congrés, querelles per la cooptació. Orgia d'actes anarquistes i fraseologia anarquista. En la "minoria" s'imposen els elements menys fermes i inestables. 6) Per a evitar l'escissió, Plekhanov passa a la política de *kill with kindness*. La "minoria" ocupa la redacció de l'òrgan central i el Consell i ataca amb totes les seues forces al Comitè Central. La querella continua omplint-ho tot. 7) El primer atac contra el CC és rebutjat. La querella sembla començar a calmar-se. Resulta possible examinar amb relativa tranquil·litat dos problemes que, al terreny purament ideològic, preocupen profundament el partit: a) què significa políticament i com s'explica la divisió del nostre partit en "majoria" i "minoria" que s'ha plasmat en el II Congrés, venint a substituir totes les divisions anteriors; b) quin valor de principis té la nova posició de la nova *Iskra* en el problema d'organització.

Cada una d'aquestes fases es caracteritza per una conjuntura de lluita essencialment distinta i un objectiu immediat d'atac; cada fase representa, per dir-ho així, un combat aïllat en una campanya general. Res podrà entendre's en la nostra lluita sense estudiar les condicions concretes de cada batalla. I, en estudiar-les, hi veurem ben clar que, en efecte, el seu desenrotllament segueix la via dialèctica, la via de les contradiccions: la minoria es converteix en majoria, la majoria en minoria; cada bel·ligerant passa de la defensiva a l'ofensiva, i al revés; "es nega" el punt de partida de la lluita ideològica (article primer), cedint el lloc a les querelles, que ho omplien tot⁷², però després comença "la negació de la negació", i "congeniant" mal que bé, en els diversos organismes centrals, amb la dona que Déu li ha donat a hom, tornem al punt de partida de la lluita purament ideològica. Però la "tesi" està ja enriquida per tots els resultats de l'"antítesi" i s'ha elevat a síntesi superior, quan l'error aïllat i casual de l'article primer s'ha convertit en un quasi-sistema de concepcions oportunistes sobre el problema d'organització, quan per a tothom és cada vegada més evident la relació que té aquest fenomen amb la divisió fonamental del nostre partit en ala revolucionària i ala oportunista. En una paraula, no sols creix l'ordi a l'estil Hegel, sinó que, també a l'estil Hegel, lluiten els socialdemòcrates russos entre ells.

Però la gran dialèctica hegeliana, que el marxisme ha adoptat després d'haver-la posat dreta, no ha de confondre's mai amb el vulgar mètode de justificar els zig-zags dels dirigents polítics que es passen de l'ala revolucionària del partit a l'ala oportunista, amb la vulgar manera de llençar en un sol munt declaracions diverses, moments distints del desenrotllament de diverses fases d'un procés únic. La verdadera dialèctica no justifica els errors personals, sinó que estudia els viratges inevitables, i així demostra la seua inevitabilitat a base de l'estudi més detallat del desenrotllament en tots els aspectes concrets. El principi fonamental de la dialèctica és: no hi ha veritat abstracta, la veritat és sempre concreta... I tampoc hom ha de confondre aquesta gran dialèctica hegeliana amb l'acomodatícia i vulgar saviesa que expressa el proverbi italià: *mettere la coda dove non va il capo* (ficar la cua on no cap el cap).

El resultat del desenrotllament dialèctic de la lluita que és desenrotlla en el nostre partit, es redueix a dues revolucions. El Congrés del partit va ser una verdadera revolució, segons va observar amb raó el camarada Martov en el seu "De nou en minoria". Raó tenen també els graciosos de la minoria que diuen: el món avança per revolucions, per això hem fet nosaltres una revolució! En efecte, han fet una revolució després del Congrés; i també és veritat que, parlant en termes generals, el món avança per revolucions. Però aquest aforisme general no determina encara la significació concreta de cadascuna de les revolucions concretes: hi ha revolucions que són com a reaccions, parafrasejant la inoblidable expressió de l'inoblidable camarada Makhov. Per a determinar si aquesta o l'altra revolució concreta ha fet avançar o retrocedir el "món" (el nostre partit), cal saber si era l'ala revolucionària del partit o l'ala oportunista la força real que produïa la revolució; cal saber si eren els principis revolucionaris o els principis oportunistes els que inspiraven els combatents.

El Congrés del nostre partit va ser un fenomen únic en el seu gènere, sense precedents en tota la història del moviment revolucionari rus. Per primera vegada, ha aconseguit un partit revolucionari clandestí sortir de les tenebres de la il·legalitat a plena llum, mostrar a tots i a cada u la trajectòria i el desenllaç de la lluita interna del nostre partit, tota la fisonomia del partit i cada una de les seues parts d'una certa importància, en les qüestions de programa, de tàctica i d'organització. Per primera vegada, aconseguim alliberar-nos de les tradicions d'indisciplina de cercle i del filisteisme revolucionari, reunir desenes dels grups més diversos, moltes vegades terriblement hostils, units exclusivament per la força de la idea i disposats (en principi) a sacrificar tot particularisme i independència de grup en honor del gran tot que per primera vegada creàvem de fet: *el partit*. Però, en política, aquests sacrificis no s'obtenen sense esforç, sinó que es conquereixen combatent. Per força va haver de ser terriblement aferrissat el combat per la mort de les organitzacions. El vent fresc de la lluita franca i lliure es va convertir en remolí. I aquest remolí va agranar (ben agranades estan!) totes les restes sense excepció de tots els interessos, sentiments i tradicions de cercles, creant per primera vegada organismes efectivament de partit.

Però una cosa és a dir que hom és quelcom i una altra ser-ho en realitat. Una cosa és sacrificar en principi l'esperit de cercles en honor del partit i una altra renunciar al seu propi cercle. El vent fresc ho era massa per als qui estaven habituats a l'atmosfera viciada del filisteisme. "El partit no ha suportat

⁷² El difícil problema d'establir una frontera entre la querella i la divergència de principis es resol ara per si mateix: és querella tot allò que es refereix a la cooptació, i és divergència de principis tot allò tocant l'anàlisi de la lluita al Congrés, als debats sobre l'article primer i al viratge cap a l'oportunisme i l'anarquisme.

el seu primer Congrés”, segons va dir, amb raó (amb raó, però sense adonar-se), el camarada Martov en el seu “De nou en minoria”. Era massa fort el sentiment d’ofensa per la mort donada a les organitzacions. El remolí va alçar tot el llim que estava en el fons del corrent del nostre partit i el llim ha pres la seua revenja. El vell i anquilosat esperit de cercle ha pogut més que el jove esperit de partit. L’ala oportunista del partit, totalment derrotada, s’ha imposat (clarament que temporalment) a l’ala revolucionària, reforçada amb la conquesta casual d’Akimov.

En fi de comptes, ha resultat una nova *Iskra*, que es veu precisada a desenrotllar i aprofundir l’error comès pels seus redactors al Congrés del partit. La vella *Iskra* ensenyava les veritats de la lluita revolucionària. La nova *Iskra* predica la saviesa filistea: la transigència i el pancisme. La vella *Iskra* era l’òrgan de l’ortodòxia militant. La nova *Iskra* ens obsequia amb un reforçament de l’oportunisme, sobretot en qüestions d’organització. La vella *Iskra* s’havia guanyat l’honrosa enemistat dels oportunistes de Rússia i de l’occident d’Europa. La nova *Iskra* s’“ha fet més prudent” i prompte deixarà d’averkonyir-se dels elogis que li prodiguen els extremistes de l’oportunisme. La vella *Iskra* marxava fermament cap al seu objectiu, i les seues paraules no s’apartaven dels seus fets. En la nova *Iskra*, la falsedat interior de la seua posició engendra de manera inevitable (fins i tot independentment de la voluntat i consciència de tal o qual persona) la hipocresia política. Crida contra la desarticulació en cercles per a encobrir la victòria d’aquesta última sobre l’esperit de partit. Censura farisaicament l’escissió, com si en un partit ni tan sols un xic organitzat pogués imaginar-se contra aquesta un mitjà que no siga la subordinació de la minoria a la majoria. Declara que és imprescindible tenir en compte l’opinió pública revolucionària i, ocultant els elogis dels Akimov, es dedica a un mesquí xafardeig contra els comitès de l’ala revolucionària del partit⁷³. Quina vergonya! Com han cobert d’oprobri la nostra vella *Iskra*!

Un pas endavant, dos passos enrere... És quelcom que succeeix en la vida dels individus, en la història de les nacions i en el desenvolupament dels partits. I seria la més criminal de les covardies dubtar, encara que només fos per un moment, de l’inevitable i complet triomf dels principis de la socialdemocràcia revolucionària, de l’organització proletària i de la disciplina del partit. Hem assolit ja molt i hem de continuar lluitant, sense que el nostre ànim decaiga davant els revessos, lluitant conseqüentment, menyspreant els procediments filisteus de querelles pròpies de cercles, salvaguardant en la màxima mesura possible el nexa que enllaça en un partit únic tots els socialdemòcrates de Rússia, nexa establert a costa de tants esforços, i aconseguint, amb una tasca tenaç i sistemàtica que tots els membres del partit, i especialment els obrers, coneguen plenament i conscientment els deures de partit, la lluita que s’ha produït en el II Congrés del partit, tots els motius i peripècies de la nostra divergència, tot allò de funest de l’oportunisme, que al terreny d’organització (igual que al terreny del nostre programa i de la nostra tàctica) capitula impotent davant la psicologia burgesa, adopta sense cap crítica el punt de vista de la democràcia burgesa i atordeix l’arma de lluita de classe del proletariat.

El proletariat únicament disposa, en la seua lluita pel poder, de l’arma que l’organització. El proletariat, desunit per l’imperi de l’anàrquica concurrència dins del món burgès, esclafat pels treballs forçats al servei del capital, llançat constantment “a l’abisme” de la misèria més completa, de l’embrutiment i de la degeneració, només pot fer-se i es farà inevitablement invencible, sempre que la seua unió ideològica per mitjà dels principis del marxisme es referme mitjançant la unitat material de l’organització, que cohesionava els milions de treballadors en l’exèrcit de la classe obrera. Davant aquest exèrcit no prevaldran ni el poder senil de l’autocràcia russa ni el poder caduc del capitalisme internacional. Cada vegada s’estretiran més les files d’aquest exèrcit, malgrat tots els zig-zags i passos enrere, malgrat les frases oportunistes dels girondins de la socialdemocràcia contemporània, malgrat els fatuos elogis de l’endarrerit esperit de cercles, malgrat els oripells i l’enrenou de l’anarquisme propi d’*intel·lectuals*.

⁷³ Per a tan agradable ocupació s’ha establert ja una forma estereotipada: el nostre corresponçal X comunica que el comitè I de la majoria ha tractat malament el camarada Z de la minoria.

ANNEX

L'INCIDENT DEL CAMARADA GUSIEV AMB EL CAMARADA DEUTSCH

L'essencial d'aquest incident, estretament relacionat amb la que s'ha anomenat llista "falsa" (segons l'expressió del camarada Martov), que s'esmenta en la carta dels camarades Martov i Starovier, inserida en el text de l'apartat, és el següent. El camarada Gúsiev va informar el camarada Pavlòvitx que aquella llista, en què figuraven els camarades Stein, legórov, Popov, Trotski i Fomin, li l'havia donat a ell, a Gúsiev, el camarada Deutsch (pàgina 12 de la "Carta" del camarada Pavlòvitx). Per aquest informe, el camarada Deutsch va acusar el camarada Gúsiev de "calúmnia intencionada", i el judici arbitral de camarades va declarar que l'"informe" del camarada Gúsiev "no havia sigut exacte" (vegeu la sentència del judici en el número 62 d'*Iskra*). Després que la redacció d'*Iskra* va haver publicat la sentència del judici, el camarada Martov (no ja la redacció) va publicar un cert full amb el títol "Sentència d'un judici arbitral de camarades", reproduint completament no sols la sentència, sinó tot el judici i *unes paraules finals seues*. En elles, entre altres coses, qualifica el camarada Martov de "vergonyós" el "fet de falsificar una llista en interès de la lluita de fracció". Van contestar al full els delegats del II Congrés, camarades Liàdov i Gorin, amb un full que portava el títol d'"Una quarta persona en un tribunal d'arbitratge", "protestant enèrgicament contra el fet que el camarada Martov es permetia anar més enllà de la sentència del tribunal, atribuint al camarada Gúsiev mala fe", mentre que el tribunal no havia reconegut calúmnia intencionada, sinó que s'havia limitat a dir exclusivament que l'informe transmès pel camarada Gúsiev no era exacte. Els camarades Gorin i Liàdov expliquen detalladament que l'informe del camarada Gúsiev va poder produir-lo un error molt natural, i qualifiquen d'"indigna" la conducta del camarada Martov, que ha fet (i fa en el seu full) una sèrie de declaracions errònies, atribuint arbitràriament al camarada Gúsiev mala fe. En general, diuen, no podia en aquest cas haver-hi mala fe. Aquesta és, si no m'equivoque, tota la "bibliografia" sobre aquesta qüestió i em considere obligat a contribuir al seu aclariment.

Abans que res, és necessari que el lector s'adone exactament del moment i de les condicions en què apareix aqueixa llista (la llista de candidats per al CC). Segons ja he dit en el text, l'organització d'*Iskra*, durant el Congrés, es va reunir per a tractar de la llista de candidats al CC que podia proposar de comú acord al Congrés. Va acabar la reunió amb disparitat d'opinions; la majoria de l'organització d'*Iskra* va aprovar la llista: Travinski, Glièbov, Vasíliev, Popov i Trotski, però la minoria no va voler cedir, insistint en la llista: Travinski, Glièbov, Fomin, Popov, Trotski. Les dues parts de l'organització d'*Iskra* no van tornar a reunir-se després d'aquella ocasió en què es van proposar i es van votar les llistes. Les dues parts van passar a l'agitació lliure al Congrés, desitjant que fos el vot de tot el Congrés del partit el que decidís el plet que les separava i esforçant-se per atraure al seu costat el nombre més gran possible de delegats. Aquesta agitació lliure al Congrés va posar immediatament de manifest el fet polític que amb tant de detall he analitzat en el text, a saber: la minoria iskrista (amb Martov al capdavant) necessàriament havia de recolzar-se en el "centre" (tolla) i en els antiiskristes per a triomfar sobre nosaltres. Era imprescindible, perquè la immensa majoria dels delegats, defensant d'una manera conseqüent el programa, la tàctica i els plans d'organització d'*Iskra* contra l'espenta dels antiiskristes i del "centre", s'havien posat amb gran rapidesa i fermesa al nostre costat. De 33 delegats (o més exactament: vots) no pertanyents ni als antiiskristes ni al "centre", varem conquerir molt prompte 24, concloent amb ells "acord directe", formant la "majoria compacta". Al camarada Martov, en canvi, no li quedaven més que nou vots; per a triomfar, necessitava tots els vots dels antiiskristes i del "centre". Podia marxar amb aquests grups (el mateix que en l'article primer dels estatuts), podia "coalitzar-se", és a dir, podia comptar amb el seu suport, però *no podia* estipular amb ells un acord directe, i no podia fer-ho precisament perquè durant tot el Congrés havia lluitat contra aqueixos grups amb no menys energia que nosaltres. En açò consistia el caràcter tragicòmic de la posició del camarada Martov! En el seu "Estat de setge" el camarada Martov vol anihilar-me amb una mortífera pregunta verinosa: "preguem respectuosament al camarada Lenin que ens conteste amb franquesa a una pregunta: per a *qui* era estrany al Congrés el grup "Iuzhni Rabotxi"?" (pàgina 23, nota). Contesto respectuosament i francament: estrany per al camarada Martov. Prova: jo vaig concloure ben prompte un acord directe amb els iskristes, mentre que el camarada Martov no va

arribar ni va poder arribar a un acord directe, ni amb el "Iuzhni Rabotxi", ni amb el camarada Makhov, ni amb el camarada Brúker.

Només qui veja clarament la situació política podrà comprendre el "quid" de l'àlgid problema que és la decantada llista "falsa" Imagineu-vos les condicions concretes de l'assumpte: l'organització d'*Iskra* s'ha escindit, i nosaltres varem realitzar al Congrés una agitació lliure en defensa de les nostres pròpies llistes. Durant aquesta defensa, en infinitat de converses particulars, es fan amb les llistes centenars de combinacions, s'indiquen tres noms en compte de cinc i, en totes les formes possibles, es proposa substituir uns delegats per altres. Jo recorde bé, per exemple, que en converses particulars de la majoria es van proposar, i després es van rebutjar, després d'examinar-les i discutir-les, les candidatures dels camarades Rúsov, Osipov, Pavlòvitx i Dièdov. I molt bé pot ser que es proposaren altres, sense que jo ho haja sabut. Cada un dels delegats del Congrés deia en converses el seu punt de vista, proposava esmenes, discutia, etc. És extremadament difícil imaginar-se que només succeís així al si de la majoria. És fins i tot indubtable que en la minoria ocorria el mateix, perquè el seu primer grup de cinc (Popov, Trotski, Fomin, Glièbov, Travinski) es va substituir després, segons varem veure per la carta dels camarades Martov i Starovier, per un grup de tres: Glièbov, Trotski, Popov, i a més, no els agradava Glièbov i el substituïen gustosament per Fomin (vegeu el full dels camarades Liàdov i Gorin). No ha d'oblidar-se que els grups en què dividisc els delegats del Congrés en el text del present fullet, els he format a base d'una anàlisi feta *post factum*: però en la pràctica tals grups no feien sinó apuntar en l'agitació que va precedir a les eleccions, i l'intercanvi d'opinions entre els delegats es duia a terme amb tota llibertat; no hi havia "muralla" alguna entre nosaltres, i cadascú parlava amb qualsevol dels delegats amb qui desitjava tenir una conversa particular. Absolutament res d'estrany té el que en semblants condicions, entre l'infinit nombre de combinacions i llistes possibles sorgís, junt amb la llista de la minoria de l'organització d'*Iskra* (Popov, Trotski, Fomin, Glièbov, Travinski), una llista que no en diferia molt: Popov, Trotski, Fomin, Stein i legórov. És naturalíssim que sorgís tal combinació de candidats, perquè per endavant se sabia que els nostres, Glièbov i Travinski, no els agradaven a la minoria de l'organització d'*Iskra* (vegeu en el text, apartat j, la seua carta, en què eliminen del trio a Travinski, i respecte a Glièbov diuen clarament que es tracta d'un compromís). Era absolutament natural substituir Glièbov i Travinski per dos membres del Comitè d'Organització, Stein i legórov, i hauria sigut d'estranyar que a cap dels delegats de la minoria del partit se'ls ocorregués la idea de semblant substitució.

Vegem ara les dues qüestions següents: 1) d'on venia la llista: legórov, Stein, Popov, Trotski, Fomin, i 2) quina era la raó que el camarada Martov sentís tan profunda indignació perquè hom li atribuís aqueixa llista. Per a contestar *exactament* al primer punt, caldria interrogar tots els delegats del Congrés. No és possible fer-ho ara. Seria precis posar en clar, abans que res, què delegats de la minoria del partit (que no ha de confondre's amb la minoria de l'organització d'*Iskra*) van escoltar parlar al Congrés de les llistes que han provocat l'escissió de l'organització d'*Iskra*; quina va ser la seua actitud envers les dues llistes de la majoria i de la minoria de l'organització d'*Iskra*; si no van formular o van escoltar alguna proposició o opinió sobre les modificacions que havien d'introduir-se en la llista de la minoria de l'organització d'*Iskra*. És de doldre que, pel que s'ha vist, tampoc s'hagen fet aquestes preguntes en el judici arbitral, que fins i tot (si es jutja pel text de la sentència) no ha arribat a saber per què "grups de cinc" s'havia escindit l'organització d'*Iskra*. Així, el camarada Bielov (que jo incloïa en el "centre") "va declarar que estava en bones relacions de camaraderia amb Deutsch, que li comunicava totes les seues impressions sobre els treballs del Congrés, i que si Deutsch hagués fet qualsevol agitació a favor d'alguna de les llistes, li ho hauria comunicat també a Bielov". No podem menys de lamentar que hom no haja posat en clar si el camarada Deutsch va comunicar al camarada Bielov les seues impressions sobre les llistes de l'organització d'*Iskra*; si va parlar amb ell, com veia el camarada Bielov la llista de cinc noms de la minoria de l'organització d'*Iskra*; si no va proposar o va escoltar parlar d'alguna modificació que fos desitjable introduir-hi. En no estar aclarit aquest detall, en resulta en les declaracions dels camarades Bielov i Deutsch la contradicció que ja han observat els camarades Gorin i Liàdov, a saber: que el camarada Deutsch, en contra del que deia, "agitava a favor d'uns o altres dels candidats al CC" indicats per l'organització d'*Iskra*. El camarada Bielov declara més endavant que "s'havia assabentat, per via particular, de la llista que circulava al Congrés, uns dos dies abans de la terminació del Congrés, perquè s'havia trobat amb els camarades legórov i Popov i amb els delegats del comitè de Kharkov, legórov es va mostrar en aquella ocasió estranyat que el seu nom figurés en la llista de candidats al CC, ja que, al seu parer, la seua candidatura no podia comptar amb les simpaties dels delegats del Congrés, ni en la majoria ni en la minoria". És característic en extrem que en aquest passatge es parla, evidentment, de la minoria de l'organització d'*Iskra*, perquè en la resta de la minoria del Congrés del partit la

candidatura del camarada legorov, membre del Comitè d'Organització i destacat orador del "centre", no sols podia, sinó que devia, segons totes les probabilitats, despertar simpaties. És de doldre que res ens diga el camarada Bielov precisament de la simpatia o antipatia dels membres de la minoria del partit que no pertanyien a l'organització d'*Iskra*. I, no obstant això, aquesta és precisament una qüestió important, ja que Deutsch s'indignava perquè s'atribuís aquella llista a la minoria de l'organització d'*Iskra*, mentre que la llista podia procedir d'una minoria que no pertanyés a aqueixa organització!

Clar que en el moment actual és molt difícil recordar qui va ser el primer en suposar semblant combinació de candidats i de qui la va escoltar cadascun de nosaltres. Jo, per exemple, no em comprometo a recordar no sols açò, sinó ni tan sols qui precisament de la majoria va proposar el primer les candidatures, que ja he citat, de Rúsov, Dièdov i altres: de l'infinit nombre de converses, suposicions i rumors sobre les diverses combinacions de candidats, només han quedat gravades en la meua memòria les "llestes" que es van posar directament a votació en l'organització d'*Iskra* o en les reunions privades de la majoria. Aqueixes "llestes" es transmetien en la major part dels casos oralment (en la meua carta a la redacció d'*Iskra*, pàgina 4, línia 5 per de sota, done justament el nom de "llista" a una combinació de cinc candidats que jo vaig proposar oralment en la reunió), però moltes vegades s'apuntaven en notes que generalment es feien passar de delegat a delegat durant les sessions del Congrés i se solien destruir després de la sessió.

Ja que no hi ha dades exactes sobre l'origen de la famosa llista, no queda més que suposar que un delegat de la minoria del partit, desconegut per a la minoria de l'organització d'*Iskra*, es va manifestar a favor de la combinació de candidats que figura en aqueixa llista i que aqueixa combinació, en forma oral i escrita, va començar a circular pel Congrés, o que es va declarar partidari d'aqueixa combinació al Congrés algun dels membres de la minoria de l'organització d'*Iskra*, oblidant-se'n després. Em sembla més probable la segona hipòtesi, perquè la candidatura del camarada Stein, *sens dubte*, comptava ja al Congrés amb la simpatia de la minoria de l'organització d'*Iskra* (vegeu el text del meu fullet), mentre que, indubtablement, només després del Congrés va pensar aqueixa minoria en la candidatura del camarada legórov (perquè tant al Congrés de la Lliga, com en l'"Estat de setge" s'ha lamentat que el Comitè d'Organització no haja sigut aprovat en qualitat de Comitè Central, i el camarada legórov era membre del Comitè d'Organització). És natural suposar que la idea de convertir els membres del Comitè d'Organització en membres del Comitè Central, idea que, pel que s'ha vist, surava en l'aire, s'expressés per algun dels membres de la minoria en una conversa privada també al Congrés del partit.

Però, en compte de cercar una explicació natural, el camarada Martov i el camarada Deutsch tendeixen a cercar a tota costa quelcom *brut*, quelcom indecorós, mala fe, difusió de "rumors falsos a posta, a fi de difamar", "falsificació en interès de la lluita de fraccions", etc. Aquesta tendència malaltissa només pot explicar-se per les condicions malsanes de la vida en l'emigració, o per un estat anormal del sistema nerviós, i jo no m'hi hauria aturat ni tan sols en aquest punt, si no s'hagués arribat a atemptar d'una manera indigna contra l'honor d'un camarada. Figureu-vos: ¿quines raons podien tenir els camarades Deutsch i Martov per a cercar mala fe, mala intenció en un informe inexacte, en un rumor fals? La seua imaginació malaltissa els ha dibuixat, pel que s'ha vist, un quadre en què la majoria els "maculava", però no per indicar un error polític de la minoria (article primer i coalició amb els oportunistes), sinó per atribuir a la minoria llestes "falses a posta", "falsificades". La minoria preferia no explicar les coses per un error seu, sinó per procediments bruts, indignes i vergonyosos de la majoria! Ja hem demostrat més amunt fins a quin punt és absurd cercar mala fe en un "informe inexacte" i hem detallat les circumstàncies de l'assumpte; així ho veia clarament el judici arbitral de camarades, que no va trobar ni calúmnia ni res indecorós i malintencionat. Ho demostra, finalment, amb màxima evidència el fet que, ja al Congrés del partit, encara abans de les eleccions, la minoria de l'organització d'*Iskra* va tenir una explicació amb la majoria sobre el rumor inexacte, i el camarada Martov va arribar a escriure per a justificar-se una carta que va ser llegida en una reunió dels 24 delegats de la majoria! A la majoria no se li havia acudit ocultar a la minoria de l'organització d'*Iskra* que al Congrés circulava aquella llista: el camarada Lenski li ho va dir al camarada Deutsch (veure la sentència); el camarada Plekhanov va parlar-ne amb la camarada Sazúlitx ("és impossible parlar amb ella, crec que em pren per Trépov" [em va dir a mi el camarada Plekhanov], i aquesta broma, moltes vegades repetida, torna a demostrar l'anormal irritació de la minoria), i jo li vaig dir al camarada Martov (actes de la Lliga, pàgina 64) que em bastava la seua afirmació (que la llista no li pertanyia a ell, a Martov). Llavors, el camarada Martov (segons recorde, junt amb el camarada Starovier) ens va enviar a la secretaria una

nota aproximadament del tenor següent: “La majoria de la redacció d’*Iskra* prega se la deixi assistir a la reunió privada de la majoria per a desmentir els rumors comprometedors que es propalen contra ella” Plekhanov i jo varem contestar en la mateixa nota: “No hem escoltat cap rumor comprometedor. Si cal que es reunisca la redacció, cal posar-s’hi d’acord especialment. Lenin. Plekhanov”. En arribar a la nit a la reunió de la majoria varem contar als 24 delegats el que havia succeït. Per a evitar qualsevol equivocació, es va decidir elegir de comú acord delegats que, en nom de tots els altres, dels 24, foren a explicar-se amb els camarades Martov i Starovier. Els designats, camarades Sorokin i Sablinà, van anar a explicar-los que ningú atribuïa especialment a Martov o Starovier la llista, sobretot després de la seua declaració, i que en general no tenia importància el que, d’una o altra manera, aquella llista procedís de la minoria de l’organització d’*Iskra* o d’una minoria del Congrés que no pertanyés a aqueixa organització Perquè no s’anava a fer, en veritat, una investigació al Congrés! No s’anava a interrogar sobre la llista tots els delegats! Però els camarades Martov i Starovier, a més, ens van escriure encara una carta amb un desmentiment formal (veure apartat j). Els nostres apoderats, els camarades Sorokin i Sablinà, van llegir aquella carta en una reunió dels 24. Sembla que l’incident podia donar-se per acabat; no acabat en el sentit de les perquisicions sobre l’origen de la llista (si és que això interessava algú), sinó en el sentit que quedava plenament eliminat fins al pensament de qualsevol intenció de “fer mal a la minoria”, “difamar” algú o aprofitar-se d’una “falsificació en interès de la lluita de fracció”. Però en la Lliga (actes, pàgines 63-64), el camarada Martov torna a traure aquella brutícia creada per una imaginació malaltissa i dóna, al mateix temps, una sèrie d’*informes inexactes* (evidentment, a conseqüència del seu estat d’excitació). Va dir que en la llista hi havia un bundista. Açò no és veritat. Tots els testimonis del judici arbitral, i entre ells els camarades Stein i Bielov, confirmen que en la llista figurava el camarada legórov. El camarada Martov va dir que aquella llista significava una coalició en el sentit d’acord directe. Ja he explicat que açò no és exacte. El camarada Martov diu que “no hi havia ni tan sols falsificades” altres llistes procedents de la minoria de l’organització d’*Iskra* (i que podien apartar d’aquella minoria la majoria del Congrés). Açò no és exacte, perquè tota la majoria del Congrés del partit coneixia almenys tres llistes procedents del camarada Martov i companyia i que no havien sigut aprovades per la majoria (veure el full dels camarades Liàdov i Gorin).

Per què, en general, indignava tant el camarada Martov aquella llista? Perquè la llista significava un viratge cap a l’ala dreta del partit. Llavors clamava el camarada Martov contra la “falsa acusació d’oportunisme”, s’indignava per una “definició inexacta de la seua posició política”, i ara, tothom pot veure que no podia tenir cap importància política el fet que determinada llista pertanyés als camarades Martov i Deutsch i que, *en realitat, independentment d’aquella i de totes les llistes*, l’acusació no era falsa, sinó justa, com era enterament justa la definició de la seua posició política.

El resum de la qüestió sobre la famosa llista falsa, qüestió portada pels cabells, condueix al següent:

1) Juntament amb els camarades Gorin i Liàdov, no podem menys d’anomenar indigna la forma en què el camarada Martov atenta a l’honor del camarada Gúsiev amb els seus clamors sobre la “vergonyosa falsificació de la llista en interès de la lluita de fracció”.

2) Per a sanejar l’ambient i eximir els membres del partit de l’obligació de prendre seriosament tota mena de sortides malaltisses, potser hauria d’establir-se en el III Congrés del partit una norma que figura en els estatuts del Partit Obrer Socialdemòcrata alemany. L’article 2 dels seus estatuts diu: “No podrà pertànyer al partit qui haja comès una falta greu contra els principis del programa del partit o un acte indigne. Un tribunal arbitral convocat per la direcció del partit decidirà de la permanència ulterior en el mateix. La meitat dels jutges la designarà qui proposa l’expulsió, l’altra meitat la persona a qui es vullga expulsar, nomenant la direcció del partit el president. Es podrà recórrer contra l’acord del tribunal arbitral davant la Comissió de Control o el Congrés del partit”. Semblant norma pot ser una bona arma de lluita contra aquells que llancen a la lleugera acusacions (o difonen rumors) sobre actes indignes. D’existir semblant norma, totes aqueixes acusacions quedarien d’una vegada per sempre relegades a la categoria d’indignes xafardejos, mentre als acusadors els faltés l’homenia moral d’alçar-se *davant el partit* en el paper de tals per a assolir un veredict del corresponent organisme del partit.

Edita: **Germinal – nucli en defensa del marxisme**

Per a posar-te en contacte amb nosaltres: germinal_1917@yahoo.es

Visita la nostra pàgina: www.grupgerminal.org